पुरुषं

ता

रेवालङ्गतौ वृषभोगमवंति ॥ पुरुषः पश्वादीशः परपुरुषनिरतानपामस्मा ॥ सुरावतौ शुभरूपसमन्वितारमणा मातरि पाल
नलालसा ॥ भवतितस्य निशारश्रियतमोचरपेद्वितागते ॥ पुष्करपतिरुष्मगः श्वोरंमृयान्वितं दुष्मातरिसतापकेरं
जनपतितनुजौवितेशितवंशुभशीतलसहुधः स्निग्धेश्वरशमेपनवनीतेतन्मातापिसुशीलासुकेसवनीसत्यवचनेर
ता: गगनपतिर्गगनगातजनयतिजनेनीसुखमदनेरमे ॥ जननीकुलविपुलसुखप्रके रघटनाघाटीपास ॥
मातोमृतिचभन्तोरं तथाचसुनरस्तिएणीभवेन्मुगविनो ॥ ततोद्वापुमातसुखं पुरुषालाभाश्विते स्वरेपे ॥ मात्रे त्रितो नि
जवलः शुभकर्मान्पतिकमनतिचेताः व्योमपतौ व्ययसंस्थे विदेशानरतो ग्रपापरते खगेरतिकर्मभावः ॥ अथायभा
वविचारः तत्रायभावे किंचित्प्रयुक्तं ॥ जातकाभरणे ॥ गजाश्वहेमांवररत्नजातमांडलिकामंगलमंडलानि ॥ लाभः
किलैषामरविलविचार्यमेतत्तनुलाभस्य ग्रहैर्ग्रहेन्द्रैः होराप्रदीपे ॥ सुखाधिसङ्क्युतेक्षितश्चायगेहे सद्वर्गके भवतिव
सुविशेषलाभः क्रूरैश्च दुःखसहितेन च तत्र लाभस्त्वहंगेवेप्यपचनिश्चफलं चदन्तिश्च ॥ लाभे रवीक्षितयुतेरविवर्गयु
तैवीर्यायत्रः परमसौख्यनृपलब्धिवित्तं तद्वद्विधौ युवतिनौपगजादिवित्तं क्षीरोत्सये भवतिप्रतिविधौ विरुद्धैः ॥ आये
कुजेक्षितयुतेस्वगणेचकयैवित्तः सुवर्णमणिपावककर्मसुजातं ज्ञाये क्षिते ज्ञगणा आयगृहे धनंस्याच्छिल्पादिका
व्यलिखनेस्तुरगेस्तकांस्ये ॥ जीवेक्षिताद्यगस्वगेयुते महिष्योलौहादिकृष्यवलकार्यभवंप्रसाधेः नीचारिभार्कगखगोत्र
युतायगेहे पत्तादिहेमहयनागपवादिन्नुष्वे ॥ शुक्रेक्षितायगयुतवर्गयुतायमेत्त्रौवेश्यांगनागमजारत्नसरोप्यवित्तं मंदेक्षिताद्युपनिवर्गे१

२ फलं नरघातं॥ भूरिग्रहोऽस्व पत्ने वलिनस्तु वाच्यं॥ उदयात्सप्तमं यावत् जन्मपत्रे शुभग्रहाः॥ वपसि प्रथमे सौख्यं प
र्वानवं नव॥ पंचमान्नवमं यावत्तत्र संस्थैः शुभग्रहैः॥ जन्ममध्येपि नयपि सिसौख्यं भवति निश्चितं॥ नवमात्
होरारत्न प्रथमं यावत्सर्व भावे शुभग्रहैः॥ वृद्धत्वेपि हि संजाते सर्व सौख्यं प्रवर्तते॥ यस्मिन्वयसि तुंगांश्रेन्मुदिताः सौम्यसंयुताः तत्रराज्ये
सुखं लक्ष्मीतेजो भवति निश्चितम्॥ यस्मिन्वयसि मंदाद्यैर्न दृष्टिविरश्मिकाः॥ तत्रहीनो रुजा भीः स्वदेशेऽन्यलाभगः॥ ग
र्गः॥ धनधान्यहिरण्याढ्यो रूपवान्बलान्वितः॥ लाभगेहपतौ ज्ञानी विनीतो गीतकोविदः॥ विख्यातो गुणवान्प्राज्ञो भोग
लक्ष्मीसमन्वितः लाभस्थानगते वंद्रे गोनो मानववत्सलः॥ प्रभूतधनयानम मानीसम्यवाग्दृढव्रतः॥ लग्नस्थाणो गीतस
गुणो लाभस्थे भूमिनंदने॥ विधेयभृत्यवान्कश्व नो धनधान्यसुतान्वितः॥ लाभे मृदुकुजे सूनस्थान्येहितचितो गितनत्व
ने:॥ श्रीवल्लभोऽतिगुणवान्मतिमान्स्वजनप्रियः लाभगे सोमतनये भवेत् शान्तिसमपद्यते॥ निरोगी दृढकायो ऽथ
मंत्रविस्परमास्त्रवित्॥ नानिवेद्योल्पतनयः साधुनेकादशे गुरौ॥ स्त्रीशास्त्रवस्त्रलाभ स्वस्थः शोकविवर्जितः संप
नेधनमत्यक्ष्यमवेल्लाभगते सितु॥ स्थिरसंपन्नभिमतायः क्रूरःशिल्पान्वितःसुखी॥ नरलाभगते कोके श्रिस्म नः प्रप
सजीवकः॥ यस्यलाभगते राहुःलाभो भवति निश्चयात्॥ म्लेच्छाधिपतितो नरं गजवाजिरथादिकं स्वामिगुप्तो
गुमे दृपविवृद्धि यो लाभसमन्वितः॥ विख्यातो जायते लोके विपरीते विपर्ययः॥ अथ लाभभावशोधफलम्॥ के

२

होरारत्नं

कारः प्रासमारख्याता।। मेषूररतो चनविरीतिविशेषनेवक्रिचारात्र्वलग्नस्थः सुरवसंस्थोरशमस्थश्चापिकारवः १कारशे
षिकेस्थिग्रंछितंननमुनीश्वराणां कुजेविलग्नेतरुणोग्रनंदनेरसातलेगुरुरुकल्पती कुजे।। कुजेन्दवोनंदनवांशके स्थितेनसा
तलेसौभवतीरपार्थिवः।। स्वोच्चेगुरुस्तनुगतःस्वगृहेवाशशांकः शुक्रेरुपेपरमनुत्तुमितोग्नितस्थ।। मेषेतेपोव भगवान्
नविताकुजस्ववर्गाधिपोपदिभवेनृपतिप्रजातः।। पुत्रेजस्यास्तितः सुचिरस्थितानियुगेस्त्वोच्चेचप्रगःशशीदृष्टस्तीव्र
रवगोरता चेवदिनवृन्मेषेप्रदातोन्तवः सेनायाम्बलिनेनवेराग्यदरलेषुस्थगतनष्टेनवावस्तास्तातिस्तनावृत्तोनमलनी
तंचोचमागच्छति।। कृत्तेवर्नीचेत्रिभुवनगेश्रष्टदुष्टिस्थग वीसोम्येतेच्चयरनमुपगतेनिर्मलेःकेन्द्रगोस्त्र।। श्राज्ञाया
तेशिशिरविरस्योवक्रेदरस्थे निशायामेकछत्रे त्रिभुवनतलं यस्यलक्ष्मीतलेशः होरालेखामुपोस्फुरक्वनितेन्दैः
कनिताकुः सुनेजपश्चदः गुरुज्ञार्द्देहोभवभवनगतःस्वेनपुत्रेणदृष्टः चंद्रज्ञानुद्दितीयेपदिभवतिनपानेवदृष्टः वृ
जेने भायाजायेतभूभृद्गजतुरगाछन्नभःपृष्ठपीठः।। नविराशिकुजैर्मेषलग्नेसितार्किंबुधेरवे।। धनुषिनवमेदे
वेन्येचस्वभांशगुप्तेगतारविरपियदिस्योच्चवर्गप्रधानलवोदयोभवतिनृपतिः।। सिंहाज्ञार्थोहतानिनिहोऽयवः सताशशि
सुतजीवे पंचमस्थेनभागैः नविरपिनिपुणाशोस्वोच्चगेभूमिपुत्रे।। तपसिचनविपुत्रेजायतेपार्थिवेन्द्रः।। प्रथितविम
लकीर्तिर्हीनधर्मप्रतापे त्रिदशगुरौनविर्हिमवनेः स्वसुतस्यपदाभृगुतनयःकुजस्यरवलुदृष्टिपथंगतःभव

तिविलग्नेगोपरिरवौकोदयराशिरिहस्थितयशा भवेत्। क्षितिपतिक्षिपतंनिगयाः बुधकन्यालग्नेगुरापतिर्गुरुश्चैवतिमग
स्थितः क्षोणीपुत्रप्रसमभवनेवीर्ययसहितः शनिःशत्रुस्थानेत्रिदशनिपुर्वधुस्त्रीहिबुकेयदेवंस्यात्तस्तनोत्वभुजविज
यीभूपतिरिह॥ धनेविलग्नेमकरेप्रतिष्ठितेदिवाकरेछत्रगतेषमेकुजे॥ लिंगकर्कटेनिशाकरेभवेत्प्रसिद्धोजगती
श्वरोनृपः॥ नगोदयेभूमिसुतेसुनिर्मलेशनेश्चरेधर्मगृहेव्यवस्थिते॥ दिवाकरेसप्तमगेसहेतुनाबलःस्वभावान्
पतिःप्रजायते॥ धानेमृगेलग्नगतेसचंद्रेबृहस्पतिःसप्तमनाशिगेवा॥ शुक्रेणदृष्टेशशिजेस्वतुंगेजायेतस्थिव्याप
तिरग्रधृष्य॥ पापेभवेन्नरगृहहतदृष्टिशुद्धेलग्नेसुजातिदयितःशशिनास्वराशौ॥ वापीतडागसुरवेश्मकरोनरोत्रजा
यतमानवपतिर्द्विजदेवभक्तः एकःस्वोच्चेशुभगा[illegible]गनमृगःसंस्थितोनिर्मलांशुश्चंद्रेभानुःकर्कटेत्नस्नःकेवलःस्वरी
वीर्यैः॥ दृष्टःकुर्यात्समरगुरुरणायं च मस्थयतेजातंभूमेनाथंबहुगजपतिंतस्कैवंधंकृतार्थम्॥ षष्ठेतमःस्वहजगेहगतं
स्थापिक्षितेदुराशिसहितेनवभवस्थेसंस्थः॥ दृष्टःपूर्णैर्दिनकरेदुविहीनदृष्टिकुर्यान्नृपंस्वभुजनिर्जितशत्रुपक्षम्
बृहस्पतिर्गृहेशोमीननिर्मलेस्वोत्तमप्रथमवलितस्पसर्गाःखेचराःबलवराः॥ ३ द्यतिसुरवंधेमंडलेमातरकारंणयदिव
प्रभगृहस्थोभार्गवःस्या[illegible]तक्षितीशः शशिबुधरविधिसंगेसत्यांशकस्थेनेनोचेउपभवसहजस्थेनोपिसत्स्थेप्रति

मी

आयुर्द्दायो दशाभेदा ज्ञेया चांतर्द्दशा तथा अष्टवर्गः कर्मजीवो राजयोगाश्च नाभसाः चांद्रयो
गाद्दि ग्रहाद्या प्रव्रज्यायोगसंभवाः राशिशीलं दृष्टिफलं ग्रहभावफलं ततः आश्रयाख्याश्च
योगाः ये योगाः संकीर्णसंभवाः स्त्रीजातकं निष्टयोगं निर्याणं नष्टजातकं॥ द्रेष्काणादिफलं स
र्वं होरास्कंधसंभवइति॰॥ अत्रादिपदाद्वर्षमासादिनक्षत्रयोगफलानि ज्ञेयानि॥ अ
त्र शास्त्रेऽधिकारी ब्राह्मण एव॥ उक्तं च वशिष्ठेन॥ अध्येतव्यं ब्राह्मणेनैव तस्माज्ज्यो
तिःशास्त्रं पुण्यमेतद्रहस्यं॥ एतद्बुद्ध्वा सम्यगाप्नोति यस्मादर्थं धर्मं मोक्षमग्र्यं यशश्चेति॥
ब्राह्मणोप्यपि सुपरीक्षिताय स्तुत मरणं प्रतिसर्थ्येण जितेंद्रियविदुषे चिरकालनिवा
सिने॥ आत्मज्ञानविदे सत्तप्रकाशयशास्त्रमुत्तमं॥ अनधिकारिणमाह सएव तदेत

ज्योतिषं शास्त्रं यथाज्ञानं धियाजनु॥ प्रकाशपतेन प्रकाश्यं होराज्ञानं यथा तथा॥ अस्य पक्षा
यान्नजवे ज्योतिर्विद्भूषणे ततः अचिरावासिने दुष्टचेतसे दुर्जनाय चेति होराशब्दस्योपप
त्तिमाहयकत्स्वाणवर्मा॥ आद्यंतवर्णलोपाद्धोरास्माकं भवत्यहोरात्रात्॥ तत्रतिवद्धः स
वीग्रहभगणांगं चिंत्यते यस्मात् होरेति शास्त्रसंज्ञा लग्नस्य तथार्द्धराशेश्चेति अयमर्थः हो
राशब्देन प्रागपरवर्णलोपादहोरात्रमेवोच्यते तत्प्रधानकः स्कंधो होरास्कंधः अत्राहोरा
त्रप्राधान्यं कथमिति चेदित्थं इष्टमेषादिद्वादशलग्नवशेन फलानि वक्तव्यानि चलग्ना
निकालवशात्सर्वकाले अहोरात्राश्रित इति युक्तमहोरात्रस्य मुख्यत्वं॥ होराशास्त्रप्रशं
साकाजातकरत्नमालायां पारीकुटुंबबीजमंत्रमहारत्नेप्सिपः प्रोढधीः सिद्धांतात्ते
सहस्रयुक्तिबहुलोनाचेत्यसत्कले होरातत्रमनेनतयुक्तिविनतं दैवज्ञवन्देतयाराज्ञा ३

रा

सत्सदीक्षमाल्भगतो मोहास्य परं गच्छतीति। होराशास्त्रप्रयोजनमुक्तं॥ सारावल्याम्
अर्थार्जने सहायः पुरुषाणामापदर्णवे पोतः यात्रासमये मंत्री जातकमपहाय नास्त्यप
रः नारदोपि। अज्ञातजन्मनां नष्टायां फलादि घुणावर्णवत्। प्रयोजनांतरमाह
वाराहः यदुपचितमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्मणः पंक्तिं व्यंजयति शास्त्रमेतत्तमसि
द्रव्याणि दीपइव॥ अत्र व्यंजयतीत्यनेन तात्कालिकजन्मलग्नशुभाशुभस्थानस्थितिवशे
न जन्मांतरार्जितशुभाशुभकर्मफलविपाकं निरूपयतां ग्रहाणां फलस्य सत्वं तैव न
तु जनकतेति स्पष्टं प्रतीयते। अत एव प्राणिनां शुभाशुभफलस्य तत्तत्पुरुषार्जितना
नाविधादृष्टजन्यत्वात् ग्रहाणां फलसूचकत्वे बाधकाभावात्। एवं च सम्पन्नहोरा

होरार॰ स्थाने सति यस्य जन्मकुंडली गतोऽरिष्ट यास्मिन् काले उपलभ्यते तदा तस्य जपपुरश्चरणादिना
४ निराकरणात्तेन कर्त्तव्यं तेन शुभं ॥ यदा तु शुभफलमुपलभ्यते तदा ऽपियात्रायुद्धयात्राराजा
भिषेकादिकं विधेयमिति तात्पर्यार्थः ॥ ननु प्राचीनसत्कर्मविपाकरूपस्य दैवस्याऽव
श्यंभावित्वादेतज्ज्ञानमफलं । तथा वशोनकः ॥ येन तु यत्प्राप्तव्यं तस्य विधानं स्तुने
शास्त्रविवोपि यः साक्षान्नियतिज्ञः सोपि न शक्तोऽन्यथा कर्त्तुं ॥ अन्यत्राप्युक्तं यद
मा भावितव्यं तद्भवितैवेन [illegible] तदन्यथा ॥ श्लोकार्द्धेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । सा सा
संपद्यते बुद्धिः सा मतिः सा च भावना ॥ सहायास्तादृशा एव यादृशी भवितव्यतेति तथा
चैदैवस्य बलवत्त्वेन पुरुषकारो निरर्थक इति ॥ अत्राहुः । केवलं दैवमेव स्वतएव कर्म्मासि ४

ज्योतिष्टोमेनस्वर्गकामोयजेत। श्रीकामःपुष्टिकामोवाग्रहयज्ञंसमाचरेदित्यादिविधयस्तथा
नकलिंजंभक्षयेन्नवृक्षमारोहेत्यादिनिषेधाश्चनिरर्थकाःस्युः किंचयदिदैवमेवफलेत्तदाकृष्या
द्युपायेषुप्रवृत्तिर्नस्यादिति॥ तत्राहकेयावार्क्तः। फलेद्यदिस्मातनमेवतत्किंकृष्याद्युपायेषुपरः
प्रयत्नः। श्रुतिस्मृतिश्चापिनराणांनिषेधविध्यात्मकेकर्मणिकिंनिष्फले॥ति अपिच। जन्मार्जि
तंदैवमपिपुरुषकारंविनानघटतइतिपुरुषार्थस्यैवमुख्यत्वम्॥ तथाचवसंतराजः पूर्वज
न्मजनितंपुराविदःकर्मदैवमितिप्रचक्षते॥ उद्यमेनतदुपार्जितंतदावांछितंफलतिनैवके
वलमिति याज्ञवल्क्येपि॥ दैवपुरुषकारेणकर्मसिद्धिर्व्यवस्थिता। तत्रदैवमभिव्यक्तंपौरुषं
पौर्वदैहिकमिति। तस्मात्प्रयत्नाभावेदैवमेवनास्तीत्यतःसिद्धंप्रयत्नस्यमुख्यत्वं तथा
अवश्यंभाविभावानांप्रतीकारोभवेद्यदि॥ तदादुःखैर्नबाध्येरन्नलरामयुधिष्ठिराः तथा

॥

कर्म च

होसारः नाभुक्तं क्षीयते कल्पकोटिशतैरपि। अवश्यमेव भोक्तव्यं कृतं कर्म शुभाशुभमित्याद्युक्तं दैवस्यैव मुख्यत्वम
कृतेपि यत्ने कार्यसिद्धेरनुपलंभात्तस्यैव मुख्यत्वं। तथापि ज्योतिःशास्त्रावेदितजातकादिफलनिरूपणस्य
५ वैयर्थ्यमाभासत इति चेन्नैवं॥ कर्मणो वैचित्र्यं। कानिचिद्दृढमूलानि। कानिचिच्छिथिलमूलानि।
यत्र जन्मपत्रशकुनप्रश्नादिभिः संतानविद्याद्यभावो निर्णीतस्तत्र ग्रहशांत्यादिरूपेण पूर्णप्रयत्नेना
पि संतानादिप्रतिबंधकीभूतं दुरितं दृढमूलत्वान्निवारयितुं न शक्यते॥ यत्र तु ग्रहाचारवशेन संता
नयोगादिसंभवे त्रायुर्दीर्घ्यसंभवे राज्यादिसंभवे च निर्णीतप्रतिबंधकीभूतं दुष्टग्रहसूचितफलसं
भवस्तच्छिथिलमूलत्वेन स्वस्त्ययनादिनोपाद्यं तदुक्तं॥ हन्यते दुर्बलं दैवं पौरुषेण विपश्चितेति।
अन्यच्च यद्यपि पूर्वोपार्जितसदसत्कर्मपरिपाकः शुभाशुभफलोपलब्धेर्दर्शनाद्दैवज्ञायते प
रभीष्टकाले ज्ञातुं न शक्यते॥ तथा च भाग्यमग्रे खंडितमखंडितमित्यादिज्ञानार्थं जातकागम एवा
त्यंतिकमर्थज्ञानस्यैकशरणत्वात्॥ तथा हि॥ दिनरात्रिविभागेन सूक्ष्मकालावयवसाध ५

नोपाये पित्रराजन्नुर्यधुवभ्रमादि विचित्रपत्रोपलक्षितस्य च जन्मसमयोपात्तलग्नादिद्वादशभाव
चक्रे स्वोच्चमूलत्रिकोणस्वगृहमित्रगृहवर्त्तिनां तथा शत्रुनीचगृहाश्रितानां ग्रहाणां सदसद्दशानुक्र
मेणाभीष्टमपेक्षितसदसत्प्राक्कर्मपरिपाको वा गम्यते।। एवं शुभफलस्य च दशापाककाले त्रिजन्मोनापा
त्रा विनायासेन फलसाधिका।। अशुभफलस्य च दशापाककाले। केषांचिन्मते यात्राहानिरेव स्यात्।
ऽवश्यं जातकगणनोपयोगः।। किंच पत्रदशारिष्टादिपाककाले पुत्रकापुर्विनाशसंभावनो। तत्रापि ज्यो
त्योदिनात्तत्कृतीकार्यमस्योपयोग इति।। पत्नुपेनतु पत्रोपव्यमिति शौनकवचनं तस्योपयन्तः।। ये
न युन्या पव्या। अवश्यंभोक्तव्ये तच्छूह स्यतिनन्यपान् तैन शान्तेः गर्गादेशान्वद्दृष्ट कर्मोपार्जितं। निरा
कर्तुं शान्त इत्यर्थः।। तस्मादैव पुरुषकारयोः साविभ्यमभ्युपगन्तव्यमितिसूत्ते।। यथा न पूर्वाकृतजात
त्वेपः।। यथाह्येकेन चक्रेण न रथस्य न गतिर्भवेत्।। तद्वत्पुरुषकारेण विना दैवेन सिध्यतीति
संक्षेपः।। होराप्रशंसामाह कल्याणवर्मा।। विधात्रालिखिता यस्य ललाटेऽक्षरमालिका।।
दैवज्ञस्तां पठेद्व्यक्तां होरानिर्मलचक्षुषा।। गणकः सा वि।। वर्णावली या लिखिता विधात्राल

ल्लोरपक्षेभुविमानवानांहोरादृशानिर्म्मलयायपावन्तोदेवविद्याचयन्तीहलान्यइति॥ अत्र अथ प्रथमं राशिप्रभे
दानिरूप्यन्ते॥ तत्र प्रथमं तावद्राशिनामभेदान्याह कल्याणवर्मा॥ मेष१ वृष२ मिथुन३ कर्क४ सिंह५ कन्या६ तु
ला७॥ वृश्चिकः८ धनुर्९ मकरः१० कुंभो११ मीन१२ इतिराशिनामानि॥ अथ कालपुरुषस्य मेषादिराशि
क्रमेण शिरःप्रभृतिअंगविभागमाह वराहः॥ शीर्षमुखबाहुहृदयोदराणि कटिवस्तिगुह्यसंज्ञानि॥ ऊरूजा
नुकजंघे चरणाविति राशयोऽजाद्याः॥ बादरायणोपि॥ मेषः शिरोऽथ वदनं वृषभो विधत्ते नृयुग्मो भवेत्तु भु
जं हृदयं कुलीरः॥ सिंहस्तथोदरमथोयुवतिः कटिश्च वस्तिं तुला भवति मेहनमष्टमः स्यात्॥ धन्वी स्फिगूरु
युगं मकरो जानुद्वयं धाम्नः॥ जंघाद्वितयं कुंभः पादौ मत्स्यद्वयं चेति॥ वस्तिर्नाभिगुह्ययोरन्तरं॥ वस्तिर्नाभेरधो
नित्यमरोक्तेः॥ मेहनं लिंगं॥ अत्र कालपुरुषस्यावयवस्थलेषि पुनरा॥ शीर्षान्तस्तच्छिन्नम॥ यत्तो वक्षोहृद
योः को वा लक्षणभेदः॥ कंधरा कालपुरुषो विभुजत्वमित्यप्रयोजकत्वात्॥ अतएव वक्ष्यमाणायवने
मुनिवाक्ये॥ शीर्षाननं गलदृशास्त्रमिथुनं ततोपः प्रजायते स्कंधभुजांशादेश इति स्पष्ट॥ भुजस्थलमेवोक्तं॥
श्रीभगवतासर्व्वैतापिस्वजातके उक्तम्॥ शिरोवक्त्रभुजाहृद्धक्रोडः कटिरितिक्रमात्॥ वस्तिध्वजनकेऊरू॥६॥

जानूजंघे च पद्युगमिति॥ शीर्षास्यबाहुहृदयमिति चरदलं लग्नावमर्मानुकूलं॥ शीर्षोस्य यस्य रोस्त्रक्रोड इति वदन्नर
चंद्रौप्यनुकूलः॥ अंगविभागप्रयोजनमाह॥ जन्मन्यब्दे मा॥ कालनरस्यावयवान्पुरुषाणां चिंतयेत्सर्वकाले॥
सदसद्ग्रहसंयोगात्पुष्टास्तोपद्रवांश्चापि॥ अयमर्थः॥ यो राशिर्जन्मकाले शुभग्रहाक्रांतस्स राशिकालपुरुषस्य
यदंगं भवति तदंगे पुष्टिर्भवति॥ यो राशिः पापग्रहाक्रांतो तदंगे उपद्रवानि इति॥ भचक्रे मेषादिराशिव्यवस्थामा
ह गार्गिः॥ अश्विनी भरणी मेषः कृत्तिकापादमेव च॥ तस्मात्त्रितयं शेषं वृषः सौम्यदलं तथा॥ सौम्यार्द्धं मार्द्रा मि
थुनमादित्यत्र यरणात्रयं॥ तस्याः पुष्यमश्लेषा राशिः कर्कटकः स्मृतः॥ पित्र्यं भाग्यं तथार्यम्णा भागः सिंहः प्रकीर्ति
तः॥ तस्मात्त्रितयं कन्या हस्तश्चित्रार्द्धमेव च॥ तुला चित्रादलं स्वाती विशाखा चरणात्रयं॥ तस्मान्मित्रं देवत्यं ज्ये
ष्ठा वृश्चिक उच्यते॥ मूलमाप्यं तथा धन्वी पादो विश्वेश्वरस्य च॥ तस्मात्त्रितयं विष्णुर्मकरो वासवं दलं म॥
तद्दलं वरुणं कुंभस्तथाजं चरणात्रयं॥ तस्मात्मेकं मीनः स्यादहिर्बुध्न्यं च रेवती॥ अथ व्यवहारार्थं संज्ञाह॥ कल्या
शावर्मा॥ मेषादि नामानि क्रियतावुजितुमकुलीरलेयपाथेनाः। संज्ञास्तु जूककौर्पि तौक्षिकाकोकेहृदयरोगांत्यः
नाशिस्त्वनूपमाहुरसत्याचार्यः॥ छागो वृषभो वीरणागदाधर मिथुनं भमसि कुलीरः॥ सिंहः शैलेयकन्याने॥

शिल्प

स्यात्सवृषस्स्यकनापुरुषस्तुलाधरोवृश्चिकोथधन्वीनरोहयाङ्गः।मकरोमृगपूर्वकुम्भोडुपो घटोमीनः
।।झषनेस्वरोपि।। आद्यः स्मृतोमेषसमानमूर्तिःकालस्यमूर्द्धागदितःपुराणैः। सोजाविकाकंदराद्रिस्तेनाग्नि
धात्वाकननतत्भूमिः।।वृषाकृतिस्तुप्रथितोद्वितीयःप्रजापतेस्कंधभुजांसदेशः।।प्रनर्तनेकांगायनैनस्त्री
क्रीडारतिद्यूतविहारभूमिः।।कर्कीकुलीराकृतिनंम्बुसंस्पोवक्षःप्रदेशोविधिनाम्बुधातुः।।केदारवापीपुलि
नानितस्यदेवांगनारम्यविहारभूमिः।। सिंहस्तुशैलेहृदयप्रवेशःप्रजापतेःपंचममाहुनार्याः।।तस्याट
वीदुर्गगुहावनाद्रिव्याधावनीसुगममनेप्रदेशः।।प्रदीपिकाणंहस्तकनेरगाकन्यानोस्याजलेणष्ठमितिबु
वंति।।कान्तापिधीराजठरंविधातुःसशाड्वलस्त्रीरतिशिल्पभूमिः वीथ्यातुलापणधरामनुष्यःस्थि
तःसनाभीकटिवस्तिदेशे।।सुवर्णपण्योपणपण्यवसायैविवासात्रनशास्यभूमिः।। रवग्रेऽष्ट जगरा २
मेवृश्चिकविग्रहस्तुप्रोक्तःप्रभोर्मेढ्रगुदप्रदेशे।।गृहाविलश्वभ्रविषाश्मगुप्तवल्मीककीटउरगभूमिः
धन्वीमनुष्योहयपश्चिमार्द्धस्तमाहुरूरुभुवनप्रणेतुः।।समस्थसमव्यस्तसमस्तवाजिशूरास्त्रभघगप
नपास्यभूमिः।।मृगार्द्धपूर्वोमकरोस्तुगात्रोजानुप्रदेशानमुशंतिधातुः।।नदीवनारण्यसराजरूपम्ब

त्रादेशो सोदशम प्रदिष्टः ॥ स्कंधे तु गिरितः पृष्ठवस्य कुंभे जंघे तमेषादशमाद्राद्याः ॥ तस्योरक्षाधारकुंभस्य प
स्त्रीशोणितेषु चलनिवासमतिः ॥ जले तु मीनद्वयमंत्यराशिः कालस्य पादौ विदितौ वरिष्ठौ ॥ स्वपुरापरेव
द्विजतीर्थधामिनदीसमुद्राम्बुचयाधिवासः ॥ एतन्स्यतत्पद्यो जननं तु तन्नक्षत्रपुरुषस्य न परिज्ञानम् ॥ न
याचषट्पंचाशिकायाम् ॥ राशिभ्यः कालदिग्देशा राशिभ्यः कालदिग्देशा इति ॥ अथ परराशीनां अभ्यादि संज्ञा ॥
ज्ञातव्यान्नावल्याम् ॥ ग्राम्याः मिथुनतुलास्त्रीचापाद्यार्धघटा निशासु मेषवृषौ ॥ मकरोर्ध्वमादिसिंहो वन्योदि
नः जवृषमीच ॥ जलजो कर्कमकरोमकरान्त्यार्धं च शिवमतेकुंभः राशिः स्वरूप मेतन्मोत्कृष्टं ग्राम्यादिमनिमि
तत्वं पंचाश्रयोजनमुक्तं वाराहेण ॥ अथ राशयजलोद्भवराशिपुजा ता भवंति ॥ नौस्थौ लोइति ॥ अथ परराशी
नां द्विपदादिसंज्ञा माह वाराहः ॥ मेषवृषधन्विसिंहाश्चतुष्पदाः मकरस्य पूर्वभागश्च ॥ कीटः कर्कटना
शिः सरीसृपो वृश्चिकः कथितः ॥ मकरस्य पश्चिमार्धं कुंभो मीनश्च जलचराख्याताः ॥ मिथुनतुलाधटन
त्याद्विपदाख्याधनुषि पूर्वभागश्चेति ॥ अत्र वराहेण कर्कराशेर्जलचरत्वं विहाय कीटत्वमुक्तं कुंभस्य चाद्विपद
त्वं विहाय जलराशित्वमुक्तं तच्चिन्त्यम् ॥ एतः पूर्वमुक्तं द्विपदं ततो राशिस्वरूपे ॥ तस्मीकुलीरा कृतिरप्युक्तं

न॰

न्याइति कर्कस्य जलचरत्वं ॥ स्कंधे तु रित्तः पुरुषस्य कुंभ इति । कुंभस्य द्विपदत्वमेवोक्तं वक्ष्यमाणगर्गवचनेपि ॥ नृयुग्म
८ तुलाघटः कन्याइत्यनेन कुंभस्य द्विपदत्वं कर्कस्य जलचरत्वं स्पष्टमेवोक्तम् ॥ श्रीमत्सूर्येणापि राशिस्वरूपम् ॥ स्कंधो
(शात्तोरिक्त) घटः कन्याइत्यनेन कुंभस्य द्विपदत्वं कर्कस्य जलचरत्वं स्पष्टमेवोक्तं ॥ यात्तो रिक्तः घटः पुमान् स्यात् कुंभसंज्ञकः
कर्कश्च जलसेवासी इति स्पष्टतरमुक्तम् ॥ पराशरजातकेपि ॥ नृयुग्मजयपाथोनवाप पूर्वार्द्ध कुंभानीमादि
केन कुंभस्य द्विपदत्वं कर्कस्य जलचरत्वमुक्तम् ॥ एवं दिनादिबले वक्ष्यमाणादेवकीर्त्तिवचनेपि स्पष्टमुक्तम् ॥
नारीणां दिवलमाह गर्गः ॥ नृयुग्तुलाघटः कन्यापूर्वीमर्द्धं च धन्विनः ॥ नरास्याबलिनो ह्येषां मिनित्य
मेते हि नरराशयः ॥ चतुष्पदेषु मीनो मकरार्द्धं च प म चिद्देपाबलिनो निम्नपेते ह्रिजलराशयः ॥
समन्ये वृश्चिकः कीटो वसवान्यमित्री र्तितः ॥ धन्वद्योर्द्ध जगो सिंहाबलिनः खे चतुष्पदा ॥ प्रागर्द्धं नक्रराशि
स्त्राके न्दुदिवलमेवं भवति ॥ राशीनां दिनरात्रि संज्ञा बलमाह देवकीर्त्तिः ॥ मिथुन तुल कुंभ कन्या दिवा
बलाधन्विनश्च पूर्वार्द्धम् ॥ अजवृषसिंहाराश्रोन्मगहयपाः पूर्वपश्चिमार्द्धं वृश्चिक मीन कुलीराम ८
करान्यार्द्धं च संध्याबलिनिति ॥ राशीनां शीर्षोदयादि युग्मसौम्यपुंस्त्री चनादि संज्ञा ॥ दिग्गीरवराद्वचः ॥ हो

श्रि

मी
रामवृन्दे ॥ कृत्यालिङ्गकर्की मेनेन घटादिना ख्याः मूर्द्धोदयाः समिथुनास्त्वपरे निशाख्याः । पृष्ठोदया
श्चषपरो ह्युभयोदयः स्यान्मीनालिकर्कटविरामर्क्षे संधिः ॥ दिनाख्याः दिनबलोऽन्यथैः । एतत्स्पष्टम्
त्ते पाराशरे जातके ॥ देवाशीर्षोदयाश्चैव संध्यापापाशुभयोदयः ॥ नक्रं पृष्ठोदयाश्चैव बलाधिपाकुली
रिताइति मीनादिराशीनां मतिमनवांशोऽन्त्यसंधिसंज्ञः ॥ अलसंधिफलमुक्तं सारावल्यां ॥
जातो न जीवति नरो मातुरपथ्यो भवेत्स्वात्स्वकुलहंता ॥ यदि जीवति गंडांते बहुगजतुरगो भवेद्भूपः
न योपि नावुयसहृक्रमेण ॥ चरस्थिरद्विःप्रकृतिः स्वरूपाः ॥ अजादयः स्त्रीपरिवर्त्तनेन द्विगीश्वराः शै
दि आदेगूर्तिः स्युः ॥ अत्र पुरुषस्त्रीप्रभृतिषु राशिषु लग्नवर्तिषु जातास्तत्स्वभावा भवंतीति प्रयोज
नं ज्ञेयम् ॥ यद्वाहंसकः ॥ ओजाः पुरुषा ज्ञेयाः मेषात्स्त्रीसंज्ञका युग्माः ॥ उग्रे क्रूराः पुरुषाः सौम्याः
सौम्येषु लग्नेषु चरस्थिरसंज्ञा मेषात् द्विप्रकृतिराशयः क्रमशः ॥ राशिः स्वभावतुल्या ज्ञेयास्तत्र
ति ॥ अस्त्रनानात्र अजादय इति मेषादयः त्रि ॥ त्रिवारमारभ्य प्रवीणैर्द्वादशस्वामिनः इत्यर्थः ॥ तथा च
मेषसिंहधन्विनः पूर्वस्यां वृषकन्यामकराः दक्षिणस्यां ॥ मिथुनतुलाकुंभाः पश्चिमायां कर्क व ॥

ष्वित्रपी नाउत्तरस्यापि ति॥ एतत्प्रयोजनं सुतिकागृहद्वारज्ञानं तथा ॥ नष्टादिषु चौरादेर्यानेदिग्विज्ञा
ने। तथा गते नष्टादिषु स्वगतस्य सुखेन सिद्धिर्व्यर्थः श्रमो भवतीत्यर्थः तल्लो मलग्न इत्यादि वोध्यम्॥
अथ षड्वर्गनिरूपणं तत्र वाराहः॥ गृहं होरा द्रेष्काणो नवभागो द्वादशांशकस्त्रिंशांशः॥ वर्गः प्रत्ये
कमेषां ग्रहस्य योयस्य निर्दिष्टः॥ गर्गोपि॥ क्षेत्रं होरा च द्रेष्काणो नवांशो द्वादशांशकः त्रिंशांशकश्च व
र्गाः स्युः सर्वस्य समुदाहृताः॥ अरिष्टपि परवर्गेषु स्थितः स्ववर्गगः॥ परवर्गगतस्त्वेवं ग्रहो भवति
नान्यथेति॥ अथ सप्तवर्गमाह॥ लग्नं होरा त्रिभागश्च सप्तांशो नवमांशकः॥ द्वादशांशस्त्रिंशां
शस्तु वः सप्तवर्गिकाः॥ तत्र ग्रहस्वामिनो नवांशस्वामिनश्चाह कल्याणवर्मा। कुज भृगु बुध इन्दु रवि श
शिसु तनुधिरे न्यमंदशनिजीवाः॥ गृहस्यानवभागनाम जमृगेन्द्र घटक र्कटाद्याभ्यः॥ भवनाधिपात्
समस्तजातकविहितं विचिंतयेन्मतिमान्॥ इति मिर्विना नगं तु पदं म्यशाक्यं महाराष्ट्रे॥ प
नतल ग्नेशास्तु ति परेसोप॥ अत्र नवांशानां नाम्यपष्टो त्तागर्गेन जातके॥ मेषकेसरिचापानां
मेषाद्या नवमांशकाः॥ वृषकन्यामृगाणां च मकराद्या नवांशकाः॥ तुलामिथुनकुंभानां तु ॥१८॥

तुलाद्यान्नवभागकाः ॥ कर्कटालिझषाणां च कर्कटाद्यान्नवांशकाः इति । अत्र नवांशप्रमाणं विंशतिकलाः त्रयोंशाः
३।२० तेषां चन्नोधनास्ताः वं नस्यास्या ॥ पूर्वोक्तगणनाक्रमेण वर्तमाननवांशराशिस्वामिनवांशपतिःस्या
दिति । षड्वर्गप्रयोजनं गर्गवाक्येन पूर्वमेव प्रदर्शितं ॥ अथ द्वादशांशद्रेष्काणहोरात्रिंशांशकानाह ॥ वाशांः
स्वगृहाद्द्वादशभागा द्रेष्काणाः प्रथमपंचनवपानां ॥ होरे विषमेर्केन्द्वोः समराशौ चन्द्रतीक्ष्णांश्वोः ॥ कुज
यमजीवज्ञसिताः ॥ पंचेन्द्रियवसुमुनीन्द्रियांशानां विषमे सम व्यत्क्रमेण त्रिंशांशकल्प्याः ॥ अ समराशौ
ग्रहाणामंशानां च वैपरीत्यं लेयं ॥ तथा च श्रुतिकीर्तिः ॥ पंचाथ पंच चाष्टौ सप्त पंचैव चोज भवनेषु ॥ पंचैव
सप्त चाष्टौ पंच पंचाथ युग्मभवनेषु ॥ भागा भार्गवशशिसुतसुरेज्यशनिभूमिपुत्राणां ॥ युग्मकल्पारा
वर्मा ॥ शार पंचाष्ट मुनीन्द्रियभागान् त्रिंशांशकेषु विषमेषु ॥ युग्मे व्युत्क्रमगत्या कुजार्किजीवज्ञभार्गवाणां भि
त्यूचे नद्विभिं म यतो कुमेषक्ञ मगत्या भागाः पूर्व विपरीताः एषां ग्रहाणामित्यर्थः लाभेन भ्यूतकीर्तिवचनविरो
धादिति अत्र द्वादशांशप्रमाणं सार्द्धद्वयमंशाः २।३० द्रेष्काणप्रमाणं दशांशाः १० होराप्रमाणं पंचदश १५ ॥
इति यवनाचार्यास्तु होराद्रेष्काणस्वामिनः अन्यथा आह ॥ आद्यास्तु होरा भवनस्य पस्तु रेकादशाद्दशेन्न पतेस्तृ
तीया ॥ स्व द्वादशैकादशराशिपानां द्रेष्काणसंज्ञा ॥ क्रमशस्त्र्यप्येत्रा सत्याचार्यस्य न पूर्वमतमेवाभिप्रे
म

होरा॰
॥१०॥

तो॥ यदाह सत्यः॥ ओजेषु रवेर्होरा प्रथमा युग्मेषु चोत्तरा शशिनः॥ इन्दोः क्रमशोऽन्त्ये युजस्माने चेष्टोत्वहोरास्त्ये॥ य
शिस्त्र्यद्रेष्काणास्तत्स्य च पञ्चनवमभवनपतयः स्युः॥ तेषामधिपतय आद्यस्वस्वद्रेष्काणानां गावलिनः॥ अत्र वक्तु मुनिसं
मतत्वाद्दूतत्र देवग्रमाराणां॥ तथा च करपपः॥ होरेः रविन्द्वोरोजराशौ युग्मे चंद्रसूर्ययोः॥ स्युर्द्रेष्काणा लग्नप
चनवराशीश्वराः क्रमात्॥ सूर्यजातकेऽप्युक्तं॥ होराधिपोऽहं चन्द्रश्च विषमे चापि राशिषु॥ युग्मेष्वस्त्वविधि
स्तत होरोत्त्रायदलं बुधैः॥ राशेस्त्रिभागो द्रेष्काणास्ते पञ्चनवमाधिपतेस्तनोः॥ आधिपो प्रथमो ज्ञेयो यस्य पञ्चमा
धिपतिः स्मृतः॥ एवमन्यत्रिभागस्य नवमाधिपतिः प्रभुः॥ अथ यवनजातके सप्तांशस्य प्रयोगान्नम
हा॥ श्रीभगवान्सत्यः॥ ओजराशौ स्वराश्याद्या युग्मे सप्तमतोऽपि मताः॥ सप्तमांशाधिपतयः सम्यकुक्तमयो
रिताः॥ कल्माषाद्यावर्षत्रोपि॥ मेषालिमिथुनमृगाहरिमीननुलावृषभचापघटाः॥ कर्कविरम्लत्वन्या प्रवोस्यु
सप्तभागेशाः॥ सप्तवर्गप्रयोजनं तु॥ अनेन जाता क्रूराः स्वभावाः सौम्येषु जाताः प्रभवंति सौम्याः॥ तथा॥
अंशाधिकारे ज्ञायते ... द्रेष्काणास्त्वनास्मे ... मासिकमृत्यु॥ राशिषु वर्गोत्तमनवांशमाह सत्यः॥ च
रभवनेष्वाद्यांशाः स्थिरेषु मध्याः द्विमूर्तिषु तत्पाः स्युः॥ वर्गोत्तमा प्रदिष्टास्ते विहजातकेषु ख्याः॥ ॥१०॥
स्पष्टं चैतदुक्तं यवनेन॥ स्वस्वगृहेषु स्वगृहांशका यवर्गोत्तमास्ते मुनिभिरुक्ता इति॥ प्रयोजनं तु स्पष्टं॥

वक्रोपगते त्रिगुणो द्विगुणस्तन्मस्वांशत्रिभागगे रित्यादि॥ राशिप्रमाणस्त्वादिसंज्ञामाह वृद्धयवनः॥ आद्यं
तराशेरुभयप्रमाणे द्वे द्वे मुहूर्त्तानि परं तस्य दृष्टौ॥ क्रमोत्क्रमाभ्यां न धिवृद्धा राशिसंचक्राद्ध्यो वियुस्य प्रमाणे॥
एवं प्रमाणानि गृहाणि तु धान्यहृत्वा निमेषाणि निजपायनानि। चक्रांगभेदे सहृदयाकृतीनि चांगप्रमाणानि नि
कल्पयेत्॥ अन्यत्स्वप्रमाणं गृहस्त्वाद्विज्ञानार्थमेवक्ष्येयोनवासविद॥ पूर्वार्द्धे विपर्यास्यं कृतं गुणमा
नमितिं वराहोक्तमानमप्येतानि हृशोज्ञेयः॥ एतत्स्यवक्ष्यमाणं कल्याणवर्मा॥ हृस्वास्तिमिगोज घटा मिथु
न धनूंषि॥ कर्किमृगकुरवाध्ववसमाः वृश्चिकन्याम्गपतितुलौ वरोजोदीर्घाः सम्मारव्याताः॥ पृथिमिलग्नाधि
रोगते यो वर्षप्रमतीति नरशारीराणि॥ सदृशानि विज्ञापेते स्युः गगनचरैरतुल्यानि॥ एतत्स्व
यत्नरम्यस्वस्यः॥ दीर्घादिपतिर्दीर्घिकं भवति॥ एवं युक्तावयवाल घुमध्या कल्पनीया॥ अथ ग्रहाणां गृह्य
राशयः॥ तत्र वराहः॥ अजवृषभमृगांगनाः कुलीराः झषवणिजौ जदिवाकरादितुंगाः॥ दश शिखिम
नुयुक्तितीन्द्रियांशैस्त्रिनवकविंशतिभिश्च तेस्तनीचाः॥ सूर्यस्य मेषराशिस्तुंगः॥ चंद्रस्योच्चराशिर्वृ
षस्तत्तीयेंशो परमोच्चः॥ एवमन्यत्रापि॥ यथा यवनेश्वरोपि॥ सूर्यस्य भागे तत्तीयेशोप स्यौच्च मीनस्य
तुं पंचमेंशो॥ शुक्रस्य विंशत्यधिसप्तके च विंशात पापं वदशो वुधस्य॥ भौमस्य विंशेष्पुते चतुर्थं विंशे

तथास्य स्ति सुतस्य चेच्छे ॥ स्वोच्चानुपामित्र मुशंतिनीचं त्रिशल्लवीयश्च समानसंख्यः ॥ स्वोच्चांशस्वोच्चराशयोभि
न्नप्रयोजनमाहगार्गिः ॥ स्वोच्चगौरवे सितो भूजनयेत्तोमहीपतिं ॥ उच्चगोधनिनाख्यातस्वकत्रिकोणगतावपि
वृद्धयवनोपि ॥ स्वोच्चेषुस्वोच्चान्परिगृह्यभागान्तिष्ठत्सु सर्वेषु बलाधिकेषु ॥ लग्नेषु येषु — वयुष्मतीन्द्रे
त्रैलोक्यराज्याधिपतिः प्रसूतो ॥ अत्रस्वोच्चांशएवप्रधानतयाप्युक्ताः ॥ उच्चास्तसप्तमराशौत्ते नेवभागेः परम
नीचं तैयप ॥ उक्तं नसर्वजातके ॥ उच्चभवनात्सप्तमनीचं गृहमत्तोभवेत्स्वगः ॥ उच्चांशाएवनीचांशास्तत्रस्युः
परमाभिधाः ॥ अनिनीचप्रयोजनमाह गार्गिः ॥ अंधेदिगम्बरे नष्टे परपिंडोपजीविनम ॥ कुर्यात्ता मतिनीच
स्थोपुत्रंचशशिभास्कराविति ॥ तथास्वोच्चस्तू पंचरगारहितमित्यादिमपि प्रयोजनं ज्ञेयं ॥ नत्यादिवेगमूल
त्रिकोणराशीनाहश्रीसूर्य्यः ॥ सिंहोवृषस्तथामेषकन्याकोदंडकःक्रमात ॥ तुलाधरोघटोमत्ता त्रिकोणभवनो
निच ॥ उच्चस्वत्रिकोणगैर्बलस्यैरित्याधेपावप्रयोजनं ॥ नन्वत्रसर्वस्यापिसिंहधिकारवदुच्चस्वगृहमूलत्रि
कोणंच तथाबुधस्यकन्यायांस्वोच्चगृहमूलत्रिकोणानृपाक्ष्पोधिकारास्संति ॥ तत्रस्वोच्चस्तू पंचरगामि
त्याद्युक्तसप्तवर्गजबलेविंनवंग्राह्यमयारोनेह्रूपं ॥ उक्तांहृमित्युत्तैंशावशेनोच्चस्वगृहमूलत्रिकोणानां ११
विभागमाहनिस्त्रवाध्यायकस्यागावर्गा विंशतिरंशाःसिंहेत्रिकोणमपरेस्वभावनमर्कस्य ॥ उ

प

वृषभागात्रिंशंवृषभेंदोः स्यात्त्रिकोणमपरेंशाः॥ द्वादशभागामेषेत्रिकोणमपरे स्वगृहं भवनं भौमस्य॥ उच्चफलंक
न्यायांतुंगांशाकैः सदाचिंत्यम्॥ परास्त्रिकोणजातं पंचवरंशैः स्वराशिजं परतः॥ स्वाभिर्भागैर्जीवस्य त्रिकोणफ
लं स्वमपरं चापे॥ शुक्रस्यांशास्त्रिनेयत्त्रिकोणमपरे स्वराशि॥ कुंभे त्रिकोणं निजमेन विजस्य रवेर्धिपा
सिंहो॥ शनेः कुंभे विंशतिरंशास्त्रिकोणं दशांशाः स्वगृहमित्यर्थः॥ मेषे त्रिकोणांस्स्तते॥ सिंहे नखांशाश्च मितं स्व
शः॥ त्रिदशांशाश्च मितमित्यादिश्लोके श्रीमत्सूर्यपेणाप्येवमेवोक्तं॥ यत्तु सूर्यारजीवभृगुभानुभूभुवान
स्वांशैर्मूलत्रिकोणभवनमिति गुणाकरोक्तं तन्निर्मूलत्वादुपेक्ष्यं॥ वलिष्ठनाथोते लग्नमाह वराहः॥
श्राधिपयुतो दृष्टो वा बुधजीवाभ्यां नेरोत्थितस्त्व वोराशिः॥ स भवति वलवान्न परैर्युक्तो दृष्टो वा शेषैः॥
धादरायणोपि॥ जीवस्थानाथराशिजैर्युतदृष्टा वलवती होरा॥ शेषैर्वलहीना स्याद्वंमिश्रोस्तु मिश्र
फलम्॥ वलहीनायादिस्ववैर्नवीक्षितानेवयुक्ता वा॥ श्रीमत्सूर्यपेणाचेद्दृष्टः शुभस्थानगतोपि वा रा
शिर्वली भवतीत्युक्तम्॥ योधिनाथयुतो दृष्टो बुधजीवेंदुवीक्षितः॥ शुभस्थानगतो राशिर्वीर्यवानन्यथा
नहि॥ शशीनां त्सवसंज्ञा ग्राहकल्याणवर्मा॥ भवनाधिपदृष्टो... पाल्लवहयववनैः प्रपत्तनतः कपितः॥

तत्स्ववर्गो विनिर्दिष्टस्याद्विरेणमतीति यावन ।। अस्यार्थः ।। यस्य भवनस्य राशेः स्वामिनो यादृक्तस्यां दिशि स
राशिप्लवसंज्ञकः इत्यर्थः ।। यथा मेषवृश्चिकयोः स्वामी भौमस्तस्य दिग्दक्षिणा तत्र मेषवृश्चिकौ प्लवसंज्ञौ
विमन्यत्रापि ज्ञेयम् ।। मेषादीनां वर्णा उक्ता लघुजातके ।। अरुणसितहरितपाटलपाण्डुविचित्राः ।। सिते
तरपिशंगौ ।। पिंगलकर्बुरबभ्रुमलिना रुचयो यथासंख्यम् ।। अरुणो रक्तः पाटलः श्वेतरक्तः ।। पिंगलः स्वर्णवर्णः
नारणुधूम्रपाण्डुः ।। मलिनारुचयः मन्त्यवर्णाः ।। कर्बुरः श्वेतकृष्णादिवर्णसंयोगः ।। बभ्रुर्नकुलवर्णः ।। य
नुसारी वत्सामा ।। लोहितसितशुकहरिताः पाटलपरिधूम्रपाण्डुचित्राश्च ।। कृष्णकनकाभपिंगाः कर्बुरबभ्रुश्च
जादि वर्णाः स्युरिति ।। कन्यादिराशिषु वर्णान्यपार्थमुक्ते न चिन्त्यम् ।। यतः स्पष्टमुक्तं सरभगात ।। श्रीतद्वैरा रक्तः ।। सित
शुकतनुनिभः पाटलो धूम्रपाण्डुः चित्रः कृष्णः स्वर्णतुल्यः पिंगलः कर्बुरस्ततः ।। बभ्रुर्मलिनाभः स्यादीशेर्वर्णाः क्र
मात्स्मृताः ।। प्रयोजनं नष्टजातिकावर्णिकादिवर्णज्ञानम् ।। अथ भावसंज्ञाः ।। वराहः ।। तनुधनसहजसुहृत्सुत
रिपुजायामृत्युधर्मकर्मायाः ।। अथ इति लग्नाद्द्वादशभावास्तनुरत्याद्यः क्रमेण ।। पातालहिबुकसुखवेश्मबं
धुसंज्ञाश्चतुर्थभवनस्य नवपंचमं त्रिकोणं नवमदं च त्रिकोणं ।। धीः पंचमं तत्रौ पंचमस्थानं च जामि ॥१२॥

त्रं। धूनं धनमत्तं च तच्छिद्रं व्ययमं द्वादशं रिःफं॥ केन्द्रादि भवनानि॥ उपचयभवनान्याह स्वरा केन्द्रमनुपचयकं तत्सं
ज्ञा लग्नात् दशमं चतुर्थं नाम संज्ञा प्रोक्तः॥ केन्द्रात्परस्मात्पणफरं च तत्परतः॥ त्रिषडेकादशदशमान्युप
चयभवनान्यतोन्यपचयानि। अन्यान्यन्तद्विनान्येषां अपचयसंज्ञानीत्यर्थः॥ तथाच सत्यः। दशमैकादशष
ष्ठतृतीयसंज्ञानि जन्मलग्नात्स्युरुपचयभवनानि स्युः। शेषाण्यतोन्यपचयानि॥ अत्र जन्मलग्न — — —
न द्वयं — यम — द्वा व — — — — — — — — — देवैतान्युपचयानि॥ तथाच यवनः॥ उपचयं तृतीयदशमं
वराशिराशिमेकादशं चोपचयं वदेमाहुः होराग्रहस्थानशशांकयोर्मैः चैषां निरीक्षोपचयात्मकानि॥ अत्रैवं
चित्रिषडेकादशदशमानि पापग्रहेणास्वामिशत्रुणा वा यदि दृष्टानि भवंति तदा तान्युपचयसंज्ञानि भवंति॥
तथाच गर्गः॥ अथोपचयसंज्ञास्याच्चित्रिलाभरिपुकर्मणी॥ नचेद्भवंति दृष्टानि पापस्वस्वामिशत्रुभिरिति॥
भावानां संज्ञान्तरमुक्तसारावल्याम्। कल्पस्वपौरुषग्रहणं नि भाग्यं॥ कामेद्वाविवराणि॥ गुरुमानमवव्यय
मिति कथितान्यराशिनामेति॥ अत्र भावसंज्ञाफलानि दृशअजना ज्ञेयाः॥ अत्र लग्नस्य तनुकल्पसंज्ञत्वाल्ल
ग्नेदेहस्वरूपं धन्वेपरामारोग्यान्वेषणं च लग्नात्कार्यं। द्वितीयस्यस्वकुटुंबसंज्ञत्वाद्धनज्ञातिविचारो द्वितीयात्॥

एवं भ्रातृपराक्रमावन्वेषणां तृतीयात्।। बंधुसुखमन्वेषणां चतुर्थात्। पुत्रबुद्धीनन्वेषणां पंचमात्। शत्रुव्रणान्वेष
णां षष्ठात्।। जायाकामविवाहानन्वेषणां सप्तमात्। परं पापभयान्वेषणामष्टमात्।। धर्ममातृपित्रादिगुरू
णां नवमांचान्वेषणां नवमात्।। अस्य दशमस्य स्थाने विचारत्वात् तथा शब्दस्य प्रभुत्वविचारत्वात् स्थाने प्रभु
त्वे सन्मानकर्मविचारो दशमात्। अब शब्दस्य विद्यादिगुणा संपत्त्यादिवाचिकत्वादेवं द्रव्यलाभस्य विचारः।।
एकादशात्।। सर्वस्य व्ययविचारो व्ययभावादिति।। अथैषां विचारणामुक्तं पराशरजातके।। लग्नादिव्ययपर्यंतं भावाः
संज्ञानुरूपतः फलदाः शुभसंदृष्टाः शुभाः शुभाः पापाः।। पापदृष्टियुता भावाः कृतांतरदायकाः। नितरां शत्रुनीच
स्थे नैव मित्रोच्चगो भवेत्।। सौम्यदृष्टयुता भावा वृद्धिं यांति फलप्रदाः इति।। एवं भावानां केंद्रादिफलमाह। बादरायणः।।
केंद्रस्थाः सबलास्तु मध्यमबलाः पणफरा आपोक्लिमगाः सर्वे हीनबला बादरायणः कथिताः। एते कें
द्रादिसंज्ञा भावानामेव न राशीनामिति केचित्तन्न चिन्त्यम्।। अन्यथा राशीशो राशिबली व गृहात् देह दाहको द्रेष्काणश्च दृष्टिद
शीलं इत्यादिवचनविरुद्धार्थप्रसक्तेः।। तथा च राशीनामेव केंद्रादिसंज्ञेति संदर्शितं श्रोतृमयात्र।। केंद्रस्थाइ
ति श्रुत्वा नोवरात्स्वराद्धात्स्वनाथौ स्वनात्स्वेष्ट व।। इति राशिजन्मसंध्यायः।। अथ ग्रहभेदो निरूप्यते।। तत्र ।।१३।।

तत्रप्रवक्ष्याम्यहं पर्यायग्रहस्य प्रोक्ता याः स्फुटजातके॥ सूर्यो भानुस्तथादित्यो विभानुर्भास्करस्तथा दिनेशस्तपनं नाथ दिन
कृत्दिवामणिः॥ शीतगुश्चंद्रमाः सोमो राजनो पतिरेव शीतरश्मिर्निशानाथः शशी कुमुदिनीपतिः॥१॥
आरो वक्रो महीसूनुः रुधिरो रक्त एव च॥ अंगारकः इति ख्यातः क्रूरदृक् क्रूरनेत्रस्तथा॥ सौम्यो ज्ञोऽथ बुधश्च
विसोमजो बोधनस्तथा॥ इति सौम्यस्य पर्यायाः कुमारश्च प्रभासुतः॥ गुरुर्जीवो देवमंत्री देवतानांगुरो
हितः॥ देवेज्यश्चांगिरासूनुर्बृहस्पतिरितीरितः॥ भृगुश्चो भृगुर्भृगुसुतः आस्फुजिज्ज्ञासितस्तथा॥ उशना
दैत्यगुरुश्च काममकविरितिस्मृतिः॥ कोणो मंदः शनिः कृष्णः सूर्यपुत्रो यमस्तथा॥ पंगुः शनैश्चर
ः पंगुः सौरिः कालः छायासुतोऽसितः॥ राहुस्तमोऽसुरो गृह्यस्वर्भानुश्चाविधुंतुदः॥ धलावसैंहिकेयश्च
भुजंगो भुजगस्तथा॥ शिखी केतुर्ध्वजो धूम्रो मृत्युपुत्रोऽनिलस्तथा॥ अथ कालपुरुषः॥ आत्मा
दिस्वनृपान्वयहास्काह॥ कल्पाराव मां॥ आत्मा रविः शीतकरस्तु चेतः सत्वं धराजः शशिजोऽथ वा
णी॥ ज्ञानं सुखं चेंद्रगुरुर्मदश्च भृगुः शनिः कालनरस्य दुःखं॥ आत्मादयो गगनगैर्बलिभिर्बलव
त्तराः॥ दुर्बलैर्दुर्बलास्तेपाविपरीतेशनैः फलं॥ शनौ बलिनि दुःखाभावः श्रेष्ठेन तु दुःखमात्यमिति

तोरारत्न. भिमर्थः॥ इत्थं च फलं तत्तद्ग्रहाणां दशासु बोध्यं। राजादिग्रहाणामाह॥ स्वर्वः॥ राजा रविरथ शशिधरश्च बुधश्च
॥१४॥ कुमारः सेनापतिः क्षितिसुतः सचिवौ सितजीवौ भृत्यस्तपोस्तरणिजः सबलानराणां कुर्वन्ति जन्मसमये
निजमेव रूपं॥ अत्रार्को राजा चंद्रमा स्त्री गुरुर्मंत्री शुक्रो मंत्री पत्नीत्येवं॥ उक्तं च स्वर्णजातके॥ अहर्
नाथः शशी राज्ञी नेता भूमिसुतः स्मृतः॥ सौम्यः कुमारो मंत्री च गुरुः सितः स्मृतो भृगुः॥ प्रेष्यस्तथैव संप्रोक्तः सर्वे
नराणां जन्मनीति॥ एषां च प्रयोजनं जन्मनि प्रश्नलग्ने वा यो ग्रहः सबलः स राजत्वादिकं करोति निर्बलो
राजत्वादिकं करोति निर्बलो राजत्वादिनाशकः॥ जन्मनि प्रश्नकाले वा बलानुरूपं यस्य यो ग्रहः
स्यात्तद्दशायां तत्तद्राजादिस्वभावस्य साधकः स्यादन्यथा हानिकरः॥ वर्णानाह वराहः॥ रक्तश्यामो भास्करो गौर
इंदुर्नात्युच्चांगो रक्तगौरश्च वक्रः॥ दूर्वाश्यामो ज्ञो गुरुर्गौरगात्रः श्यामः शुक्रो भास्करिः कृष्णदेहः॥ अथैषां ज
नेतु बलिनः सदृशी प्रसूतिरित्यादिना वर्णज्ञानं तत्प्रश्नकाले चौरादेर्वर्णज्ञानमपीति॥ अथ ...णा
वर्णात्वामित्वं दिगीशानं च वराहोऽप्याह॥ ताम्रः श्वेतः कोणा नीलातिपीतश्चित्रः कृष्णश्चेति सूर्यादिव
र्णाः॥ प्राच्यादिशाः सूर्यशुक्रावनदेम्याः मंदश्चंद्रः सौम्यजीवौ क्रमेण॥ सूर्यादिवर्णाः सूर्यादिस्वामि १४॥

मिकावर्णोद्द्रव्यपः॥ अन्यथा रक्तश्यामइत्यादिनो पोन रक्तपात पाण्डुताग्रगुणा विशिष्टद्रव्यस्य स्वर्णः स्वामी०
श्वेतरूपविशिष्टस्य द्रव्यस्य चंद्रमा इति आद्यग्रेपि व्याख्येयं॥ एतत्स्य च स्वतं स्वर्ण्यं जानते ताम्रयुक्ताति
रक्तानां तेपां हरितपीतयोः विचित्रासितयोः स्वतमन्मुखाः स्वामिनः स्मृताः॥ उपयोजनं तु जन्मयात्रा प्रश्नादि
षु लेषु ग्रहवर्णाद्युपलापे॥ अन्यथा हानिकरः॥ ग्रहदोषेत तद्वर्णपुष्पैः दिक्स्वामिपूजा च कार्येति॥ दिक्
स्वामिप्रयोजनं तु दूरस्थग्रहस्थितिका ग्रहद्वारज्ञानं॥ हृतनष्टदिग्चौरोद्गमनं॥ ग्रहदेवाः प्रयोजनं तासां
नस्माम॥ पावकगुहजलकेशवशक्रशचीवेधसः पतयः॥ पूर्वादिग्रहदेवास्तन्मंत्रैः समभिपूज्यतामाशां
ऋनक्रर जनगजवाहनादीनपालो नित्यो रितः शीघ्रम॥ यवनेश्वरात्तु देवा ग्रहाणां जलवह्निविष्णुप्र
जापतिस्कंदमहेंद्रद्रव्यः॥ चंद्रार्क चान्द्र जभौमजीवशुक्राश्वयस्तेषु जन्मतेश्वरत॥ तथा चोराणामाय
नेवलवक्राहोत्सवेतापर्यापनामवत्स्मम॥ अथ ग्रहाणां क्रूरसौम्यग्रहविभागो होरामकरंदे॥ कुजदिवा
करस्तयोस्तनु क्षीणोन्दुः शिखिस्तनः सहितस्तु तेस्यात॥ पूर्णेन्दुजीवभृगुजाः शुभसंज्ञितास्तुस्तेः संयुतस्तु हि
मरस्मिसुतोसौम्यः॥ अत्र बुधो रविभौमशनिभिर्युतः पापत्वमेति॥ नतु क्षीणेन्दुसंयुक्तोपि॥ यद्वाहस्त्यानव

होराव्या॰ र्मो ।गुरुबुधभृगुजाः सौम्याः । सौरिकुजार्का निसर्गतः पापाः ॥ शशिजोऽशुभसंयुक्तः क्षीणश्च निशाकरः पापश्चेति ॥
॥१५॥ अयुंध्यविधोक्तस्तत्रपोऽस्यपाः कृष्णद्वितीयापर्यन्तं क्षीणत्वं कृष्णलग्नगते प्यायुषो हानिः । सापि क्षीणचं
द्रलग्नगतेन भवति । अत एवं यवनेश्वरेण क्षीणचंद्रस्य पापत्वं नोक्तम् ॥ तदुक्तं ॥ मासे तु शुक्लप्रतिप
त्प्रवृत्ते पूर्वः शशी मध्यबलो दशाहे ॥ श्रेष्ठो द्वितीयेऽल्पबलस्तृतीये सौम्यैश्च दृष्टो बलवान् सदैव ॥ कृष्णग्रहे मत्व५
र्कः कुजसूर्यजौ च पापाः शुभाः शुक्रसुराः शशांकजौ वा ॥ सौम्यस्तु सौम्यैर्व्यतिमिश्रितोऽन्यैर्वर्गैः स्वल्पप्रतिपैति ॥
राहुकेतू पापत्वमुक्तं च विदेहेन ॥ सूर्यभौमशनिराहुकेतवः कृष्णसंज्ञकचराः क्षयचंद्रः ॥ पूर्णचंद्रगुरुशु
क्रचंद्रजाः सर्वकर्मसु हिते भवन्ति खेचराः ग्रहाणां विभागादि वर्णाधीशत्वे ॥ सूत्रजातके ॥ जीवसितौ वि
प्राणां क्षत्रस्यारोऽर्कश्च विशश्चंद्रः । शूद्राधिपतिः शशिजः शनैश्चरः संकरभवानां ॥ अपोऽजनं च कृष्णनष्ट
द्रव्यं हवलाद्योरादीनां जातिज्ञानं तु दृक्केवयोजातिश्च लग्नपाद्रेति ॥ एषामुपयोग्यानेन वर्णोपयोगो
वाच्यः ॥ पद्यरत्ने ॥ गुरुशुक्रौ रविवक्रौ चंद्रसौम्यः शनैश्चरश्चेति ॥ विप्रक्षत्रियाविट्शूद्राशंकराणां प्रभुत्व
क्रः ॥ अजये जये पितृष्वा च प्रीतौ वित्तनाशने लाभे ॥ अथ ग्रहाणां देशत्वं सारावल्यां ॥ स्वगेहाधिपतिजौ ॥१५॥

थो यजुर्वेदपतिः सितः॥ सामवेदाधिपो वक्रः शशिजोऽथर्ववेदपः॥ प्रयोजनं नृशास्त्रेशबले उपनयनादिप्रशस्त
मिति॥ ग्रहाणां पुंस्त्रीनपुंसकविभागविभागः॥ पंचतत्वविभागश्च [illegible] ज्ञानतः॥ बुधसूर्यसुतौ नपुंसकाख्यौ
शशिशुक्रौ युवती नराश्च शेषाः॥ शिखिभूखपयोमरुद्गणानामधिपा भूमिसुतादयः क्रमेण॥ जन्मनि विंशांशपा स
कृतनक्षत्रादिषु बलवन्तः स्वपक्षमेव कुर्वन्तीति प्रयोजनं॥ प्रयोजनं तत्रैव॥ छायामहाभूतकृतानि च सर्वे
निर्वर्तते च स्वदशामवाप्य॥ कं [illegible] गनिका [illegible] नाशास्पदं कृत्वा [illegible] वर्णानुमेयानि॥ ग्रहाणां स
त्वादिगुणे सप्रयोजनं माहात्म्यनिरूपणं॥ शत्वं शशी ज्योतिस्त्रयो रजः सितज्ञौ रजः तमः स्मानेनयार्कपुत्रौ॥ ये
स्याभ्रवत्स्थिराग नोदिने शास्त्रं स्मसत्वादिगुणोत्तरः स्यात्॥ वराहोपि॥ सत्वं रजस्तमो वा [illegible] शायस्वभा
वे कः स्मादृगिति॥ अथ ग्रहस्वरूपं तत्र वराहः॥ मधुपिंगलदृक्चतुरस्रतनुः पित्तप्रकृतिः सविनाल्पकचः॥
तनुवृत्ततनुर्बहुवातकफः प्राज्ञश्च शशी मृदुवाक्शुभदृक् मधुपिंगलदृग्दिक्रूरतनुस्तनुः॥ प्रसारितभुज
द्वयोछ्रायसमः॥ तनुवृत्ततनु॥ क्रूरावर्तलोमः [illegible] त्रसाम्यनिर्दिष्टदारः पैत्तिकः सुचपलः॥ कृशमध्यः॥

अत्र पूर्वोक्तपंचलक्षणां सत्वादिगुणलक्षणां स्वरूपमाराणं च महाग्रहराजयोगविचारे सविस्तरं लिलिख्ये॥
तत्रैवा च धार्थ्ये अपवाबलव [illegible] वशात्प्रकृतिर्भवति॥ तदुक्तं देवकीर्तिना॥ बलवद्ग्रहस्य गुणा भवेज्जा

होरार.
।१८।।

श्लिष्टवाक्सततहास्यरुचिः ।। ज्ञः पित्तमारुतकफप्रकृतिश्च ।। क्रूरदृक् भौमः ।। कृशमध्यस्तनूदरः ।। श्लिष्टवाग्गाढदभाषी ।।
वृहत्तनुः ।। पिंगलमूर्द्धजेक्षणो बृहस्पतिः श्रेष्ठमतिः कफात्मकः ।। भृगुः सुखी कांतवपुः सुलोचनः कफानिलात्माऽसि
तवक्रमूर्द्धजः ।। मंदोलसः कपिलदृक्कृशदीर्घगात्रः स्थूलद्विजः परुषरोमकचोऽनिलात्मा ।। स्नाय्वस्थ्यसृक्त्वगथ शु
क्रवसाः समज्जा मंदार्कचंद्रबुधशुक्रसुरेज्यभौमाः ।। स्थूला महान्तो द्विजा दंता यस्य स स्थूलद्विजः ।। फलागस्थ्यं
तरगतो धातुविशेषः ।। अयोजनं तज्जन्मकाले यो ग्रहो बलवांस्तत्प्रकृतिकस्तद्रूपसानस्तत्काल जातो भव
ति ।। तद्वाद्रूपनष्टादिज्ञाने एवंविधरूपा ग्रहा नरादयः ।। व्याधितप्रश्ने वा लग्नस्वामिलग्ननवांशस्वामिवशेन
नानदोषो ज्वरादिपीडा इत्यै इति वक्तव्यमित्यादि ।। अथ ग्रहाणां स्थानवस्थावर्षाणि ।। शुक्रजातके ।। बालवयस्को भौमः कु
मारो बुधः गुरुस्त्रिंशत् ।। शुक्रः षोडशवर्षो नविसप्तवादशवत्स्य ।। चंद्रः सप्ततिवर्षः शतवर्षराहुकेत्वोः स्यात् ।।
योग्रागस्त्रतिसमयेसद्सत्फलदायकः खेटः बलसहितः स्वावस्थाकाले स्वफलं विशेषतः कुर्यात् ।। अथ ग्रहा
णां वस्त्रस्थानधातुज्ञानं च ।। जातकरत्नमालायाम् ।। स्थूलं नूतनमेव पावकहृतं वस्त्रं जलेरर्द्रितं मध्यस्थं दृढमे
व जीर्णकं मिदं तथा दितादिविंतयेत् ।। ताम्रं स्यान्मणिहेमतिमिश्रितं तत्तो रौप्यं च मुक्तायसीप्रश्ने जन्मनि वा व
लाधिकनराल्लाभादिकं चिंतयेत् ।। अत्र स्वगृहस्थितगरो सुवर्णमपि वेदितव्यं ।। तदुक्तं वादरायणेन ।। अ ।१८।।

र्क्ष्यत्वात्रं मतायो हि मांशो भौमस्य हिमेन्दुसुतस्य पुत्रिकः॥ जीवस्य स्वक्षं परस्य गृहस्थितस्य तस्यैव हिमोशनश्च भुक्ताः
तो धरांशुद्देहस्य भवस्य सीसं कृष्णायसम्बा ग्रवदंति तज्ज्ञाः॥ प्रयोजनं च॥ स्मृतिकागरे खलवद्गृहे यातु संतावाच्या॥ तत्र
शुभदशायां तत्र द्रव्यलाभः अशुभदशायां तद्द्रव्यहानिर्ज्ञेयेति॥ अथ ग्रहाणां रससंस्थानानि सारावल्यां कटुलवणति
क्तमिश्रमधुराम्लकषायैरसाविशेषा रागासुरगृहकाग्निविहाराधिशयनपांसूत्कररत्नांबुनव्यादयस्वामिनइति
शोषः कंजलगृहम्॥ पांसूत्करः अवस्करः स्थानं॥ प्रयोजनं तु मासितत्तो पेस्त्रीरागादोहदको जायतेऽवश्यं॥ नास्मा
धिपस्य भावे लग्नगयोगादिभिश्चिन्त्यमित्यादि॥ भोजनप्रश्ने च तत्तद्गृहलग्ननवांशवशे॥ अस्य स्थानज्ञान
हृतनष्टादौ च तत्स्थानज्ञानम्॥ अथ ग्रहाणामयनादिस्वामित्वं भानुस्वामित्वं च उक्तं॥ सारावल्याम्॥ अथ ग्रासे
हृतनष्टादौ च तत्स्थानज्ञानम्॥ दिनेशाद्याः॥ शशिराद्यानामीशाः शनिसितभौमेन्दुबुधजीवाः॥ अयनादिस्वा
रात्रिदिवसर्त्तुमासपक्षाब्दानदर्द्धशरदादिनेशाद्याः॥ कालो लग्नोदितांशसमसंख्यः॥ वक्तव्योरिपुविषयेगभौधा
मिप्रयोजनमाह माणिक्यः॥ लग्नाधाकृपतिस्तुल्यः कालो लग्नोदितांशसमसंख्यः कालो शकः स्वामिनं शोनव
तेऽपि कार्यसंयोगः॥ अस्यार्थः॥ लग्ने यावंतो नवांशा उदिता भवंति तावत्संख्यः कालो स्वामिनं नवांशे
कथ्यः तद्यथा॥ यद्दिनवांशः स्वामी रविर्भवति तदा तावद्दिनानंतरं कार्यसिद्धिर्भवति॥ एवं चंद्रेनावन्मुहूर्त्तान
तरं भौमस्तावद्दिनानंतरमित्यादि ज्ञेयम्॥ एवं प्रश्नलग्नात्सर्वेपि ज्ञातव्याः॥ केचित्तु प्रश्नलग्ने यस्य ग्र

स्यनवांशनाश्स्पो भवति। स च ग्रहस्तस्मान्नवांशकाद्यावत्संख्येनवांशो भवति तत्संख्योनवांशस्वामिग्रहवशेना
यनादिकः कालो वक्तव्य इत्याहुः। अतु स्वामिप्रयोजनं नुनष्टजातके अनुनिर्दिशः स च लग्ने यो ग्रहो भवति
तद्वशेन कार्यः। यदि विलग्ने न कोपि ग्रहस्तदा द्रेष्काणस्वामिवशेन यदि लग्ने बहवो ग्रहा भवंति। तदा बलवद्ग्र
हवशेन। तथा च मणित्थः। बह्वीषु लग्ने पतेयो बलवांस्तद्ग्रहतु निर्दिशादिति। अत्रार्के लग्नगते ग्रीष्मर्तुर्वक्त
व्यः। यतो हि वराहमिहिरः। ग्रीष्ममपयवदंति कुजार्कौ लग्नगताविति। अथ हृषिवराहः। दशमत्रीपयनव
मपंचमे चतुर्थी षष्ठे कलत्रे च। परपंतिपादवृद्ध्याफलानि चैवं गयच्छंति। पूर्णपशपतिरविजस्तृतीय
दशमे त्रिकोणमपि जीवः। चतुरस्रमपि सुतः सितार्कपुत्रौ हिमगुः कलत्रं च। अत्र ववकोपये अनुत्तसमु
ञ्चपार्थस्तेन कुजार्कजीवानां समुच्चयात्स्नपेसर्व एव संपूर्णादृष्टयः स्मृर्षाः। एवमेवश्वरोपि। यामित्रमेह
।बिफलं समग्रस्वपादहीनं चतुरस्रयोश्च। त्रिकोणयोर्हि विफलार्द्धमाहुर्द्विश्विमसह्येदशमे च पादम। फ
लं विशेषमपवदत्यपनो भौमस्य पूर्णं च चतस्त्रपेस्यात्। फलं च जीवस्यनपात्रिकोणेपर्णिधने स्याद्दशमे
तृतीये। खगोत्तमा सप्तमभे समस्तफलं दृगुक्थं निखिलग्रहाणाम्। सर्वजातकश्रीस्सर्पोपि। तृतीय
दशमे शौरिर्जीवस्तद्वत्त्रिकोणगे। चतुरस्रेथ यास्तत्तः कलत्रेनिखिलग्रहाः। पूर्णं पश्यंति सर्वत्र ।।१७।।

अथ दृष्टिफलं तथैति॥ गार्गिरपि॥ दुश्चिक्यदशगान्सौरिस्त्रिकोणगान्बृहस्पतिः॥ चतुर्थाष्टगान्भौमाः शेषाः
सप्तमसंस्थितान्॥ भवंति वीक्षणे नित्यमुक्ताधिकफला ग्रहा इति॥ अत्र भौमः॥ शेषाः सप्तमसंस्थितानि
तिपाठो लेखकदोषजो ज्ञेयः॥ अन्यथा पूर्वोपन्यस्तमुनिवचने विरोधः स्यात्॥ केचन गर्गवचनभ्रमादेव भौ
मादीनां सप्तमे परां दृष्टिं न वदंति तच्चिन्त्यं॥ अथ मित्रामित्रविभागः॥ सत्याचार्यः॥ सुहृदस्त्रिकोणभवनाद्गृहस्य
सुतभे व्यये ऽपि धनभवने॥ स्वजने निधने धर्मे स्वोच्चे च भवति नो शेषाः॥ अस्यार्थः॥ ग्रहः स्वात्स्वत्रिको
णभवनात्सुतभे पंचमभवने व्यये द्वादशे धनभवने द्वितीये स्वजने तुर्यभवने निधने धर्मे नवमे
स्वोच्चभवने च सुहृदस्तद्भवनस्वामिनो मित्राणीत्यर्थः॥ शेषाः अनुक्तराशिस्वामिनः शत्रवः॥ तत्र तनौ पराशि
स्वामी मित्रम्॥ एकराशिस्वामी समः॥ सूर्याचंद्रमसोस्तु एकराशिस्वामित्वेऽपि मित्रत्वमेव दिनक्रमः॥ तद्यथा॥
सूर्यस्य मूलत्रिकोणं सिंहस्तस्माद्द्वादशो मकर्कस्तत्स्वामी चंद्रस्स च एकराश्याधिपोऽपि रवेर्मित्रमेव॥ एवं सिं
हात्पंचमो ऽष्टमो मीनधनुषी तत्स्वामी गुरुः॥ सोऽपि स्थानद्वयस्याधिपत्याद्रवेर्मित्रमेव॥ एवं सिंहाद्वितीयभवनं क
न्या तत्स्वामी बुध एकराश्याधिपत्याद्रवेः सम एव॥ एवमनुक्तस्थानस्वामिनोऽस्य शत्रव इति॥ एवं चंद्रा
दीनामपि॥ अनयैव रीत्या मान्यादीनां समशत्रुत्वं सिद्धवत्कृत्या हवराहः॥ शत्रू मंदसितौ सम शशिजे

॥होरार० मित्राणिशेषानवैस्तीत्त्वांशुर्हिमरश्मिजश्चसुहृदोशेषाःसमाःशीतगोः जीवेंदूष्णकराःकुजस्यसुहृदोज्ञोऽरिःसि
ताकींसमोमित्रेसूर्यसितौबुधस्यहिमगुःशत्रुःसमाश्चापरे॥स्त्रेःसौम्यसितौत्रशीरविसुतौमध्यःपरेत्वन्यथा
॥१५॥ ॥सौम्यार्कौसुहृदौकुजगुरुःशुक्रस्यशेषावरी॥शुक्रज्ञौसुहृदौसमःसुरगुरुःसौरस्यचान्येरयोगोक्ताःस्वत्रिको
णादिषुपुनस्तेमीमयाकीर्तिताः॥श्रीलक्ष्मीपि॥शत्रूमंदसितौसौम्यःसमोमित्राणिमेपरे॥ग्राहमिंदुसुतो
मित्रंशशीन्येसमाःखगाः॥आहमिंदुसुतंमित्रंद्वेरीःशुक्रःपमोसमो॥भौमस्यापिविदामित्रेशुक्रोरविनिनकुज
मः॥अतोऽन्येपिगुरोःसौम्यसितौशत्रूयमःसमः॥सुहृदोन्येमगोःसौम्यपमोमित्रेसमौस्मृतौसमौ॥गुर्वीरा
वरयोऽन्येसुःमित्रेशुक्रबुधोशनेः॥गुरुःसमोवैरिणोन्यएवमित्रादिकाःस्मृताः॥इतिवशिष्ठोपि॥रवेःस
मोज्ञःसितसूर्यपुत्रावन्येपरेयेसुहृदाम्वराटाः॥चंद्रस्यनारीनुविचंद्रपुत्रोमित्रेसमाशेषनभश्चराःस्युः॥
समोसितार्कीशशिजश्चशत्रुर्मित्राणिशेषाःपृथिवीसुतस्य॥शत्रुःशशीस्यसितौचमित्रेसमाःपरेस्युः
शशिनंदनस्य॥गुरोर्हिशुक्रोविदुसंज्ञकौनुशनिःसमोन्येसुहृदोभवंति॥शुक्रस्यमित्रेबुधसूर्यपुत्रौसमोकु
जार्यौविनरावरीतो॥शनेःसमोवाक्पतिरिंदुसूनुःशुक्रोचमित्रेनिपव्रःपरेःपि॥ध्रुवग्रहाणांचनुरानलेनया
नूत्वमित्रात्वसमत्वमुक्तम्॥कृसदोपि॥रवेःसमोज्ञोमित्राणिचंद्रानेज्याःपरावरी॥नइंदोर्नशत्रुस्तोमि ॥१८॥

मित्रे रवितस्तावितरे समाः समो ऽकुजस्य शुक्रार्कौ बुधोऽरिः सुहृदः परे॥ ज्ञस्य चंद्रोऽरिर्मित्रे भृगुसार्कौ वितने समाः॥ गु
रोः कुजो ऽहिनामित्राण्यर्कि मध्यः परावरौ॥ भृगोः समावीज्यकुजौ मित्रे शौर्कौ परोऽरिपः॥ शनेर्गुरुः समो मित्रे ज्ञशुक्रौ
शत्रवः परे॥ नारदेनाप्येवमेवोक्तं॥ केचित्त्वन्यथा निसर्गमैत्रीमाहुः॥ सा च यवनेश्वरेणोक्ता॥ यथा नवे गु
रुर्मित्रमतोऽन्यथान्ये गुरुस्तु भौमं परिहृत्य सर्वे॥ चांद्रेरनर्का भृगुनंदनस्य नवौ द्वे वर्ज्य सुहृदः प्रदिष्टाः॥ भौमस्य
शुक्राः शशिजश्च मित्रे रुद्रो बुधं देवगुरुं च विंद्यात्॥ सौरस्य मित्राण्यकुजोस्तपोः शेषान्तरिपून्विद्धि मशंवत
द्धृदिति॥ अत्र च वशिष्ठकश्यपनारदादिमुनीनां सम्मतिं [illegible] तारामाचार्याणामसंमतेश्च वराहादिनामनादर
एव॥ यवनेनापि पुरस्तत्यापूर्वोक्ता मैत्री उक्ता न तु मुख्या॥ मूलत्रिकोणाद्धनकर्मबंधुपुत्रव्ययस्थानगता ग्रहेंद्रः
तत्कालमेतो सुहृदो भवंति स्वोच्चाधिपोप्यस्य तमावमैत्रीइति॥ तत्कालमैत्रीमाह॥ श्रीभगवान्सूर्यः॥ दशाय
बंधुसहजांत्यान्त्यस्थास्ते परस्परम्॥ सुहृद्वैरधिसुहृद्वेदधिसुहृत्समो मित्रः परं स्मृतः॥ तथा त्रिकोणाजन्मा
च सप्तैकास्थिपरस्परवैवराः॥ अन्योऽन्यं निपुनां याति तत्काले विनतास्तृता॥ परोऽधिशत्रुर्भवंति ग्रहः शत्रुर्भवेत्स
नः मित्रग्रहश्च समतां तत्काले याति सारथे॥ तत्कालमैत्री च॥ अथंवु ४ धन २ नवा १ ये ११ भूत

तोपे त्रिस्व मा मित्रिनाः॥ तात्कालरिपवः षष्ठसप्तमैकत्रिकोणगाः॥ हितसमरिपुसंज्ञा ये निसर्गे निरुक्ता आ
विहितमध्यास्ते पि तत्कालमित्राः॥ रिपुसमसुहृदाख्याः स्युस्तत्काले ग्रहेन्द्राः अधिरिपुरिपुमध्याः शत्रवश्चैव तन्नौ
याः॥ अथ ग्रहाणां बलानि॥ तत्रादौ स्थानकाले चेष्टाबलान्याह॥ कल्याणवर्मा॥ दिक्स्थानकालचेष्टा
कृते बलं सर्व निरूप्य विधाने॥ नैसर्गिकं प्रकारं ग्रहस्यारिष्टे भवेद्बलः॥ लग्ने जीवबुधौ दिवाकरकुजौ व्योम्नि
ने भास्करनिः॥ वंधाविं इति तो दिशाकुजा॥ मिदं स्वोच्चे त्रिकोणस्वभे मित्रस्वाराकसंस्थितः शुभफलैर्दृष्टो व
लीयान् ग्रहः स्त्रीक्षेत्रे राशिभागे वा नरग्रहक्षेत्रे बलस्थानजे॥ जीवार्कौ स्फुजिते रविश्च सततं मंदे
न्दुभौमा निशि हि राम्नासद्दिनायाम्यबलिनः सौम्याः सितेन्ये सिते॥ संग्रामेजेयनो बलोपगतयः स
र्वाणां वा ग्रहाः सूर्येन्दू पुनरुत्तरेण बलिनो संस्थान्त चेष्टाबले॥ ग्रहाणां युद्धे अजेत्तो निरूपि
तम्॥ वराहेण॥ विपुलः स्निग्धो द्युतिमान् उत्तरदिक्स्थो जयी ज्ञेय इति॥ अस्य राजपलस्तद्वन्तेषे॥
दक्षिणदिक्स्थः पुरुषोनेप प्राप्य सन्निवृत्तो नृपः अधिरूढो विकृतो निःप्रभो विवर्णश्च यः स
जित इति अत्र विपुलादित्तदराणकुनोदक्षिणदिक्स्थोपि जयी ज्ञेय इति विलोमगतयः॥ वक्रिणः संप ॥१८॥

र्गिणात्सं पूर्णो रश्मयः ॥ ३ ॥ उत्तरमयनं संप्राप्ताः शशिभुजगकुजार्कासुरमंत्रिणो बलिनः । याम्ये रविशशिपुत्रो ह्युभयोपि
शशिजः स्ववर्गसंस्थाश्च ॥ पुंस्त्रीनपुंसकाख्याः ॥ ते त्रेष्वाद्यंतमध्यसंप्राप्ताः ॥ सूर्यान्निर्गमसमये न वादिनाथव
नराजमते ॥ प्राकृतत्रिभागे इति बलीशं शाब्दः सुक्रो निशार्द्धेऽवनिजो निशांते ॥ प्रातर्बुधो मध्यदिने च सू
र्यः सर्वत्र जीवोऽवसितो दिनान्ते ॥ कृष्णे रवुधगुरुसिते शशिसूर्यौ बुत्तरोत्तरबलिनः ॥ स्वाभाविकबल मे
तद्बलसाम्ये चिंत्यं येन्मतिमान् ॥ उच्चराशौ विलोमे च बलं स्यात्प्ररिहष्यते ॥ कालस्यातिबहुत्वात् स्यात्तस्मात
क्रनेऽतिवृद्धिते ॥ स्वोच्चे स्थिता स्तोव फलानवं तिमूलत्रिकोणे स्वगृहे च मध्याः ॥ दृष्टेत्रितामित्रगृहा ॥ अ
ताधो वीर्यवनीयः समुपावहन्ति ॥ मुलेऽप्रतिपद् शवे मध्यबलः ॥ कीर्तितो यवनवृद्धैः ॥ अप्राप्तो हि तोयदशा
के स्वल्पबलश्चंद्रमात्तो ये च आहितकलासमूहः प्रसन्नः निजमंडलस्य परिपूर्णः ॥ अप्रतिहत नि
हबनुतेम्नपतिबलमुडुगणाधिपं ति ॥ राशोत्त्रीखरस्पबबलेन पौरि पलि पीरकल्पमहत्तमेदफलम ॥ पु
गपत्फलोपलब्धौ निष्पत्तिन्नेकस्य कर्त्तव्या ॥ होरागृहबलसाम्ये निसर्गतश्चिंतनीयमाबार्थ्यैः ॥ लग्नाधिपे
न तुल्यं फलं मिहचूडामणिाविदिति ॥ उच्चमूलत्रिकोणस्वगृहविभागकृमागत एवा अध्यतामादिमहता

होरा.२.

२०

तिन्मले वरगुणाकरः॥ दीनः स्वेच्छगते खवेष्टमनिभवेत्स्वस्थानं प्रार्थितो मित्रैर्दैश्च भवगणेगणानगः शांतः श्रीष्ठो बु
धैः शक्तो रश्मिविनानभस्य विकलः स्त्र्यांम्बुनिद्युतिर्दीनोनीचगतः खलोष्णुभयुतः खेदार्दितः पीडितः॥ प्रदीप्ते
ज्ञानाय विजिताऽखिलशत्रुपक्षोलक्ष्मीयुतः स्वमस्तेजरयान्नवोलिः॥ स्वस्थे गराश्वमालिधान्यकुटुंबयुक्तः
सेनापतिर्भवति हंसरखिल्लानिपत्तान॥ कथयति मुक्तो ऋषिभो निर्जितारिः॥ सत्सुखधनविलासो धर्म
धिक्षयुक्तप्रशांते॥ वसनकुसुमकांताकोले निलयस्तु शत्रुक्षेत्रे जंतिधनगतत्वं दैन्ययुक्तदीनः॥ स्थानच्युतः स
तधनो विकलेऽरिभीतिः स्यात्पीडितः परप्रतापवतः स्वशोकः॥ दुःखार्त्तितोगत धनोवनितादिभृतोऽन्तरंगजाति
चौलसुहृत्तवलारवे॥ ग्रहाणां सप्तपेणां वलफलं समाह॥ कल्याणवने॥ आवारस्तु सर्व भयौ वयुताः स्वय
गाक्तोज लेभतः स्मृति वित्ते द्विजदेवभक्ताः॥ सद्गुणमाल्य जल पुष्परा संधिया स्वसो प्रगेहे वलयुक्तो ग्रुरूपा
भवेन्तः॥ लुब्धाः कुकर्मनिरता निजकार्यनिष्ठाः पापान्विताः स्वकुलहास्य मनसो निभूताः॥ ज्ञेयाः शठाश्च धर
ताभूमिलिना कृतघ्नाः खपग्रहे र्बलयुते पिशुनाः कुरूपाः॥ पुंगाः श्रिभग्रहै दैवीराः स्युः संग्राम कांदिशीको बलिनः
निःस्नेहसुकृतो राज्यश्चाप्यजायंते॥ पुरुवति भवनस्थितेन भुवनस्य स्वः संग्राम भीरवः पुरुषाः॥ जलकुसुम ॥२०॥
वस्त्रनिरताः सौम्याः सत्कुलाश्च वस्त्रसंहृष्टाः इति ग्रहयोनिजे दग्रुरसाः॥ अथाधानग्रहररतां॥ सारावल्याम्॥

शय्यादिफलविचारः॥ कस्याविधेयोविनासमुत्पत्तेः॥ आधानमृतो बल्येकारणामृतं समभूत्तजलजं तत्तनां॥ अनु
पचयराशिसंस्थेकुमुदाकारवीथवेरधिरदृष्टे॥ प्रतिमासं युवती नां भवति रजोदर्शनं कुंभेस्थे के॥ इंदुज्ञे
लेकुजो ग्निर्जलमसृक्त्वग्निनेवपित्तस्मात् एवं रक्तेचन्द्र भिन्नेन रजःप्रवर्तते स्त्रीणां॥ एवं यद्भवति रजो
गर्भस्यनिमित्तमेवकथितं तत्र स्त्रीजन्मभाद्नुपचयग्रहस्थचन्द्रे यदि कुजः पश्यति तदा रजोदर्शने
गर्भधारणायोग्यं स्यात्॥ परंतु वृद्धवंध्यातुराद्यतिरिक्तासुस्त्रीषु बोध्यं॥ तथा चेवादरायणाः स्त्रीणांगतोऽनु
पचयस्थेमनुष्णरश्मिः संदृश्यते यदि धरा तनयेन तासां॥ गर्भग्रहार्त्तवमुशंतितदानुवंध्यावृद्धा
तुरात्पवयसामपि नैतदिष्टमिति॥ उपचयसंस्थेविफलं प्रतिमासं दर्शनं तस्य उपचयभवने शशि
नि दृष्टे गुरुणा सुहृद्भिश्च यद्वा सो॥ पुंसा करोति योगं विशेषतः शुक्रसंदृष्टः॥ चंद्रे कुजेन दृष्टे पुष्पवती
सह विरेनयोगं॥ सौम्येन च पलमिति नाम गुरुणाक्रांते नृपवनिता राजपुरुषेणान्विशारा द्विजेना
न्यातिस्म्नेन एवं केकेन फलं स्याद्दृष्टेन्यैः कुजादिभिः पापैः सर्वैः स्वग्रहं त्यक्त्वा गच्छति वेश्यापदं युवतिः
उपचयभवने शशांके दृष्टे स्यात्रोपचयभवनं पुरुषस्यैवं॥ यथा वादरायणाः॥ पुरुषोपचयग्रहस्था

होरारत्न. उक्तगणायन्दिदृश्यते। हिमनमयूखः॥ स्त्रीपुरुषसंप्रयोगं तत्रावेदह न्यथाने वमिति श्रयं दिवा रुक्षतुपदिने। नतदाह
३१ नासिद्धः॥ अस्तु विरमेत्स्नाता योषधुपवयसं स्थितः शशी भवति वलिना गुरुणा दृष्टो भत्तासहसंगम
स्वतदा। ननु सर्वोक्तसारावलीय होरारत्नयुक्ते दृष्टे चंद्रे स्वपुरुषयोगोन्यदृष्टे राजपुरुषादिभिः पुरुषवती
संयोगउक्तोस्ति॥ तत्रसाध्वीनां परपुरुषयोगाभावात्कथं योगो घटतद्। नैवेदुक्तं ता। राजपुरुषादिचेष्टा
स्वरूपादिष्वतेनस्वपुरुषेणैव योगो वाच्यो न तु परपुरुषेणैव। वेश्यापदं चात्रास्ति निर्लज्जत्वद्योतकं सेयम।
इतिसर्वं सुस्थं। सारावल्यां हि पदाद्योपि लोनान्तु रतं कुर्वंति सप्तमे यदुक्तं। नद्दुःस्पुरुषाणामपि गर्भाधा
नंसमाहरेण। अस्तमृषु भदृष्टयुतसरोपवकेकलहं सगभवेत्कृतान्यं। सौम्यैः सौख्यसुरतं वाल्यायन्तु संप्रयो
गकाख्यानं। तत्रशुभाऽशुभमिश्रैः कर्मभिरधिवासितावियपवदिति। गर्भो वालोपि निपततीति योगेमु
नेरोगितयोः उपचयपोसर्वमुक्तो वलिनोपुंसस्वमंशवैस्वामो। मृवत्तेवोवक्त्रत्वेज्ञोपदातद्गर्भसं
भवो भवति॥ गर्भसमुद्भवानंतरं टीका कृता। पुरुषस्त्रीजन्मराशिविहायमेकोपाः पुराशपोवपाद्य
श्रीरायपइति व्याख्यानांतरं स्मृतं। यतः सविशेषः स्पष्टमेतदुदितमशुभजातके॥ सर्पमुक्तोरसंबाध ३१

कस्यापुरुषोपचयर्क्षगो॥ स्त्री॥ कुजेज्यरवीर्याधोरांशोपचयपक्षस्थितो॥ गर्भग्रहोपचये चानिर्बलकूनसंयु
तो॥ शुक्रेण तेनो चेन गर्भः क्रूरसंयुतो॥ सारावल्याम्॥ शुक्रार्कभौमशशिभिः स्वांशोपचयः स्थिते सुरेज्ये वा॥
य मेषे वा म्मजे वा बलवति गर्भस्य संभवति॥ मिथुनस्य मनो भावो याद्दश न दृत्वाल संभवति॥ ताद्दश॥ श्लोकम
द्दिभिः स्वरांशे स्त तुल्य गुरो निषिक्तः स्यात्॥ अययोगा निषेककाले ज्ञेयः॥ उक्तं च सर्वजातके॥ मधुते स्थद्रशुक्रो
रेः स्वांशोपचयस्य स्थितेषु॥ आधान लग्ने गर्भस्य संभवो भवति ध्रुवम्॥ अत्र लग्नस्याविरुद्धस्थेय॥ उक्तं च गर्गेण
लग्नस्थो वा सुतस्थो धर्मस्थो वा बली गुरुः॥ प्रोक्तं शुभ वारे वधारयेद् गर्भमुक्तं॥ अन्येपि निषेक योगा उक्तास्तेनैव
पुंग्रहाः षष्ठलाभस्थाः पंचमेशो यदा बली॥ अन्ये पि विषम राशिस्था गर्भ योगा इमे स्मृताः॥ लग्नात्मज से
संयुक्ताव न्योऽन्यं चाभिवीक्षितौ॥ परस्पर क्षेत्रगौ वा गर्भयोगा इमे स्मृताः॥ ओजराशिपंचमांशे चंद्रे लग्ने पुंग्रहवीक्षि
ते॥ सवर्गगास्थं [illegible] जीव भौमाभ्युर्गर्भ योगकाइति॥ अन्यानपि भाग्य भयोगानाह॥ श्रीमत्कृत्स्नार्कः॥ लग्ना
धिपः सुतस्थाने जायास्थाने गतोपि वा॥ सुतजायाधिपो लग्ने तदा स्यात् गर्भसंभवः॥ निषेककाले स
र्यस्य सप्तमस्थो कुजार्कजौ॥ पुंसो रोगप्रदौ वा कतं कुजमंदौ द्वि[illegible]गौ॥ पुंसां मृत्युप्रदौ वा [illegible]
वीक्षित॥ मध्ये मन्दार यो रेवं तेन रोगान्वेन संयुत॥ पुंसां मृत्युरपि वस्त्री मति प्रदः॥ योगकारके यो वी

होरा र.
॥३२॥ यत्तन्मासेन त्युमादिशेत्॥ एतेपूर्वोक्ता गर्भाधारणयोगा विवीजिनी क्लीबा र्ध्यइत्याह श्रीमत्सर्पः॥ विविजिनामि
मेयोगा विवा यी:ऽ न्दवनेति॥ विशेषयोगामीमराजयोगजातके॥ मेहारयोः सप्तमराशिसंस्थयोः पेहानिषेको
मरणं तदापितुः नवे शंशांशात्व यतज्जन्मा पेकेनरोवा पुरुषप्रवादः॥ यदाहिमांशुर्थ युगो दिवाकरः स्थित्वद्गांतो
नुनमपश्यन्तु यैः॥ मनुस्तदासंभवते युभाप्पंशाशस्त्रेणसोररागनुबंधकेन॥ मन्नुगरःशीन रविरः शीतकेनवनि स्त्री
पेन्नुवः स्थित त्वर्यसुनः समोमः॥ नगर्भसंभनिरिहप्रदिष्टयोगेः तसोप्यः श्रवदन्ति गच्छति॥ मत्रिस्थितस्त्रीणा
कर्ने: कुजोवासंस्त्रो राशिर्नविधुरिफगोवा॥ वृथाफलंस्यात्सुरतोपचाप्पीवादितेरुपादितिरत्र पुंसाम्॥ अथ
पितृमातृपितृव्यमातृष्वसृसंज्ञकानग्रहांस्तत्फलं चाह कल्याणवर्मा॥ दिवसेमातापितरौशुक्रनवीशाशि
शनौनिशायांच। मातृभगिनीपितृव्यौविपर्ययात्कीर्तितौ पूर्वनवदैः॥ दिवशानिपितृस्यजातस्य वेलेथायः
हगोऽभ्योऽस्यपातेषु मन्ययोक्त वैपरीत्येतेषु मातृपि: पितृव्यास्य स्वेचरः शस्तः॥ मातृभगिनीजनन्योः समग्
नउक्तोहोरामकरन्दे॥ आदेश्युरात्रौपितृमातरवेरोफलंतुपरंग ददनु स्वर्णीपमम्॥ अतेनयोक्तु यु पनोवमध्येपाप
शुभंवापरिकल्पनीयम्॥ सारावल्याम्॥ अथवानिषेककालेविलग्नसंस्थापरातधिनमेदो॥ तद्गृहणतेपवे ॥२२॥

सेतरे स्थिते वा पतति गर्भः ॥ होरे रं दृष्टे सौम्यैस्त्रिकोणजायापञ्चमबंधुसंस्थैः पूर्णे ॥ पापैस्त्रिलाभयातैः सुखी च गर्भो स्थि
रो स्थिते न विलग्नरविलग्नाप ह्निवं पुरा शिलग्नूरा शिकीपश्चिनिरोस्थितं इत्यर्थः ॥ कूरा तैः स्पष्टस्थ पंचेंद्रो वा युगपदे व
मरराणाप। सौम्ये नदृष्टमर्त्ति पूर्व नीनां गर्भस्वधिताना। अत्र लग्नं दृष्टा पतिस्थानो पीड़ित नराहः ॥ तद्वचा ॥
पापद्वयमध्यसंस्थितौ लग्नेंदु न च सौम्यवीक्षितौ ॥ युगपदेकै वा वदेन्नारी गर्भयुता विपद्यते उदयं
गीते पापे सौम्यरहिते ती स्थिते मिर [illegible] मस्त्वाः । अत्र द्वादशांगे : कूरैर्योगमाहुर्गर्गः ॥ अशुभे द्वादशार्क्षे
स्थे शुभदृष्टिविवर्जिते ॥ आधानलग्ने मरणं योषितः प्रवदेद्बुधः ॥ सारावल्यां पद्यमुख्यं ॥ व
राहेरणापिक्षा ॥ निरवशेषपदयर्त्तमसद्दिरित्यनेन द्वादशेन गर्हो उक्ता इति । उदयस्थिते कुजे वा स्थि
तेन्दौ भौमसंदृष्टे व्ययवर्गेर्वा राशि निकृशोपाताले लो ॥ ते सगर्भे वा स्त्री म्रियते स्मिन्न वा युक्ते पापदृ
ष्टा तस्थे वद्र न न पंक्तिने लग्नगत्ते वा विपद्यते गर्भः ॥ होरायां मेस्थिति सुते म्रियते गर्भ सहजनन्या वर्ष
ह्राण पंच योगो न्यपा ॥ कूरैः शशिनश्चतुर्थगैः लग्नाद्वा निधनाश्रिते कुजे ॥ निधनाश्रिते कुजे
वंशात् लग्नाद्वययोगद्वये सेपः ॥ हिवुकगते धरसिते जैनि षष्ठगते वै तपाकने लौ रोगमेराः सम्रियते नापर

होरा र.
२३

नतद्दर्शनमाप्नोति॥ लग्ने रविसंयुक्ते दृष्टे रोगैर्वा कुजे ऽथवा स्य यते॥ अथ यद्यन्तःस्थैः पापैस्तत्पापैर्वा सौम्यग्रहदृष्टैः॥ जा
मित्रगे ऽर्के दृष्टे लग्नगते वा कुजे लिखितस्य। गर्भस्य भवति मरणं शस्त्रच्छेदैः सह जनन्या॥ बलिभिर्बुधगुरुशु
क्रैर्दृष्टैर्नैव विवर्द्धते गर्भः॥ मासाधिपबलतुल्यैस्तैस्तैर्लेतेः संयुज्यते भावैः॥ मासितजीवे पञ्चौ शशीहोरशकोजायते
ऽवरपम। मासाधिपस्य भावे लग्नगयोगादिभिश्चितां॥ अप्रभृति मासे गर्भस्यावयवयोगस्त्विं मासाधिपा
श्चाहयवनः॥ आद्ये तु मासे कललं द्वितीये पिशिरस्तत्तीये पिभवति शाखाङ्कुरस्थीस्नायुशिरायुक्तं पोषपा
चंमासपपि पंचमे तु॥ षष्ठे त्वस्य रोमनखाः शक्रं च चेतनाश्चितास्वमनका लिखेत: तम्मासतास्वादन
स्फुजज्जीव नवीदृसौ राशयांकलग्ने दृष्टिवाक्रराशौ॥ मासाधिपस्यग्रभवो नवेभाजयो येयानेग्रे हवनदुर्वे
ति॥ मासलन्त्रापुक्तोगर्भः सर्वदाकुलमात्र पाते॥ वराहेसाप्रथम द्वितीयमासे शापार्विपर्व्वयमन
तदूसिपवाक्या नुसोधानसेपम॥ तथा च वशिष्ठः॥ सितावने पामरपूज्यसुत्रा चंद्रार्किसौम्याद्य
देहस्पर्षा॥ मासाधिपास्तु क्रमशो दर्शोनेनि पौरे तोनाशाय लिखपासीति॥ अपपुंस्त्रीनंपुंसकज
न्मयोगः॥ वराहः॥ विषमर्क्षे विषम नवांशसंस्थितागुरु राशांकलग्नार्काः पुंजन्मकराः समभे ॥२३॥

पुंयोषितांसमनवांशगता:बलिनौविषमेऽङ्गंपुत्रं नराश्चियं समगृह्येकुनेंदुसिता:।यम्लं द्विशरीरांशोष्विंदुजद्‌
ष्ट्यांस्वपक्षसमं।एतेनस्वपक्षमत्रांशुपजातके।।नविजीवौबुधमनवांशास्थेबुधेक्षितौपुंयुग्मौनवांशस्
स्थितौपुंस्त्रीयुग्मदे।।भौमेन्दुगुरवोमीनस्त्रीनवांशास्था:बुधेक्षिता।।स्त्रीपुंसौवायुग्मांशगर्भेपुंस्त्री
युगंभवेत्।।बृहज्जातकेग्रहस्या।।द्विस्वभावराशिनवांशस्थाइतिव्याख्येयम्।।अन्यथास्वग्रंथेनस्व
विप्रणीतग्रंथेनविरोधःस्यात्।।वराहः।।लग्नोद्विषमोपगत:शनैश्चरःपुत्रजन्मदोभवति।निगदित
योगबलाबलमवलोक्यविनिश्चयोवाच्य:।।निगदितेति।।पुत्रपुरुषयोगसंभव:स्त्रीयोगसंभवश्च
तुल्योदृश्यते।तदापुत्रयोगकर्तृग्रहाणांबलाधिक्यंतस्यैवनिश्चयोवक्तव्यइतिभावः।अत्रविशेष:
पुंजातके।।तन्वंपुल्लीचविषमेपुत्रश्चभास्करात्मजः।।समेकन्याप्रदःप्रोक्तोनान्यग्रहनिरीक्षितइति
हरामकरंदे।।स्योपिवंद्रतस्यगौवलौयान्स्वांशोस्थानगेनस्वेदृष्टः।।स्तनेनरस्योद्ग्रगतौपुंके।इस्त्रीसङ्ग्र
ह:स्त्रीजनकस्तथैव।।कथयलावैपोजा:सारावल्यां।।अन्योन्यंरविचंद्रौविषमर्क्षसमर्क्षगौनिरीक्षि
तौ।।इंदुजनविपुत्रौवादृष्टौबलिनौनपुंसककृत:।।स्यसमराशिगतौवंत्रौविषमर्क्षगौ

होरारत्न. ल्लोकयति॥विषमर्क्षेलग्नेंदुकुजे स्थितौ तौ स्वं च समर्क्षे कुर्वन्तः॥बुधचंद्रौ कुजदृष्टौ विषमर्क्षे समर्क्षे गौ तथा कु
॥२४॥ रुतः॥ओजर्क्षगर्वा शुक्रस्थाने लग्नेन्दु सिता स्तपेवोक्ता॥पश्यति वक्रः समर्क्षे सूर्यश्चंद्ररपो च विषमर्क्षे॥
यद्येवं गर्भस्थः क्लीवो मुनिभिः संदृष्टः॥ओजे समराशिसंस्थइंदुः षष्ठकुजे स्थितौ तु कुर्वन्॥नरर्क्षे वि
षमनवांशे होरेंदुसितावुधार्किदृष्टौ वा॥अथ्यातने॥जो यास्थानेयदि मिश्रं वर्णमिश्रं वहितु केन तथा॥नपु
सको भवेज्जातो यदि नैस्वयं हतिः॥एते क्लीवयोगाः॥पूर्वोक्तपुंस्त्रीयोगा नाम भावे वक्तव्या॥यदि तेषा
च संभवस्तदा तेषामेव बलवत्त्वं॥तत्र होरामकरंदे॥बलाबलविवेको व्येपायहरा योगकारिणी स्त्रीपुंसो
निर्णयः क्लीवयोगास्तु नदसंभवइति॥अथ यादृश्याह्यपत्ययोगात्वाहकल्याणवर्मा॥लग्ने समराशिगते चं
द्रे गानि री स्थिते बलयुते न गणितविदा वक्तव्यं मिथुनगर्भस्थितं नूनं लग्नेन्दुसमराशौ युग्मग्रहदृष्टौ च मि
थुनजन्मकरौ॥उदयत्वक्रगुरुबोधलिनः समराशिगाः स्तथैवोक्ता समराशौ शशि सितयोर्विषमेग्रज्ञ
वक्रसौम्ये पु॥ह्यशेनेवा बलि युग्मवदेत स्त्रीपुरुषमथैव॥द्विशरीरांशकयुक्ता न ग्रहा न विलग्नं च पश्य
ति इंदुसुते॥कन्यांशेकन्ये पुरुषयुग्मत्रि षिच्यते गर्भौ॥मिथुनांशे के न्यौ कोदोपु त्रौत्रि नयमे वं स्यात्॥
मिथुनधनुर्न राशगता न्यत्रा न विलग्नं च पश्यतोंदुसुतः॥मिथुनांशस्यअश्व्ययदा पुरुष मित वंतदा ग॥२४॥

र्गोकेन्यामीनांशास्थानीविहगानुरूपंचयुवतिभागगतःपश्यतिशीघ्रिरगुतनयःकन्यान्त्रितयंतदागर्भो॥६॥
वहारः॥धनुर्द्धरस्यांतगतेविलग्नेग्रहेस्तदृशोपगतेःवेलिष्टेः॥ज्ञेनार्किणावीक्ष्ययुतेनदृष्टेसंतिभ्रताश्रे
पिक्रोशसंख्या॥धनुर्द्धरस्यांतगतेधनुर्लग्नेश्रितितनवांशोऽत्रप्रभूताःपंचसप्तदशामिताइत्युत्पलः
गर्भाधानान्नसनमासज्ञानंभुक्तजातके॥गर्भाधानेचनेराशौनवमेमासिसूयते॥स्थिरभेदशमेमा
सिद्वंगेचैकादशेवसः॥कस्मिन्नंशेचन्द्रसतिप्रसवोभविष्यतीत्येतत्तत्त्वार्थमाहयामिः॥यावत्
संख्येद्वादशांशेचंद्रोमात्वाभ्युपतस्तद्गतोनावत्संख्येयोराशौस्तत्रवर्त्तमानेचंद्रेजन्मवक्तव्यमि
ति॥अत्रयदिचंद्रद्वादशांशप्रमाणेनकलात्मकेन॥१५॥सकलेऽपिचंद्रराशिरष्टादशशतकला१८००
त्मकस्तेतद्वादशांशकलाप्रमाणेनकिमिसमुपपातलब्धांचंद्रराशिभुक्तकलात्मकंक्षेपम
ततोऽष्टशतकलाकल्पनयाचंद्रनक्षत्रेक्षेपमितिविशेषः॥अस्यतुतत्कालेनुनायावत्संख्योद्वा
दशभागश्चाधिष्ठितस्तावत्संख्याराशिस्थेचंद्रेसतिप्रसवकालेप्रसवोवक्तव्यः॥तथासारावल्यां
यस्मिन्द्वादशभागेगर्भाधानेव्यवस्थितश्चन्द्रः॥तत्तुल्येदेप्रसवंगर्भस्यसमादिशेतप्राज्ञः॥समुद्रजात

होरारत्न. ऽपि॥ यत मे द्वादशांशो ज्ञ स्तु तिस्तत्संख्यत मो विधा वेति॥ अत्र लग्नलग्नचंद्रयोर्मध्ये यो बलवान् तस्य
॥२५॥ द्वादशांशकवशेन चंद्रराशिर्ज्ञेयः इत्युक्तं भवति जातके॥ लग्नेंद्वोर्यो बलवान् तस्य द्वादशांशकान्वितो राशि
यावत्तस्मात्तावत्परतो राशिस्थिते विधौ अत्र स्वयं इति॥ अत्र गर्गभुवाचार्य ध्याने नवांशवत्वात्सा वलीस
मुद्जातकादिमतेनमूलमग्र्यं॥ दिनरात्रिकालज्ञानं स्यारावस्याम॥ तत्काले दिवसानिशा संज्ञः समुदयति
राशिभागो यः स्याचा तु दैवावान्वा ज्ञेयो दिवसस्य रात्रेर्वा॥ अथोदाहरणं॥ तत्र प्रश्नकाले दिनमानं ३०।
य । रात्रिमानं ३०।० स्पष्टकं प्रवारवादि ।४।१।२५।३५ लग्नं २।८।१२।२० अत्र चंद्रः सिंहराशौ पंचमे
द्वादशांशे धन्वारव्येस्ति॥ ततो धनुषः पंचमे मेषराशौ चंद्रः इति जन्मसामान्यतो ज्ञानं॥ तत्र नक्षत्र
नयनार्थमनुमानं॥ अत्र पंचमद्वादशांशे भुक्तकलादि २५।३५ ततो यदि द्वादशांशप्रमाणेन १५० रा
शिकला १८०० लभ्यं तेन तदा आभिर्भुक्तकलाभिः २५।३५ किमिति पत्रफलाद्यपेः सार्द्धशतेनापवर्ते कृते
इष्टाधारं २५।३५ गुणः १२ गुणिते जाता कला ३०७ अतो नक्षत्रप्रमाणेन ८०० भक्ते लब्धं नक्षत्राणि
भोगे तस्य स्वरांशपारगालिप्राप्ति २०० नते शेषे ३०७ लब्धं स्वरतो भुक्त १ तेनाश्विनी द्वितीयचरणे जन्म ॥२५॥

जन्मइतिज्ञानं॥ अथ यामलज्ञानं॥ तत्र कर्कराशी रात्रिवलसंज्ञा तेन रात्रौ जन्मोत्पत्तिज्ञानं॥ अथ घटिकादिज्ञाना
र्थमुपायः॥ यदि त्रिंशाद्रिनंशे निशाप्रमाणत्रिंशत्घटिकान्यूनं लभ्यते॥ तदालग्नभुक्तांशे: ८।१२।२ द्विभिन्यत्रापि प्र
न्याद्यो त्रिंशांशता यवतैर्हते लब्धरूपं तेन मुक्ते गुणिते चलध्रमविकृतं॥ अतो जाता रात्रिगतघटिका ८।१२।२। एवं सर्वत्रैश
यं॥ एवं कालज्ञाने चंद्रदिनज्ञाने कजाते जन्मोत्ते चिन्त्यो मत्साहकल्याणगर्भा॥ इत्याधान अध्यायं ग्रस्तिकालं सु
निश्चितं कृत्वा॥ जातकविहिते च विधिं विचिंतयेत्तत्र गणितलइति॥ अथ जन्मनि चंद्रज्ञाने प्रकारान्तरं॥ यदेकराशि
संस्पोसुतेश्वर तपाकरोत दैवगुर्विणी वधूः गसत्यते हुनात्मपा॥ अष्टमलग्नादासन्नप्रसवे कदाविन्मिलति॥
अथ अष्टमलग्नात् गर्भमासज्ञानमुक्तं सम्प्रइजातके॥ लग्नांशकास्पृथीवन्तस्तावेतो गर्भमासका॥ सुताङ्गाद्वली
मु८ कोयावडहे पत्रान्केताइति॥ वराहः॥ उदयति मृदुभांसे सप्तमस्थे च मंदे यदि भवति निषेकः सूतिरब्दत्रयेण शशिनि
तु विधिनैपद्द्वादशाब्दे प्रकुर्यान्निगदितमिह चिंत्यं संसूतिकालेपि युक्त्या॥ मूलः शनेश्चरस्य भांशे मकरांशे कुंभांशे वोदय
तिलग्नवर्तिनीत्यर्थः॥ सम्प्रइजातकेपि॥ लग्नेयमांशमंदस्थे निषेकश्चेत्समात्रयात॥ सूतिः कर्कांशगोगस्यैवं द्वादशाब्दके
इति॥ अथ यजातंधादियोगः॥ सारावल्यां॥ स्यातां यद्याधाने रविशशिनौ सिंहराशिगौ लग्नौ॥ दृष्टौ कुजसौराभ्यां जातस्यां
धः॥ सम्भवं मत्र आग्नेयसौम्यदृष्टौ रविशशिनौ बुद्बुदेर्दारां कुरुतः॥ नयनविनाशो यथा॥ तथाऽधुना संप्रवक्ष्यामि॥

अथ भवनगतश्चंद्रो यामं च स्तुर्वि नाशयतिहीनः। सूर्येणैव स्वयंशुभदृष्टो यावन्तं नयति याम्यतां कोप्यर्थः॥ अपू
होरारत्न॰ र्णफलनां। क्रूरराशिषु वस्यमारो एवं धारो भुयत्र नृ चंद्रौ द्वादशस्थौ भवतस्तदा नेत्रनाशो भवति नान्यथा इति शेषः
क्रूरैर्ग्रहैः संधिगतैः शशिनि वृषभे मसौर संदृष्टो मूकः सौम्यैर्दृष्टो वा वं[illegible]लांतने वदति॥ अत्र विशेषो गर्गजातके॥ कुली
॥२६॥ रालि दृष्टां तस्थैः पापैश्चान्द्रे वृषस्थितः॥ मूकः पापान्वितेः सौम्यैर्वीक्षिते तु जडः॥ बुधनवभागसंस्थे शशिनो चेत
सदंतः स्यात्॥ सौम्ये त्रिकोणसंस्थे लग्नाद्भय ग्रहैर्बलविहीनैः। द्विगुणास्य पादहस्तो योगेऽस्मिन्नाहितो गर्भः॥ त्रिको
णनवपंचमे। यत्राह गर्गः॥ बलहीनै ग्रहैः सर्वैर्नवपंचमगो बुधे द्विगुणांघ्रिशिरोहस्तो भवत्येकोदरस्तथेति॥ वा
मनकोम करांत्यलग्नेरविचंद्रसौरिभिर्दृष्टे शशिनि विलग्ने कार्मि गी कुजार्कि दृष्टे तथा कुब्जः॥ मीनोदये च दृष्टे कुजार्कि
शशिभिः पुमान् भवति पंगुः॥ अपो भवंति योगाः सौम्यग्रहवीक्षिताः सर्वे॥ भगवान्गार्गिः॥ लग्नेद्रेकाणगे भौ
मः सौरस्तर्पदुवीक्षितः॥ कुर्याद् शिरसं तद्वत्पंचमे वाहुवर्जितम्॥ विपादं नवमे ह्येवं नेपरिसौम्ये ने वीक्षितः॥१
ते य सर्वे योगा जन्मकालेपि विचारणीयाः॥ जन्मकालाज्ञानाथं ह्याधानं तास्यः॥ तदुक्तं सारावल्यां॥ इत्याधानविधान
प्रसूतिसमयेपि योजयेद्योग्यं॥ आधानेनानीतं प्रसूतिं विदितं तदपि चिन्त्यम्॥ इत्याधानाध्यायः॥ अथ प्रसू॥२६॥
तिकाध्यायः॥ वृद्धयवनः॥ वाक्यं शिरोजे न्मपितुः परोक्षे पाकरः पश्यतिवेन्न लग्नं॥ चरस्थिते[illegible]मध्ये

गेवाविदेशसंस्थेपितरीरवाच्यम॥ अत्र चंद्रेलग्नमपश्यति॥ स्वदेशस्थेवापितुरसन्निधौजन्मवाच्यम॥ चरराशि
स्थे॥ दिनेनवमाष्टमस्थेविदेशस्थेपितरिजन्मवाच्यम॥ अस्मिन्योगेपिलग्नंचंद्रदृष्टिवर्जितम॥ ज्ञेयमित्युत्तो
क्तौभुक्तेन॥ चरराशिभानौनवमाष्टमसंस्थिते॥ शिशोःपिताविदेशस्थोलग्नंचंद्रेणनेक्षितमिति॥ लग्नस्थितेवास
हनापपुत्रेयामित्रसंस्थेप्यथवामहीजे॥ चंद्रेऽप्यवास्तव्यमहीजमध्येविदेशसंस्थेजनकेवमेव॥ भुक्तजातके॥
दिनेर्के:कुजसंदृष्टेरात्रौमंदःकुजेक्षितः पितुःपरोक्षेवक्तव्यंजननंजनकस्यच सूर्यमन्दोचनन्दरस्थौमिन्नयु
तवीक्षितौ॥ परदेशेपितातस्यमृतोवाच्योविनिश्चयात्॥ भाग्यवंधुगतौपापौलग्नेशोवलवर्जिते सूतिकालेपि
ताङु:खीशिशोमन्त्राष्टनिष्पके॥ द्वादशाष्टमगौपापौलग्नेशोहीनवलेजन्मनिमातापु:खयुतावाच्यामपर्वः॥ अर्कोश
त्रुःस्थितेमंदेअर्किरोवनिरीक्षिते॥ जन्मकालेपितारोगीकुजदृष्टेऽप्यवाकृते॥ वाग्गोशेनीचसंस्थेवचंद्रेनायमंश
स्थिगे॥ मूकोवापिजडोवासौम्यपापसमन्विते॥ सप्ताद्यपंचमेधूनेनवमेकेन्द्रखेचराः॥ कूरैर्दृष्टाःस्थितेराशौ
स्वदेशोवृंधनंपितुः॥ चेत्रःन्यदेशेमार्गेवाद्विस्वभावेववंधनमिति॥ अस्मिन्नेवयोगेस्थपात्यचमनवमस्थान
पापानांपावर्द्गगतमपिप्रयोजनकंपापदृष्टिश्चनप्रयोजिकेत्याहवराहः॥ कूरक्षेत्रगतावेशोमनौसप्ताधूनत्र
वात्मजस्थितौवद्धस्तुपिताविदेशगःस्ववाराशिवशात्तपायथीति॥ अत्रेववराहमिहिरेणराहुकेत्वोर्निरासा

र्यमेवाद्विवचनं स्त्रम्॥ पूर्वोक्तयुक्तजातकवचनेन तु बहुवचनत्वाद्राहुकेत्वोरपि ग्रहणं कृतमिति ज्ञेयं॥ सारावल्यां॥ शी
होरारत्न० र्षोदये विलग्ने मूर्ध्ना प्रसवोऽन्यथोदये चरणौ॥ उभयोदये च हस्तैः शुभदृष्टे शोभनोऽन्यथा कष्टः॥ अथ मूर्द्धादि प्रस
२७ वे जन्मकालनिर्णयो गर्गजातके॥ शिरसा प्रसवे ज्ञेयः समयः स्कंधदर्शनात्॥ अंघ्रिभ्यां प्रसवे कालो जंघासं
दर्शनाद्भवेत्॥ कराभ्यां प्रसवे कालो मणिबन्धस्य दर्शनात्॥ मणित्थः॥ लग्नाधिपे वाक्पतौ लग्नस्थे वक्रि
तग्रहे वापि विपरीतगतो भोक्ता वा गर्भस्य संक्लेशः॥ सारावल्याम्॥ भवनांशसदृशे देशे प्रसवो ज्ञेयः सदा
बलवतो नाम्॥ मित्रग्रहांशवर्गे मित्रचरराशयंशेतपाऽन्यगृहे स्वगृहनवांशे लग्ने स्वगृहे स्मिन्प्रतिद्वंद्वे॥ अत्र ल
ग्ने नवांशयोर्मध्ये यो बलवान् तस्य राशिस्वरूपोक्तप्रदेशे जन्म वाच्यम्॥ तत्र स्थिरे स्वगृहे जन्म॥ चरेऽन्यगृहे॥
द्विस्वभावे भागे सर्वस्मिन्राशौ स्वनवांशे स्वगृहे जन्म वाच्यम्॥ शत्रुनवांशे शत्रुगृहे जन्म वाच्यमित्यर्थः॥ पितृमातृ
ग्रहवर्गे तत्त्वजनगृहे प्रबलयोगात्॥ पितृमातृग्रहो प्रोक्तौ तद्बलात्पितृमातृगृहे प्रसूतिर्वाच्या॥ तत्रार्क
शन्योरन्यतरो यदि बली भवति तदा पितृगृहे पितृव्यस्य पितृव्या आदिगृहे प्रसूतिः॥ यदि चंद्रशुक्रयोरन्यतरो बल
वान्भवति तदा मातृगृहे मातृस्वसृमातुलादिगृहे प्रसूतिरिति वाच्यम्॥ प्राकारतरुनदीषु च प्रसवो नीचाश्रितैः
सौम्यैः नैतन्तो लग्नं न पश्येच्चेत्स्यात्तदारण्याम्॥ अत्र बहुवचनान्नैषाभिनेकराशिगैर्ग्रहैर्लग्ने इन दृष्टो ॥२७॥

न्हा॥ अरण्यां यज्जनेजन्म॥ अथ दृष्टौ जनाकीर्णेजन्मवाच्यं॥ अत्रैव राशिगे सौम्यैरेवं योगो भवत्य पिलः॥
सलिल भवनं चंद्रो जलराशौ वीक्षते पूर्णः॥ प्रसवं सलिले विद्याद्दृष्टवशान्न गश्चयदा॥ अत्र कर्कमी
नमकरन पश्चार्द्धलग्नगं पश्चाद्वीक्ष्यते चंद्रजलेजन्म॥ अथवापरौ दुजलभं लग्नगं परयतितदापि जले जन्म
॥ अथवा जलराशावुदयगते चंद्रे दशम चतुर्थ लग्ना स्तदाजलेजन्म॥ सौम्ये लग्ने पूर्णे स्वगृहगते शशिनि सलि
लसंपाते॥ पाताल स्य श्चमुभे जलजे लग्ने गते शशिनि॥ अत्र स्वराशिग पूर्णेन्दौ बुधे लग्नगे अन्यैः सौम्यै
श्चतुर्थगे सलिलसंपाते॥ सलिलं जलं तत्र संपातः संबंधो यस्य तिनौकादिके जन्म वाच्यम्॥ अत्र बुधात्शुक्र
स्य चतुर्थगतत्वात्संभवाच्चतुर्थगो गुरुरेव॥ उक्तं च समुद्रजातके॥ पूर्णेन्दौ स्वगृहे लग्ने जीवे तुर्ये न्तसीगते इ
ति॥ अथवा जललग्ने सप्तमगे चंद्रे नौकायां जन्म वाच्यम्॥ वृश्चिककर्कुलीर लग्ने सौरे चंद्रे दृष्टे तत्र वटे भवति
प्रसवः स्त्रीणां वदंति पवनासहमरिण्येः॥ अवटे गर्ते॥ रविजे जलजविलग्ने क्रीडोद्यानेबुधेक्षिते॥ प्रसवः
नविरागादेवागारे तयोरवने चेवक्व इरा॥ आरराप भवनलग्ने गिरिवन दुर्गे तथा नन लग्ने॥ क्षिधिने क्षिते श्मशाने
शिल्पि कुनिलये च सौम्येन स्पर्क्षत्रितगान्नपदे ववासयुक्तेनुजा भ्यां रमयप्रदेशे सुरेज्याद्दृष्टे द्विजवाटे तत्रे
नरोदसंप्रवदंति सूतिम्॥ अत्र नृराशिग शनौ भौमाद्दृष्टे श्मशानादौ जन्म वाच्यम्॥ उक्तं च समुद्रजातके॥

पुंलग्नगं यमं पश्येद्दृक्कोदिक्षेत्रगो कुले॥ वरेश्मशाने शिल्पी यश्च हे वा गृहे देवरेगजायां त्रिकोणसंस्थे ऽन्यैर्नरानं स्ववर्जि
होरारत्ने. तः॥ प्रसवदशमचतुर्थोपगते सौम्यैः संपत्तयो बहुलाः॥ लग्ने शोभानुक्ते रवेर्ध्वस्तगते रविशांशे वपुत्रो वा॥ चंद्रान्सप्त
॥२८॥ मराशौ पापा मरणाय निर्दिष्टाः॥ चंद्राद्दशमे भानुर्मानुर्मरणं करोति पापेयुतः॥ शुक्रात्सप्तमभवने सौरयुते वा
प्यवादृष्टः॥ कुजसौरयो त्रिकोणे चंद्रे स्तगते विसर्ज्यमात्रा॥ दृष्टे सुरेंद्रगुरुणा सुखान्विते दीर्घजीवी च अत्रैव
राशिगयो भौमशन्योर्योगे ज्ञेयः॥ उक्तं च समुद्रजातके॥ रवेस्सार्द्धयोः कोणस्ते चंद्रे त्यजन्ते वपाइति॥
चंद्रात्रिकोणराशौ न विज्ञो मानुर्वधं दिशति रात्रौ॥ शुक्रान्तपेव दिवसे भौमः शयनेन संदृष्टः॥ त्यजन्ते पापे दृष्टे
राशानि विलग्ने कुजे स्तगे त्यक्तः॥ लग्नेस्तलाभगतपोर्वसुधासुतमंदयोर्नैवं अत्र लग्नस्थे चंद्रे पापे दृष्टे सप्त
मे कादशस्थयोर्भौमशन्योर्धात्रा समत्तो त्रियते॥ उक्तं च समुद्रजातके॥ लग्ने कुले पापसंदृष्टे च सुधासुत
मंदयोः लाभास्थसंस्थयोर्वा लोमात्रा त्यक्तो विनश्यति॥ पश्यति सौम्यो बलवान् पादं गृह्णाति तादृशो
जातः शुभपापग्रहैर्दृष्टे परैर्गृहीतोपि सम्रियते पूर्वोक्तयोगद्वये चंद्रे सबलशुभग्रहदृष्टे ना दृगृह्णात्परा
वरेणास्ववात्यक्तो वालं गृह्णाति॥ उक्तं च सोमजातके॥ भास्वंत स्तयोगेषु चंद्रं पश्यति चेत् शुभः॥ अन्यवर्गसमो वा ॥२८॥
लं गृह्णाति निपतंनरः॥ शुभपापसंदृष्टे चंद्रे परस्त्रगते पिताम्रियते इति॥ दृक्कोणान् द्विपन यमारयो

स्य जायते मामपद्मा सर्वेष्वेतेषु यत्र योगेषु शशी सुरेज्य संदृष्टः॥ एवं तिन दादी श्री पुर्हस्तगतः सर्ववर्गेषु॥ लग्नात्सप्तम
भवने भौमे रविपुत्रे वीक्षिते निजमे॥ याच्छ्रपश्यति सोऽमस्त न तु स्य गुरुं सुतं समधत्ते॥ पितृजननी साहृद्यं न वेः॥ शशांक
स्य च लयोगात्॥ सिंहाज गोमिथुन स्थे सूतो नाले न वेष्टितो जंतुः॥ लग्नं कुजे यसौरिराश्यंशमान्नगात्रे च॥ राश्यंशेति॥
नाशि लग्नं त्रयद्राशि नवो रास्योरस्योभवति स्वराशिः॥ कालपुरुषस्य यस्मिन्नंगे अवस्थित तस्मिन्नंगे नालवेष्टितद्
र्पर्यः॥ सूर्य्यस्त्वनुष्य दस्यः शेषाङ्गशरीर संस्थिता बलिनः॥ कोशावेष्टि नदेही यमलौ खलु प्रसूयेते॥ गर्गः॥ सोमदृ
ष्का लग्ने चंद्रे सौम्ये नाय धनीस्थिते स्सर्प स्तद्वेष्टितस्तद्वत्पापलग्ने विनिर्दिशेत्॥ अथ जारजातयोगः॥ होरा
मकरंदे॥ नग्नाकल्मनं परपश्यतीं दुं च जीवः सूर्य्यं पितुं शीनराशिं न यद्वा॥ सार्के चन्द्रे पापयुक्तेऽथवा स्यान्निःसंदिग्धं
जारजात स्य जन्म॥ अत्र सूर्येन्दू एकत्र पृथक् स्थौ वा पापयुक्तो गुरुणा न दृष्टौ जारजातस्य जन्म करौ॥ इमुते
मुकजातकेऽपि॥ न पश्यति गुरुश्चेद्वं लग्नं वा परजातकः॥ सार्केन्दुनेदन्ते जीवः सूर्येन्दू पापसंयुतौ॥ एकस्थौ वापृ
कस्थौ वा नेक्षते गुरुणा तपेति॥ योगांतरमाह गुणाकरः॥ नीचस्थिताङ्क्ष्द्रदिवाकरे ज्यः कुर्वन्त्यमी जन्मनि
जारजातम्॥ लग्ने यवा सूर्य्य सुते न दृष्टः सौम्यैश्च शुक्रोदयशीत भासः॥ तिथिवारर्क्षसंयोगेन जारजात
योगमाह तातमिश्रः॥ स्वातिद्वितीयार — — — — — — — अपवादमाह गार्गिः॥ गुरुक्षेत्रगते चंद्रे तद्युक्ते

होरारत्न॰ वाम्यराशिगे॥ तद्द्रेष्काणोन दृष्टो वा न पश्येज्जात इष्यते॥ अथ भजातके सौम्यराश्यंशगे पिवंद्रे जारजातयोगापवाद उक्तः
॥२९॥ सौम्यराश्यंशगे चंद्रे गुरुराश्यंशगे पि वा॥ जारजातस्य योगोपि न परेर्जात इष्यते॥ अथ प्रार्कलग्नद्वादशांशव
शान्दीपज्ञानमुक्तं गर्गेण॥ लग्नस्य प्रथमे भागे स्वर्क्षे प्राच्यां प्रदीपकः॥ द्वितीये च तृतीये च भवेदीशानकोण
गः॥ चतुर्थे चोत्तरे वायोः कोणे पंचमषष्ठगे॥ सप्तमे पश्चिमायां च नैर्ऋत्यां नवमेऽष्टमे॥ दशमेऽर्के दक्षिणस्यामा
ग्नेयकोणे च दीपकः॥ द्वादशैकादशे प्रोक्तो दीपभावः स्वयंभुवा॥ अन्यत्रापि त्रेव॥ चरलग्ने स्थिते दीपः स्थिरे तत्रैव संस्थि
तः॥ द्विःस्वभावे तु पार्श्वेनके नेरापरिचालितः॥ द्रेष्काणे प्रथमे चंद्रे दीपः पूर्णो द्वितीयके॥ अर्द्धपूर्णो हि तैलेन नि
नेहीनस्तृतीयके॥ सारावल्यां॥ चंद्रस्य पूर्णत्वे दीपपूर्णत्वं क्षीणत्वे तैलक्षयत्वमुक्तं च तन्न युक्तिसहम्॥ यतो मा
सस्याद्यसर्वस्याधकारे जन्मसंभवः स्यात्॥ लग्नभुक्तानुमानेन दग्धवर्त्तिं विनिर्दिशेत्॥ लग्नस्थानगतस्थांशोऽप्यव
मस्याद्यपरा भवेत्॥ वालस्य जन्मसमये दीपस्यरूपनिरूपणता॥ वर्त्तिवर्णास्तु लग्नराशिवर्णसदृशाश्च वाच्याः लग्नस्य
यान्नवर्णा निर्दिष्टस्तेन वर्त्तिरादेश्यति मणित्थोक्तेः॥ सारावल्यां॥ बलवति स्वर्क्षे दृष्टे बृहद्दीपान्वदेत्कुपुत्रे राम्ब्रे
न्यैर्व्यपगतवीर्यैः स्तोकं ज्योतिस्तरणोर्भवृत्ति। भौमार्कचंद्रहितैरन्यग्रहैर्वलहीनैः स्तोकस्त्यो ज्योतिरिति वर्त्तिवेशाकृत॥ सो
राशेजलजांशे चंद्रोऽर्कसंयुतोऽथवा हिवुके न दृष्टे वाक्पुयोत्तमसि प्रसवं च संवदेह॥ एवं नावयोगा नां वलवति स्वर्क्षे दृष्टे ॥२९

अन्यपंयोगोपवादकः यदि च एते ग्रुपेगेषु चंद्रारविदृष्टस्तदाप्यपवादः एवं गत यावपवने स्वरः॥ सौरांशगस्थे शशिनि प्रल
ग्नेजलेजलक्षौशकमाश्रितेवा॥ स्वांशास्थिते सौरविलोकिते वा जातस्तमिश्रेयदि नार्कदृष्टः॥ अथ ग्रहस्वरूपं होरामकरं
दे॥ जीर्णान्निष्ठपुनर्नवीकृतं शशधरे स्यान्नूतनं मंदिरे दग्धं वा रविजे भूरिस्थिते विहितं सौम्ये दृढं वा कृते कांतं चित्रयुतं
नवं गुरुसुते जीर्णं भवेत्स्वर्भानौ दृढं भं गृहं तु नादृश्याति वलिनो लग्नदेशेभावादृढेत॥ विशेषो होरासारे एकद्वारं स्थिरांशे
ंशे द्वारं द्वये भवेत॥ चरांशे चेद्बहुद्वारं स्थतिकासंभवं वदेत॥ एवं पद्यस्यापि॥ रव्यादिग्रहमध्ये यः सवीर्यस्तेषां प्रवलस्त
द्विशं स्तातिकाग्रं वक्तव्यं॥ वलिनि चंद्रे मृल्लेपस्ते उपलिप्तं स्तिकाग्रं वक्तव्यम्॥ तथा च पवनः सम्बद्धेता चंद्रमसोध
लिप्तमिति॥ गृहद्वारनिर्णयमाह॥ द्वारमिति॥ जन्मकाले यः केन्द्रस्थो ग्रहो भवति तस्य या दिक् तदभिमुखद्वारं वक्तव्यम्॥ यदि
च केंद्रे भूयांसः सन्ति तन्मध्ये यो अतिबली तदभिमुखद्वारं॥ यदि केंद्रे न कोपि ग्रहस्तदा लग्नराशिदिगभिमुखं द्वारं वक्तव्यम्॥
उत्पलस्तु लग्ने यो द्विस्वांसस्तदभिमुखं स्तिकाद्वारमिति॥ मणित्थोक्तः॥ लग्नादिकेन्द्रानुक्रमेण त्वाद्य लग्नपञ्चाशिदादि
शांशास्तद्राशिदिगभिमुखं द्वारं वक्तव्यमित्याह॥ सारावल्याम्॥ सवलग्रहवशादेव गृहद्वारमुक्तं॥ वास्तगेहद्वारं दिक्पाल
कादुदेहलोपेतानां॥ भवनग्रहसंयोगे प्रतिवेश्मचिंतनीयास्तु॥ देवालयाम्बुपावक शयाविहारान्नगृहवस्थानं निद्रागृहं च को २
भास्करशशिकुजगुरुभार्गवार्किबुधयोगात्॥ अयं समस्तवस्तु निकन्नरतिकाग्रमिति निर्णयमाह॥ वराहः मेषकु

मीनतुलालिघटैः प्रागुत्तरतो गुरुसौम्यौ रवेस्तु पश्चिमतश्च द्वे रात्रिवासो द्वादशभागकैरो मृगसिंहौ तस्मिन्नेव सूतिका
गृहे कस्मिन् प्रदेशे शयनमिति ज्ञानार्थमाह ॥ द्वौ द्वौ मात्रियमुखाः खलु राशयः स्युः प्राच्यादितो हि तनवश्च विदिक्षु गेहे
शय्यासुतद्विहयरत्रिनवांस्यपादः ॥ मंगस्य लेभवति चावनतिर्हि दृहे ॥ अयंभावः ॥ क्रियमुखाः मेषाद्यो राश
यः क्रमेणादिशासंज्ञेयाः ॥ तद्यथा ॥ मेषवृषौ पूर्वस्यां मिथुनमाग्नेय्यां ॥ कर्कसिंहौ दक्षिणा इत्यादि ॥ तेषां बलमराशि
पि हि गतो भवति तद्दिग्गतो शयनं वक्तव्यं ॥ शय्या स्थितिः ॥ तद्वत्तवांशुवशाच्छय्यो त्वपि वदेत् ॥ परंतु लग्नात्षट्त्रिनवांशरा
शये ॥ खड्गपादाः प्रकल्प्याः ॥ तथा च येन लग्नेन प्रसवस्तत्तद्दिशि शय्यायाः शिरः लग्नात्तृतीयः खट्वायाः दक्षिणः पा
दः द्वादशो वामः ॥ षष्ठस्तु पश्चाद्विशिरोनवमो वा इत्यर्थः ॥ इमेर्थः ॥ गृहदोषमाह ॥ मंगः खलेति ॥ यत्र पापग्रह
स्तत्र तत्सदृशउपघातो वक्तव्यः ॥ यत्र च द्विस्वभावराशयस्तत्रांशवन्नतत्वमा ॥ अत्र यदि स्वांशवित्रिकोणांतर्निगस्थः
पापो भवति तत्र नाशुभफलवन्नः ॥ द्विस्वभावराशावपि यदि शुभः स्यात्तिष्ठन् दृष्टा न भवंति तदा नेव विनतत्व
मिति सुपलेषाव्याख्यातं ॥ सारावल्यां ॥ खट्वा स्थितिभवनघृतिविहगं समानि ॥ चेति ॥ ओवरराणि चावि याम्यबहु
म दृष्टिकृतानि दैवत ॥ जीवस्थापने शये नचंदुर्यपवाशुखे विलग्ने वा स्वांशस्थाने जीवे द्विनिचतुर्भौमिवरे
रेप्रसवः मंदस्तोशो शाले चतुर्थे दृष्टामान्स्थिते सौम्यैः वराहेणाघन्तुनिस वलेष्टिशाले दृष्टाल भने पुण्यपमले णु॥ ॥३०॥

इत्युक्तं ॥ द्विस्वभावराशिमंडलेकेंद्रेखगेषु तत्रख्याता ॥ वृषभमृगेन्द्रयवलवर्गे हंद्विशालैस्त्रिशालेच ॥ बालस्यान्तरितस्यादिके ज
न्मज्ञानमुक्तं होराप्रदीपे ॥ धनुर्मीनेच कन्यायां मिथुने च विशेषतः ॥ अन्तरिक्षेभवेज्जन्मशेषेषु समभौ विनिर्दिशेत् ॥
बालस्य जन्मसमयेऽस्तङ्गतमपुत्रं तत्रैव ॥ मेषत्रयेधनुःसिंहे बालोपद्रवः खलुरोदति ॥ कर्कशवेदनमकरे कन्यायां कुं
भमेतथा तुलालिमीनेरुदनमल्पं च चिरकालतः ॥ लग्नचंद्रस्य सोर्म एवान्यं बलविवेकतः इति ॥ अथ बालस्य
गौरवर्णादिज्ञानम् ॥ जन्मप्रदीपे ॥ जीवेन तु भं पितृपुत्राणां दृष्ट्वा रागेश्वराणि ॥ कृष्णत्वं मन्दे दृष्ट्वा रोषो बारांचेव
वमिश्रिता ॥ वर्णाश्च जातिकुलदेशानुमानतोऽप्येवं इति ॥ अथोपसूतिकाज्ञाने ॥ राशिलग्नविनरयुक्ता ॥
ग्रहैस्तुल्याः सूतिकाश्च वक्तव्या ॥ अनुदितचक्रार्द्धपतितैर्बहिरन्यथान्तर्वेके ॥ लग्नराशेरुपसूतिकायोगा स्ता
सांशुभैर्योगात् ॥ अत्रैवविनरपेक्षा । लग्नराशीनाम्बरोद्भमलिनाश्च मिश्रैर्मध्यमरूपाबलसहितैः सर्वमे
वतदवधार्य्यम् ॥ अत्र लग्नमारभ्य राशिपर्य्यन्तं गणनाकर्तव्या ॥ तदंतर्वर्त्तिनो ग्रहाः ॥ अनुदिते दृश्ये चक्रार्द्धे प
तितेसर्वेतितदाग्रहा बहिर्वाच्या ॥ लग्नादारभ्य सप्तमपर्य्यन्तमदृश्यचक्रार्द्धम् ॥ अपरं दृश्यम् ॥ यवनाह वराहः ॥
राशिलग्नांतरस्थाः ग्रहतुल्योपसूतिकाश्च वक्तव्याः ॥ उदगयनतरगावाह्याश्चात्रस्य दृश्यार्द्धे ॥ समुद्रजातकेपि ॥
यावन्तः राशिलग्नान्तरे ग्रहास्तत्संख्यास्सूतिकाः उत्तरेमध्यगावाह्यावाह्यास्सप्तमलग्नराशेः ॥ बहुसंमतत्वाद

यमेवमुख्यःपक्षः॥लग्नगेचंद्रे विशेषश्चंद्रिकायाम्॥यो विनो लग्नगे चंद्रे नित्रस्य सूतिकोऽद्भवा इति॥अन्येतु उद
होरारत्न. गर्द्धस्थितैर्ग्रहैर्वोच्याः सूतिकाः पूर्वार्द्धे ग्रहमध्य इति तत्ताजीवशर्मा॥उदयराशिमध्यस्थैर्ग्रहैः स्युरुपसूतिकास्त
॥३२॥ त उदगर्द्धस्थैर्वा स्यादुक्तिरागे रंजरेखे पा इत्ते॥लग्ने तद्देशा पार्श्वे वा यावंतः स्युः खपाच्चिनः॥धनस्था व्ययगाश्चैव
तावती सूतिका वदेत्ति दि अपि तत्सूतिकायोगा विशेषो ज्ञानप्रकाशे॥तुर्यं दृष्ट्वा सूतिका खे दनुस्याः स्वरोप
स्थितस्थितात गृहे स्तोति॥अथाय द्वीपात्त विधिना हि त्रिगुणत्वविस्तयम्॥चंद्रलग्नयोर्मध्ये ग्रहाभावे एतयो
गा विवार्थ्याः॥जन्मलग्नवशादुपसूतिकाज्ञानमुक्तमथं पातने॥मीनमेषे भवे देको चत्वारि वृषकुंभयोः॥
धसप्त वाराष्ट्र धनकर्कटे॥अथ लग्ने नवेशी गाः सूतिकायाः प्रमाणाक्रमः॥मनादिगृहे वा वः स्त्रीसंभ
वेलग्नवशे उपसूतिकाज्ञानम्॥रवेर्नंदमेषतुलयोः ८।१-त्रिनंदा वृषकुंभयोः सप्त नागा ७।८ त्रि
मे राश्च श्रोत्रा मिथुन सिंहयोः॥नंदकाः कर्कमृगयोर्विज्ञेया सूतिकास्त्रियः॥वृश्चिके संभवे वाच्या नृपा
ही नांगृहे वुधे रिति॥अत्र विशेषो ज्ञानकौतुके॥युग्मायुग्मविलग्नस्य वशान्नरसवर्णा रिणी॥विधवास
धवास्ते यात्रमात्र खलु विचक्षणैः॥लग्नाद्व्ययगः पापः पापाद्व्ययगः शशी॥उपसूतिका भवेद्भ्रांते रंडा चे ॥३१॥
वा पसूतिका॥पंचमे सप्तमे पुत्रा भ्रष्टा रिपुः शत्रो च कर्मगो॥तत्रैका च जन्यका से पाशि शोज्जन्मनि सिद्धितं

चन्द्रपेऽस्पानगश्चेद्रश्चन्द्रपेऽस्पानगोऽवुधः॥ तत्काले जातबालस्य छिद्रा भवन्तु तत्सदा॥ एकःपापोपदालग्नेपापाप्यष्टे
वरसातले॥ भवेयो नालोकितो बालो तस्य नेनो कितो पिता॥ अत्र ग्रेजन्व पमि पुनर्कुलीराः पंचमनवमेः सहैस्था
दिन्नाबालशिशुर्दिग्ज्ञाने सबलग्रहोक्तरसभोजनानन्तरमातु॥ प्रसवोपि वाच्य इति विशेषः॥ पितृमातृशु
नाशुभशानमृत्युसारावल्याम्॥ होरोशशिनिसपापेमातामियतेर वोपितातद्दृत॥ वतनमिर्हृष्टेमिश्रे व्या
धिःसौम्यैशुभंभवति॥ विपुलविमलमूर्तिस्वोच्चगो वास्ववर्गे गुरुसितपु तेइस्तुबोधनेनाप्यदृष्टः॥ अतिशु
भफलदातपंचनेवापिमातुरपिखलुतदृत भास्करः॥ सर्वैर्बालजातकसर्वस्वेचंद्रात्रिकोणगेमध्येमातुलो
म्रियते ध्रुवम्॥ कुजेत्रिकोणगेमुक्तान्मातमाताशुभेस्थिते॥ सूर्यात्त्रक्रमेण पितृमातृमहोभवंधुपु
त्राः कलत्रसंपदास्सजने॥ विलिंत्यकर्मस्थितिश्चशिशुतन्मिजराशु रवंच प्रोक्ता इतिस्वपजरायनेर्वैलेन
स्वगृहोच्चत्रिकोणस्थे सुखमेवायथ्योदितम्॥ एतैर्नीचस्थितैः शत्रुगते स्तोयांसुखं न हि॥ शारीराकाराहि
केअरिष्टानिहुज्ञानम्॥ तनुभावविचारेनिरोध्यते॥ इति सूतिकाध्यायः॥ इति श्रीमद्देवज्ञनवलपंडितदा
मोदरात्मजनलभद्रविरचितेहोरामकरंदे राशिग्रहस्वरूपविशेषादिजन्माध्यायःप्रथमः॥ अथ जन्मनिनि
षिद्धकालाः॥ शन्तानपोलिख्यन्ते॥ तत्रादौ निषिद्धलक्षणमाह नारदः॥ योज्येष्ठामूलयोरन्तरालप्रहर

जः शिशुः ॥ अभुक्तमूलजः ॥ सोऽपि वर्षमध्यात्तनं तत्त्वरपि ॥ अत्र कश्यपादिबहुभिः संवादो दृश्यते एव मुख्यपक्षः ॥ तथा च कश्यपः ॥ ज्येष्ठान्त्यमूलयोरन्तरालयामोद्भवः ॥ शिशुः ॥ अभुक्तमूलजः सोऽब्दाभ्यन्तरे पितृभयोरपि ॥ वसिष्ठोऽपि ॥ भुजंगपौरंदरयोः संध्याभागान्तदग्रभागान्तवपदं तरालं ॥ अभुक्तमूलं प्रहरप्रमाणं च तद्भवं बालं नालोकयेत्पिता ॥ सा कल्पसंहितायाम् ॥ पितामहोऽपि ॥ सार्पेन्द्रयोरधिपयोस्तथांशाशाभसंस्थयः ॥ तदग्रमेष्यमात्राः पापा गण्डनसंज्ञकाः ॥ एतत्रावस्थासु बालान्ननाधिकानि वचनानि मुनिवादेश्यपेक्ष्यानि ॥ अभुक्तमूलोत्पन्नबालस्य त्यागो मुख्यः ॥ पक्षे तस्यागशक्तौ अष्टवर्षानन्तरं विधिवच्छान्तिं कृत्वा पित्रा पुत्रं अवलोकयेत् ॥ उक्तं च शौनकेन ॥ अभुक्तमूलोत्पन्नानां बालानां त्यागो विधीयते ॥ अष्टौ नेवापि पितुः सुतं पश्येत्समान्तसमावत्सरं ॥ नवमे वत्सरे शान्तिं जन्मर्क्षे स्यक्कारयेत् ॥ शान्तिं कृत्वा मुखं पश्येत्पिता पुत्रस्य निश्चयात् ॥ नारदोऽपि ॥ अभुक्तमूलजे पुत्रे पुत्री मपि परित्यजेत् ॥ अथवाब्दाष्टकं तावत् तन्मुखं न विलोकयेत् ॥ प्रथमे मूलांघ्रिपाजातस्य चरणवशेन फलमाह ॥ पितामहः ॥ मूलाद्यंशे पितुर्नाशो द्वितीये मातुरेव च ॥ तृतीये धनधान्यादिनाशस्तुर्ये धनागमः ॥ फलं तद्व्यत्यासाच्चिद्ग्रीवत्वं [illegible] स्यपादतः ॥ कन्याजन्मनि मूलस्य फलमाह शौनकः ॥ मूलस्य प्रथमे पादे पितृपीडा प्रजायते । द्वितीये चरणे जाता सर्वसौभाग्यदा भवेत् ॥ तृतीयोघ्रौ मूलस्य पितृपक्षविनाशिनी ॥ चतुर्थे द्विजजाता स्त्री मातुः पक्षभयंकरी ॥ मूले जातो धर्मपुत्रः कन्या पुत्रवती भवेत् ॥ नारदः ॥ सुतः सुता वा नियतं श्वशुरं ह ॥२२॥

त्ति मूलजा॥ तदन्त्यपादजो नैव तत्पाश्लेषाद्यपादजः॥ मूलजा श्वशुरं हन्ति व्यालजा तु तदंगनां ऐन्द्रीधवाग्रजं ह
न्ति देवरं तु द्विदैवजा॥ जनकं जननीं हंति पूर्वं तु मूलाहिधिष्ण्यजा॥ ईशान्त्यपादजो दुष्टो तद्वज्ज्येष्ठान्त्यपादजा
विति॥ अत्र त्रिविधं गंडांतं॥ श्रीपतिः॥ पौष्णाश्विन्योः सार्पपित्र्यर्क्षयोश्च यज्ज्येष्ठमूलयोरंतरालं॥ तद्गंडां
तं स्याच्चतुर्नाडिकं [illegible] हि यात्राजन्मोद्वाहकालेष्वनिष्टं॥ नारदः॥ पूर्णानंदाख्ययोस्तिथ्योः संधिर्नाडीद्वयं तथा॥
गंडांतमन्तु घट्यन्यं यात्रोद्वाहव्रतादिषु॥ कुलीरसिंहयोः कौर्प्यचापयोर्मीनमेषयोः॥ गंडांतमंतरालं स्यात् घटिका
र्द्धं मृत्तिप्रदं॥ दिवाजातस्तु पितरं रात्रौ तु जननीं तथा॥ संध्ययोर्हन्ति चात्मानं नास्ति गंडे निरामयं॥ वत्सरात्
पितरं हन्ति मातरं तु त्रिवर्षतः॥ धनं च वर्षद्वयेन श्वश्वुरं नववर्षतः॥ च्यवनः॥ सर्वेषां गंडजातानां परित्यागो वि
धीयते॥ वर्जयेद्दर्शनं तावद्यावत्षाण्मासिकं भवेत्॥ अथैषामपवादमाह गर्गः॥ नविसंयुतो॥ श्विनी
सौम्यादित्यहस्ता दिनत्रयं॥ मैत्रं च रेवती ज्येष्ठा तथा मूलं न दोषकृत्॥ बादरायणः॥ मूलसार्पादिदोषं स्या जै
त्पश्यति लग्नपे॥ सन्न्येन्दुवधिबले शुभदृष्टिविवर्जिते॥ वसिष्ठः॥ मूलाद्यपादे पदिनात्रिभागे तदात्म
नाशोस्ति पितुर्विनाशः॥ द्वितीयपादे दिनगो यदि स्यात् माता तु नश्येच्च पितुस्तदा तिदोषः॥ पितामहः॥ तद्वत्
त्रतिथिगंडांते नास्तीन्दौ बलशालिनि॥ तथैव लग्नगंडांते नास्ति जीवबलान्विते॥ वशिष्ठः॥ गंडांते दोषम

ऽखिलं मुहूर्त्तोपि दहेत्क्षपः॥ तेहंति तद्वत्समं व्याघ्र·पक्षिसंघमिवाखिलम्॥ अथ वैश्विमूलवृक्षविचार उक्तः॥ जय
शीवे। मूलस्तंभत्वचाशाखापत्रंपुष्पफलं शिखा॥ मुनयोष्टौ दिशो रुद्राः सूर्य्याः पंचाव्ययोऽग्नयः॥ मूलेनु ७ मू
लनाशः स्यात्स्तंभे वंशविनाशनं। त्वचि मातुर्भवेत्क्लेशः शिखायां १ मातुलस्य च। ११ पत्रे १२ राज्यं विजानी
यात्पुष्पे ५ मंत्रिस्मृतं॥ फलेन ४ विपुलालक्ष्मीः शिखायामल्पजीवितं॥ अथ मूलपुरुषस्यांगे घटीन्यास
स्तत्रैव। मूलस्य घटिकान्यासो मूर्ध्नि पंच नृपो भवेत्॥ मुखे सप्तमृतिः पित्रोः स्कंधे वेद महाबलः॥ बाहोरष्टौ
र्बली भारायां स्तिस्रो हंत्यान्वितो भवेत्॥ हृदि खेदा ऽल्पमंत्री नाभौ द्वे त्रोल्लविद्भवेत्॥ गुह्ये दशाति
कामी स्याज्जान्वोस्वरः॥ महामानिः पादयोः षट् दृष्टिस्तस्य मृत्युवान् कृमलासनः॥ अथ मूलोद्भ
तकन्यायाः फलाप्यैर्मूलांगविभागस्तत्रैव॥ चतस्रो ४ नाडिकाः शीर्षे कुर्वंति पशुनाशनं॥ मुखे षट् ६
धनहानिः स्यात्कंठे पंच ५ धनागमः॥ कौटिल्यं हृदये पंच ५ बहवो वित्तागमं ततः॥ वेदा ४ पाराया ६ मा
धर्मवेशा गुह्ये ति कामिनी॥ ज्येष्ठमातुलनाशश्च जंघयोर्युग ४ नाडिकाः ज्येष्ठभ्रातृविनाशश्च ४
चतस्रो ४ जानुयुग्मके॥ पादयोर्दश नाडयश्च तत्र वैधव्यमादिशेत्॥ इति मूलगस्ततायाम्मुनिभिः प्र
तमीरितं॥ अथ ज्येष्ठाजातयोः पुत्रकन्ययोरंगविभागेन फलं तत्रैव॥ मूर्ध्नि पंच ५ सुराज्यान्निर्मुखे

सप्तम७पितृदोषदः॥ नेत्रेद्वे रजननीनाशो ग्रीवायांत्रिपुलंपरमात्स्कंधेवे हमुरोभक्तिर्दलेऽष्टौवत्कलीमवेत्॥ हृद्ये
वाद्दश११ भिक्ष्यात्म्रघ्नातोसंजायतेनरः॥ त्रिपानाभोअथमः पाद्गुर्दनवच तपोधनः॥ पादेपंचपधनहानि ८
सापीदेतत्फलंक्रमात्॥ अथमूलपादफलोपितत्रैवोक्तः॥ फलंपुष्पंदलंशाखात्वग्लताकंदएवच॥ सर्वमूलादा
र्द्धाकृत्वरविश्वार्कसागराः॥ नाडिकास्तद्भवेवाले फलंज्ञेयंयथाक्रमम्॥ अथोर्ध्वरिज्यमयेहानिर्मातृपि
त्रात्मसंततयः॥ इति॥ अथविभागोनक्षत्रस्यषष्टिघटिकात्मकत्वेज्ञेयः॥ स्वर्नाधिकत्वेत्रैराशिकमत्र॥
मूलवासोज्योतिषार्णवे॥ मार्गफाल्गुणवैशाखज्येष्ठेमूलेनरसातले॥ श्रावणेकार्तिकेचैवचैत्रपौषेमूलंचमर्त्य
ले॥ आषाढेचाश्विनेभाद्रमाघेमूलंदिविस्थितं॥ स्वर्गेमूलेभवेद्राज्यंपातालेचधनागमं॥ मृत्युलोके
यदामूलंतदाविध्वंविनिर्दिशेत॥ अत्रैतेषुमूलाम्लेषाविचारेषु शुभफलाधिक्याद्युतेनेनावश्यादशा
कैर्नशांतिर्विधेया॥ दुष्टफलाधिक्येसर्वैःशांतिर्विधेया॥ शक्तेनतुसर्वत्रशांतिर्विधेयेतिगुरुचरणं॥ शां
तौकालस्तत्रयमाह वशिष्ठः॥ शास्त्रोक्तरीत्याखलुसूतकांतेमासेतुनीयेप्यथवत्सरांते॥ गर्गः॥ मातृगंडेसु
तेजातेस्तनकांतेविवर्जयेत्॥ कुर्यात्कर्तोस्तद्द्वेवातद्वपस्यापनुत्तये॥ शिष्टास्तुसर्वत्रापियन्नक्षत्रे
जन्मतन्नक्षत्रेशांतिरितिव्यवहरंति॥ अथशान्तानपोलिख्यते॥ तत्रप्रथमंमूलशांतिरुच्यते॥ शौन

कउवाच।।अथातःसंप्रवक्ष्यामिमूलजातहितावृवै।।मातापित्रोर्धनस्यापिकुलेशांतिहितायच।।जातस्यद्वादशा
हेतुजन्मर्क्षेवाशुभेदिने।।समावाप्तमेवामतिमान्कुर्याच्छांतिमादरात।।अथमूलेद्वादशाहेजन्मर्क्षेयोर्मध्येशुभ
योगाधिकेतत्रशांतिःकर्त्तव्या।।अभुक्तमूलोत्पन्नस्यसमाप्तेशांतिःकर्त्तव्येतिकालव्यवस्था।।वशिष्ठः।।
शुभसमयेपुण्यदेशेतुमंडपंकारयेद्बुधः।।ऐशान्यामपवाप्राच्यांउदीच्यांदिशिकल्पयेत्।।मंडपंवापिहस्तै-
श्चतुर्भिर्वासमंततः।।चतुर्द्वारसमायुक्तंतोरणैश्चैरलंकृतं।।पिष्टेनकल्पयेत्सर्वंतथागोमयमंडले।।कु
ण्डंचतद्वहिःकुर्याद्यत्नोक्तमार्गतः।।रोचनंकुंकुमंशंखंगजदंतंचगुग्गुलंपंचामृतंपंचगव्यंपंचत्वक्
पल्लवानिच।।उदुम्बरवटश्वत्थप्लक्षाम्रत्वक्पल्लवाः।।कुंडनिर्माणंचपद्मा।।कुंडंचतद्वहिर्भागेकार्य
मेखलान्वितं।।वितस्तिद्वयखातंयत्कुंडंस्याच्चतुरंगुलम्।।विप्राणांतत्रिभागांतुकुंडंलक्ष्यंसंयुतम।
वैश्यानांद्वयंगुलाधिपंपंचहस्तसंस्थांमात्रकं।।प्रथमामेखलातत्रद्वादशांगुलविस्तृता।।चतुर्भिरंगु
लैस्तस्याश्चोन्नतत्वसमंततः।।तस्याश्चोपरिविप्रःस्याच्चतुरंगुलमुन्नतः।षड्भिरंगुलैस्तस्यविस्
तीर्णाश्चसमंततः।।तस्योपरिभवेत्कार्योविप्रःसोतितनीयकः।।चतुरंगुलविस्तीर्णश्चोन्नतस्तथोवि
धः।।योनिश्चपश्चिमभागेप्राङ्मुखीनघसंस्थिता।।षडंगुलैश्चविस्तीर्णाचायताद्वादशांगुलैः।।प ।।३५४।।

कोन्नतनागजस्येवसच्छिद्रामध्यमोन्नता॥ एवंलक्षणसंयुक्तंकुंडमिष्टार्थसिद्धये॥ अन्येषांपदकुंडयत्रन्यूनाधिक्यं
भवेत्॥ ॥ शतौषधीमूलशंखनवरत्नानिमृत्तिका॥ पंचफलिनोदिनिमंत्रे शाम्नातिकादीन्समाहरेत॥ गजाश्व
रथ्यावल्मीकसंगमस्थानसंभवा॥ ह्रदगोराजनगरद्वारतश्चाष्टमृत्तिका॥ शतौषधीमूलानि॥ वशिष्ठ
संहितायां॥ श्रीवृक्ष१ बिल्व२ खदिर३ विष्णुक्रांता४ पुनर्नवा५ देवदारु६ जटामांसी७ सहदेवी८ मुरा९ शिखा१०
२१ कालिनी११ वकुला१२ जाती१३ कला१४ मांजिष्ठ१५ लक्ष्मणा॥ वट१६ लता१७ ब्राह्मी१८ नीवार१९ खदिरो२० मल्लि
कार्जुना२१ भद्रयंती२२ महाज्योती२४ निंबो२५ शीर२६ हरिद्रिका२७ सर्पाक्षी२८ तुलसी२९ रौद्री३० कुठा३१ सादि
न३२ चंपका३३ मातुलिंग३४ जयारका३५ कर्णिका३६ राशी३७ कांचना३८ सेवती३९ पनस४० द्राक्षा४१ विश्वा
ली४२ श्वेतसर्षपा४३ राजीव४४ केतु४५ मकुल४६ नीलोत्पल४७ करंजका४८ पुन्नाग४९ चंदन५० द्रोण५१ ५८
५३ मंदार५२ हेमदुंधिका५३ ५४ रक्तचंदन५५ जंबीर५६ ऋषिका५७ ग्रहमाल्लिका५८ समंगा५९ सिंदुवार६१
कु६२ रक्तायन६३ शांखिनी६४ अपामार्गो६५ नेपाला६६ शा६७ वहनी६८ करवीरका६९ नंदावर्त७० कुबेरा
क्षी७१ पाटला७२ हेमपुष्पिका७३ शिरीष७४ मलक७५ शोक७६ नागास्ति७७ कपित्थका७८ वधक७९ भृं
गराजाख्या८० कुष्माण्डी८१ माषकी८२ लता८३ बालुजोत८४ वर्हिशिखा८५ कुटजो८६ मधु८७ विवक्रो दूर्वात
माल८९ मरुपष्पो९० नपष्पा९१ व्याघ्रमर्दिन९२ खाकुवी९३ शाल्मली९४ मोडीदी नल्ला९६ सर्वयोनिका९७

र्व

होमरत्नो॰ महारत्नान्यूर्ध्वं ... दिनारीदल केलाख्या शतकुम्भाः॥ एषां मूलानि सर्वाणि व्रणानि विवनेनुदलित यत॥ शांतिकर्माणि
॥३५॥ सर्वत्र निःक्षिपेत्कलशोदके॥ एषामभावे तु दश सर्वौषध्यः प्रकीर्तिताः॥ कुष्ठं मांसी हरिद्रे द्वे मुरा शैलेय चंदनं॥ वचा
चंपकमुस्ता च सर्वौषध्यो दश स्मृताः॥ विष्णुक्रांता च सहदेवी तुलसी च शतावरी॥ मूलानि वा निगृह्णीयात् ह्यलाभे
विशेषतः॥ इति॥ तिलमाषयवव्रीहिगोधूमानि प्रियंगवः॥ चणकैः सहिताः सप्त सप्तधान्यानि सर्वदा॥ मा
णिक्यं विद्रुमं मुक्ताफलं वैडूर्यं नीलकं॥ वज्रो गारुत्मकं पुष्परागं गोमेदसंज्ञकं॥ नवरत्नमिदं प्रोक्तमभावे पं
चरत्नकम्॥ वज्रमौक्तिकवैडूर्यपुष्परागेंद्रनीलकं पंचरत्नमिदं प्रोक्तं मंत्रैः कुंभेषु निःक्षिपेत्॥ सुवर्णेन प्र
माणेन तदर्धार्धेन वा पुनः॥ निष्कमात्रप्रतिमां कुर्यात् वित्तशाठ्यविवर्जितः॥ अत्र विशेषः शौनकेन॥ पल
मानेन तदर्धेन पादेनाथ स्वशक्तितः॥ न तत्र देवतारूपकं नापि लावि च लक्षणाः॥ यद्वा पलं सुवर्णस्य स्था
पयित्वा प्रपूजयेत्॥ सुवर्णं सर्वदेवत्यं सर्वदेवात्मकोऽनलः॥ सर्वदेवात्मको विप्रः सर्वदेवमयो हरिरिति॥
वस्त्राणि षोडशाष्टौ च ... सम्पतीद्वितः॥ ब्राह्मणान्वरयेत्पश्चात्स्वस्तिवाचनपूर्वकम्॥ ऋत्विजा
श्चतुरो वाष्टौ द्वादशान्वथ षोडश॥ प्रधानाचार्यमेतेषां श्रेष्ठं तत्राभिमार्चयेत्॥ ईशान्यादिचतुष्कोणे
षु परागान्तजलपूरितान्॥ पूर्वोक्तद्रव्यसंयुक्तान्स्थापयेद्रक्तवर्णकान्॥ विप्रान्प्रपद्य पंच वापि ३५

मधुपर्कादिनार्चयेत्॥ द्वारेपुजा पूर्वाननवेदीं द्वावारयेत्पुनः॥ अक्लिमैर्वनरोमंत्रैः शुक्लपुष्पाक्षतादिभिः॥ ततस्तुं मे
जलान्स्पृष्ट्वा कुशादूर्वं जपेदिति॥ इदम्तं चमद्राग्नेनान्नोमइ इतिक्रमात॥ पुरुषसूक्तेन वत तन्मंत्रैः देवान्ध्यात्वा
प्रयत्नतः॥ गोमूत्रं गोमयं क्षीरं दधि सर्पिः कुशोदकम्॥ पंचगव्यमिदं कुंभे क्षिपेत् गजमृदान्वितम्॥ रजतं कां
चनं ताम्रं विद्रुमं वैतानि पंचाक्षतं॥ निक्षिपेत् कुंभमूलं वद शाखपवनिर्मितम्॥ देवदारुं चशैलेयं पद्मनीलोत्पलं
तथा॥ चन्दालोध्रं प्रियंगुं च शतच्छिद्रं घटे क्षिपेत्॥ वंशपात्रोपरि न्यस्तं शतच्छिद्रघटे क्षिपेत्॥ ततश्चाभिमं
त्रि देवमर्चयेत्साक्षिमामंमुखं॥ सोपुराणत्वतिमंत्रेरायुलेवस्त्राक्षतादिभिः॥ मूलन्तरं पंचविधात् श्यामं कुराव
वातनम॥ स्वरवडुरवरधनं चापादिमुजं च कतोनने॥ स्थापयेत् गृहाग्रे च वस्त्रगंधादिभिर्चयेत्॥ चतु चक्र
पयेत्तत्रने शतंदुःकृतापहम्॥ तत्र चत्वारः कुंभाश्च नुर्दिक्षु स्थाप्याः॥ एकः कुंभो रुद्रः स्थापनार्थमन्यत
स्थाप्यः एकशतच्छिद्रः कुंभः तस्मिन् कुंभे देवदारुशैलेयमित्याद्यौषधानि न्यासपूर्वाम्लं अष्टदश
परिमितानि क्षिप्य तदुपरि वंशादिपात्रे निधाय तदुपरिवस्त्रं निधाय निष्प्रतिप्रतिमां इंद्रप्रतिमां
जलप्रतिमां सहितां स्थापयेत्॥ ततः षोडशोपचारैः पंचोपचारैर्वा प्रपूजयेत्॥ उत्तं वंशोनकेन पु
रुष्याभिमंत्रितेस्तोये प्रोक्षितामासीतोततः॥ ततो दकुंभं संस्थितानकं ब्रणावर्जितं श्रीकलशमलं

।निर्णीतं पूर्ववन्नियेत्तां मसा।।आ कलशे छिन्यस्य पाकलशस्थापनं ततः।।इमं मे इति मंत्रेण पूरयेत्तो यै
वारिणा।।कुंभं चव स्त्रगंधाद्यैस्तत्र न्यंत्रैः प्रपूजयेत्।।याः फलिनी रित्यनयानिक्षिपेदौषधादिकम्।।व
स्त्रावगुंठितं कुंठितं कुर्यात्पूरयेत्तो यैर्वारिणा।।केर्चहेमसमायुक्तं कृतपल्लवसंयुतं।।स्वस्तिकोपरिवि
न्यस्य सीरकुमपल्लवैर्नवैः।।द्रोणब्रीहिभिरापूर्य निक्षिप्य पूर्णपात्रे च विन्योपयेत्।।पंचरत्नानि निक्षिप्य स
र्वौषधिसमन्वितम्।।अर्चितं गंधपुष्पाद्यैः ओरुद्रं तत्र संजपेत्।।तत्रापरि तिरूपे स्मतं शतरुद्रानुवाचिकम्।
नेत्रामंत्रं तथापुराणं नस्तोमं च स्व शतं जपेत्।।अम्बकं च जपेत्सम्यग्गयत्र सहस्रकम्।।एकवारं तथा
ना।पि पवमानस्य शतं जपेत्।।जयमंत्रं च कूष्मांडं ह्यवातमुतं मुखम्।।चतुः अश्वरां कुर्यात्पववक्त्रं च
तद्भवेत्।।वस्त्रावगुंठितं कुर्यात्पूरयेत्तोयैर्वारिणा।।पंचरत्नसमायुक्तमाम्रपल्लवसंयुतम्।।एतस्मि
न्नपि पंचरत्नैः समन्नितं कां शतमूलदेवदारुप्रभं सोमंधहेम नक्लानि निक्षिपेत्।।कुंभोपरिन्यसेत्पात्रं स
सीतं रौप्यमथ राम यम्।।शुद्धवस्त्रेण संछाद्य शतमूलानि निक्षिपेत्।।कुंभोपरिन्यसे दिद्धान्मूलनक्ष
त्रदैवतम्।।ओं धिप्रत्याधिदैवैर्वद ह्रिरोगात्तर देशान्नः।।अधिदेवं जपेद्धीमान् ज्येष्ठा नक्षत्र दैवतम्।।पू
वंगत्याधिदेवं च सर्वापापाद्ये दैवतं।।अधिदेवस्वरूपम तम्।।वशिष्ठेन हिताया।।महाकायो वज्र ।।३६

द्वि

स्वरोमहेशेगजवाहनः अन्याधिदेवस्वरूपं तैवेव। जलं चाह्निमुजं पद्महस्तं चंदनलेपितमिति स्वलिंगोक्तै
स्त्रमंत्रैः प्रधानादीन्प्रपूजयेत्॥ पंचामृतेन संस्नाप्य आवाह्य समर्चयेत्॥ उपचारैः षो
डशभिः पंचोपचारकैः स्रक्चंदनगंधाद्यैः पुष्पैः धूपैः सितादिभिः। मधुमृगादिधूपैश्च घृतदीपैस्त
थैव च॥ सुनापालिका मांसाद्यैर्नैवेद्यैर्भोजनादिभिः मत्स्यमांससुरादीनि शुद्रान्नानि विवर्जयेत्॥
सुवासान्नेन्नपानेन क्षीरसे घृतमिश्रितं॥ पायसं लवणोपेतं मांसस्थाने प्रकल्पयेत्॥ उक्तगंधाद्य
लाभे यथालाभं समर्चयेत्॥ पुष्पाक्षतेन स्तुतमभ्यर्च्य होमं कुर्याद्यथोदितम॥ निवीयप्रोक्षणादीनि
च ये कुर्याद्यथाविधि॥ समिन्निर्गृहीत्वा विधिवन्नेभ्यस्मैवज्ञवाहनेत्॥ अत्रवाशिष्ठविशेषोभिहितः
मूलं प्रजापतिमिति मंत्रद्वयस्य कश्यप ऋषिर्निर्ऋतिर्देवता अनुष्टुप्छंदः मूलायस्वाहा प्रजापत
ये स्वाहेत्युपहोममंत्रौ॥ पलाशस्यसमिदाज्येन चरुणाष्टसहस्रकं॥ अथवाऽष्टोत्तरशतं प्रत्येकं जुहु
यात्ततः॥ मूलप्रजापतिमिस्यष्टोवासान्ववीजयेत्॥ अष्टोत्तरसहस्रं वा शतं वानियतात्मवान्॥
अथ होमप्रकारं तु शांतोत्तरा विषयोध्येयः॥ सोमपुराः परोपनेति यद्देवेति वा पुनः पायसे

घृतसंमिश्रं हुनेदष्टोत्तरंशतं॥ समिदाज्यचरून्पश्चात्तशक्तितः संख्यया हुनेत॥ अधिदैवतयोश्चैव जु
होरार॰ हुयात्स्वस्वमंत्रवै:॥ नक्षत्रदेवताभ्यश्च पायसेनतु होमयेत्॥ वृरायुष्वेति पंचदशभिर्जुहुयात्कृशानरं
२७॥ ततः॥ गायत्र्या जातवेदसे त्र्यम्बकमिति क्रमात्॥ सारायुजातिनामग्निं वास्तोष्पत्यग्निमेव च॥
क्षेत्रस्यपतिना॥ गणानागिनं इतं तथैव च॥ श्रीसूक्तेन तथा विद्वान्समिदाज्यचरून्क्रमात्॥ अष्टो
त्तरशतैर्वापि अष्टाविंशतिभिःक्रमात्॥ अष्टसंख्यया वापि जुहुयाच्छक्तितो बुधः॥ त्वन्नः
सोमेन पायसं जुहुयात्तु त्रयोदश॥ चतुर्गृहीतमाज्यं च यातेरुद्रेति मंत्रितः॥ अष्टु वेराज्जुहुयादा
ज्यं महाव्याहृतिभिःक्रमात्॥ हुत्वा स्विष्टकृतं पश्चात्प्रायश्चित्ताहुतीर्हुनेत॥ आचार्यो यजमानो वा
त्र्यम्बोपरागाहुतिं हुनेत्॥ होमशेषं समाप्याथ पवित्रिमारोपयेत्ततः॥ कुंभाभिमंत्रणं कुर्यादृत्विजो
नाभिमंत्रयेत्॥ मृत्युप्रशमनार्थाय जपेत्त्र्यम्बकेशतं॥ रुद्रकुंभोक्तमार्गेण रुद्रमंत्रस्येशान
सेचयेत्॥ धूपदीपं च नैवेद्यं कुंभपूजेन निवेदयेत्॥ ब्रह्मादयेत्तेनो देवमभिषेकार्थमादरात्॥
भद्रासनोपविष्टस्य यजमानस्य ऋत्विजः॥ दारपुत्रसमेतस्य कुर्युः सर्वेभिषेचनं॥ ओंनो भाभि ॥२७॥

त्तिसूक्तेन पावमानाभिषवयेत्॥ आपोहिष्ठेति नवभिरापद्रुपदेन वीसहस्राक्षेणचेनापि देवस्येति
मंत्रैः शिवसंकल्पमंत्रेणावक्ष्यमाणपौराणमंत्रैः योसौवज्रधरोदेवोमहेन्द्रोगजवाहनः मूलप्रजा
तशिशोर्दोषंमातापित्रोर्व्यपोहतु॥ योसौशक्तिधरोदेवोहुतभुङ्मेषवाहनः सप्तजिह्वश्चदेवोग्नि
र्मूलदोषंव्यपोहतु॥ योसौदण्डधरोदेवोधर्मोमहिषवाहनः मूलजातशिशोर्दोषंव्यपोहतुयमोमम
योसौखड्गधरोदेवोनिरृतीराक्षसाधिपः॥ प्रशामयतुमूलोत्थंदोषंगंडांतसंभवं॥ योसौपाशधरोदेवो
वरुणश्चजलेश्वरः॥ नक्रवाहप्रचेतास्योमूलोत्थाघंव्यपोहतु॥ योसौदेवोजगत्प्राणोमारुतोमृगवाहनः
मातापित्रोःशिशोश्चैवमूलदोषंव्यपोहतु॥ योसौगुह्यपतिर्देवःकिन्नरोनरवाहनः॥ आश्लेषामूलगंडांतेदो
षमाशुव्यपोहतु॥ विघ्नेशःक्षेत्रपोदुर्गालोकपालान्नवग्रहाः॥ सर्वदोषप्रशमनंसर्वेकुर्वन्तुशांतिदाः॥
त्रैलोक्येयानिभूतानिचराणिस्थावराणिच॥ ब्रह्माकविष्णुयुक्तानितानिसदोषंदहंतुमे॥ तदुद्भवोमि
नभियंकुर्वन्तुसर्वदोषोपशांतिदे॥ सर्वकामप्रदंदिव्यंमंगलानांचमंगलम्॥ वस्त्रांतरितकुंभाभ्यांपश्चा
त्स्नापयेत्ततः॥ ततःशुक्लांबरधरःशुक्लमाल्यानुलेपनः यजमानोदक्षिणाभिस्तोषयेदृत्विगादि

कान्॥ धेनुं पयस्विनीं दद्याद्वा प्यायसवत्सकां॥ निष्कत्रिप्रतिमां कुंभं वस्त्रं होमं च तत्पयेत्॥ ग्रहार्थं च
हो०रा०ल० त्रिप्रतिमां तस्मै दद्यात्प्रयत्नतः॥ क्षीरद्रुमापिने देवः कृष्णो नद्यां प्रयत्नतः॥ नत्र कुंभं वस्त्रप्रतिमां तस्मै दद्या
॥२६॥ त्प्रयत्नतः॥ उक्तालाभे ततो दद्याद्वा वार्षवस्त्रमृत्विजां॥ तत्तन्मूल्यं प्रदानं कार्यं शक्त्या वा प्रकल्पयेत्॥
अवशिष्टग्रहेभ्यो यथाशक्तिप्रदक्षिणां॥ दीनान्धकृपणादिभ्यः किंचित्किंचित्प्रदापयेत्॥ त
तश्चाज्यवेक्षणं कारयेन्मंत्रपूर्वकं॥ तत्राज्यपत्रा मंत्रः॥ वेदः सर्वरसः श्रेष्ठस्त्वामहं भगवन् तेजोऽन
आज्यसुधारूपं सर्वभद्रं कुरुष्व मां॥ आज्यावेक्षण मंत्रः॥ यालक्ष्मीर्यच्च मे दौस्थ्यं सर्वगात्रेष्ववस्थितं
तत्सर्वं हरम आज्यात्र लक्ष्मीं पुष्टिं च वर्द्धय॥ उद्वासयेत्ततो वह्निं ग्रहान्देवान्द्विजं क्रमात्॥ इत्याद्यन्नं पा
यसादिब्राह्मणान् भोजयेत्कृते॥ अलाभे सति सर्वाशा दक्षिणां तद्दलाभतः॥ सर्वशान्तेश्च पद्मनभा
शिखाग्रहणात्परा॥ गृहीतमानपद्यद्वित्रिमंत्रैः श्रीयतामिति॥ इति शांतिदीपकल्पविधानम्॥ अ
थ मूलशांतिविधिः॥ अथ मूलेपापाज्जातानां शांतिर्व्याख्यातः परम॥ जातस्य द्वादशाहे वा शांतिर्हो
मं समाचरेत्॥ असंभवे तु जन्मर्क्षे अन्यस्मिन्वा शुभे दिने॥ स्नातो मंगलादिभिस्तस्मिन्वरहेम्नि द्विजे
तमान॥ विभवे पंचकुंभाश्च हयं वा तदभावतः॥ देवतास्थापनं चैकमेवेत्युदाभिमंत्रतो॥ मूलदे ३८॥

तो प्रकारेण कुंभं निक्षिप्य प्रपूजयेत्॥ गोमयालेपिते देशे धान्योपरि शोभिते॥ पंकजं कारयेत्तत्र चतुर्विंशत्य
ष्टान्वितं॥ तंडुलैः कारयेत्पद्मं रक्तपीतसितासितैः॥ कर्णिकायां न्यसेद्व्रीहीन् स्थापयेत्तेषु कुंभकं॥ आकलशे
ष्वित्यनेन कलशस्थापनं कुंभं॥ इमं मे इति मंत्रेण पूरयेत्तीर्थवारिणा॥ कुंभे च वस्त्रगंधाद्यैस्तत्तन्मंत्रैः प्रपूजये
त्॥ याः फलिनीरित्यनक्षत्रेशं दिशोत्तरयोर्यजेत्॥ ऐन्द्र्यादीशानपर्यन्तं इतरस्थो गणान् प्रपूजयेत्॥ मूलोक्तेन च वि
धानेन कुंभयोरभिमंत्रणम्॥ स्नाचार्यश्च कुंभेन तु पूर्ववच्छेषमाचरेत्॥ आश्लेषाजननशांतिरप्येवमेव
कार्या॥ अत्र तिलभवे पूर्वोक्तपंचकुंभाः स्थाप्याः॥ असंभवे तु कुंभद्वयं॥ एवं रुद्रस्थापनं द्वितीये आश्लेषाप्रतिमास्था
पनं॥ अभिमंत्रणादि पूर्ववत्॥ तत्राश्लेषाप्रतिमा सर्पाकारा॥ अधिदेवता बृहस्पतिप्रतिमा॥ प्रत्यधिदे
वता पितृप्रतिमा स्थाप्या पूजा च॥ नमोस्तु सर्पेभ्य इति पूजामंत्र ईरितः॥ सर्पो रक्तस्त्रिनेत्रश्च द्विभुजो पीत
वस्त्रकः॥ फलकाधिधृतस्तीक्ष्णो दिव्याभरणभूषितः॥ एवं ध्यात्वा ततोभ्यर्च्य होमकर्म समारभेत्॥ कर्तुः शास्त्रो
क्तमार्गेण आचार्यः स्थापयेदरं॥ मुख्यांतं कर्म निर्माय हविराज्यपरान्वितः॥ इदं सर्पेभ्यो जुहुयात्साधिप्र
त्यधिदैवतम्॥ अष्टोत्तरशतं वाप्यष्टाविंशतिमेव वा॥ मूलनक्षत्रवच्छेषं होमशेषं समापयेत् ॥

होरार. रोगादुःखं तथा मोगीयकृत्वा संपातकं तथा ।। कुंभजन्तलं तु अस्मिन् अभिषेकः समाचरेत् । पुत्रदारसमेतेन स्वजनं समान्
पूर्ववत् ।। अभिषेकविशेषः ।। आश्लेषायां तु जातस्यापि मातापित्रोर्धनस्य वा भ्रातृज्ञातिकुलस्यापि दोषं सर्वं
।।३९।। व्यपोहतु ।। पितरः सर्वभूतानां रक्षन्तु पितरः सदा । सार्पनक्षत्रजातस्य वित्तं ज्ञातिबांधवान् सर्पाधीशेन नम
स्तुभ्यं नागानां च गणाधिप । महाराजाय मे सर्वारिष्टप्रशान्तये ।। इत्यर्घमन्त्रः ।। मूलनक्षत्रे वल्लुर्या सर्पि
तायेस्तनामतः ।। एतत्सु मूलाश्लेषाशान्तिः पूर्वविवाहे उपस्थिते श्वशुरस्य श्वश्रोश्च सत्त्वे मूलाश्लेषोत्पत्तये
नपि वरवध्वोः शान्तिरिष्टनिवृत्त्यर्थं विधेयम् ।। उपलक्षणत्वाज्ज्येष्ठाविशाखयोरन्त्यावध्याः वरस्य ज्येष्ठ
वधूक निष्ठकं वधूशान्तये च ।। यथा नारदः ।। मूलजा श्वशुरं हन्ति व्यालजा च तदंगनां ऐन्द्रीपत्यग्रजं हन्ति
देवरं तु द्विदैवजा ।। शान्तिर्वा पुष्कला चेत्स्यात्तर्हि दोषो न कश्चन इति ।। इत्याश्लेषाशान्तिः ।। अथ त्रिविधोत्पात
शान्तिः ।। गर्गसंहितायां ।। उत्पातान् प्रवक्ष्यामि सोममन्त्रेरराभीतियान् । कांस्यपात्रे प्रकुर्वीत पलैः षोडश
भिर्नवं ।। अष्टाभिश्च चतुर्भिर्वा हीनं वा शोभनं तथा ।। तन्मध्ये पायसं क्षीरं नवनीतं परिपूरितं ।। राजतं ।।३९।।
चन्द्रमभ्यर्च्य सितपुष्पसहस्रकैः । हेवस्ते अस्तु लवा सा सुभुलमा त्वाम्वराचितः सोमोऽहमिति संचिन्त्य

पूजां कुर्याद्दत्तचित्तः। जपेत्साहस्रकं मंत्रं सरस्वत्याः समाहितः॥ आप्यायस्वेति मंत्रेण पूजां कुर्यात्समाहितः॥ द
द्याद्दक्षिणां निष्कं गंडदोषप्रशांतये॥ मुक्तां वागीश्वरं चैव स्वर्णताम्रसमन्वितं गंडदोषोपशांत्यर्थं द
द्याद्देवविदे सुधीः॥ अभुक्तेन तु जातस्य सूतकांत्यदिने यथा। शांतिं शुभे गृहे वा कुर्यात्तावत्सुतं न लोकयेत्॥ वि
शाखा ज्येष्ठा तिर्निबंधे॥ मूलाश्विपित्र्यरौद्रप्रथमे चरणे पौष्णेन्द्रयोश्च फाल्गुन्याश्च तुरीयपादे मातुः पितुः स्व
वपुषः प्रकरोति नाशं जातो यदा निशिदिनेप्यथ संध्ययोश्चेति॥ अत्रापि पूर्ववत्प्रतिमा मूलशांतौ माभि
षेकादिकं कार्यं॥ तिथिगंडे त्वनड्वाहं नक्षत्रे धेनुरुच्यते। कांचनं लग्नगंडे तु गंडदोषो विनश्यति॥ आद्यभा
गे पितुर्गंडे अपराणामभिषेचनम्। इत्युक्तोऽसौ मातुरभिषेकं च कारयेत्॥ अन्यच्च। विशेषस्तत्रेवोक्तः। उत्तरा
तिष्या चित्रा सुपूर्वाषाढाद्वयस्य च। कुर्याच्छांतिं प्रयत्नेन नक्षत्रान्तरजातयोः॥ अत्र विशेषांतरमाह वशि
ष्ठः॥ चित्राद्ये पुष्यपादे द्वितीये पूर्वाषाढाधिष्ण्यपादे तृतीये॥ जातः पुत्रश्चोत्तराद्ये विधत्ते मातापित्रोर्भ्रातुर
प्यात्मनश्च॥ गर्गः॥ द्विमासस्योत्तरादोषः पुष्यश्चैव त्रिमासिकः। पूर्वाषाढाष्टमे मासि चित्रायां षाण्मासिक
फलम्॥ नवमासं स्योत्तरादोष न यास्मे पापमूले चाब्देन समाश्रिता॥ ज्येष्ठापासे पंचदशे पुत्रदर्शनवर्जिता॥

होरारत्ने ऽन्नेनैतिलपात्रे स्यान्निष्येगे दानमिष्यते॥ अज्ञां चित्रासुवे स्यात्पूर्वाषाढेतु कांचनं॥ यवांश्च व्रीहिमाषांश्च तिल
॥७०॥ लमुद्गांश्चापि दापयेत्॥ यथावित्तानुसारेण कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं पितुरायुष्यवृद्ध्यर्थं मत्रशांतिर्विधीयते॥ शां
तिं विना सनोतरं सर्वं न सत्रेषु॥ वशिष्ठसंहितायां॥ विप्रेभ्यो गोत्रयं दद्यात्तद्दोषशमनाय वै॥ अशान्तो गोद्वयं
दद्याज्जामेकां वापि भक्तितः शुभे॥ अत्रोत्तराषाढेन पूर्वाषाढ साहृत्वपोत्तराषाढे सेयेति व्याख्यातमासागरे॥
अतिगंडांतादिशांतिः॥ अथ ज्येष्ठाशांतिः॥ नारदः॥ ज्येष्ठाद्ये मातृजननीं मातामहं हंति द्वितीयके तृतीये मातुलं हंति
चतुर्थे जननीं तथा॥ आत्मानं पंचमे हंति षष्ठे गोत्रक्षयो भवेत्॥ सप्तमे कुलनाशः स्यादष्टमे ज्येष्ठसोदरम्॥ न
वमे श्वशुरं हंति सर्वं स्वं दशमे तथा॥ प्रत्येकं घटिकाषट्कं स्यात्फलमन्नतः॥ अत्रापि मदनरत्ने॥ शांतिवत्सर्वं गार्ग्यम
तत्र विशेषः॥ परिकेला च मेत्राते ज्येष्ठोऽपि हि तद्वधे॥२॥ तथाः लघिरिति से पशिग्रुगं ऽंतमीरितं॥ प्रथमे च
द्वितीये च ज्येष्ठ स्त्रैवतृतीयके॥ पादत्रयेत्रयो जाताः सर्वस्त्रेष्ठः सर्वीर्तितः॥ ज्येष्ठान्त्यपादजातस्तु पितुः स्वस्य
विनाशदः॥ ज्येष्ठर्क्षे कन्यका जाताः हंति सौख्युं ध वाग्रजं॥ धत्ते नितस्य सर्वस्य मिगंडदोषप्रशांतये॥ तत्र चतु
र्दिक्षु कुंभचतुष्टयं संस्थाप्य तन्मध्ये शतच्छिद्रं पंचमं कुंभं स्थाप्य पूर्ववत्पूजादि विधायतत्र॥ वज्रांकुशाधि
रूढं मैरावतगजान्वितं॥ कुर्याच्छचीपतिं स्वर्णं देवेन्द्रं सुरनायकं शालितंडुलसंपूर्णे कुंभस्योपरि॥ ॥७०॥

जपेत॥ इंद्रोपेंद्रो मरुत्वन्त इति मंत्रेण वाग्यतः॥ यजपेद्विधिना सम्यक्लोकपालगणान्वितं रत्नवस्त्रद्वयोपेतं देव
राजं शचीपतिं॥ षडावेद्धारणो मंत्रे अंशुमान्धीमान्प्रयत्नतः॥ त्वन्नो अग्ने जपेद्दोषसत्वन्नोपि द्वितीयकं
शुभद्रज्येष्ठा इति च इमं मे वरुण चतुर्थकं। यजपेद्द्युगंधाये म्बत्वारः कलशानपि॥ आनो भद्रा जपं चापि
मंत्रा अग्नेर्द्वितीयकं॥ इंद्रस्य चेत्रुद्रजाप्यं जपमृत्युंजयं ततः समिद्भिर्ब्रह्मवृक्षस्य शतमष्टोत्तरं शतं॥ सर्पि
पावमानेण चैव मूलमंत्रेण वाग्यतः॥ हुनेज्जाप्यं तेनैव यत इदं मेधातिथ॥ तिलान्याहुतिभिर्हुत्वा शतम
षोत्तरं पद्मपत्र॥ ततोभिषेकं॥ ततोनुमंत्रितं मंत्रेण त्वष्टारमिति मंत्रेण आज्यावलोकनं पुनर्देवतापूजनं
न्या॥ नमोस्तु सुरनाथाय नमोस्तु भगशचीपते॥ गृहाणार्घ्यं मयादत्तं गंडदोषप्रशांतये॥ अष्टोत्तरशतं संख्या
कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं॥ अन्यत्सर्वं तु पूर्ववत्॥ इति ज्येष्ठाशांतिः॥ दिनक्षये व्यतीपाते व्याघाते विष्टिवैधृते॥
मूलगंडे वपानिघ्ने वज्रे च यमघंटके॥ कालदंडे मृत्युयोगे दग्धयोगे सुदारुणे॥ तस्मिन्गंडे दिने प्राप्ते सस्र
तिकादि प्रजायते॥ शांतिं न कुरुते मूढस्तत्र पापप्रसूत्यति॥ विद्याच्च तत्र देवज्ञः शांतिं कुर्याद्यथाविधि॥
पूजनं देवतानां च ग्रहाणां चैव पूजनं॥ दीपं शिवालये दद्यात्प्रगोघृतेन प्रदापयेत्॥ अभिषेकं शंकराय अष्ट
प्यस्य प्रदापनं॥ गोदीप्ते लसि ब्रह्मं कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं॥ गणपसंपुटं जप्त्वा तं सोरं मृत्युंजयं प्युमं॥

शांतिजाप्येपुनश्चैवकृत्वामन्त्रंजयीभवेत्॥ इत्युक्तेगार्ग्येदुग्धयोगशांतिः॥ कुमारजन्मकालेतुव्यतीपातश्चवै
शां.रत्न. धृतिः संक्रांतिश्चरवेस्तत्रजातोदारिद्र्यकारकः॥ अत्रसंक्रांतिनिषेधः॥ संक्रांतौउभयत्रघोरशांतितोऽन्येयः॥ व्यती
४१ पातेवैधृतौ गणितागतौमहापातकसंज्ञौज्ञेयौ॥ नवग्रहमखंकुर्यात्तस्यदोषप्रशांतये॥ प्रथमंगोमुखाज्जन्म
ततःशांतिंसमाचरेत्॥ गृहस्यपूर्वदिग्भागेगोमयेनानुलिप्य वै॥ अलंकृतेतुस्वदेशेतुव्रीहिराशिंप्रकल्पयेत्॥
पंचद्रोणमितंधान्यंतदर्धंतंदुलेन च॥ तदर्धंतुतिलैःकुर्यात्तस्योपरिविन्यसेत्॥ दृढमत्रितपराशेणतुसुघ
पत्रैर्लिखेद्बुधः॥ पुराणाख्यांवापित्वान्तुश्वावार्यवरेणतु॥ राशौप्रतिष्ठितंकुंभंनवव्रणंसुमनोहरं॥ तोयैर्व
केनसंभृत्यसप्तदोषधिपल्लवं॥ पंचगव्यंपंचरत्नंवस्त्रयुग्मेनवेष्टयेत्॥ तस्योपरिन्यसेत्पात्रंतस्मि
न्वस्त्रेराससंयुते॥ प्रतिमांस्थापयेत्तस्मिन्नात्माधिप्रत्यधिदेवतां॥ चंद्रादित्यौकृतौपार्श्वेमध्येवैधृतिसर्वदा
एवमेवव्यतीपातेशान्तोसंक्रमणस्य च॥ अधिदेवंभवेत्तत्रपंचवक्त्रःप्रत्यधिदेवतंनेत्रमाहृतिपूर्वंगात
त्र्यंबकंत्रेणपूजयेत्॥ उत्तस्थेइतिमंत्रेणसूर्यंपूजांसमाचरेत्॥ आप्यायस्वेतिमंत्रेणसोमपूजांस
माचरेत्। तत्रोक्ततारस्मात्स्तेनुभोक्ताष्टरशतानिवा॥ अष्टाविंशानिसंख्याजपं स्वोरजपंवा॥ आनोभद्रे ४१
तिभद्राग्नेइतिसूक्तंपुरुषसूक्तंत्र्यंबकमेतन्मंत्रान्वकुंभान्स्यपृष्ठाच्चतुर्दिक्षुजपंकुर्यात्॥ त्र्यंबकेनमंत्रे

निमित्त ६

णासमिताज्यचरुनरहुनेत॥ अष्टोत्तरसहस्रं अष्टोत्तरशतं वा अष्टाविंशतिर्वा मृत्युंजयेन मंत्रेण होमं समाचरेत्
॥ ततः समुद्रज्येष्ठा आपो हिष्ठा घृतेन च॥ अग्नीष्मा मिति सूक्तेन पावमानीभिः॥ अग्रे वक्रेन उक्त प्रोक्ष्येति॥ आप्यायस्वे
ति वेदिन मंत्रे सुरास्त्वाभिषिंचन्तिमाद्यैः यो राजा मंत्रैरभिषेकं कुर्यात्॥ अन्यद्दक्षिणादानादिकं पू
र्ववत्॥ इत्यमावास्याजननविधानेसंज्ञानिशांतिः॥ अथ कुहूसिनीवालीदर्शान्तः॥ तत्र अमायां प्रथमप्रहरे
जन्मन्येव दर्शनं तदा सिनीवालीशांतिः॥ द्वितीयतृतीयचतुर्थपंचमषष्ठप्रहरे दर्शशांतिः॥ सप्ताष्टमप्रहरयोर्ज
न्मनि कुहूशांतिर्विधेया॥ अमावास्याभेदत्रयं मासि मिव अन्यत्र कुहूसिनीवालीरूपं भेदद्वयमिति॥ अथ
शांतिप्रकारः॥ सिनीवालीप्रसूतानां ग्रस्यभार्यापशुसुता॥ गवाश्वमहिषी वै वशा तस्यापि क्षिपंहरे
त्॥ ये वसंतिहि जाश्चान्ये वत्सप्रलादपजीविनः॥ ये चान्ये शोभास्तु पशुपाह्विनगादि च जानं॥ द्विजो
पहिताः॥ कुहूप्रसूतिवध्यर्भसर्वदोषकरीमता॥ वत्सप्रसूतिश्चैतेषां तस्मात् दुदैननाशिनी॥ नारीविना
वशेषा तां परित्याग विधीयते॥ परित्यागं तत्र शांतिं कुर्याद्यतया विचक्षणः॥ प्रतिमां कारयेत्स्त्रो
अथ तु र्भजसमन्विता॥ त्रिसूलखड्गवरदाभयमूलयपात्रमाता॥ श्वेतवर्णा श्वेतपुष्पा श्वेतांबरन्व
जस्थितां॥ त्र्यंबकेन मंत्रेण पूजां कुर्यात्यथाविधि॥ इदं अनुमे जोव..ग्रो कुरावायसस्रायका॥

होमरत्न नक्तवर्णो गजारूढो यत्नतः इंद्रेनिमंत्रितः पितरः कृष्णवर्णाश्च चतुर्हस्ता वियानगाः पश्चाद्धस्तस्तत्र मंडलं अपया
नाव धारिणः ॥ ये समाः इति मंत्रेण द्विजान् कुर्याद्व्रतं ततः ॥ कलशस्थापनादि पूर्ववत् ॥ समिदाज्यचरून् होमे तिलमा
॥४२॥ षैश्च सर्षपैः ॥ अरत्निमात्रं दत्तं पालाशं समिद्भिः खादिरैः शुभैः ॥ अष्टोत्तरशतं मुख्यं प्रत्येकं जुहुयाद्बुधः ॥ त्रै
यम्बकेन मंत्रेण तिलान् आहुतिभिर्हुनेत् ॥ तांत्ररस्याभिषेकं तु कुर्याद् आज्यावलोकनं ॥ अन्यत्सर्वं पाशिपेक्षा
दि पूर्ववत् ॥ इति मित्रैः पालो दुर्हस्तां शांतिः ॥ अथातो दर्शजातानां मातृपित्रोर्हि रिष्टता ॥ तद्दोषपरिहाराय शां
तिं वक्ष्यामि नारद ॥ तत्र संकल्पं विधाय ॥ तन्मध्ये कलशं संस्थाप्य ॥ तन्मध्ये तु निक्षिपेद् दूर्वां रौद्रं धितो रघुना
दिकं ॥ न्यग्रोधाश्वत्थ वरारव स्पासं स्कृता निंब काष्ठपा ॥ तेषां वल्कलानां त्वगादीन् पल्लवांस्तथा पंच
रत्नानि निक्षिप्य वस्त्रयुग्मेन वेष्टयेत् ॥ तत्र सर्वे समुद्रा इति ॥ आपो हिष्ठा तच्चेन कयानश्चित्रं य
न्त्रिं वेदस्य वा वैवस्वत पद्मस्यष्टकम् वा ॥ आपिमंत्रोर्ध्वं भंतमग्नेः स्वैर्निधापयेत् ॥ तत्र सप्तावलापा
न्य सोम सर्पस्य रूपतः ॥ प्रतिमां स्वर्णजां निर्माय राजतीं ताम्रजां तथा ॥ आप्यायस्वेति मंत्रेण संवित्ता
पञ्चामृतमेव च ॥ उपचारैः समाराध्य ततो होमं समाचरेत् ॥ समिधश्चरुनाज्यं क्रमेण जुहुयात् ॥४२॥
तः ॥ हुनेत्सवितृमंत्रेण सोमोधेनुं च मंत्रतः ॥ अष्टोत्तरशतं वापि अष्टाविंशतिसंख्यया ॥ अपि

विकारीः सर्ववत्ता हिरण्मयं रजतं चैव कृष्णधेनुं च दक्षिणां ब्राह्मणान् भोजयेत् तत्र कारयेत् स्वस्तिवाचनं
इति दर्शितः ॥ कृष्णपक्षे चतुर्दश्यामस्तते: बद्धे धूपलं ॥ चतुर्दशीं नव द्वारां कृपां फतेगुभं स्यनम ॥ द्विती
य पितरं हंति ततो ये मातरं स्नुषा ॥ तनुर्येमानुलां हंति पंच मे वंशनाशनं ॥ षष्ठे तु धनहानिः स्यात् सप्तमे
नो वंशनाशनम् ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन राणां शांतिं कुर्यात्प्रयत्नतः ॥ प्रतिमाकारयेत् स्वर्णं भोक्तः षमात्रं सुवर्णे
नः ॥ तदर्द्धार्द्धेन वा कुर्यात्सर्वलक्षणसंयुतं ॥ रूपमेव समासीनं वरदाभयपाणिकं ॥ शुद्धस्फटिकसंका
शं श्वेतमाल्यांबरान्वितः ॥ अपवस्त्रेन मंत्रेणा दज्ञां कुर्याद्विधानतः ॥ तत्र मूलशांतिवल्लक्षणस्थापना
दिकं कृत्वा ॥ तत्र शंभुपूजां विधाय ॥ तत्राबाह्यबारुणो मंत्रेणैव तेन तविधानतः ॥ इमं मे वरुण इपनपात
न्वा यामी स्वचा तथा ॥ त्वन्नो अग्ने इत्यनया सत्वं नो इति मंत्रितः ॥ आग्नेयं कुंभमारभ्य पूजां कुर्यात्
पाक्रमात् ॥ आनो भद्राश्च सूक्तेन भद्राश्र्ने भ्रमतेन ॥ जपान्पुरुषसूक्तं च वकद्र इदं तु क्रमाज्जपेत् ॥ इश्व
न स्वापि वेदेके च यम इह पूजां च कारयेत् ॥ समिद्भस्म चरुं चैव तिलमाषांश्च सर्षपान् ॥ अश्वत्थपल्लस पा
लाशा समिद्भिः खादिरैः श्रुतैः अष्टोत्तरसहस्रं वा अष्टोत्तरशतं तु वा ॥ अष्टाविंशतिर्वापि होमं कु

॥होरारत्न॥ यातप्पपक्रप्पक॥ अयंवर्गेनमंत्रेणतिलान्व्याहृतिभिःक्रमात॥ ग्रहाएवंचहोतव्याश्चान्मदुक्तविधानतः॥ अ
न्सर्वमाज्यावलोकनादिपूर्ववत॥ इतिचतुर्दशीजननशांतिः॥ एकस्मिन्नपिनक्षत्रेभ्रात्रोर्वापितृपुत्रयोः॥ प्रस
॥४३॥ तिश्चतयोर्मृत्युर्भवेदेकस्यनिश्चयात॥ अत्रविशेषमाहवशिष्ठः॥ पित्रोस्तुजन्मनक्षत्रेजातस्तुपितृमातृह
जन्मर्क्षेतोपिवलग्नेचजातस्यघ्नोमृतिप्रदः॥ मातृपितृभ्रंन्यजन्मानिवेधमाहरेवकीर्त्तिः॥ एकस्मिन्नपि
येजायन्तेदुहितरोपवापुत्राः॥ पित्रोरंतनराश्चस्युर्यद्यपरेज्योतिरनुत्तमस्यात॥ अपरेत्वन्यनक्षत्रेणगर्गः॥
यस्यैवजन्मनक्षत्रेजायतेभ्रातासुतोपिवा॥ सजातीयःसजात्यावाःसोऽस्यप्राणान्समाधयेत॥ तत्रशांति
प्रवक्ष्यामिसर्वावाधापनोदनं॥ अग्नेरीशानभागेतुनक्षत्रप्रतिमांन्यसेत॥ नक्षत्रोक्तमंत्रेणसम्यगर्चयेत्तत
लशोपरि॥ रक्तवस्त्रेणसंछाद्यवस्त्रयुग्मेनवेष्टयेत॥ स्वस्वशाखोक्तमार्गेणकुर्यादग्निमुखंततः॥ अनेने
वतुमंत्रेणाहुतीरष्टोत्तरंशतं॥ सम्यक्कृत्वासमिदन्नाज्यप्रायश्चित्तांतमेवच॥ अभिषेकंततःकुर्याद्दावार्यःपि
तृपुत्रयोः॥ वस्त्रालंकारगोदानैराचार्यंपूजयेत्ततः॥ ऋत्विग्भ्योदक्षिणांदद्यात्स्यापत्रयंसुवर्णकम॥
देवताप्रतिमादानेधान्यवस्त्रादिभिःसह॥ यानशय्यासनादींश्चदद्यात्तदोषशांतये॥ भोजयेद्ब्राह्मणान
श्चेवशाठ्यविवर्जितः॥ इत्येकनक्षत्रशांतिः॥ अथत्रितरशांतिः॥ सुतत्रयेसुतावेरस्यात्त्रयेवासुते ॥४३॥

शा॰ ३

यदि ॥ मातापुत्रौः कुलस्यापि तत्तारिषं महद्भवेत् ॥ जातस्यैवाद्यशौचे वा द्वादशाहे शुभे दिने ॥ आचार्यमृत्विजो वृ
त्वा ग्रहयज्ञपुरःसरं ॥ ब्रह्मविष्णुमहेन्द्राद्य प्रतिमाः स्वर्णतः कृताः ॥ पूजयेद्गन्धपुष्पाद्यैः कलशोपरि संस्थि
ताः ॥ पंचमे कलशे रुद्रं जपेद्रुद्र संख्यया ॥ रुद्रसूक्तानि चत्वारि शांतिसूक्तानि सर्वशः ॥ द्विजः एको ज
पेद्धोमकाले शुभ समाहितः ॥ आचार्यो जुहुयादन्नं समिदाज्य तिलांश्चरुं ॥ अष्टोत्तर सहस्रं वा श
तं वाविंशतिं तु वा ॥ देवताभ्यस्तु वै ब्रह्मादिभ्यो ग्रहपुरःसरं ॥ ततः स्याज्जपवीक्षणं गोन्गत्वा शोभं पूर्ववदाचरेत्
॥ इति श्रीनरशांतिः ॥ अथ प्रसव विकार शांतिः ॥ वसिष्ठः ॥ हीनकाले धिकेवा काले प्रसवे यदि योषितां
॥ असंख्यादि च संयुग्म प्रसवे चापि नाशनं ॥ अमानुषाणि चौडानि जायंते ऽन्योऽन्यजानि च ॥ हीनांगा
स्त्वधिकांगाश्च अनेकांगाः संभवंति च ॥ विशिरो द्विशिरस्को विमुखाः पक्षिसंज्ञिभाः ॥ हीनो शंते ह्यदे
स्त्वधिकांग रास्या कुलस्य च विनिर्दिशेत् ॥ मासमध्ये यातेरेते परं चागमनं वदेत् ॥ तत्तस्याः परदेशो भाव्यं स्याः
स्वहितार्थिना ॥ सप्ताहादिवानि शांतिं सपूर्ववत्कारयेत्सुतं ॥ ततः प्रशांति यस्मिन् मंत्रे रास मितान्य च रुद्रं
कल्पोक्तं ॥ द्विजान्संतर्पयेद्दक्षिणैः शांतिं च कारयेत् ॥ हुत्वा च तर्पयेद् द्विजान्बहुस्वर्णान्सुभोजनैः ॥

ग्रहणेसंप्रजायते।।नक्षत्राधिपतेरूपंसुवर्णेनप्रकल्पयेत्।।शायपाशान्मनुसारेण४।।ग्रीः
होरारत्न. १वंयःसकुरुतेसम्यक्तस्माद्दोषात्प्रमुच्यते।।आकृत्वानास्तिकाल्लोभात्स्मृतेसर्वसंकरात्।।इतिप्रसव
।।४४।। विकारशांतिः।।अथसूर्यचंद्रग्रहसमयेजननशांतिः।।ग्रहणेचंद्रसूर्यस्यप्रसूतिर्यदिजायते।।व्याधि
पीडातत्रस्त्रीणांआदेतुसमुदर्शनात्।।शांतितेषांप्रवक्ष्यामिनराणांहितकाम्यया।।यस्मिन्नृक्षेविशे
षेणवित्तशाठ्यंनकारयेत्।।सूर्यग्रहेसूर्यरूपंसुवर्णेनस्वशक्तितः।।चांद्रेचंद्रग्रहेधीमान्रजतेनवि
शेषतः।।राहुरूपंप्रकुर्वीतनागेनैवविचक्षणः।।नागेनसीसकेनशुचौदेशेप्रयत्नेनगोमयेनप्रले
पयेत्।।तस्योपरिन्यसेद्धीमान्नववस्त्रंसुशोभनं त्रयाणांचैवरूपाणांस्थानंतत्रचकारयेत्।।
रक्तासक्तंरक्तगंधैरक्तपुष्पाम्बराणिच।।सूर्यग्रहेप्रदातव्यंसूर्यप्रीतिविवर्धयेत्।।श्वेतवस्त्रैश्चेत
माल्यैश्चेतगंधाक्षतादिभिः।।चंद्रग्रहेप्रदातव्यंसर्वप्रीतिविवर्धयेत्।।राहवेचैवदातव्यंकृष्णपुष्पा
म्बराणिच।।दद्यान्नक्षत्रनाथायश्वेतगंधानुलेपनं सूर्यंसंपूजयेद्धीमानाकृष्णेनेतिमंत्रितः
चन्द्रग्रहेऽर्कपालाशैःसमिद्भिर्जुहुयान्नरः।।दूर्वाभिर्जुहुयाद्धीमान्राहोःसंग्रहणायच।।समिद्भिर्द्वि
लवृत्तोत्थैरेशायजुहुयाद्बुधः।।नेशायनक्षत्राधिपतये।।आज्येनवारुणाचैवतिलैश्चजुहुयात्त ।।४४।।

चंद

आचार्यं पूजयेत्पश्चात्सुशांतो विजितेंद्रियः ॥ तस्मै दद्यात्प्रयत्नेन भक्त्या प्रतिकृतिं च यः दक्षिणाभिसंयुतं
पुत्रं च प्राशयेत्पश्चात्तु स्नानेनः ॥ आसनशाभ्यो न पित्वा नृपशोचिषमस्तके रसादेव्य २ माचयेत ॥ तेभ्यो पि दद्याद्दक्षिणां दद्यादाज
पंचगव्यं पंचरत्नैः पंचत्वक्पंचपल्लवैः ॥ जलैरोषधकल्कैश्च सहितैः फलशोदकैः ॥ ओषधिकल्कैः सर्वैः
षधिकल्कैः ॥ अभिषेकं प्रकुर्वीत यजमानं सपत्नीकं ॥ मंत्रैर्वा सिंगदेरापो हिष्ठा दिभिस्त्रिभिः ॥ इमम्मे मानसमाहि
गंगे पितरस्तत्वायामीति मंत्रके ॥ अभिषेकोत्तरं तेन यजमानः समाहितः ॥ अनेन विधिना शांतिकृ तः २
त्वा सम्यग्विशेषतः ॥ अकालमृत्युशोकं च व्याधिपीडां न चाप्नुयात् ॥ सोरक्षं सौमनं नित्यं सौभाग्यं च ल
भते नरः ॥ इत्यंगहरणजातानां सर्वारिष्टविनाशनम् ॥ कथितं भार्गवेनेदं शौनकाय महात्मने ॥
इति शौनकोक्तांगहरणजननशांतिः ॥ इति जन्मलिखितयोग्यकाल ॥ अथ जन्मलिखितानाम्योर्विहोडाच
रे पुत्रं ज्योतिषाके ॥ चुचे चोला अश्विनी ॥ लीलूलेलो भरणी ॥ अइउए कृत्तिका स्या ॥ वोवाविवु ज्ञानी
रोहिणी ॥ वेवोकाकी मृगशिरा ॥ कुघङछ आर्द्रा मता ॥ केकोहाही पुनर्वसु ॥ हुहेहोडा पुष्य ॥ डीडूडेडो
मता श्लेषा ॥ मघाममिमुमेतथा ॥ मोटाटिटु भवेत्पूर्वा ॥ टेटोपापि उत्तरा स्मृता ॥ हस्तः पूषणाठः ॥ पेपोराति चि
त्रा पेपोररी स्मृता ॥ रुरेरोता स्वाती ॥ तितुतेतो विशाखा ॥ नानिनुने अनुराधा स्या ॥ ज्येष्ठा नोया
यायि स्मृता ॥ भेयोभाभि मूलं स्यात्पूर्वाषाढा धा स्मृता ॥ भेभोजजी उत्तराषाढा जुजेजो खा अभिजित्स्मृता
क्रठा
न्मता

८५ होरार. ।खिखुखेखेसुतेर्वर्गाभवेद्दिगिभोवसु। शततारागोससिसुपभादेदेदस्मृता।
रेवती।। अत्राश्विन्याः प्रथमचरणाज्जातस्य चूडामणिरितिनामसंज्ञेयं।। अत्रदीर्घह्रस्वस्वरयोर्भेदोना दूषाहूमोत्तरास्तयादेदोचतु
र्ति। उक्तंचस्वरोदये। शेषादशास्वरास्तेषुस्यादेवेवोद्विजेद्विजे। होडाचक्रस्यमूलंशतपदचक्रो
श्रीरएवत्तेयम। अत्रवकारशकारयोर्वकारसकारौभ्योसहाभेदज्ञोहिरीति। शतभयोद्वितीयचरणे
ते यो। उक्तंचस्वरोदये।। ववौशसौचैजयौउभौपरस्परमिति। ननुउत्तराषाढचतुर्थचरणाजन्मनि
उत्तराषाढचतुर्थचरणाद्दराद्दिकंनाम।। अभिजिन्नक्षत्रवर्णादिकंवाकर्तव्यम्। अत्रयद्यपिउत्तराषाढा
चतुर्थचरणोभिजिच्चरणात्रपेरोनकारात्तरएवतथापिमात्राभेदामात्राक्षरभेदः स्यादि। नि[illegible]स्मा
अत्रकेचित्। उत्तराषाढचतुर्थचरस्याभिजिन्मध्यगतानयाजिकारास्तरकथनमर्थतास्यादतोभिजि
त्रोगपंचभागान्कृत्वाआद्येवभागेनजिकारास्तेराजानाम अन्यविभागमनुष्यपेभिजिद्गुणौनामक
र्तव्यं।। नेतद्युक्तम्। यतउत्तराषाढनक्षत्रस्यसमाविभागानभवेति अपवेतु चरणाद्यंपंचद ।।८५।।
शघटिकोपलक्तवमत्वाम्यताषोडशाघटिकात्मकश्चरणास्तदाचतुर्थचरणाद्यघटिकायांजिकार

त्सरो नामकश्चघटिकासु अभिजित्त्वेनैनामवतीर्णमिति वदंति॥ एतदपि नक्षत्रमध्ये पतः पंचदशघटिकात्मकचर
णप्रवृत्तिनियमाभावः॥ तन्मूलं त्वैजिकाः॥ तन्नाम शास्त्रं॥ अन्ये तु॥ उत्तराषाढनक्षत्रस्य समग्रस्पष्टघटिको नात
मध्ये चतुर्थांशं त्यक्त्वा उर्वरितस्य घट्यादेश्चतुर्थ्यस्वराः कार्याः॥ तथोत्तराषाढचतुर्थचरणघटीनां श्रवणस्य पंचद
भोगतिथ्यंशयुतानां चतुर्थस्वराः अभिजिन्नक्षत्रसंबंधिनः कार्याः॥ एवं तिथ्यंशहीनस्य श्रवणनक्षत्रस्य पंच
भोगस्य चतुर्थस्वराः कार्याः॥ पूर्वविभागे उत्तराषाढनक्षत्रात्तेनैनामनक्षत्रे अभिजिद्दशांशे अन्त्यविभागे श्रव
णनक्षत्रान्तर्दैनैनामवतीर्णमिति वदंति॥ युक्तं चैतत्॥ यत्र स्तु पादाः समा विभागा भवंति॥ सिद्धान्तोपि
उक्ताभागाभिजिन्नक्षत्रयोर्भोगे अविरोध एवा तदुल्लमितिगसंगेन॥ अथ जन्मपत्रीलिखनक्रमो लि
ख्यते॥ जातानामनराणां॥ सन्मंगलाशीर्वचनान्वितानि पद्यानि चाग्रे समुदाह्रियन्ते॥ तान्येव पत्रीकरणप्र
वीणाश्च यत्करा लिखंति प्रथमं लिखंतु॥ मुंडमंडलसंप्रसारचूडालनेमौलिस्थलोद्गलन्नेत्रोन्मीलनमी
लनैनवविनलक्ष्मीकृपाताललग्ने॥ दानातिथ्यवनितेर्विलासरचितैर्ध्यानतो निर्जिते जातानंदनराः
शैद्रवद्दोवश्रे पसेव स्वतामः॥ पुनः पुनर्मङ्गलमर्तिस्मरणं प्रत्यूहव्यूहनिवारकरणामिति पद्यातरं

होरारत्न.
॥४६॥

नानोछ्दनविधानयत्ननिवेशैर्येस्तयोमिश्रितात ॥ प्राप्ते कल्पतरोस्त्रकल्पितफलावाप्तिः स्वयं चिद्भवेत ॥
तेषां च पञ्चरत्नांकुजस्मररातेः संप्रार्थ्य कामः पुमान् ॥ सोयं वोभिहितं ददातु सततं स्वल्पकल्पद्रुमः ॥ तस्मा
न्नानावासनिवासहंसीवरागावतंसो कृतपद्मकोसौ रागतोपादेशेषाभिमतं विशेषाद्दयापि भाषा भवता
ददातु ॥ कल्याणानि दिवामणिः सुललितां कान्तिं कलानां निधिर्लक्ष्मीस्मातनयो बुधः स्वबुधतां जीवः
स्थिरं जीवितं ॥ साम्राज्यं भृगुजोर्कजो विजयितां राहुर्बहुत्कर्षतां केतुः सन्तु वांछितं तनिपयसत्रोयदीपोत्त
मा ॥ उपार्जितं यत्सदसद्धि मिश्रं जन्मान्तरे कर्म नरैस्तदानीं ॥ होरागमस्तस्य विपाकमुच्चैर्दशाक्रमेण
प्रकटीकरोति ॥ साङ्गाङ्गदैर्भाग्यनिरीक्षणायसुनिर्मला दर्शतलेविलेद ॥ शास्त्रं विपद्वारिनिधिं प्रव
र्तुं तरित्तपार्थजं नयानमित्रम ॥ आधान कालेव्यपलाइवेनवर्णावलीभालतलोनरोल यावल्लि
तापरयन्तिदेविसत्वाहोरागमज्ञानविलोचनेन ॥ होरागमोव्योमवरानुसारे तेषां विचारः सुतरां प्रसू
रः ॥ सिद्धांतएवाकतनेनतस्याभ्यासोयदिस्याद्फलितस्तस्य ॥ अपारहोरागमपारगामी पाठ्यानवी
नो मतिराप्रगल्भः ॥ सङ्गेन विद्याकुशलस्य पुंसां भवेत्कलादेशविधौसमर्थः ॥ श्रीजन्मपत्रीशुभदीप ॥४६॥

केनव्यक्तं भवेद्भाविफलं समग्रं दीपाग्रदीपेन यथालयस्थं घटादिजातं प्रकटत्वमेति॥ सा जन्मपत्री विमला
नयस्य लग्नौ विनुसन्ततमंधकं स्यात्॥ अन्यस्य मल्पं च ततोल्पकं वा नकल्पते भाग्यमतीव येतोः॥ जन्म
कालतिथिवारतारकाभ्यापियोगकरणाभिधाः मंगलाय किल संनुपत्रिकायस्य शास्त्रविहिता विरच्य
ते॥ येवर्ष्यमाराकृतराजयोगा रश्मिप्रभूताश्च पिनाभसंख्या॥ येकारकाः पूर्णफले हि नूर्णं पश्चंत नुपात्री त्रि
यत्तेयदीया॥ यस्यामले यं किल जन्मपत्री कुतूहलेन क्रियते यथोक्ता॥ तस्यालयेसत्कमलासलीलं सु
निश्चला तिष्ठतु दीर्घकालं॥ अथाशीर्वादश्लोकालिखनानंतरं देवपूजाप्रविचारः पूर्वोक्तलिखनीयः॥
ततः पितामहस्योपमसश्लोकपुलस्त्यवशिष्ठबृहस्पतिगर्गादिस्तं कमनानुसारिणः॥ श्रीश्वेतवाराहकल्पे प्र
वृत्ते गते वा नपास्यापितोगताब्दाश्च लिखनीयाः॥ ततो गतकलिवर्षसंवत्सर शाकप्रभवादिषष्ट्यब्दा
यनऋतुमासपक्षतिथिवारनक्षत्रयोगकरणयोनिगणवर्णादिभचक्रादिमदशादिनमानरात्रिमा
नार्कभुक्तं शेषकाललग्नषड्वर्गादिभिर्यथायोग्यग्रहास्तिस्रहितपित्रादिनामपूर्वकं जन्मसमयो लेख्यः
जन्मसमयोनाम जन्मनि कालावयवः॥ तत्र कालो नाम न भिन्नो दृश्यते॥ उक्तं च जातकसारे॥ कालः स्वजं

होरार.नं.
॥८७॥

तिभूतानि कालः संहरति प्रजाः॥ कालः सुप्तेषु जागर्ति कालो हि दुरतिक्रमः॥ विष्णुपुराणेऽपि। कालः सृजति भूता
नि सर्वाण्येव सहात्मना। काले संप्राप्ते नैव सहाव्यक्तेन लयं व्रजेत्॥ काले प्राप्ते रामोनेतेनत्रुस्तरणा सह॥ अव्य
क्तेऽश्वनादिपुराणे। वसिष्ठसंहितायां च॥ काल एवेश्वरः साक्षादीश्वरः काल एव सः। विद्यते वेश्वरज्ञानी चेत्का
लज्ञ एव वै॥ तस्मात्कालं न जानन्ति योगिनोऽपि महीतले॥ तथा विदेहिनां नूनं हिताय कमलासनः॥ भ
गवान्स्मरणात्स्थूलकालं कल्पितवान्प्रभुः॥ प्राणादिदिनमासाब्दयुगांते चैव मग्रहे इति॥ सूर्यसि
द्धांतेऽपि। भूतानामंतकृत्कालः कालोऽन्यः कलनात्मकः॥ स द्विधा स्थूलसूक्ष्मत्वान्मूर्तश्चामूर्त उच्यते॥ प्रा
णादिः कथितो मूर्तस्त्रुट्याद्योऽमूर्त उच्यते॥ दशगुर्वक्षरो ह्यारेवकः प्राणः प्रकीर्तितः॥ षड्भिः प्राणैर्विनाडी
स्यात्तत्षष्ट्या नाडिका स्मृता॥ नाडीषष्ट्या तु नाक्षत्रमहोरात्रं प्रकीर्तितं॥ तत्त्रिंशता भवेन्मासो सोभगणोह्याद्
शोवते इति॥ ततो जन्मकुंडली सूर्यादिनवग्रहसहिता लेख्या॥ उक्तं च जातकसारे॥ कालोऽयं भगवान्विष्णु
रनंतः परमेश्वरः॥ तद्वत्ता प्रज्यते लिङ्गैः प्रज्यः कोऽन्यतमो नर॥ सर्वलग्नाश्रितः कालो तस्माल्लग्नं च पट्ट
वेत्॥ वर्षेवा जन्मकालेवा तस्माद्वाच्यं शुभाशुभं॥ अन्यत्रापि॥ यत्तिर्हेने कुंडलिनीति नामानवग्रहहे ॥८७॥

चक्रप्रविभक्तदेहः॥ लग्नादिभावान्परिकल्प्य चांशान् संस्थापयेत्तेषु गतानां फलानि॥ विना लग्नं मनुष्याणां ग्र
हाणां फलदा नहि॥ शुभाशुभं तु देहस्य न तु जीवं विना यथा॥ कुंडलीस्वरूपमतो जातकाभरणे॥ भिन्नं द्वा
दशधा विधाय विलसच्चक्रं च तत्र न्यसेल्लग्नात्तद्वादशराशयो निविशतां वामागमार्गक्रमात्॥ अंशा
तत्र नभश्चरास्फुटतराशौ च यत्र स्थितास्तेभ्यः साधुफलं त्वसाधु सुधिया वाच्यं हि होरागमात्॥ ततः
पूर्वोक्तसिद्धांतभोग्यैः कल्प्याद्यहर्गणास्तस्मादहर्गणात्तदुत्पन्ना मध्यमा ग्रहाश्च लेख्याः॥ ततस्त्व
जन्मदेशीयपूर्वापरदेशांतरयोजनपलभाचरखंडलग्नमानपलानि लेख्यानि ततो रव्यादिमंदकें
द्राणि मंदफलसहितानि भौमादीनां शीघ्रकेंद्राणि शीघ्रफलानि च लेख्यानि॥ ततः स्पष्टाद्या ग्रहाः
स्वजन्मदेशीयोदयांतरभुजांतरचरांतरदेशांतरबीजसंस्कृतास्तत्कालगतयस्तात्कालिका लेख्याः॥
॥३ तं च विरोधमरणे॥ यात्राविवाहोत्सवजातकादौ खेटैः स्फुटैरेव फलं स्फुटत्वं॥ जातकसारे॥ विवाहे
जातके यात्राप्रश्ने वा सूक्ष्मत्वं नादृष्टं॥ ज्योतिःशास्त्रफलं सर्वं ग्रहस्फुटवशाद्यमिति॥ तत्र ब्रह्मार्ये
सौरादिपक्षभेदेन तेषां पक्षाणामन्यतमपक्षमानात्वे सति कस्मात्पक्षाद्ग्रहसाधनं कर्तव्य

चितांमिस्तुतेभजातकसारो।जातकादिषुसर्वत्रगृहेर्ष्णेनप्रजायते।तस्मात्कृशीनदृक्तुल्यात्स्वतंत्रात्साधये
त्कृतान्॥वसिष्ठोपि॥यस्मिन्देशेयत्रकालेदृश्यतेग।शीतेक्यकं॥तेनपक्षेनतेकार्याःस्फुटास्तत्समयोद्भवाः
॥दामोदरपद्धतौच॥यांतिसंसाधिताःखेटाःयेनदृग्गणितैक्यतां॥तेनपक्षेनतेकार्याःस्फुटास्तत्समयोद्भवाः
इति॥ननुग्रहानयनमार्षशास्त्रादेवकर्तुमुच्यते।ननुमानुषात्तस्यग्रस्यवापौरुषत्वादितिचेत्सत्यं॥ग्रहान
यनमुनिकृतशास्त्रादेवकर्तुमुचितं।तत्रापिकालवशेननानारयताति।उक्तंचसूर्यसिद्धांते॥शास्त्रमा
द्यंतदेवेदंयत्पूर्वंप्राहभास्करः॥युगानांपरिवर्तेनकालभेदोऽत्रकेवलः॥वशिष्ठसिद्धांतेपि॥दृश्यंमाऽभ्य
सात्सेपादृक्तंयात्सम्यगुत्तमं॥विस्रस्तोरविचंद्राद्यैर्भविष्यतियुगेयुगे॥विश्वसनंवेत्तिदाःशिथिलत्वमि
तिपावन॥तदंतरंबीजसंस्कारग्रसम्यक्तमकरंदमिश्रादिभिर्नोलिकाभेदैनस्वसमकालेलब्धापित्वामुनिशा वेधे
स्त्रजनितेषुग्रहेषुसंस्कृतं॥तद्युक्तमेवब्रह्मसिद्धांते॥संसाध्यस्पष्टतरंबीजंनलिकादियंत्रेभ्यः।तत्सं
स्कृतग्रहेभ्यःकर्तव्यौनिर्णयादेशौ॥सिद्धांतसुंदरेपि॥मुनिप्रणीतेमनुजेःक्वचित्वेदृश्यतेतेतरंसंसाध्यं ॥४८॥
स्पष्टतरंबीजंतत्तदेवसंशोधनकार्येसर्वमन्यथापि॥ततस्संवत्सरादिफलंलेखनमन्वत्रप्रभवादिसं

त्संरफलानि वक्ष्यामि ।। तत्र प्रभवादिसंवत्सरसंवत्सरप्रवृत्तिर्वेदांगज्योतिषे माघशुक्लप्रतिपत्तस्य पोषवद्यस्व
समाप्तिस्तद्गतेनेन चांद्रमानेनोक्ता ।। शालिवाहनशाकोऽर्केसंगुणात्स्वचिह्नप्रभवपूर्वकेवत्सराद्गतेनेन केचित्सौ
रमानेनोक्ताः । इह हि षष्टिसंवत्सराणां बृहस्पतेर्मध्यमराशिभोगादिगतेनेना बार्हस्पत्यमानेनोक्ताः ।। तत्र कैः
वत्सराधीयानि त्तिचेदुच्यते ।। अत्र प्रभवादिप्रवृत्तिर्बार्हस्पत्यमानेनैव रमणीया । यतः स्वल्पास्तु ते मा
नान्तरप्रभवपूर्विका बार्हस्पत्यमान पुनः सर्वा षष्ट्यब्दगणोक्ता ।। बार्हस्पत्येन षष्ट्यब्दे सेवनान्ये त्तु नि
त्यशा इति ।। भास्करोऽपि । बृहस्पतेर्मध्यमराशिभोगात्संवत्सरं सांहितिका वदंति ।। अनेन मध्यमगत्या गा
शि पूर्णसमयवपष्ट्यब्दप्रवृत्तिरिति सज्जितं ।। फलदेशास्तु गुरुमानेनोक्तसंवत्सराणामेवेत्याह वशि
ष्टः । षष्ट्यब्दजन्मप्रभवादिकानां फलं च सर्वं गुरुमानतः स्यात् । वेदांगज्योतिर्वचनं तु प्रभवप्रवर्ति
विषयकं ज्ञेयं । यदाह गर्गः ।। माघशुक्ले समारंभे चंद्रार्कौ वासवर्क्षगौ । जीवयुक्तौ यदा स्यातां षष्ठ्य
दादिस्तदा भवेत् । तृतीयपक्षस्तु मूलाभावादुपेक्ष्य इत्यलं प्रसंगेन ।। अथ प्रभवादिसंवत्सरफलं यव
नजातके । प्रसूतिः सर्ववस्तूनां पुत्रसंपत्तिरेव च । दीर्घायुर्भोगसंपन्नाः प्रभवे जायते नरः ।। १ ।।

अत्यन्तसुकृतभोगी स्यात्कृष्णश्चारुणलोचनः ॥ पंडितो राज्यपूज्यश्च विभवाढ्यो नरो भवेत् ॥ २ ॥ सुभगः श्री
मान् भोगी पुत्रदारसमन्वितः ॥ विद्वान्सर्वगुणोपेतः शुक्लसंवत्सरे भवेत् ॥ ३ ॥ सदानंदपिता सत्यवा
दी वेदपण्डितो नरः ॥ स्वर्णाक्तो निसुखी मानी प्रमोदे जायते नरः ॥ ४ ॥ प्रजानां पालको धर्मी कृपासत्यसमन्वि
तः ॥ देवब्राह्मणभक्तश्च प्रजापतिसमुद्भवः ॥ ५ ॥ कामी सुखी च मानी च भोगवान्प्रियवल्लभः ॥ दीर्घसूत्रो बहु
पुत्रश्च अंगिरावत्सरे भवेत् ॥ ६ ॥ श्रीमान्सुबुद्धिमान् शांतः सोमरागः सुभप्रियः ॥ दीर्घायुर्बहुपुत्रश्च श्रीमुखे संभवे
भवेन्नरः ॥ भावसंवत्सरे जातो नरो भवति सौख्यभाक् ॥ यशस्वी दाननिरतः सर्वलक्षणसंयुतः ॥ ८ ॥ कीर्तिः स
द्गुणोपेतो दीर्घसूत्रो निनतस्वरः ॥ शांतः सुभमतिः शोभी युवा च पुरुषो भवेत् ॥ ९ ॥ दीर्घायुः सुभगो रत्नो वेदाध्य
यनतत्परः ॥ सुरूपो जायते मर्त्यो धातृसंवत्सरे यदि ॥ १० ॥ सर्वज्ञः सर्वकार्येषु गुरुभक्तोऽतिसुंदरः ॥ ईश्व
रो जायते मर्त्यः सदा क्रोधपरो भवेत् ॥ ११ ॥ वापीकूपतडागादिकेतुधर्मसमन्वितः ॥ दाता धनसमृद्ध
श्च बहुधान्ये प्रजायते ॥ १२ ॥ सेनानी नृपमंत्री च वरलक्ष्मीपिनाकधृक् ॥ शास्त्रज्ञः संग्रहे वैव प्र ॥४८॥
माथी वत्सरे भवेत् ॥ १३ ॥ उग्रो नापशीलश्च परराज्यविमर्दकः ॥ पापकर्मरतः शूरो विक्रमाद्भवेन्नरः ॥ १४ ॥

मंदोऽलसो मतानुरक्तो भारवाही च केवलं ॥ परकार्यरतो जातो वृषा देवालको भवेत् ॥ १५॥ चित्रभानुसमुद्भूतो नरो
विद्यानिधिर्भवेत् ॥ नीतिमान् धृतिमान् श्रीमान् नाभिरतः प्रियंवदः ॥ १६॥ पिंगलः कपिंगकेशश्च गौरेश्चतो
विभुर्नृपः ॥ सुभानुवत्सरे जातः कांतिमान् निर्द्विजेनः ॥ १७॥ चंचलश्चपलो धृष्टः जारः रागेन्द्र नरो भवेत् ॥ धूर्तः पाप
रतः क्रूरो दारेरंडो निष्ठुरः सदा ॥ १८॥ तद्भवभावे राजमान्यो राजसः शुभलक्षणः ॥ आशुद्धेन समुद्भूत्ये पार्थिवे वत्स
रे नरः ॥ १९॥ धृतमद्यरतः स्त्रीणां व्यसनैश्च न वर्जितः ॥ व्ययसंवत्सरे जातश्चोरः पापमतिर्भवेत् ॥ २०॥ सर्वकर्म
नियतः शास्त्रपापरोगविचक्षणाः ॥ हृष्टः स्थूलतनुः श्यामः सर्वजिद्भवो नरः ॥ २१॥ बहुपत्नी धनी कामी
भोगी मिष्टान्नभुग्विभुः ॥ सर्वधारिणि जातः सर्वाधारपरो भवेत् ॥ २२॥ कुटुंबवत्सलो हंसनो पन्नगारस्तः सदा स
र्वलोकविरोधी च विरोधीवर्षसंभवः ॥ २३॥ कृष्णवर्णो तनुः श्यामः जलान्तो लोलस्तु नित्युराः ॥ विकृत्यां प्रव
र्गरूपश्च नरो विकृतवर्षजः ॥ २४॥ धूलिधूसर सर्वांगो दीर्घायुः परमसत्यकृत् ॥ कामेश्वरश्च निर्लज्जः
खरनसंवत्सरे नरः ॥ २५॥ सदा ज्ञदैन संतुष्टः प्रपाकूपतडागकृत् ॥ अन्नदानी सुशीलश्च नरो नंदनव
।ले र्षजः ॥ २६॥ शूरः समरदुर्धर्षः ख्यातः कीर्तियशोन्वितः ॥ पृथ्वीपतिर्जयी भोगी विजयाब्दे नरो भवेत्

१७॥ विद्वान्मानी नोत्तमो मनीषी सर्वशास्त्रविशारदः ॥ प्रजां प्राप्नोति सर्वत्र जपवर्षे प्रजापतेः ॥ १८॥ विद्वान्
कावकामी च प्रियवादिनः ॥ वक्रास्यबाहुवररोरुमुस्ता क्षेमवेन्नरः ॥ १८॥ कृतसत्कर्मा गमो
नोपति ॥ वक्रास्यबाहुवररोरुमुखा क्षेमवेन्नरः ॥ १९॥ शठः क्रूरमानी दुष्टो निर्लज्जो रूप
तापत्यसुखाद्युच्चो मलच्च समुद्भव ॥ २०॥ मंदो लुब्धो लसोद्धः स्त्रीष्वेष्टमलश्चापि वैचकः ॥ रक्ता
मिरतः पापी - - वेद्भूतसनेत्रियः ॥ २१॥ अविवेकी महागर्वी विशीलः कुशलः खलः ॥ विकारी वत्सरे जातः
श्रीरोगी भवतीं वचनः ॥ २२॥ दानी कथनः स्पृहहृपी दीर्घः कृशानन्तुलत्वधा ॥ निद्राघृणी नेनेत्रम्भ्रश्यावर्षे
बसमुद्भवः ॥ २४॥ चचलश्चपलः कामी परसेवारतः स्पृहा ॥ हलचा नानाहृस्वनने जातो वर्षे सर्वधारके
२५॥ सुभगः शुभकामी च विद्याधर्मपरायणः ॥ दीर्घायुर्नपुत्रश्च सुभकृद्वर्षसंभवः ॥ २६॥ सर्व
ऋविज्ञपी कामी चारुतपोगुणान्वितः ॥ कृपालुः सोमनक्ष्रे दुर्वे जातो भवति मानवः ॥ २७॥ पैशालो
राजकोश विमर्द कामी स्त्रीलोलुपः परकार्यविहंता चक्रोधी संवत्सरे नरः ॥ २८॥ विश्वावसुसमुत्प
न्नाग्रजा वांछसुरती पेवत ॥ शांतः सर्वगुणोपेतो दाता निष्ठानन्दमुकृतु चिनः ॥ २९॥ पदरासन श्चे ॥ ५०॥

वेशाठः स्वपरवंचक॥ पराभवसमुद्भूतो धनधान्यविवर्जितः॥४०॥ प्लवंगवत्सरे जातो नरो भवति किल्विषी॥ ख
लः पापरतो दुष्टः स्वाचाररहितोऽशुचिः॥४१॥ मध्यरूपधरः कामी तृष्णापिपासार्दितो नरः॥ कीलके जनितो वर्षे स्थूल
कुक्षिः समन्मथः॥४२॥ पंडितो धनभागी स्याद्देवतातिथिपूजकः॥ तापसः कृशाङ्गदेहो नरः सौम्यसंज्ञापते॥४३॥
नी वदति सुखी कामरहितः परदेशगः॥ साधारणो वक्ता क्रोधी साधारणसमुद्भवे॥४४॥ विरोधी सर्वलोकानां
पितृभक्तिविवर्जितः॥ विरोधकृज्जातनरो जातो सेवाकरो भवेत्॥४५॥ विद्वान्सर्वकलाभिज्ञो व्यापारकुशलः
सुधीः॥ राजमानी दानशीलः परिधाविसमुद्भवः॥४६॥ प्रमादिवत्सरे जातो नरो वंधविरोधकृत्॥ कुटुंबघा
तो लुब्धश्च पापकर्मरतः सुधीः॥४७॥ बहुभार्योऽतिचतुरः सर्वानंदो नरः सभीः॥ आनंदवत्सरे जातः पु
त्रमित्रसमन्वितः॥४८॥ सर्वभक्षी वृथाजल्प धर्माधर्मविवर्जितः॥ हिंसकः परसंतापी राक्षसे च भवेन्नरः॥
४९॥ वैरप्रवर्त्तिर्धनी चैव कुटुंबवत्सलः शुचिः॥ नलसस्यकृज्जातो नलसंवत्सरे नरः॥५०॥ कृष्णवर्णः शि
रोमां चो महाधमपरो भवेत्॥ फलकालपमित्यागी पिंगलाब्दे भवेन्नरः॥५१॥ लोकोपकारकः कालेन सा
भ्येन संत्यजेत्॥ का– युक्ते समुद्भूतो नरो भवति रोगकृत्॥५२॥ सिद्धिवृद्धियुतो नित्यं भोगी गीतविशा

होरारत्न. मंत्रीकीर्तिपरोदातासिद्धार्थिवर्षसंभवः॥५३॥ भयंकरवधूपापीपिशुनःपापकृद्भवेत॥ रौद्रसंवत्सरेजातो
॥५१॥ नरःस्वस्यायुषोभवेत्॥५४॥ सर्वःक्रूरयुतःकामीस्त्रीयवचनेप्रियः॥ जातोधनवान्स्त्रीवदुर्मतौवत्सरेन
रः॥५५॥ जित्वोत्साहीक्षितिपतिर्गजाश्ववहसैन्यकः॥ वादित्रधनसौख्याढ्योदुंदुभिवर्षसंभवः॥५६॥
कामलोभीमहान्दोषःशास्त्रपीडनिपीडितः॥ दुःखभाक्नरवोजातोरुधिरोद्गारिवत्सरे॥५७॥ नेत्ररोगी
सदामंदहृद्व्याधिर्भयपरःसदा॥ कृत्स्नेनःकामवहलोरक्ताक्षिवर्षजोनरः॥५८॥ तापसोनिर्गुणःक्रूरोधातु
वादीभयंकरः॥ क्रोधनाब्देनरोजातोविवर्णःपापबुद्धिमान्॥५९॥ उपपन्नारोग्यरूपश्चपरसेवानतःखलः॥
क्षयसंवत्सरेजातोनरोधर्मविवर्जितः॥६०॥ इतिसंवत्सरफलं॥ अथायनफलंवक्ष्येतत्रायनसौ
रमेव॥ उत्तरायसिद्धांतेःपादवक्रोनक्रादिस्थोयावत्तुनायनं सौम्याख्यमयनंतिग्मांशुर्यावन्नमकरादि
कः॥ तावद्याम्यायनंतत्स्यादिति॥ अत्रकेचित्॥ सायनार्कवशादेवायनप्रवृत्तिदर्शनादयनफलंसाय
नार्कसंक्रमादेवज्ञेयमितिवदंतितन्न॥ यतोनिरयनगणनैवलोकेसकलव्यवहारोदृश्यते॥ तत्रथा॥
तत्रैववसिष्ठसंहितायां॥ षट्पंक्तिभातद्वादशारोड्वधिपास्तुराधिपाद्गानिनवकर्मराणा॥ पूर्वार्धेपद्यांबं॥५१॥
र

नमागइंदुर्भुजेः खिलैश्चोमचरास्तेपैवेति॥ अहरणपूर्वार्द्धमध्यापरभागयोनित्यमुक्तंतन्निरयनगणनैव
अन्यत्नतोगणितागणामतनेन्दुतैः द्रुयते॥ सायनत्वोह्यहेकराविदेक्व नद्योंतने नत्तत्रद्युपोतनेवोपलभ
ते॥ एवं सतिपात्रादिसुभकार्यमुहूर्त्तेशुभरणादिदुष्टेनेत्रत्राणाग्रहपुण्यादिविहितयोगानांच व्यवहारोनिर
यनैवोपपद्यते॥ सायनगणनानुनिपत्तविषया॥ ३॥ तेनत्रप्रमाणसिद्धान्ते॥ अयनांशाः प्रदातव्याः लेग्न्वेक्रांतो
चेरागमे॥ विचित्रिभसत्रिभेयातत्प्राह्यं कर्मपातयोगरिति॥ अनेएववसिष्ठः॥ सायनमकरसंक्रमवशेनघ
वृन्तोत्तरायणेपिविवाहादिशुभकर्मनकुर्वते॥ तेभ्यायनफलंपवनजातके॥ प्रियाग्रुतः सौख्यगुणान्वितश्च धी
धीगुरावारमतिः प्रवीणः॥ देवद्विजात्यार्थ्यपरानुरक्तः सौम्यायनेजातनरो यशस्वी॥ क्रूरः शठोरोगयुत
स्तदेहः पापात्मकश्चार्थरतः कृशाङ्गः॥ योऽन्यत्यक्तः क्रूरमतिः॥ भ्रमुस्वस्याद्दक्षिणाख्यायनजो ऽनिनिंद्य
इत्ययनफलं॥ अथऋतुफलंपवनेः॥ शिशिरेजायतेमर्त्यो बलसौख्यानेरापुष्टः मिष्टान्नार्थी यु
नाचारोदंतरोगीप्रजायते॥ २॥ सुखीभोगीगुणीवातःसत्प्रव्ययनकृद्भवेत्॥ वसंतर्त्तौनरोजातो दानक
र्त्तीकरोभवेत्॥ २॥ वापीकूपतडागादिदेवतालयकृद्भवेत्॥ शास्त्रविज्ञानदाताच ग्रीष्मर्त्तौजायतेनरः॥
३॥ देशग्रामपुराध्यक्षः कृषिकर्त्ताभवेत्तदा॥ शास्त्रसंग्रहणोद्युक्तो वर्षाजातोनरोभवेत्॥ ४॥ व्यापार

होरारत्नं ॥५२॥

कुशलो मंत्री ज्वररोगविवर्जितः ॥ पंडितो गुणवान्धीरः शरदर्तौ नरो भवेत् ॥५॥ सौधागारनिवासी च धर्मिष्ठः स
र्वशास्त्रवित् ॥ भुंजते मिष्टमाहारं नरो हेमंतसंभवः ॥६॥ अत्र परवीक्तसिद्धांतवाक्यं हृतवः सौरा एव स्तेयः ॥
तेषां वरणनाक्रमः डनारत्नमालायाम् ॥ मृगादिराशिद्वयभानुभोगात्षड् र्तवः स्युः शिशिरो वसंतः ॥ ग्रीष्मश्च
वर्षाश्च शरच्च तद्वद्धेमंतनामा कथितश्च षष्ठः ॥ ऋतुनुफलम् ॥ जायमाने फलं ॥ यवनः ॥ प्रसन्नवर्यरतो नि
त्यं वेदाध्ययनतत्परः ॥ गुरुदेवद्विजातीनां भक्तश्चैत्रसमुद्भवः ॥१॥ सर्वलक्षणसंयुक्तो दीर्घायुश्च कला
निधिः ॥ सात्त्विको बुद्धिरस्नोभी वैशाखे जायते नरः ॥२॥ निपुणः सर्वकार्येषु मतिमांश्च परीक्षकः ॥ कोप
विज्ञप्रकृतिस्त्यभवेज्ज्येष्ठे च मानवः ॥३॥ निर्धनो बहुभुक्कुष्ठी हलवृत्तिरतः सदा ॥ व्याधिनो नरवेश्च
भवेदाषाढजो नरः ॥४॥ श्रावणे जायते नित्यं वेदवर्मसुकोमलः ॥ पुत्रदारधनैर्युक्तः सर्वलोकप्रपूजि
तः ॥५॥ भोगी दाता कृशो दीर्घो गौरः कामी च लक्ष्मीयः ॥ पुत्रवान्धनवान्श्रीमान्नरो भाद्रपदे भवेत् ॥६॥
आश्विने च नरो जातो विद्वान्भूपप्रियो भवेत् ॥ बहुभक्तः स्त्रियाः पुत्रोऽपत्योऽल्पजीवितः ॥७॥ वाचा
लो वक्रबुद्धिश्च कुचिनाग्रवरोलसः ॥ कार्तिके जायते नित्यं व्रतचर्यरतो भवेत् ॥८॥ सौम्यो मार्गरतो नि
त्यं मंत्री हीनपराक्रमः ॥ मार्गमासे भवेन्मर्त्यः सदा शास्त्रार्थसंचयः ॥९॥ पौषमासे समुत्पन्नो नरो दु ॥५२॥
ते

स्वभ्रतोभवेत्॥ सर्वरोगप्रमुक्तोनित्यंपापीमार्गरतःखलः॥१०॥ योगीश्वरस्तपोनिष्ठोवेदवेदांगपारगः॥ शांतोदया-
न्वितोदक्षोनरोमाघेप्रजायते॥११॥ सुकुमारःसदाभोगीकामिनीवल्लभःसुखी॥ फाल्गुनेजायतेबालोय-
शस्वीनरसत्तमः॥१२॥ अत्रमासाश्चांद्राएवज्ञेयं॥ उक्तंचसिद्धांते॥ मासास्तुभवंतियपस्तुहिमांशुमाना-
दिति॥ तल्लक्षणंप्रतिपादयतिसिद्धांते॥ चांद्रोदर्शावधिर्मासःसचस्यार्येदुसंगमः॥ तयोर्विश्लेषसमयेप्रोक्तोमास-
सउदाहृतः॥ तेषामेतद्वमासानांचैत्राद्याख्यावसंततः॥ ननुचांद्रमासेऽधिमासक्षयमासयोःसंभवात्सौर-
मासेतदसंभवात्संक्रांतिवशोत्पन्नसौरमासस्यैवफलंज्ञेयमितिचेन्न॥ यतःसकलमुनीश्वरैःमासगमना
चांद्रमानेनैवोक्ता ननुसौरमानेन तस्मान्मासफलंचांद्रमानामेवज्ञेयम्॥ अतएववृद्धवृद्धपवैनेनमासफलं
चैत्रादिमासानामेवोक्तं ननुमेषादिसंक्रमणां॥ क्षयमासेअधिमासेतन्नाममासफलंज्ञेयं॥ एतत्स्पष्ट-
मुक्तंहोरासारे॥ क्षयमासेधिमासेतन्मासनामफलंस्मृतं॥ इतिमासफलं॥ अथपक्षफलेयवनः॥ शु-
क्लपक्षेनरोजातोदीर्घायुःपुत्रवान्भवेत्॥ बहूनांपालकोदातासुहृन्मानीक्रियाजितः॥ अलसोमलि-
नोद्वेषीनिंदकोग्रामभाजिराः॥ कृष्णपक्षेभवेज्जन्मःसर्वधर्मबहिःकृतः॥२॥ पक्षलक्षणमुक्तंसिद्धांतसारे॥
दर्शेनुसंगमस्यैवविश्लेषसमयाद्बुधैः॥ शुक्लपक्षोपरार्धान्तंतदन्येकृष्णपक्षकः॥ इतिपक्षफलं॥ अथ

तिथिफलं यवनमतं॥छ॥ प्रतिपद्दिवसे जातः त्रिदिनं च विनाशितं॥ जीवितः सप्तहायने जा वर्षाशीति चिरायुषः॥
होरारत्ने १ द्वितीयादिवसे संजातो नरः सत्यवचो भवेत्॥ जनानंदकरः श्लाघ्यो त्वचकर्मनिरतः सदा॥२॥ तृतीयायां
॥५३॥ नरो जातः स्त्रीलोलः कुपराः खलः॥ रतो परवासनिरतो मूर्खो वा दीर्घलोभान्वितः॥३॥ चतुर्थ्यां तु नरो जातो लुब्धः पिशु
नवाक् भवेत्॥ चंडः साहसिको क्रूरः मलचितः शठान्वितः॥४॥ पंचम्यां तु नरो जातो मानी दीर्घायुषो भवेत्॥ म
हामानी स्थिरः क्रूरः सत्यवादी जितेंद्रियः॥५॥ षष्ठ्यां चैव नरो जातो व्रणांकिततनुः स्थिरः॥ स्त्रीलोलुपः निदु
र्भगो विद्याको निपरो भवेत्॥६॥ सप्तम्यां जायते मर्त्यो धनवान् गुणवान् भवेत्॥ गुरुदेवार्चनपरः सदाचारो दृढ
व्रतः॥७॥ अष्टम्यां तु नरो जातः स्वदारानिरतो भवेत्॥ बहुभाषोऽतिचपलश्चलचित्तो निनिष्ठुरः॥८॥ काम
लुब्धो महाक्रूरो गीतनृत्यरतस्तथा॥ रात्रुघ्नश्च महाक्रोधी नवम्यां जायेत नरः॥९॥ दशम्यां तु नरो जातः
स्त्रीजितो व्रणांकितः शुचिः संततसुभगो चलचित्तो महामतिः॥१०॥ एकादश्यां च जनितो - व्यापारे वि
दः॥ कलाशास्त्रेषु कुशलः सत्यवादी दृढव्रतः॥११॥ द्वादश्यां तु नरो जातः सदाचारोऽतिदुःसहः॥ सुभगो रतिलोल
श्च वस्त्रभोजनतत्परः॥१२॥ त्रयोदश्यां नरो जातः स्त्रीजितो ज्ञानवान् भवेत्॥ व्रतोपवासनिरतः स्वश ॥५३॥
त्रुमतिमान् गुणी॥१३॥ चतुर्दश्यां नरो जातः सुभगः सर्वकर्मसु॥ बुद्धिमान् व्याधिनिर्मुक्तः सदा बंधुरतो भवेत्॥

१४॥पौर्णमास्यां नरो जातः पूर्णाङ्गः सुस्थिरो भवेत्॥ सदा हृष्टमनाः कामी सुभगोऽतिरणान्वितः॥१५॥अमायां तु
नरो जातः इन्द्रियार्त्तो गतः सुखी॥ सुभगो बलहीनश्च चित्ते बहुसमाकुलः॥१६॥ अत्र जन्मकाले तिथिनक्षत्रयोग
करणानां सिद्धांतोक्तरीत्या गणितागतवर्त्तमानानां फललेखः॥ इति तिथिफलं॥ अथ वारफलं॥ पवनः स्थिरस
चेष्टः शूरस्तु रक्तश्यामतनुः शुचिः॥ पित्ताधिकोऽतिचतुरो जननेऽर्कवासरे॥१॥ सोमवारे नरो जातः सात्वि
कः सत्यवद्धिमान्॥ ह्रस्वकायोऽतिगौरश्च पटुवक्ता सुबुद्धिमान्॥२॥ सत्रवृत्तिसमापन्नो जनने भौमवास
रे॥ रक्तो पतेलोचनश्च वाग्यतः मधुरोत्तमो॥३॥ निपुणोऽतिवृत्तशिरः पादश्वेतनयनो कवि रूपवान्तिचा
पल्यो जनितो बुधवासरे॥४॥ सुधीः सद्गुलो वक्ता कलाशास्त्रविद् शुचिः॥ प्रगल्भः कुशलो धीरः संभवेद्
गुरुवासरे॥५॥ प्रच्छन्नकायः शुभमतिर्जातः शुक्रस्य वासरे॥ सुधीः सद्गुलो वक्ता कलाशास्त्रविद् शुचिः
६॥ क्रूरस्तुर्बलदेहश्च मलिनोऽतिचलः खलः॥ रौद्रक्रोधपरो नित्यं जनितः शनिवासरे॥७॥ नन्वत्र
वारफलं सूर्योदयाद्वारप्रवर्त्ते वीक्षणीयमिति चेदुच्यते॥ वारफलं सूर्योदयादेव लिखनीयं न तु वारप्र
वृत्तेः॥८ यदाह वशिष्ठः॥ वारप्रवृत्तिविज्ञानं नराणां वारार्थमेव हि॥ अखिलेषु च कार्येषु उदिनादिरुदया
द्भवेत्॥९॥ पुलिस्तिसिद्धांतेपि॥ उपवासावनेमानेन वासराः सप्त प्रकीर्तिताः॥ नन्तार्कोदयपारे वेवि

वरेनुसमास्मृताइति वारफलं ॥ अथ नक्षत्रफलं । तत्र स्थूलनक्षत्रेभ्यः सूक्ष्मनक्षत्राणां शाबल्याज्जन्मनि सूक्ष्मन
क्षत्रफलं लेख्यं ॥ ननु स्थूलनक्षत्राणामिति चेन्न ॥ यतो वसिष्ठेन सूक्ष्मनक्षत्राणामलभूतायावर्हेतमजघन्यस-
संज्ञापाप्रयोजनाविवाहजन्मादिषु निषेधपर्वणं वस्तुसमर्घादिज्ञानार्थमेवोक्तं ॥ तद्यथा ॥ एतानि जाघन्यस
माधिमसंज्ञान्यत्र तत्सर्वं विनियोजितानि ॥ ज्ञात्वैवमेवं मारोगोऽवधानुमत्तोगोलक्षररसादिकानां ॥ अर्घवृद्ध्यादिवि
कजनानां समर्घं वस्तु तमसंग्रहार्थमा ॥ नो ह्याजन्मादिषु यत्र चोक्तं तत्रापि वृद्धैर्विनियोजनीयमिति ॥ नार
दः ॥ सत्कपशुभगो दक्षो मतिमान्मधुरप्रियः ॥ अश्विन्यां लभते भूपो जातश्चाश्विभे नरः ॥ १ ॥ कामोपचारकु
शलः सत्यवादी दृढव्रतः ॥ आरोग्यः सुभगो जातो भरण्यां लघुभुक् शिशुः ॥ २ ॥ तेजस्वी मतिमान्दाता बहुभुक्प्र
मदाप्रियः ॥ गंभीरः कुशलो मानी वह्निनक्षत्रजः शिशुः ॥ ३ ॥ कुरूपः स्थिरधीर्मानी भोगवान्सुरतः प्रियः ॥ प्रियवा
क् चतुरो दक्षो तेजस्वी ब्रह्मधिष्ण्यजः शिशुः ॥ ४ ॥ उत्साही चपलो भीरुर्धनी सामप्रियप्रियः ॥ आगमज्ञः सुबुद्धिर्धनवांश्चं
द्रनक्षत्रजः पटुः ॥ ५ ॥ अतिक्रोधपरः क्रूरः कृपावित्रपनैपुणः ॥ गर्वितेऽश्वकृतति शिवधिष्ण्यजः शिशुः ॥ ६ ॥ दु
र्मेधावान्दर्शनीयः परस्त्रीकार्यनैपुणः ॥ सहिष्णुरल्पसंतुष्टः कृतघ्नः दितिधिष्ण्यजः ॥ ७ ॥ सुभगः संवि ॥ ५४ ॥

नौरंद्म ७

तःश्रूरः कृपालुर्धार्मिको धनी कलाभिज्ञः सत्परतः कामं पुष्यर्क्षे जो लघुः ॥ १८ ॥ धृतेर्न चेष्टः परदारवंचनः शठः ॥ आव

कोप्यः शनीतांतः सर्पनक्षत्रजो नरः ॥ ९ ॥ स्थूलः हनुकुक्षिकोपी नेत्री सहस्रभुः ॥ सुनगुरुवंचोनरनक्तेजस्वोपितृधिष्ण्यजः

१० धृतिमान्नेरनोनतानत्तशास्त्रविशारदः ॥ कार्यकार्यविचारज्ञ भाग्यनक्षत्रजः पूर्वः ॥ ११ ॥ जितशत्रुः सुखी भोगी भ्रम

दाम रनःकवि ॥ कलाभिज्ञः सत्परतः सुविद्वानर्यमजोजः ॥ १२ ॥ मेधावी नेत्ररोत्साहो परकार्यरतो भटः ॥ परदेशगतः

श्वरः लोलोलः सर्वधिष्ण्यजः ॥ १३ ॥ चित्रमाल्याम्बरधरः कामशास्त्रविशारदः ॥ धृतिमान्धनवान्भोगी चंद्रित

स्वाष्टृधिष्ण्यजः ॥ १४ ॥ धार्मिकः शीलवान्कृपनः कपतित्रयनेपुनः ॥ कामी वहुस्त्रीनो विद्या वि घावान्मारुता

त्मजः ॥ १५ ॥ अभ्यसूयापरः क्लिष्टो मायावी वैरिदम्ब वः ॥ जितेंद्रियोऽर्थवान्लुब्धो विशाखा दौसमुद्भवः १६

न्वपकार्यरत श्रूरो विदेशस्थोगतप्रियः ॥ स्वतैवपशष्ठन्नपापश्च पिजलो मित्रधिष्ण्यजः ॥ १७ ॥ वहुव्ययकरः लो

शास्त्रः कामी दुरासदः ॥ क्रूरश्चेष्टो मयामापी धनवानिंद्रधिष्ण्यजः ॥ १८ ॥ हिंस्रो मानी धनी भोगी परकार्यग

काशाके ॥ मिपापचारः स्त्रीलोलः स्त्रकश्नोनैर्ऋतधिष्ण्यजः ॥ १९ ॥ सुकलत्रः कामचारः कुशलो दृढसौहृदः

क्लेशभाग्वीर्यवान्मानी जलनक्षत्रसंभवः ॥ २० ॥ कृतज्ञः धार्मिकः शूरो वहुपुत्रो विनीतवान् ॥ सुकलत्रः

गुरुपश्च वैश्वनक्षत्रसंभवः ॥ २१ ॥ उदारदारः श्रुतवान्श्रीमान्वक्ता धनेन्वितः ॥ काव्यकृत्सुरताभिज्ञो धार्मिकः

श्री

होरार. भवणार्क्षजः ॥२२॥ धार्मिकोव्यसनी लुब्धोनृपगीताङ्गनाप्रियः ॥ सोमेवसाध्यसेजस्वीधीर्देवाख्यसुधिष्ण्यजः ॥२३॥
५५ दुर्भगोव्यसनीक्रूरः सपरद्विष्णुतः शठः ॥ परदाररतः क्रूरः शततारर्क्षसंभवः ॥२४॥ उद्विग्नः स्त्रीजितः शान्तः परस्मिन्नाप
रायणः ॥ दाम्भिकोऽसहः क्रूरश्चाजपादर्क्षसंभवः ॥२५॥ प्रजावान्धार्मिकोवक्ता जितशत्रुः सुखीविभुः ॥ हृष्टवृत्तः स
कामीत्र्याहिर्बुध्न्यभसंभवः २६॥ रूपवान्धनवान्भोगी पण्डितश्च जनोपभुक् ॥ कामीदुर्गविनः क्रूरः पोष्णजः परदे
शगः ॥२७॥ अश्वि शेषभपादस्वरूपः ॥ जन्मभे जन्मसमये पापग्रहसमन्विते ॥ गुणाश्चात्रिगुणाः स्वे स्वे भयुक्ते
गुणाः गुणाः ॥ इति नक्षत्रफलं ॥ अथ नक्षत्रचरणफलं प्रवक्ष्यते ॥ अश्विन्याः प्रथमपादे जातो भवति त
स्करः ॥ द्वितीये वाल्यकामीच ततोऽपशुभगोभवेत् ॥ पादे चतुर्थे भोगी स्याद्दीर्घायुर्जायते नरः ॥ याम्यस्याद्यपादे
स्यात् द्वितीये धनवान्सुखी ॥२॥ तृतीये क्रूरकर्मा च चतुर्थे घोरदरिद्रभाक् ॥ वह्नेराद्यभवे बालस्तेजस्वीप्रथ
मांशके ॥३ द्वितीयांशे विज्ञानं ततो प्रेरक्षेऽर्थभाग्भवेत् ॥ तियोग्रवहुपुत्रश्च चतुर्थे चरोगभवेत् ॥४॥ सौभाग्य
वान्पापी उभीरत्वं सत्यवादिता ॥ रोहिणीसंभवस्यैवफलपादेचतुष्टये ॥५॥ नृपतिस्तस्करो भोगी पुनर्धान्यस
मन्वितः ॥ क्रमेणमृगशीर्षस्य फलं पादचतुष्टये ॥ रौद्रर्क्षेप्रभवोबालो भवेत्पादचतुष्टये ॥ अपीदरिद्रोस्वल्पायु ५५
तस्करस्तुयथाक्रमं ॥७॥ पुनर्वसुभवोबालः सुखीविद्वान्गुणान्वितः ॥ रूपवान्भावीभवेत्तित्यं क्रमात्पादचतुष्टये ॥८॥

दीर्घायुस्तस्करो भोगी बुद्धिमान्जायते नरः क्रमात्पादचतुर्ष्वेतत्पुष्यभस्य प्रकीर्तितं ॥९॥ अश्लेषापरगापिश्च भोगी च
सुभगो भवेत् ॥ सार्पर्क्षांघ्रिचतुर्जातो गंडांते चाल्पजीवितः ॥१०॥ मघापाते चतुर्ष्वात्र अपुत्रः पुत्रवान्भवेत् ॥ तीव्ररोगी
वीर्यवान्जायते नात्र संशयः ॥११॥ सभयो धार्मिको राजा रोगी क्रूरोल्पजीवितः । पूर्वाफाल्गुनिजातस्य फलं पा
दचतुष्टये ॥१२॥ उत्तराफाल्गुनीपादचतुर्जातश्च वश्यधीः । पंडितः पृथिवीपालो विजयी धार्मिको भवेत् ॥१३॥ हस्ते जा
तो यदा बालः शूरो वादी च रोगवान् । धनधान्ययुतः श्रीमान् फलं स्यात्सर्वमांघ्रितः ॥ चित्रापादप्रथमात्साक्षात्फलं
जातस्य कथ्यते ॥ चौरश्चित्रकरः सत्यः परदारी च पीडितः ॥१५॥ स्वात्याद्यपादतः पुत्रफलं पादचतुष्टये ॥ नीतिज्ञः
शास्त्रवेत्ता च वादी दीर्घायुषो भवेत् ॥१६॥ तीव्रो धर्मकरो दीर्घजीवी पुण्यबलस्य संयुतः ॥ अनुराधाद्यपादादि जातस्य च फ
लं क्रमात् ॥१८॥ क्रूरो भोगी च वित्ताढ्यः पुत्रवान्जायते नरः ॥ ज्येष्ठापादचतुष्कस्य जायते च फलं क्रमात् ॥१९
मूलाद्यपादजातस्य नरस्य च फलं क्रमात् ॥ भोगी रोगी सुमित्रश्च ठक्कुरः पतिर्जायते नरः ॥ पूर्वाषाढाद्यपादादि जा
तस्य च क्रमादिति ॥ श्रेष्ठो राजप्रियश्चैव धनी भवति निश्चितं ॥२१॥ उत्तराषाढजातस्य फलं पादचतुष्टयोः
बो मंत्री विरोधी च मानी धर्मरतो भवेत् ॥२२ शुभमानी शुभगुणो हृष्टश्च धार्मिको भवेत् । श्रवणस्य चतुःपा
दजातस्य च फलं क्रमात् ॥२३॥ दीर्घायुः पीडितो भीरुर्महाज्ञानी वरो भवेत् । धनिष्ठाप्रथमात्साक्षादुत्पन्नस्य पद्यपा

होरार. कर्मं॥२४॥शतभिषङ्ग्रहस्थ मांद्यो वाग्मी श्रीमान् द्वितीयके॥ सुखी तृतीयके प्राप्ते चतुर्थे पुत्रवान् भवेत्॥२५॥ आरम्भो रोम
॥५६॥ लाङ्कुद्दिपरो भोगी भवेन्नरः॥ पूर्वभाद्रपदापादे चतुष्के कैः क्रमशः फलं॥ अहिर्बुध्न्ये क्रमात्पादचतुष्के संभवात्फले राजा च
तस्करश्चैव पुत्रवांश्च सुखी भवेत्॥२७॥ जातो चतस्करो बुद्धे जयी च लेशभाग्भवेत्॥ क्रमात्पादचतुष्कस्य रेवत्यां जाय
तेफलद॥२८॥ इति नक्षत्रचरणफलम्॥ अथ योगफलं यवनः॥ कांतांतं पुनतः स्त्रीशूद्रदाररतस्तथा॥ दत्तश्च सर्वकार्ये
प्रविष्कुंभे जायते नरः॥ कार्यरतः प्रियवचा धनधान्यगुणान्वितः॥ गगत्नमान संतुष्टिः सत्कीर्तिः प्रीतिजो नरः॥२
नीतिज्ञः स्थिरचित्तश्च बहु- कृत्यात्परः॥ आयुष्मान् जनितो बालः सर्वभोगसमन्वितः॥३ बहुवाक्यशुभे यत्नो
निर्गुणः सुभवावसुधीः॥ गंधक्रियो विशुभगोसौभाग्ये जनितो नरः॥४॥ मतिमांश्च गुणाढ्यश्च शोकयुक्तः सुतो भ
वेत्॥ शोभने च तेरो जातो धृतो वित्तः सुनिर्मलः॥५॥ परापवादक्रूरश्च शक्तपुत्रोऽथ धर्मवित्॥ परदाररतः कामी
सातिगंडे च जायते॥ दत्तश्च सर्वकार्ये च धनधान्यगुणान्वितः॥ व्यापारकुशलो नित्यं धृतियोगे च जायते॥८॥
सत्यपूतश्च सत्कर्मगुणवान् भाग्यतोपि हि॥ शूलयोगे च यो जातः मूलवान् जायते ध्रुवं॥९॥ बालोपि वह
सत्त्वो गंभीरो गर्वितो भवेत्॥ शुभाद्भुभवान् गंडे नरो जातः समाहितः॥१०॥ महामति महाशूरः सत्यवादी जितेंद्रि ५६
यः॥ वृद्धियोगे नरो जातो हृष्टवान्यो महाबलः॥११॥ धर्मकार्यपरः सदा कृतो रागुणी शालिवर्जितः॥ ध्रुवयोगे नरो जा

तोऽरूपवान्प्रियो महामतिः ॥१२॥ सर्वस्य मलिनश्चित्रकर्मण्यभिरतः सदा ॥ निष्ठुरोऽप्यमहागर्वी ख्यातो जायते नरः १३ कु
रितः सौख्यसंपन्नोऽन्नवान्महाबलः ॥ कृषिकर्ता भवेन्नित्यं हर्षणो जायते नरः ॥१४॥ अशान्तो च धनाढ्यश्च कृपणो
त्राम्यमाषणः कूरश्चाशीलपापश्च वज्रयोगप्रजन्मनः ॥१५॥ भोक्ता च धनवाञ्छ्रेष्ठो जायते स्वल्पवाक्सुखी ॥ सु
शीलः सत्यरतश्चैव सिद्धियोगप्रजन्मनः ॥१६ अस्थिरः सर्वरहितो मंत्री याचनतत्परः ॥ कलही वा सर्वस्य जनितो
व्यतिपातके ॥१७॥ बहुप्रज्ञो धनाढ्यश्च स्वकर्मनिरतो भवेत् ॥ जनानन्दकरः श्लाघी वरीयसि नरः स्मृतः ॥१८॥
दानवृत्तिर्दुराचारः सुलब्धः साहसमूलः मदनानन्दयुक्तश्च परिघे तु प्रजायते ॥१९ तीर्थयात्रारतो नित्यं पुत्रवा
न्धनवान्भवेत् ॥ अत्यन्तस्थिरतो नित्यं शिवयोगप्रजन्मनः ॥२०॥ विधिधर्मश्च न मंत्री च सर्वव्यापारकोविदः सुचि
तो नीतिवांश्चैव सिद्धियोगे प्रजायते ॥२१॥ विविधव्यवसायं च स्वामिभक्तो महामतिः ॥ गंधप्रियो महोदरः
सुसाध्यः साध्यजन्मनः ॥२२॥ सत्यवाक्सुभगो धर्मी क्रोधहीनः सुनिर्मलः ॥ शान्तः प्रियकारी च शुभयोगप्रज
न्मनः ॥२३ सत्यवाक्सुमतिः कान्तः ख्यातिमानुस्मृतिपारगः ॥ कलाशास्त्रेषु कुशलः शुक्लयोगे प्रजन्मनः
॥२४॥ प्रियवाक्यो महासत्वो ब्रह्मतत्त्वपरः प्रियः ॥ प्रगल्भो निर्मलो धीरो ब्रह्मयोगप्रजन्मनः ऐंद्रयोगेन
राजानो विजयो धार्मिको भवेत् ॥ अन्ततः सर्वकार्येषु धनी रूपान्वितः प्रियंवदः ॥२६ लब्धः पिपिशुन वित्तस्य

होरार०
५७

नरुभागरागतत्परः॥ अथ पापे नल चित्तस्य योगे वैधृति जन्मनः॥२७॥ इति योगफलं ॥ अथ करणफलं ॥ यवनः। अतः प
रंगवस्यामित्ररणानां च जातकं॥ शकुन्युद्भव यत्नेन ययो वाच गजापतिः॥१॥ मदनीत उदयाद्यो सुखवान्धर्मवर्जितः
ववाख्ये करणे जातो भवेत्सेनापतीश्वरः॥२॥ सुधीरः शुभसत्यागी बललीलारतः सुखी॥ वालवयादि जननं वालवक
रणः सदा॥३॥ उच्छिल्लोलचित्तश्च कौतुकानंदवर्द्धनः॥ पापकर्मरतो सोख्यं कौलवे ज्ञानवान्भवेत्॥४॥ साधक
सत्यसंपन्नः स्थिरश्रद्धः प्रतापवान्॥ तामसो मलिनः शठो जातः स्यात्तैतिले नरः॥५॥ मंत्रविन्नीतिमानंदवां दुर्वे
लो बहुभाषणः॥ चपलो विग्रहरतो गराख्ये जायते नरः॥६॥ नाना परायविरोधज्ञो वणिक्कर्मा भिजीविकः॥
वणिजाख्ये नरो जातो वणिग्वृत्तिः सदा भवेत्॥७॥ क्रूरः साहसिकः स्वव्यः पापकर्मरतश्चरः। प्रभूतः सर्वकार्येषु
विष्ट्याख्ये च प्रजन्मने॥८॥ सदा हो गतरशांत सदा अमीमहामतिः॥ शकुनाख्ये नरो जातो शकुनज्ञो विरो
धनः॥९॥ कृषिवाणिज्यकारी च सद्योगांशगतः श्रमः। विरालसः सत्वयुतो जातश्चैव चतुष्पदे॥१०॥ नानाधा
तुविशेषज्ञः स्वरूपगुणवान्भवेत्॥ नागाख्यके नरो जातो नागानां पालको भवेत्॥११॥ किंस्तुघ्ने बलवान्स्वच्छः
स्वकार्यपरमार्थकृत्॥ स्वल्पायुर्भोगसंसक्तः छिन्नवासाः प्रजान्वितः॥१२॥ इति करणफलं॥ अथ वर्णफलं ५७
जातकोत्तमे॥ स्वधर्मकर्मनिरतः शास्त्राध्ययनतत्परः॥ विनीतः सर्वभाग्ये प्रियः सवर्णभवो नरः॥१॥ विप्रः स

हंसतत्वज्ञः शुचिः शौर्यवान् प्रियः दाता विवेकशांतश्च हंसवर्गभवो नरः ॥२॥ परकार्यनिरतः परकर्मोद्यतः सदा निष्ठुरश्च
तुरश्चैव वैश्यवर्गसमुद्भवः ॥ निष्ठुरः पटुवाक्यार्यविद्याविनयवर्जितः ॥ शुश्रूषारतो लोलः शूद्रवर्गभवो नरः ॥४॥
अथावर्गफलं ॥ अथ वर्गफलं ॥ ज्ञानकोतमेः ॥ धनवान्चपलो धीरो हरिणामीगुणान्वितः ॥ विवेकी स्वामिभक्तश्च
तार्क्ष्यवर्गभवो नरः ॥१॥ कोपेवपरकार्येषु क्रोधी दैन्यसमन्वितः ॥ विश्वासघाती नीचश्च वर्गे मार्जारके नरः ॥२॥ प
राक्रमेण सहितो सधनो धर्षितः सुचित्त ॥ सहस्रदुर्ग चरः सिंहवर्गभवो नरः ॥३॥ वावदूको ऽतिचपलो जागरू
को भवेत्स्मृतः ॥ विश्वासी सर्वलोके श्वानवर्गस्थो नरो भवेत् ॥४॥ अधीरश्च गते भीरुः छन्नपापो निराश्रयः ॥ दु
र्जनो दीर्घरोषी च सर्पवर्गभवेन्नरः ॥५॥ परद्रोही छिद्रदर्शी मृदुर्वै भयान्वितः ॥ स्थान वासी वोर्धक्लेशा खुव
र्गभवो नरः ॥६॥ गीतप्रियः साधुवृत्तिश्च चपलो ऽतिकुठोरकः ॥ सुशीलो गतिमृदुस्नेही मृगवर्गभवो नरः ॥७॥ विशकेतः
सुप्रसन्नश्च निग्रहः कृदपश्चलः ॥ सम्पत्प्रसादवत्नुरो मेषवर्गभवो नरः ॥८॥ इति योनिफलं ॥ पवनः चपल
श्चलचित्तश्च शीघ्रगामी रणप्रियः ॥ अश्वयोनौ तु संजातो बलवान्स्वामिवल्लभः ॥१॥ मंदगामी च लोलुपश्च
बहाशी राजवल्लभः ॥ सत्त्ववान्बलवांश्चैव गजयोनौ भवेन्नरः ॥२॥ दुर्घटं दुर्लभं स्थानं भेदं सत्यविशंकितः ॥

होरार. अजायोनिषु जातो ऽसौ वक्तृत्वबुद्धिदो भवेत्। आदर्शने भीतियोनिः संग्रहरोपेनवर्त्तते।। परवेश्मापहारी च सर्पयोनौ
प्रजायते ।४।। सर्वभक्षी च पापात्मा धूर्त्तः स्वामिद्रोहे रतः। खरयोनेः सुदुःसहो वीरः स्वायोनो भवेन्नरः।।५।। पिङ्गाक्षी
।।५८।। सर्वभक्षी च चपलो दुष्टकारकः।। मार्जारयोनिसंजातो रथाक्रोपी भयान्वितः।।६ धूर्त्तः स्वकार्ये निरतः परका
र्यविनाशकः।। शाखामृगेषु संभूतो नरो मर्कटयोनितः।।७।। गोधायोनेर्विनिर्मुक्तः चौरः क्रूरो ऽतिसुंदरः।।
परोपकारकर्त्ता च पशुयोनौ भवेन्नरः।।८।। मंदगामी स्थूलतनुर्वक्राशी बलवान् धनी। बहुस्त्रीराज्यभो
जी च मनस्वी योनिसंभवः।।९।। कृतान्तनः सर्वभक्षी च विधावान् कुशलो नरः।। व्याघ्रयोनौ भवेन्नि
संदर्शनोऽद्भुतो महान्।।१०।। गीतवाद्यप्रियो नित्यं सुंदरः स्वात्मदर्शनः।। मृगयोनिरतो धूर्त्तो मृगयो
नौ नरो भवेत्।।११।। पिङ्गाक्षो चपलो रम्यगामी फलभुजा भवेत्।। नविश्वासं व्रजेत्कश्चित् कपियोनिसमु
द्भवः।।१२।। चारुदर्शनकाम्पोर्ध्वपरकार्यार्थसादरः।। बिलवासी चिरायुः स्यान्नरो नकुलयोनिजः।।१३।।
महावली पावको ऽगादः कृशमध्यो भयानकः।। सिंहयोनौ प्रजातस्तु सर्वभक्षकृद्भवेत्।।१४।। इति योनि ।।५८।।
निफलं।। अथ गणफलं।। प्रवनः।। गुरुदेवद्विजातीनां भक्तः शास्त्रविमर्शकः।। देवतानां सुहृद्भर्त्ता तेज्य जातो देव

गणो नरः ॥१॥ तामसः पापकृत्क्रोधी गर्विष्ठश्चलः शठः प्रियः ॥ निष्ठुरः छिन्नपापश्च गणो स्याद्राक्षसे नरः ॥२॥ अन्नदाताध
नाढ्यश्च ज्ञानवान् देवपूजकः ॥ मानुष्यर्क्षे नरो जातो वरस्त्रीसुखभोगकः ॥३॥ इति गणफलं च ॥ अथ दिवारात्रिजन्मफ
लं ॥ तेजस्वी पितृसदृशो धन्यवान् दृष्टिर्नृपप्रियः ॥ वपुष्मान् धनाढ्यश्च दिवाजातो न संशयः ॥१॥ मंददृष्टिर्वपुर्भ्रान्तः क्षय
रोगी मलीमसः ॥ क्रूरात्मा छिन्नपापश्च निशिजातो भवेन्नरः ॥२॥ इति दिनरात्रिफलं ॥ नन्वेवमुदाहृतानां संवत्सरादी
नां समयानियमाभावान्निराधारत्वे न फलादेशः कथं संजायते इति चेत् अर्थमेव विविमर्षमुक्तं भित्साराकायां पंचांगादि
फलपाकसमयमाह ॥ हिल्लाजः ॥ उक्तानि संवत्सरकादिकानां फलानि तस्मात्प्रविशेति प्रवक्ष्ये । सांवत्सरं संप्रो
वनवर्षयस्य पाके ऽयने त्र्युप्रमवं खरांशोः ॥ मासोद्भवं मासपतेस्तपोन्दो गणेशपत्तनमवंशे यत्स्यात् ॥ ति
पिप्रस्तं त्वररोद्भवं च चन्द्रान्तरे ऽर्कस्य दशाविभागो ॥२॥ चरोद्भवं वारगिभोर्दिविं तिथ्येकोऽस्य भित्कं वलान्वित
स्य ॥ लग्नोद्भवं लग्नपतेर्दशायां दृग्भावयुग्यासिजमेव मन्यं ॥ एवमेव दिवसरात्रिफलं सर्वचंद्रदशायां क्रमेणावा
न्यं ॥ इति संवत्सरादिफलं ॥ नन्वग्रेलग्नषड्वर्गफलं वक्तव्यम् ॥ तत्र स्पष्टलग्नानयने प्रयत्नो विधातव्यः ॥ ल
ग्नं ज्ञातो वराहमेइति ब्रुवन्ति संतेतान्कालिकस्पष्टार्कऽयनांशायोजने युक्ते महायनांशादानीतं लग्नमपि

॥केरारत्न॰ साधनं जातं। पुनस्तत्र धनांशानाम्नत्वं भविपरीतमं धनोक्तमतः साधनेस्मैवयं दुर्गफलं लेखं। ननु भिरधन
लग्नस्येति चेन्न। यतः श्रीमन्महर्षिणा स्वर्धजातकेस्पष्टलग्नानयनेनांशस्मरत्वं स्वकंठनेवेरोक्तं॥ तात्कालि
॥५९॥ कमायनलवैर्युतं तु कारयेत्॥ तद्रोगभागैरहरन्यये षद्भाग्निभिर्भजेत्। अशुद्धराशिमानेनाजाद्यं युतं पुनः
अशुद्धं सर्वमधनैरिष्टयस्याष्टभवेद्दग्धः॥ अयनांशो नितं स्तनराश्रेष्टसमयेननः। सष्टद्वादशपितत्कर्मकारायेद्दु
लेनत्कर्मना॥ अस्मादेवदेस्रतमफलंजन्मानि लिष्टितमिति॥ अथ लग्नभदुर्गफलं। होराप्रदीपे॥ लग्नादि
रविचारोहेतनश्चापसवदेहेया॥ द्वादशराशात्कर्मफलं भारविचारस्तु सत्तमांशात्। संततिफलं नवांशात्
द्वादशभागात्कलत्रचिंता च॥ षष्ठ्यांशादित्रंकषितं त्रिंशांशाज्जानीतहेत्तु॥ अथ लग्नफलं॥ लग्नत्रिपेक्षाधपरोति
लुब्धो विदेशगो लाभजे सौख्यशीलः। मेषाद्येतेरीपुरुषस्य लिताभिधा यापदः परश्रेष्ठविशिष्टकारी॥
ग॥ वित्तसुशीलसहजैश्च मित्रै रक्षातिल्यमेधाश्चपलः कुवंधुः॥ स्थिते स्थिते धनेगविप्रासिष्ठजमाद्रत
गोजिमारिः॥२॥ विपुल्यते प्राप्तसहजेनमात्रापित्राधने अंशसमन्वितश्च। प्राप्नोति भार्यो सुखसारथीलो
भंगासतसिरादिभिरश्चिनातांगी॥३॥ इति मेषः॥ लग्ने वृषे स्यात्सुभगोपरास्वेस्मादिष्टकर्माबरं सुपरोपु॥
लं धोन्नपानेरपितोप्रियश्चमन्यासिपोवपितसोधिकारी॥४॥ आपीनवक्षः स्वजनंनमहेतिवदनः॥ ॥५९॥

भी

क्रूरः कालुतमस्त्र॥ नरो विष्णुकृषिघ्नतजलाश्रयार्थी स्थिरः पटुः स्याच्छ्रितमन्तयशस्वी॥ ५ ॥ भार्याधिकवेऽविषमांकुशे
निंद्याप्तो निरैषान पिवंधुमार्गोनः॥ इति वृषः॥ लग्ने तृतीये प्रियवाक्य दाता शास्त्रेषु संगीतकलासु दक्षः सोभार
ते कामवशो वचस्वी हिमात्मकः पज्यवत मंहितभ्यः॥ ६॥ हीनाधिकांगो विजितारिपक्षो दुर्मर्षरागः सुकुटुंबवि
नः॥ अनिष्टपुत्रभ्रमसमो ऽल्पवंधुर्धर्मालसो नार्थलहोलसत्त्व॥ ७॥ वक्रांगनोरोगसहोनिहेत्राप्त्वसंस्थि
तोपान्नतरोगनिहानिः॥ स्वरोहेमाद्य जात्मनिभागी गमिसवर्मावनरोविनीतः॥ ८॥ इति मिथुनः॥ कुलीर
लग्ने विषमस्वभावे नीचे नवासो द्विजदेवभक्तः॥ दाता सुधी हीनस्वापस्मेनकः क्रूपानितात्मा चपलस्त्र
शीघ्रः॥ ९॥ भीरुः परार्थव्ययकर्मभागी प्रज्ञः कुलार्यो गदसंघकामी दुष्टात्मपुत्रो बहुवाक्सुवंधुः कम्मा
ग्रजो वा बहुलार्थ्यवामा॥ १० सुभगो महिष्याधनस्त्रीविभवैराजसाहासिकोतिधीरः॥ विरोदगोकुषुभ
वंधुभः स्यात्पापानसन्मानहितादिनत्ति॥ ११ इति कुलीनः॥ लग्ने हरौ सिंहमुखोमहौजा ह●टं शैलुः धमा वसोनप
नः॥ धीरो गभीरः स्थितिसत्त्वपुत्रः प्रतापामिषः स्वल्पवधाः प्रमादी॥ १२॥ श्रोत्रस्यवंधुनपिहंति दष्टा लुधमा ३
वातात्मजोकुरवसहे निकोपी॥ वनादिचारी वधकृन्नैधालुः लुब्धो गिरिहास्वार्थकुटुंबकार्यैः॥ १४ इति सिंहः॥

८१

॥६०॥ कन्याविलग्ने मृदुवाक्दयावान्कामी स्वतपःसुभगो विनीतः ॥ संगीतका व्यवहार शिल्पज्ञान प्रवारो प्रगणा याद
राजः ॥ कन्यावलप्रीतिविलाससत्वयशोभिलाषी परवित्तभोक्ता ॥ वा योटनदृः प्रकृतिः सवातो मंदप्रभो
धर्मरतश्च मानी ॥ स्वजातिपज्यः प्रबलः कुटुंबः त्रिपापरस्यान्त्रहीनोसतोषु ॥ पापैरनायोसहजैर्विरुद्धैर्नी
नीरिविद्धेषविवद्धरोषः ॥ १८ ॥ इति कन्या ॥ तुल्याविलग्नेशुभकाञ्चनरक्तःश्वलोलः शोदीर्घकृतोशः ॥ स्त्रीरता
र्जितार्थोविषमांगशीलो वरेतासुधीधर्मरतोरतोऽतिदुःखी ॥ १९ ॥ देशांतुचारी व पवातकोऽसौपरानुवर्ती
कलिवृत्तिक्रियावान् ॥ शुचिर्गुरुर्यानकृदस्तपज्यपितान्वजातासहजप्रियश्च ॥ २० ॥ भार्याकुवृत्तोमदि
तांश्चबंधून्युत्रात्सोमेनोपहतंकुटुंबं ॥ पापोऽल्पवीर्योमृगरात्रुवर्गकाव्येषुलब्धव्यवसायबुद्धिः ॥ २१ ॥ इति
तुला ॥ लग्नेऽष्टमे विस्तृतपीनदेहो निम्नोदरःपिंगगभीरनेत्रः ॥ पित्तान्वितोमध्यविलग्नघोरगो विश्वासहाम
तुरनिष्ठवृत्तो ॥ २२ ॥ स्थिरः प्रचंडो विषमस्वभावईर्षुस्वहृद्गोहकरो महाभः ॥ परान्नभोक्ता वधभेदकारी
सूरोऽल्पनारो निरतोरिभक्तः ॥ २३ ॥ नृपानुगःपापधनःकुरूपी स्तुऽरोगवृत्तकर्मरतःप्रजावान् ॥ शिवाश्र ॥६०॥
यःस्यात्कोणेतार्थदाताप्रसन्ननारी निरतोरतश्च ॥ २४ ॥ इति वृश्चिकः ॥ धनुर्विलग्नेपृथुतुंगमर्त्यः तिमान्क

महात्सः कुनखो जितारिः ॥ पीनोरुवक्षो रतनुर्जोदरश्च स्थूलो हि जो दरश्च हि जो प्रसूतनासिकश्च ॥ परोपकारी
बहुशास्त्रवेत्ता क्रोधी सुधीः क्रोधी सुधी कुलेषु ॥ स्वार्थं सुवेहल् जिनधर्मविन्नो बंधुप्रियः शिल्परतश्च शूरः
॥२६॥ सामैव साध्यो बहुदार पुत्रकलत्रकान्तिलाभाम्रखनेत्ररोगी ॥ चलहृदुष्कृदुवकार्यशून्यो हितो वा हितो
पाहतार्थः ॥२७॥ इति धनुः ॥ नक्रे विलग्ने कृशोत्तगास्योभीरुः प्रदीर्घोधनसत्व ॥ उद्वृत्तरोमाद्रि करो
सितास्यो विस्तीर्णवक्षाश्चपलः सुधालुः ॥ आचारहीनो द्विवनानुचारी संगीतशास्त्रज्ञतोऽतिदाता ॥ हृनो
गरागोऽविलसत्कुभार्यालसोऽल्पपीस्वाहितकरिस्त्वनीर्ष्यः ॥२८॥ धर्माप्रवासी नृपशिल्पपरापयोष्यो
र्जितः स्वोजनकौगनानाम् ॥ सद्भावभावस्तु चलः कुंडवक्षी रोगावरोढुः स्वजनः शठारिः ॥३०॥
इति मृगः ॥ लग्ने घटे विस्फुरितनासोरोगानीचः कुलीनः कलिकृत्स्वतंत्रः ॥ क्रोधी पिपासुः क्रमात्त
न्मारागे हितार्थः पिशुनः कुवेष्टिः ॥३१॥ गुप्तकर्मिष्ठजनो जनानां बाह्यो लसो नष्टसुहृत्कुटुंबः ॥
स्त्रीद्वेषनपारपथ्यनतः प्रवासी व्ययी शठभ्रातृमिरर्दितश्च ॥३२॥ विगर्हितां कर्मशीलोऽधनशौचस्त्रीकर्म
णां विग्रहकारिणीं च ॥ प्राप्नोति मित्रानहितान् नराणां द्वेष्टि शिराः प्रोष्ठगतः मिनतः ॥३३॥ तपाव

होरा र.
॥६१॥

वारांहः ॥ नक्रं मलगं नेकुभमाहसस्त्वेस्तज्ञा गमेहायवनाव्रदंति ॥ ऋस्यांशभे होनयतो स्त्रिराशेरतिप्रसंगादिति वि
स्मृतः ॥ ३० ॥ इति कुंभः ॥ लग्ने हृषे कुटुंने कर्मेर तास्त्वांसे जभागीवि वृत्तान नक्र ॥ पानानि वे सुधीति सत्व
मोघाभ्रांतः श्रुता चारस्तो विनीत ॥ ३१ ॥ मीनांगनाकार्यस्तुशील्यविज्ञः कन्या प्रजः प्रस्यपकीर्तिगुप्तः ॥
कर्मे धनी स्फीतवलत्सुहृद्वोधन्यः स्थिरभ्रातजनो तितेजाः ॥ ३२ ॥ कफानिलात्माभ्रजलोहधान्यफलक्रि
याभिः सहितो सुतरः ॥ ३३ ॥ स्तुद्रोग्रशत्रुर्मृदुवल्गुहासोभ्यालाग्न्यस्वरगुरुगविपकशितांगः ॥ ३ निलग्नस्यफलमस्ति
होरापतौ पूर्णवले च होरास्वैगुणैस्वकीयैलभते प्रसूतः ॥ स्वस्वामियोगेक्षणतः फलं स्यात्प्राबोद्भवंस्त्रेक्षम
तोऽन्यथात्वम् ॥ ३५ ॥ होरापासविनुः कुवृत्तिर्जारतो धूर्तो विरूपः खलः ॥ पापात्मा मलिन सुवार्यमाहितं
को गुरो वर्जितः ॥ ३६ ॥ प्रेष्यः शीघ्रगतिर्गभीरहृदयः कामी परस्त्रीजितो देवब्राह्मणनिंदको थितिमु
खरः स्याद्दृष्टिनरः ॥ शांतः सर्वगुणान्वितः स्थिरमति र्नित्यसुहृज्जनको नानाः त्लवरांगनात्मजधनैर्यु
तैः सुवेषः शुचिः ॥ श्यागीमानरतः स्वकर्मनिरतः पात्रंय स्त्रीपतेर्होरायां जननी वरस्यच भवे भसेष्वियो मानवः
नवैः स्वेदशास्थिति तिहोराचंद्रस्य चैव हि ॥ विदेशतल्लाभः स्यात् शुभदृष्टे न वान्यथा ॥ होराधिपः केंद्र ॥६१॥

गतः शुभग्रहैर्दृष्टो युतः संपदवान्भुयान्नरः॥ युक्तो दृष्टः खलैर्युतः पापैर्नीतादिकं वा खरमाहिषं वा॥ इति होराफलं द्रेष्का
णादिवसेश्वरस्य मलिनः भूरोगनावल्लभः क्रूरः साहसिकः कुकर्मकुशलो मूर्खः कुपक्षग्रहः बहुशीगुरुतल्पगो
ऽत्यंतनयो घृतक्रियासंरतः॥ पापात्मा कृपणः खलोऽतिमुखरः स्याद्दृक्शयो नरः॥ द्रेष्काणे रजनीकरस्य सुत
नुः संपूर्णचंद्राननः॥ शीतज्ञो बहुभाषणो नैतविधुरः प्रणयोत्थापिनवी॥ शास्त्रे मंदरतिः सुशीलहृदयो वंध्य
र्चितः स्वबलो धर्मो धर्मरतो विदेशाकुशलः स स्याद्दृश्यो नरः॥ द्रेष्काणे धरणीसुतस्य मलिनः क्रूरो विहीनो ध
नैः॥ पापात्मा पिशुनः सुतार्थरहितः स्यान्निष्ठुरो निर्दयः॥ कुशीलो बहुभाषणो नतत तुष्ट्या कंतरिः क्रोधनो
नोगतः परसेवको गुणिगणोः संमाजितो मानवैः स द्रेष्काणे राशिजस्य बुद्धिः कुशलो स्मापालपूज्यः॥
स हतिधी युर्बलवान् पत्यबहुलः शांतो यशस्वी शुचिः॥ धर्मज्ञाननतः प्रमादरहितो नित्यं सतां वल्लभः शा
स्त्रज्ञः कुलभूषणो बहुधनस्त्यागी चतुष्को नरः द्रेष्काणे धिषणस्य यः शिशुर भूद्दीर्घायुर्व्याधिनो बुद्धि
राः प्रियदर्शनो गुणनिधिर्युक्ताय शोधान्वितः मोक्षज्ञानपरः कृपालयतनुः सुशीलः सुधीः सु
स्त्रीस्नेहरतो न्यहार रहितः स्यात्सुंदरः श्रीमयः द्रेष्काणे भृगुनंदनस्य तनयः पात्रं धरित्रीपतेः सर्वज्ञोपि

नेनानुरागकुशलोदानास्वतंपालकः ॥ मुक्तारत्नवरांगनात्मजधनैः स्फीतः कृपालुः शुचिः ॥ शांतः स्वल्परतो
पिमुक्तहृद्येधर्मोऽनुरक्तोनरः द्रेष्काणेरविनंदनस्यमलिनः क्रोधोक्रूरोमंदुस्तस्करोदुःशीलःकृपणःसुतार्थन
हितः कामानुरोमानवप्रेष्यागुणैर्वर्जितः ॥ पापात्मागुरुनल्पगोऽतिपिशुनः स्यान्नैवाघृणोनिर्दयः ॥ शोकार्तिक
वरस्वरूपरहितः कामानुरोमानवः ॥७॥ लग्नेद्रेष्काणाधिपतिः स्वस्वसौम्यः शुभग्रहैर्युक्तोनिरीक्षितश्च ॥ सत्व
मेवमतोवहलोऽतियुक्तः पापग्रहैः स्यादशुभं चनेत्रं ॥ द्रेष्काणेमित्रर्क्षगस्थैः स्वस्थैः खेटैः सुखंभवेत् ॥ समस्त
धर्मतोऽरवं विपरीतेनसंशयः ॥ इतिद्रेष्काणफलं ॥ दीर्घोवसुचिंतमर्दजः समतनुर्गौरोगभीरापस्तेजस्वी
सुरतोपचारकुशलः पापानुरक्तः सदा ॥ स्वच्छमाहसिकोऽतिचंचलधनोरक्तास्यधर्मः सुखीमूर्खः स्याद्रिम वपः सु
दनोल्पतनयोभीतोनवंशोत्तमः ॥ भवतिवनककांतिर्नातिदीर्घोनरखर्वः अविरलतनुरोमामानवः सुहृद्व
नहृधनपरिपूर्णोधर्मशीलोगुणाढ्यः ॥ विपयसुखसुवेषः पीतरश्मनेत्रांशोकेशाग्रेऽपिसनः सुवक्ताततने
पः प्रपंचनिकृंविचिंततोगौरांगः खनखोडरांगकितग्रीवः स्थापीवलीमत्सरी धूर्तः स्त्रीधनसंग्रहेतिकुशलः ॥६२॥
प्रायोऽल्पधर्मः सुखी ॥ क्रूरः शत्रुविमर्दनोऽतिकृपणः स्याद्भूमिजांशेनरः ॥ पापेमध्ये चलनोचनैः समतनु

विस्तीर्णवक्षस्थलो दीर्घाक्षः स्वितनर्द्धिनोपि दृशान्ते स्त्रैणी मिरायशो मितः शीर्णः कुत्रं पवित्रो पेशुकुशलो धीरो
धनाढ्यः सुखी देवस्वम्बर माल्य[illegible] परदाररतः स्यात् [illegible]जांशे नरः ॥ रूपांशगः कमलोदरः सुवदनो नीलो लोप
लो भेक्षणः ॥ प्रांशुः शोभनमूर्द्धजोति विमलः पारोसुरेषांकितः वुद्धीशोपेति पिप्रियो वहुगुणः श्रे शो
गनो वल्लभो वित्ताढ्यो मधुरःस्वरः सुरगुरोरंशे भवेन्मानवः ॥ रक्तोपांतो नलिननयनो मंजुकेशः श्रे
ष्ठश्रीवो भवति कमलश्यामवर्णः सुनाभिः ॥ सूनः श्रीमान् सुशीलः कविरतिसधनो दानशीलो गुणाढ्यो वस्त्रा
लंकारतुष्टः सुकर्मनिरतो मानवो भार्गवांशे ॥ आविरलतनुरोमा वक्रकेशः कृशांगो भवति ललितनेत्रः श्या
मवर्णः स्वतंत्र ॥ वहुगुणपरिपूर्णः पापशीलो विधर्मी परिमितधनभागी मानवो मानुजांशे ॥ ७ ॥ नवांश वे
लग्नात् सुतपञ्चसौम्यः शुभाशुभैर्युक्त विलोकितो वा ॥ शुभैः सुतास्युः अवुधा नरस्य क्रूरग्रहैः पुत्रसुख
वनः स्यात् ॥ इति लग्नेस्फ[illegible] नवांशफलं ॥ अथ पंचेवलनवांशफलं ॥ मिथुनस्थपलोधःष्टः पापक
निरतः सदा ॥ परेषां व्यसनाशक्तश्चौरश्चवरपमेशके ॥१॥ धार्मिकः सत्यवादी च नाना शास्त्रविशारदः ॥ ६६
स

हो०र०र०
॥६३॥

प्रेनमहोत्साहो द्वितीयांशे भवेन्नरः॥२ उत्पन्नविभवो भोक्ता संग्रामे विगतस्पृहः॥ गांधर्वजमदाया त्कृत्तीयां
शे तु जातकः॥ चतुरंशक जातस्य स्मरणाद्धीनगणादपि॥ सर्वं च संग्रहे नित्यं प्राप्नोति विद्वितले॥४॥ सर्व
ले तु गुणसंपन्नो धनी भवति सर्वतः॥ दीर्घायुर्बहुपुत्रश्च यो जातः पंचमांशके॥५॥ विक्रांतो मतिमान्
शूरः संग्रामेचापराजितः॥ बुद्धिवृद्धिर्महोत्साहो यो जातः सप्तमांशके॥६॥ स्वधर्मकुशलोद्दतः संयतात्मा
जितेंद्रियः॥ भृत्यानां पोषरो दक्षो यो जातश्चाष्टमांशके॥८॥ अष्टमांशक जातस्य ये गुणाः परिकीर्ति
ताः॥ नवांशके तु जातस्य तत्र एव विनिर्दिशेत्॥ कुलिलग्ननवांशफलं॥ मलिनश्च पलंकः स्वल्पायु
रधमोलसः॥ कामी नरोल्पधर्मः स्यात् द्वादशांशे विवस्वतः॥१॥ वंधनाम्नाग्रपोषात्तोधनाढ्यः प्रियदर्शी
नः॥ शिल्पज्ञो बहुधर्मः स्यात् द्वादशांशे विधोर्नरः॥२॥ पिशुनो मलिनो मूर्खः पापात्मा सुरतप्रियः॥
अल्पधर्मो महीजस्य द्वादशांशे भवेन्नरः॥३॥ शुचिः शास्त्रार्थविद्वक्ता सुखी दीर्घो नीश्वरः सुहृदामा
श्रयी भक्तो द्वादशांशे बृहस्पतेः॥४॥ शूरो बहुधनी भोगी नत्यगीतप्रियः सदा॥ शुचिर्दाता क्षमीवक्ता ६३

७२

कुशलो १

द्वादशांशे भृगोः सुतगः॥ पिशुनश्च चपलो धूर्तः कामी परार्थे लुब्धकः॥ मलिनो हीनधर्मा स्याद्द्वादशांशे शनैश्चरः॥
द्वादशांशे बलयुते कलत्राणि बहूनि च। सौम्ये जाया शुभा पापे कुरूपा निर्बलेन्यथा॥ इति द्वादशांशफलं॥ सूर्ये
कु त्रिं: कुशलो मानी विरूपः क्रूरः प्रबलो दर्परहितः परदारगामी॥ पापप्रवृत्तहृदयो रिपुनाशनः स्वबुद्धिस्त्रिंशां
शके क्षितिसुतस्य भवेन्मनुष्यः॥ विद्यासुखार्थरहिताः पिशुनाविरूपा स्त्रीनिर्जिता सकलहा परिपदशीलुब्धाः
॥ उष्णाः कुकर्मनिरता मलिना कृतघ्ना त्रिंशांशके रविजन यस्य भवन्ति॥ आचार्यवर्णनयविक्रमकर्म
युक्तास्तेजस्विनः कृतविदश्च पराध्यः दीर्घायुषो बहुसुताः शिल्पिलाभे तत्र त्रिंशांशके सुरगुरोः पुरुषा भवेयुः
धर्मार्थकामयुतकीर्तिजयप्रयुक्ताः॥ ज्ञानादिचक्रगुणिनो मधांतं दिव्यांगनाभरणपुष्पसुगंधशालाः त्रिं
शांशके शशिसुतस्य भवति पुंसः॥ बहुतरगुणाढ्यः सुंदरश्चारुहासः धृतिजनविलासः सर्वशास्त्रप्रवीणः
तः॥ द्विजवरगुरुभक्तो दानशीलः कृपालुर्दनुजगुरुस्यादानवस्यात्रिंशांशके॥ त्रिंशांशादष्टनस्था
नाधिपे सौम्यदृष्टियुते भोहिते॥ शुभे त्रिंशांशके शुभः सौम्ये नानो विपर्यये॥ इति त्रिंशांशफलम्॥ श्री

गिंमचक्रे ॥ जातकामरतो ॥ गिंमस्थ चक्रे रविभाद्धमानांत्रयंन्यसेन्मूर्द्ध्नि मुखेत्र पंचगह्वेत्वां घयोर्द्वभुजयोर्द्वयं च पा
होरारत्न. णेणाद्वयेवक्षसि षं च भानि मं ॥ नाभौ वस्तिंगे चतष्येकमेकं जान्वोर्भ षट्कं परिकल्पनीयम् ॥ पादद्वये भद्वितयं
॥६४॥ च मे णामु निप्रवर्यैः फल मुक्तमत्र ॥ २ ॥ अत्रवदे चनजान्वोर्नेत्र त्रयं च रणयोर्नेत्र यद्व्यासं कुर्वन्ति ॥ तनफल
मयं ॥ पतः स्वयं मृतं स्वरोदये ॥ गिंमचक्रे न्यसेत् स्थानिभानु भादि त्रिषु स्तके ॥ मुखे श्रीणि तु द्वयं स्कंधे षट्के कं वाहुद्वयोः ॥
पंजरत्ने नाभि वैश्यु ह्यो पुष्पे के पट् वजानुनोः ॥ चरणाभ्यां तथै पैके जन्म भंतत्र तत्फल मिति ॥ सच्छत्र चामीकर
चारुवस्त्र विचित्र वालव्यजनातपत्रैः ॥ विराजमानो मनुजो नितांतं मौलिस्थले भं न लिनीप्रभास्वेत् ॥ १ ॥ आस्य
शानांशयानां भोक्ता चवक्रासत तंत्र सन्नः ॥ ॥ स्मितानन्नो वाक्वनानुपतिरवे भवेद्बंजनने दिपस्य ॥ ४ ॥ बुधा
श्रके तं शवि मुखतां वक्ष्मोत्स्वनाचं प्राप्ति नं श्रनापी ॥ तनोतिशलो ॥ नित्नरामुदारो दिवाकरो द्वास्थितं शके चेत ॥
५ ॥ नूतं नः स्वदेश पुरुषो विशेषाद् भौद्वागः शौर्य युतो नितांतं ॥ विदेशवासं प्रमहत्व्रतिष्ठां मानंरमैव पग
तेप्रसक्तो ॥ ६ वदान्यतां सत्पुरगाव जेनक्षपरापादिनत्वादि परीतरुष्ठा ॥ सन्मानतां प्रासहितो हि मन्यो दिवा
करो भं यदि पाणिसंस्थं ॥ ७ ॥ भूपालतुल्यः स्वकुले सुशीलो बालो विशालोत्तमकीर्तिशाली शास्त्रे प्रवीणः प ६४ ॥

रिस्तिकालेवक्षस्थलेचेन्नलिनीशुभंस्यात् ॥८॥ समासमेतोरगाकर्मभीरुः कलाकलापाकलनैकशीलः ॥ धर्म
प्रवृत्तिः सुतराम्पुरारोनाभीसरोजेंबुजबंधुताराः ॥९॥ कदर्पदर्पोर्जितसाधुकर्मा सदीनदृष्ट्याभिरुचिः कलाज्ञः ॥ चे
ज्जन्मकालेनलिनी शुभंस्यात् सुषस्थले सोतुलकीर्तियुक्तः ॥१०॥ नानादेशानेकधासंप्रचारः कार्पण्यसाहं चचल
स्नामगात्रः धूर्तोमर्त्यः स्वल्पतोनम्र[illegible]जातुस्थानेभानुसंजन्मनिस्यात् ॥११॥ कृषिक्रियालोलनिर
तोल्पधर्मः समोर्जितः सेवनकर्मकर्त्ता ॥ ताराघदिस्यादरविंदबंधोः पादाग्र[illegible]देनसदै[illegible]जीवी ॥१२॥
इति दृग्भचक्रफलं ॥ इति श्रीमद्दैवज्ञवर्यपंडितरामोदयात्मजबलभद्रविरचिते होराक्नत्रे जन्मदुष्टकालसंव
त्सरादिकालाध्यायो द्वितीयः ॥२॥ अथस्पष्टग्रहाणांलग्नादिभावावस्थितिज्ञानंविना देशकर्तुमशक्य
त्वात्पूर्वापरनतोन्नतसहितालग्नाद्योद्वादशभावाःससंधयोभावकुंडलकरोहि अवरोहेफलभाव
विंशोपकलसहितालेख्याः ॥ उक्तंचसर्वसिद्धांते ॥ यात्राविवाहचौलान्नप्राशनेजन्मनिव्रते ॥ नृपाभि
षेककर्त्तव्याभावद्वादशसाधकेइति ॥ अथभावगताग्रहाः ॥ केवलंभानफलार्थमेवज्ञेयानान्यविचा
रेकृपतोवक्ष्यमाणांदृष्टिगणितमैत्रीचक्रादिकंबलोपयुक्तंचस्थानगतग्रहैरेवक्रियते ॥ नभावगतैर्ग्र

होरारत्नं॰ हेनैव त्रिपतेन भावगतैर्ग्रहैः॥ उक्तं च स्तुधानिधौ॥ जन्मादष्टच्छादिशुभाशुभेषु भावाविशेषाः सुधिया यतोत्र
॥६५॥ तत्तद्दृशैनैव दिशंति नित्यं शुभाशुभं तां भावप्रवेन मोगाः॥ श्रीपतिनानु जन्मादेव स्पष्टाख्ययोगादि फलं
भावेनैवमवतीत्युक्तं॥ जन्मप्रयाणव्रतबंधचोलनृपाभिषेकादिकरग्रहेषु॥ पूर्वं हि भावाः परिकल्पनीयास्ते
नैव योगोत्थफलानि यस्मात्॥ अत्रापि तेनैव भावोत्थफलानि यस्मादिति केनपठंति॥ गन्यद्वत्तेनैवो
क्तं॥ भावांशतुल्यः खलु वर्तमानं भावोद्भवं प्रतीतफलं विधत्ते॥ भावोनकेवाप्यधिके चरवेटैस्त्रैराशिकेन
फलमस्य कल्प्यं॥ भावप्रवृत्तौ हि फलप्रवृत्तिः पूर्णं फलं भावसमांशकेषु॥ ह्रासः क्रमाद्भवविरामकाले
फलस्य नाशः कथितो मुनीन्द्रैः॥ संधिप्रयोजनमुक्तमन्यत्र॥ आरंभसंधौ खचरो यदि स्यान्नः फलं ददा
त्यादिमभावजातं॥ विरामसंधौ यदि वर्त्तमानो भागाभिभावोत्थफलं ददाति स्यादिः॥ भाव कुंडली
प्रयोजनमुक्तं वामनेन॥ लग्नादिभावा विन्यस्ताः भावचक्रे द्वादशाख्ये॥ उदयेर्ग्रहयोगाद्यै ख्याजयंती
नंगिनो मिति॥ भावप्रशंसा फलमाह॥ भावफलं भारद्वाजः॥ सीमंतेजन्मचोलोपनीतियात्राप्रवेश
ने॥ अभिषेके विवाहे च शस्तं भावफलं विदुरिति॥ अत्र भरद्वाजवाक्येपि भावैर्भावि फलमेवोक्तं ॥६८॥

नतनुयोगफलं ॥ अथग्रहभावफलान्याह ॥ तन्वूपवनःस्मर्तिः स्थितः संजनयेद्दिनेशो नरं सरोगं विकलं मनोर्थैः ॥ प्रनष्ट
तेजोपचयं धात्रुपक्षप्रभाविहीनं परतर्कके च ॥१॥ द्वितीयसंस्थः कुरुतेऽर्थहीनं सूर्यः प्रसिद्धारहितं कृतघ्नं ॥ अज्ञा
विहीनं विगतस्वभावं कुमित्रयुक्तं परवंचकं च ॥२॥ सूर्यस्तृतीयः कुरुते मनुष्यं नीरोगदेहं सुनयेन हीनं ॥ परोप
कारप्रगतं प्रसिद्धं विवेकविद्याभ्यधिकं सदैव ॥३॥ चतुर्थगः संजनयेत्कृतघ्नं हृसः सदा शीलविवर्जितांगं स्त्री
निर्जितं पुष्टपवं कुदेहं विवर्जितं सत्यधनेन नित्यं ॥४॥ सुतस्थितं स्वल्पसुतं प्रसूते दिनादिनाथः प्रणायेन हीनं ॥
कुहृत्परत्नं व्यसनाभिभूतं पिताधिकं भूरि विपत्तयुक्तं ॥५॥ विपुस्थितेवासरपप्रसूते हन्तारिपक्षं पुरुषं सुरूपं विनीत
वेषं सुजनैः समेतं प्रियातिथिं बांधवसंमतं च ॥६॥ कलत्रगस्तीक्ष्णकरः प्रसूते कुरूपदेहं कुकलत्रभाजं ॥ कफानिला
भ्यां परिपीडितांगं कामातुरं देहगतं सोहृदं च ॥७॥ करोति सप्तः खरांशुवाष्टमस्थो विदेशरक्तं पुरुषं प्रहीनमन ॥ अपी
डितं तस्मभवैश्चरोगैः जनानुरागोत्तमविवर्जितं च ॥८॥ धर्माश्रितस्तीक्ष्णकरः प्रसिद्धं करोति सम्यं नृपतेरभीष्टम् ॥
परोपचिरेण सदासमेतं निरस्तधर्मं स्मृतिवर्जितं च ॥९॥ कर्माश्रितो वासरपः प्रसूते सुरूपभाजं विनयेः समेतं
प्रभूतमित्रं सुभगं सुकांतं लाभाश्रितस्संजनयेद्दिनेशः प्रभूतलाभं सुभगं निरोगं ॥ सुभोजनाच्छादनवाहनाढ्यं प्रिये

नयाधिकं देवगुरुप्रभक्तं ॥१०॥११

हो०सा०

६६

वदकामविचरणं च ॥११॥ अथ यामित्रं संजनयेद्दिनेशो अथैः समेतं कुजनोद्भवेभ्य श्रपीडितं वैरिभिरेव नित्यं
कुकर्मरक्तं कुजनं नतं प्रवा ॥१२॥ इति सूर्यः ॥ मूर्त्तिस्थितो रात्रिपतिः प्रसूते स्वं दर्शविंवः सुभगं सुकांतं ॥ स्त्रीरागः सं
याड्यं बहुपापयुक्तं विहीनपक्षं गतसौहृदं च ॥१॥ द्वितीयसंस्थः कुरुते शशांको अशान्वितं सर्वसमस्तपृक्तं
प्रियंवदं ग्रासमरादेवभक्तं महाप्रभावं बहुसौहृदं च ॥२॥ ताराधिपः संजनयेत्तृतीयः सुरूपदेहं सुभगं मनोज्ञं ॥
स्त्रीवल्लभं सर्वकलासु दक्षं प्रजाख्यभीष्टं बहुपुत्रपौत्रं ॥३॥ सुखस्थितः संजनयेच्छशांकः प्रमत्तसौख्यं पुरुषं
प्रधानं ॥ स्त्रीणामभीष्टं गुरुदेवभक्तं गतप्रभानं गतवैरशोकं ॥४॥ चंद्रः सुतस्थः सुसुतं प्रसूते विद्याधिकं ब्राह्मणदेव
भक्तं गुरुस्वभावं विजितारिपक्षं प्रियंवदं पार्थिववल्लभं च ॥५॥ षष्ठः शशांकः कुरुतेन्यजीवं रोगाधिकं शत्रुनिपीडितं
गं ॥ कुरूपदेहं क्षुधिपासमेतं सौख्यैर्विहीनं परवंचकं च ॥६॥ कलत्रगः संजनयेच्छशांको धर्मध्वजं भूरिदपास
मेतं प्रसन्नमूर्त्तिं विभवान्वितं च प्रख्यातकीर्त्तिः क्षुधिपासमेतं ॥७॥ चंद्रोष्टमस्थः कुरुतेल्पवीर्यं स्वल्पायु
षं सत्यदयाविहीनं ॥ स्नेहैर्विहीनं परदाररक्तं स्वधारनेवांधववर्जितं च ॥८॥ धर्माश्रितः संजनयेच्छशांकः प्रसन्न
मित्रं प्रचुरान्नपानं ॥ प्रक्षिद्विभक्तं प्रणतारिपक्षं प्रशंसितं साधुजनेन नित्यं ॥९॥ आकाशसंस्थे कुरुते ॥६६॥

नेशशांकोऽत्र पत्नीप्रियं वा धवमानपुष्टं ॥ प्रियातिथिं प्रीतिकरं गुरूणां सदैव भक्तं वरदेवतानां ॥१॥ स्वो
च्चाश्रितः सञ्जनयेद्धि दुग्धं प्रभूतलाभं खलु शीतरश्मिः सुरूपदेहं सुतनानुरक्तं उदारचित्तं हतशत्रुसंघं
॥११॥ व्ययान्वितः शीतकरः प्रसूते व्ययैरनिष्टैः सहितं कृतघ्नं ॥ वैरप्रधानं बहुशत्रुपक्षं स्वस्थायुधं स
त्यविहीनवेषं ॥१२॥ इति चन्द्रः ॥ होराश्रितो भूतनयः प्रसूते रक्तास्यरोगैः परिपीडितांगं ॥ पित्तानिलाभ्या
सोहतं कुरूपं विहीनशक्तिं मतिवर्जितं च ॥१॥ धनस्थितो भूतनयः प्रसूते धनैर्विहीनं जनताविरुद्धं
कठोरवाचीनिनतं कुबुद्धिप्रभाविहीनं गतसौहृदं च ॥२॥ करोति भौमः सहजाश्रितश्च नीरोगदेहं
जयप्रधानं नरेन्द्रमानान्वितमिद्धधर्मं प्रभूतकोशं सततं नसृष्टं ॥३॥ सुखस्थितः सञ्जनयेद्धि वक्रः
सुखैर्विहीनं सततं दुःखमेव ॥ सुबुद्धिहीनं गतबंधुवर्गं व्ययाश्रितं कामपरं नृशंसं ॥४॥ सुतः स्थित
सञ्जनयेद्धि वक्रः सुतैर्विहीनं पुरुषं सदैव ॥ पापैस्समेतं परतर्कवं चविद्याविहीनं गतसौहृदं च ॥५॥ रिपुः स्थि
तः सञ्जनयेद्धरारिः कुलप्रधानं प्रियदर्शनं च ॥ सतश्लाघितं साधुजनेन नित्यं विनीतवेषं सततं सुशीलं ॥६
कलत्रसंस्थः क्षितिजः प्रसूते विदेशभाजं कुकलत्रपुत्रं ॥ विवादशीलं बहुशत्रुपक्षं नीचानुरक्तं प्रियसाह

हो॰ सार॰ ६७॥

संच॥७॥ वृत्तिस्थितः संजनयेत्क्षितीशः शस्त्रान्तदेहं प्रभयाविहीनं॥ कुपार्थियाशा(रा) कसमित्रचेष्टं कृपाविही
नं गतसौहृदं च॥८॥ धर्माश्रितः संजनयेत्कुधर्मं मोक्षं कुरूपं गतवैधुवं॥ पापैर्विहीनं विगताभिमा
नं प्रतप्तदेहं स्मृतिवर्जितं च॥९॥ कर्माश्रितो संजनयेत्कुधर्मं मतनयः असत्कुकर्मरतं कुधियासमेतं
जनापवादैः प्राप्यं कुत्तधनं स्वपक्षमं बांधववर्जितं च॥१०॥ लाभाश्रितः पार्थिवलाभयुक्तं नरं गतस्ते स्थिति
नः सदैव॥ हतारिपक्षं निजवंधुमान्यं प्रशस्तशीलं निशाधिपलाभिमानं॥११॥ व्ययाश्रितं संजनयेच्च भौ
मो व्ययाधिकं क्रूरस्थितप्रकृतं॥ प्रमत्तनपांव्यसनेसमेतं नपाधिकं धर्मविवर्जितं च॥१२॥ इति भौम॥
तनुस्थितः सोमसुतः प्रसूते प्रज्ञाधिकं मानिनमिष्टधर्मं। महाप्रभावं च जिनैर्विहीनं गुणोत्करं पार्थिवसंमतं च॥
१॥ धनस्थितः संजनयेत्कुशांकिः प्रभूतकोशं स्वजनानुरक्तं प्रियंवदं प्राज्ञरादेवमत्तं मनस्विनं कीर्त्तिक
रं सदैव॥२॥ तृतीयगः सोमसुतः प्रसिद्धं नरं प्रसूते प्रणातं विनीतं प्रमत्तमित्रं प्रमदासमीपं मायाप्रपं
चैरहितं निरीतम॥३॥ बुधो विधत्ते बहुबुद्धियुक्तं पातालगः पुष्टशरीरिरागं च॥ कृषिक्रियालाभयुतं विलि
नीतं व्याधिप्रमुक्तं परमर्दनं च॥४॥ स्वल्पात्मजं संजनयेन्मनुष्यं सुतस्थितः सोमसुतोल्पवीर्यं॥ ६७॥

कोनाशमर्त्यं व्ययपापस्य तं स्वधास्तु मिषैः परिवर्जितं च ॥ पातारिपुस्थितो भृगुरिरिपुग्रस्तं नेत्रुष्याविपुक्तो भलाभतनं ॥
प्रियामिषं प्राप्तेरामन्त्रितं नं सरानुरक्तामानिपीडितं च ॥ ६ ॥ कलत्रगः सोमसुतः सुखस्थं नं रं ग्रस्तं तेवृषभोग
भाजं पतिव्रताक्रामम निष्कृहीनं परोपकारं भ्रातृं नं स देव ७ ॥ रंध्रोऽग्नितो रं ध्रष्युतं निनतां तं वुधं ग्रस्तं तेस उम
मनुष्यं ॥ कफानिला मयापरिपीडितां गं कृशविवराकूलघातं मे च ॥ ८ ॥ भाग्यान्वितः सम्पगुरोः समेतं चेद्रा
मजः प्रीतिकरं ग्रस्तने ॥ जितेन्द्रियं साधुजनानुरक्तं कृषिप्रधानं च प्रगल्भमेव ॥ ९ ॥ नभस्तलस्थ कुरुते
शशाविसुरूपदेहसुभगं सुशीलं ॥ सद्धाता छादनवाहनाद्यैः श्रीरामभीदं सुतपान्वितं च ॥ १० ॥ आ
यस्थितः संजनयेत्सुतं पुंधावि वेदा ७ मतीव कान्तं ॥ योगग्रभुतं प्रस्थितां निमानेन पविन्नियाकुल्पवित्र
रां च ॥ ११ ॥ व्यया श्रितो भारती भाजं वु धग्रस्तं तैविषपग्रशान्तं ॥ परामिमृतं निजवंधुवर्गैः कृतं पदेह कु
पिपाकृतं च ॥ १२ ॥ इति बु. फ. ॥ जीवः प्रस्तं तनुगः सुगात्रं सौभाग्यभाग्यं पापचितं दयालुः ॥ प्राप्तोऽहिपुत्रं
हतशत्रुपक्षं सुकीर्तिनं नीरमतीवहृष्टं ॥ १ ॥ कोशाश्रितः स्यात्सुरराजमन्त्री सुविन्नशान्तप्रमृगवशे दक्ष
नाशायपापस्य च शत्रुरोगे परोपजातस्य सद्भूपणास्यं ॥ २ ॥ तृतीयगो देवपतिः मपरज्योमेधान्वितं

होरार.
॥६८

ऽजनयेत्सुविरूपं ॥ कुलप्रधानं प्रमदाजनमान्यं प्रसिद्धमुर्वीतलमण्डनं च ॥ ३ ॥ सौरर्क्षगाश्रितसं जनयेत्सौख्य
दैवेरतं नैकजनप्रतापं भोग्यं ॥ प्रियातिथिं बांधवलोकमान्यं प्रमत्तया नाशनमस्य जने च ॥ ४ ॥ प्रमत्तपुत्रं सुदा
रमैत्रीयुतं ख्यातं संजनयेन्मनुष्यं ॥ प्रख्यातिपुत्रं सुधियासमेतं प्रियंवदं ब्राह्मणसंमतं च ॥ ५ ॥ षष्ठाश्रिते नरि
रिपुप्रभूतं करोति मर्त्यं बहुरोगयुक्तं ॥ विदेशसेवानिरतं कृतघ्नं सदैव सक्तं जनतासमेतं ॥ ६ ॥ सुरूपदारं सुमतिं
सुशीलं कामाश्रितादेवगुरुः प्रसूते ॥ गर्व्यान्वितं वा वृत्तजनेन हीनं सत्वान्वितं देवगुरुं जगत्यां ॥ ७ ॥ मृत्युस्थितो मं
त्री नु बुद्धिविवर्जितं नागं करोति जीवः प्रबलं मनुष्यम् ॥ विद्याविवेकागमदूषितं च प्रभावहीनं परवंचकं च ॥ ८ ॥ ध
र्माश्रितो देवगुरुः प्रसूते सुधार्मिकं सत्यदयासमेतं ॥ नानाधनैः संयुतमिष्टबंधुमतापितैः साधुजनप्रशस्तं
॥ ९ ॥ कामाश्रितो देवगुरुः प्रसूते सुकर्मभाजं जनताप्रधानं ॥ नरेंद्रमानेन युतं समेतं देवद्विजानां निरतं निरीहं ॥
१० ॥ लाभाश्रितो लाभपरं प्रयुक्तं सदैव सक्तं सुरराजमंत्री ॥ प्रभूतपानाशनवित्तशंसासम्पूर्णहर्षं प्रमदाप्रियं च ॥
११ गुरुः प्रसूते व्ययगो मनुष्यं विदेहशीलं परवित्तलुब्धं ॥ ईर्ष्याधिकं पापजनानुरक्तं कुशीलनष्टं परवंचकं च ॥ १२
नानाविधं कामनिपीडितांगं व्यापत्समेतं व्यसनोद्भवैश्च ॥ १२ इतिगुरुः ॥ भृगौ तनुस्थे सुतनुप्रसूते शास्त्रार्थ ॥ ६८ ॥

रत्नं प्रथितप्रभावं॥ प्रियंवदं सर्वकलासु दक्षं तनोति पद्मं विनयान्वितं च॥१॥ द्वितीयगो भार्गव एव धत्ते धनं वि
चित्रं भजनानुरागं॥ सुवर्णमुक्तामणिवस्त्रलाभं विमुक्तरोगं हतपापवेद्मं॥२॥ शुक्रस्तृतीयः प्रगुणानरिप
क्षेन्नरं प्रसक्तं तेन सुसंप्रशान्तं॥ तेजस्विनं भूरि दयासमेतं सुरूपगात्रं विनयान्वितं च॥३॥ सुखस्थितो भा
र्गवनंदनस्ततः सुखानि सर्वाणि करोति नित्यं॥ रोगक्षयं साधुजनेन सख्यं सदानुरक्तं गुरुदेवजं वा॥४॥
करोति शुक्रः खलु पंचमस्थः सुतान्विचित्रान्प्रचुरप्रभावान्॥ वाचोतिमृद्वीं न च सर्वकाले प्रभूत
नयान्प्रचुरप्रभावं॥५॥ षष्ठो भृगुः संजनयेन्नु रूपं प्रज्ञाविहीनं जडताप्रवृत्तं॥ स्वल्पायुषं स्वल्पधिया
समेतं संत्यक्तशौचं निजधर्मसम्प्रवृत्तं॥६॥ कामाश्रितः संजनयेत्प्रसिद्धं शुक्रः सुमूर्तिं सकलप्रभाजं सत्या
धिकं भूरिदयासमेतं प्रशंसितं साधुजनं सदैव॥७॥ शुक्रोऽष्टमस्थः कुरुतेऽल्पसत्त्वं विदेशसक्तं व्यसना
भिभूतं॥ स्वल्पायुषं बंधुजनैर्विमुक्तं सदारिपुक्तं गुरुदेवकृत्यो॥८॥ भाग्यः स्थितः संजनयेन्मनुष्यं भा
ग्यः समेतं विविधं सदैवा॥ प्रभूतलाभं प्रचुराभिमानं प्राप्तिर्द्विजं तं प्रगुणा तारिपक्षमालं॥९॥ शुक्रः प्रस
ते खलकर्मतः स्थः सुकर्मभाजं सुधनं मनुष्यं॥ सुशीलमाद्यं सुसुतं सुकान्तं सदैव सिद्धान्वितमिष्टधर्मे

होरारत्न
६७

१ चापस्थितो देवगुरुः प्रसूते प्रसूतमायुष्यसुदारवेषं ॥ कन्याग्रजं पार्थिवमानयुक्तं बहुप्रसिद्धिं प्रभुता
समेतं ॥११॥ करोति शुक्रो व्ययगो मनुष्यं व्ययाधिकं वीर्यविहीनदेहं ॥ कन्याग्रजं वित्तविहीनपुत्रं विवर्जितं
शीलदयायतिनस्त्रं ॥१२॥ इति शुक्रः ॥ मंदस्तनुस्थः कुरुते सुमंदं नीचाश्रयं पापकृपातुरं तं । रोद्रः कृशां
गानिपीडितो गंधिहीन सत्वं कुमतिः सुदैवा ॥१॥ धनस्थितः सूर्यसुतः प्रसूते धनैर्विहीनं बहु याचु पाजं ॥
नानाप्रकारैर्व्यसनैः समेतं कृशं विवर्णं गतिवर्जितं च । यदि धीप्रवर्त्मसंमर्दकलालुङ्कृतं प्रसन्न वित्तप्रभुता
समेतं सौरिस्तृतीयः कुरुते सुकार्यविनान्वितं रोगविवर्जितं च ॥३॥ चतुर्थगः संजनयेन्मनुष्यं यानैः स्वरः
सौख्यविवर्जितांगं । विदेशवासं स्वपराभिभूतं सुहीन वृत्तिं निजहीनबंधुः ॥४॥ करोति सौरिः खलु पंच
मस्थः कुमित्रभाजं च कुमित्रयुक्तं । विहीनबोधं विगतप्रतापं विवर्जितं सर्वसुखेन नित्यं ॥५॥ सौरी रि
पुस्थे विगतारिपक्षं करोति मर्त्यं नृपतेरभीष्टं । सद्भोजनाछादनयानमेतं स्वधर्मसक्तं सुधियाप्रयुक्तं
॥६॥ कलत्रगः सूर्यसुतो विधत्ते कुदाररक्तं कुधियासमेतं पापानुरक्तं विनयेन हीनं कुसंगतिः शास्त्र
विवर्जितं च ॥७॥ मंदोष्टमस्थो बहुमंदपुत्रं मदप्रसक्तं विगतप्रभावं रक्तप्रकोपेन निपीडितांगं धिया

ईर्ष्याधिकं वित्तधियाविही
विहीनं परतर्ककं च ॥ न्यायधर्माश्रितं संजनयेत्सदार्किः संस्मृत धर्मजनतासमेतं ॥ ईर्ष्याधिकं वित्तधियाविही
नं प्रमत्तको पसुखत्ववर्जितं च ॥ ९ ॥ शनैश्चरः कर्मगतः प्रसूतेसुकर्मभाजं सुकल्पत्रपुत्रं स्थिरस्वभावं सुनयप्रधा
नं नरेंद्रपूज्यं प्रभुनं प्रतापं ॥ १० ॥ शनैश्चरः लाभगतः प्रसूते विचित्रवलामे सहितं निरीहं । शास्त्रातुरत्तो विजितारिप
क्षं नरेंद्रपूज्यं प्रभुनं प्रतापं ॥ ११ ॥ करोति सौरो व्ययगो विकोपश्रमघ्यं पापरतं कुमित्रं । सदैवहीनं परिपी
डितं स्वशीतं साधुजनैः सदैव ॥ १२ ॥ इति शनिः ॥ अथ राहुभावफलं जातकतत्त्वप्रदीपे ॥ लग्ने तमो दु
रुतां गं साधुप्रचारैः सकलैर्विहीनं ॥ १२ ॥ इति शनिः ॥ श्रीर्षैव्याधि कामरसे न पुत्रं करोति वादं द्विज पैसरोगं ॥ १ ॥ धने
धगाभिः स्वभावं नरं खलं सर्वजनानुवंचकं । तीर्थैव्यापी कामरसे न पुत्रं करोति वादं द्विज पैसरोगं ॥ १ ॥ धन
विनाशकरो हि दरिद्रतां खलु तदालभतेमनु
जते रविचंद्रविमर्दनं मुखरतां कलि भावमपोलभेत ॥ धनविनाशकरो हि दरिद्रतां खलु तदा लभते मनु
जोऽटनं ॥ २ ॥ दुश्चिक्यरि पराजयं प्रकुरुते लोके जयं पापराश्चिन्तावाविगमितदा हि लभते सौख्यं विलास
दिकं ॥ ३ ॥ भ्रातृस्थानिधनं परोऽस्थमरसां दारिद्र्यलोकेजयं सर्वसौख्यगयोः पराक्रमयुतं कुर्यात् राहुः सदा ॥ ३ ॥
दिकं ॥ ३ ॥ भ्रातृस्थानि धनं परोऽस्थमरसां दारिद्र्यलोकेजयं सर्वसौख्यं तयोः सुजनितासुतमित्रसुखं नरो न लभते वसरात्र
सुखगतेन किंचिदविमर्दने सुखविनाशनतां मनुजो लभेत सुजनितासुतमित्रसुखं नरो न लभते वसरात्र
नम ॥ ४ ॥ सुहृत्क्रमे पुत्रविनाशनं च विघाल्पतां स्वोदरपीडनं च ॥ महात्रमं चैव विकल्पतां च प्राप्नोति जं
नम ॥ ४ ॥ सुहृत्क्रमे पुत्रविनाशनं च विघाल्पतां स्वोदरपीडनं च

होरार॰

तुःसुतगेचराहौ॥५॥ शत्रुक्षयंमंदसमागमंचपशुप्रपीडांचरिपीडनंच॥ समागमंम्लेछजनैर्महाबलत्वाप्नोतिमं

७० नुःयदिषष्ठगस्तमः॥६॥ जायाविरोधंखलुवाग्रणाशंप्रचंडरूपामयकोपयुक्तो॥ विवादशीलामयपोगयु

क्तोप्नोतिजंतुर्मदगंतमश्चेत्॥७॥ अरिष्टनाशंखलुगुह्यपीडांगमेरपीडांवपणास्यवृद्धिं॥ आप्नोतिजंतुःकि

लद्रव्यलाभंसिंहीसुतंवाखलुमृत्युगेऽर्जंतुः॥८॥ भाग्यात्स्वतामार्गपैविरोधिनीचदारिद्रभावंविविधावयोगु

॥धर्मार्थनाशंकिलधर्मगंतमःसुखात्पतोवैमरणंनरस्य॥९॥ सन्नत्वसौख्यमपोमनुजोलभेन्नृपसमा

गमनंःसकलंपफलंद्यामगोनविचंडनिपूर्धहापितःसुखंनलभेनवृहावनं॥१०॥ लाभेगतंयदिगमःसुला

र्थलाभंसौख्यागतांन्टपगणाविविधश्चमानः॥ वस्त्रादिकांचनचतुष्पदसौख्यभावंप्राप्नोतिकेर्विज

यतामनुजोलसम्य॥११॥ नेत्रेरोगंकिलपादघातंप्रपंचभावंकिलविप्रलाभं॥ दृष्टैतच्चिर्मेच्छसेवनंच

क्रेरोगनिपानंअयगंतमश्चेत्॥१२॥ इतिराहोर्द्वादशभावफलं॥ चमत्कारचिंतामणौ॥ यदालग्न

गःकेतवःशरीरकार्श्यंभवेत्स्वरोगः॥ भयंव्ययतांच॥ कलत्रादिचिंतामहोद्वेगतावायदीरेतिवाधाव्य

पामानतात्॥१॥ धनेकेतुगोयस्यवार्यस्यनाशंकुटुंबाद्विरोधोनृपादेश्चचिंता॥ सुखयोगदःस्यात्स्वैनै ॥७०॥

नीतिभाषी नतोस्तेग्रहे सौम्यगेहे त्रिसेरव्यं ॥२॥ शिखीदुश्चिक्ये शत्रुनाशं चवाद्यं धनेभ्यापि लाभं जयं मित्रतोपि भवे
दुद्धिनाशः सदा बाहुपीडाभयो हृद्गतामस्तनसो हृद्गतेव ॥३॥ चतुर्थेन मातुः सुखं नो कदाचित्सुहृद्दुर्गतोपि पितृतो नाशमे
ति शिखी बंधुहीनं सुखं नैव गेहे चिरं नो तसे सर्वदा व्यग्रता च ॥४॥ यदा पंचमोपस्य केतुश्च जातस्तदा चोदरे वातपि
तादिकष्टं ॥ स्वबुद्धिर्व्ययः संततिः स्वल्पपुत्रा सदा लाभभावे विलंबो भवेच्च ॥५॥ न मच्छाद्ययाष्ठगे शत्रुनाशं ल
भेन्मातुलात्यक्ततो मानभंगं ॥ चतुष्पदात्सुखं सर्वदा स्वल्पमेव निरंतरा द्देहं सदा व्याधिनाशाय ॥६॥ शिखी
सप्तमो मार्गतो हृद्गता च निवृत्तिश्च नाशोऽथवा निसंधेः भवेन्नीचतः सर्वदा लाभकारी कलत्रादिपीडा व्यये
व्यग्रता च ॥७॥ गुदे पीडितो वा रदाद्रोधयरोधं यदाष्टगः अन्यकामुग्मभे च ॥ भवेद्बंधगोराहुपृष्ठाभिधानस्तवरो
गिभिज्ञा तो सुरवार्यस्य लाभं ॥८॥ यदा धर्मगः केतुको धर्मनाशं सुतीर्थे मतिनैव ततो भाग्यालिब्धिः सहोत्थ
व्यपावाहुरोगं विधत्ते तमोहानतो हास्यवृद्धिं करोति ॥९॥ पितुर्नो सुखं कर्मगो यस्य केतुः स्वयं दुर्भगो मातृ
नाशं करोति हृद्गता कहते स्यात् पीडास्तदेव यदा वे राके कन्यकापातदात्मा ॥१०॥ सुभाग्यः सुविद्याधिकोद
ढीनोप सुमित्रः सुनेत्रः सुवस्त्रप्रियश्च ॥ सदा पीडितं संततिर्दुर्भगस्त्रापि तल्लीसलाभगः सर्वदा लाभकारी ॥

७२

११ शिखीक्षुद्ररोग: अग्निनेत्रे च पीडा स्वयं राजतुल्योऽव्ययेवाप्नोति पितुर्नाशनं मातुलेनैव शर्म तज्जापीडिताव
होरारत्न. स्ति गुह्ये स देव ।।१२।। इति तनुभावफलं ।। अथ सावधिभावफलमाह होराज: ।। लग्नगो गोर्धस्तिथिमि
।।७१।। ति वत्सरे पीडनं भ्रद: ।। सप्तमेऽब्दे व्यतीते द्वितीये वर्षे: प्रपद्यते ।। ततो यो गौ नरवनितेवत्सरे द्रव्यलाभ र:
तुर्थग: कलहं कुर्यान्मन्वब्दे दिननायक: ।। नवमेऽब्दे पितुर्मृत्युं कुर्यात्पंचमगो रवि: ।। त्रयोविंशतिमेऽब्दे च
सर्वस्वं पष्ठग: ।। चतुस्त्रिंशत्तमे वर्षे स्त्रीनाशं सप्तगो रवि: ।। अष्टम: स्त्री मृतिं खवेद्ब्दे तीर्थदो नवमो र
वि: ।। एकोनविंशतो वर्षे दशमे क्लेशवियोगद: ।। पुत्रलाभं त्रिनमिते वर्षे कुर्यात्खलाभग: अष्टत्रिंशत्तमे
ऽब्दे च हानिदो द्वादशे न कि: ।। इत्यर्क: ।। लग्नस्थश्चविधूरोगं सप्तविंशतिवत्सरे ।। तस्मिन्नब्दे ३७ कन्योनौ
द्वितीये पीडनं तपा तृतीये पंचमे वर्षे वैधुलाभकृत्तेःशशी ।। चतुर्थग: पुत्रलाभं द्वाविंशे वत्सरे ध्रुव
मनुवर्षे पंचमस्योऽवहीन: पीडनप्रद: ।। षष्ठेऽष्टमिते वर्षे तु गनाशं चन्द्रस्तु कुरुत ।। सप्तमेमातनाशं
च वर्षे मितितिथिप्रुवं ।। अष्टमे दिवसे जप्ये तस्मिन्वाहयनेमत: ।। नवमे तीर्थयात्रां वशाद्दुर्धे निम्न ।।७१।।

शामेत्वामदष्टांद्रोवर्षेरामात्तद्धिसंख्यके॥ एकादशोविंशतिमे राजमानं चतुष्पदे॥ द्वादशो हानिपीडा वत्सरो येव
रेमे चेत्॥ इतीन्दुः॥ पंचमे द्व लग्नगतो भौमो ऽरिष्टं करोति च॥ धनहा द्वादशो वर्षे धनस्पष्टमहीसुतः॥
पंचमः पंचमे वर्षे वं धु
त्रयोदशे वंधुसंख्यं ततोऽपकुरु ते कुजः॥ चतुर्थे विंधुहानिं च हायने चाष्टमे धुवं॥ द्वाविंशति
नाशकरः कुजः॥ पुत्रलाभकरः षष्ठतनुविंशे च वत्सरे॥ सप्तमे भूमिजे वर्षे जायानाशं करोति च॥ सप्तविंशतिमे वर्षे शास्त्रभीतिरत
नमेव र्षे विपत्तिं चाष्टमे कुजः॥ मन्दवर्षे पितृनाशं च करोति नवमः कुजः॥ पंचाधिशतिमे वर्षे हानिदो द्वादशः कुजः॥ इति भौमः॥
कुजः॥ पंचवेदमिते वर्षे धनलाभगः कुजः॥ पंचविंशतिवत्सरे चाष्टेऽधननाशं द्वितीयगः॥ २ ततो षोडशे वर्षे
दशमे वत्सरे कीर्तिवृद्धोपद्यति लग्नगः॥ अष्टविंशतिवत्सरे चाष्टे धननाशं द्वितीयगः॥ शत्रोः सकाशान्मृति दो जो रिगः कलि२१ वत्स
द्वाविंशे च चतुर्थगः॥ पुत्रलाभस्त्रवर्षे द्विंशे मातृहा पंचमो वुधः॥ चतुर्दशे वत्सरे चद्रव्यहा राशेर्जो ष्टमः १कोनत्रिंशे
रे॥ स्त्रियं सप्तदशो वर्षे ददाति शशिजो ऽस्तगः॥ शत्रोः सकाशान्मृतिदो जो रिगः कलि२१ वत्सरे॥ देवमातृमृत्युदो नवमो व
ये देवमातृहा पंचमो वुधः॥ शत्रोः सकाशान्मृतिदो जो रिगः कलि२१ वत्सरे॥ धनलाभकरो लाभे द्वादशो हानिदः स्त्रियः॥ इति वुधः॥
धः॥ द्रव्यं नवेंदुवर्षे चाष्टम्यः पंचाधिवर्षके॥

होरा. ७२

प्रजावरोऽष्टमे वर्षे लग्नसंस्थो बृहस्पतिः॥ नवत्रिंशतिमे वर्षे धनस्थस्तत्र मन्दगुरुः॥ सप्तविंशे राजमानेन
एव कुरुते नृणां॥ सुहृत्समागमं विंशे तृतीयः कुरुते गुरुः॥ द्वादशे वर्षे धनयोलाभमीज्यस्थश्चतुर्थगः स्व
मे मातुलारिष्टं कुरुते पंचमस्तथा॥ चत्वारिंशतिमे वर्षे षष्ठस्तत्र मन्दगुरुः॥ सप्तविंशे राजमानेस
एव कुरुते नृणां सुहृत्समागमं विंशे तृतीयः कुरुते गुरुः वैरिभ्यो भयदो रोगः सप्तमो लाभं च बृहस्पतिः १७ त्रिंश
ति वर्षे मृत्यु व्याधिं वरोष्टमः॥ पितुरिष्टं च वदेत् दशमे नवमस्थो वर्षे॥ दशमस्थो पंचविंशे व्ययकृद्व्यय
गो भवेत्॥ इति गुरुः॥ भृगुस्तु दशवर्षे लग्नस्थः परदारगः॥ कवः षष्ठमिते वर्षे द्वितीयो धनलाभदः॥
तृतीये त्रिंशे दारास्यात् तुर्ये गोवधुसौख्यदः॥ चतुर्थे पंचमे वर्षे पंचमे लाभकृद् भृगुः॥ एकादमिते वर्षे
षष्ठे शत्रुमतिप्रदः॥ स्त्रीलाभसप्तमगः स्यात् द्वात्रिंशतितदशे॥ अष्टमे द्वादशे वर्षे स्व परांगमदो भृगुः॥ न
वमे ऽष्टः पंचदशे वर्षे नवमे भृगुः॥ बहुसौख्यं चतुर्थे दशे लाभमयुक्ते अयव्ययदाति॥ भृगुजो द्वादशे गोदधाति
पंचमे वेध नानि च॥ मंदस्याशे हो वैनाक्ष्यपत्नं तत्रैव हि भौमवत्॥ चमत्कारस्य भावफलं तदिल्लाजेन व ७२॥
भाषितं मया॥ इति भावफलं॥ ननु वस्यापि पंचमस्थः सौम्यः संतानं नाशकः॥ पापः संतानकार

कोऽस्य पते॥ तत्र विंकारराशिभि निचेतव्यते॥ सौम्यः शयनचेष्टायां निद्राचेष्टायां स्थितः संतान नाशक
कथित॥ तत्रैव पापसंतानकारकः प्रोक्तः इत्यतो ग्रहचेष्टा चेष्टावशेन सर्वेषां भिन्नं भवति॥ अतो विशेषप
त्वज्ञानार्थं शम्भुमतेस्वं ते न कौमुदीप्रोक्त॥ भावग्रहभाववेष्टा क्रियारोलिख्यते॥ स्थानापद्धि धाभावं यंभुन
गदिता पुरा॥ एतत्सर्वं प्रयत्नेन लिख्यते स्वमयाऽधुना॥ लज्जितो यथा पुत्रे गेहगतः रवे रोराकुंजतो
यथा तथा॥ नवमिंदव कुजेर्षुन्तो लज्जितो ग्रहएव च॥१॥ नगस्थो नगतो वापि त्रिकोणेऽपि भवेत्पुनः॥
गर्वितः सन्निगदितो मुनिभिः कृतनिश्चयैः॥२॥ शत्रुगेही शत्रुयुक्तो [illegible] दृष्टो भवेद्यदि॥ क्षुधितः स च
विज्ञेयः शनियुक्तो यथा तथा॥३॥ जलराशौ स्थितः खेटः शत्रुणा चावलोकितः॥ शुभग्रहान पश्यति
तृषितः स उदाहृतः॥४॥ मित्रगेही मित्रयुक्तो मित्रेणा चावलोकितः॥ गुरुणा सहितो यश्च मुदितः स
प्रकीर्तितः॥५॥ नविरणासहितो यश्च पापाः पश्यंति सर्वथा॥ क्षोभितं न विजानीयात् शत्रुणा यदि
वीक्षितः॥६॥ येषु येषु च भावेषु क्षोभ्यास्तिष्ठति सर्वथा॥ क्षुधितः क्षोभितो वापि स नरो दुःखभाज
नः॥७॥ एवं क्रमेणावबोध्य सर्वभावेषु पंडितैः॥ बलाबलविचारेण वक्तव्यः फलनिर्णयः॥८॥ अ

होरारत्न॰ ४२

न्योन्यं च शुभाशुभं फलं मिश्रं वदेत्पुनः ॥ बलहीने तथा हानिः सबले च महत्फलं ॥ ९ ॥ कर्मस्थाने स्थितो यस्य ल
ज्जितस्तृषितस्तथा ॥ क्षुधितः क्षोभितो वापि स नरो दुःखभाजनः ॥ १० ॥ सुतस्थाने भवेद्यस्य लज्जितो ग्र
ह एव च ॥ सुतनाशो भवेत्तस्य स्त्रियो नित्यं सदैव धा ॥ ११ ॥ क्षोभितस्तृषितश्चैव सप्तमे यस्य वा भवेत् ॥ म्रि
यते तस्य नारी च सप्तमाहर्दिगंबरः ॥ १२ ॥ अन्येषां च स्वभावाश्च प्रोक्ताः शास्त्रे प्रयत्नतः ॥ ग्रहाणां च बलं
बुध्वा फलं वक्ष्ये यथाक्रमं ॥ १३ ॥ शयने चोपवेशे च नेत्रपाणिप्रकाशने ॥ गमने छात्रगमने सभा
यां वसतिस्तथा ॥ १४ ॥ आगमो भोजने चैव नृत्यलिप्सा च कौतुकं ॥ निद्रा ग्रहाणां चेष्टास्तु कथिताः पूर्व
सूरिभिः ॥ १५ ॥ यस्मिन्नंशे स्थितः खेटस्तेन तं परिपूरयेत् ॥ तन्नंशेन संगुण्य स्वनक्षत्रे नियोजयेत् ॥
१६ ॥ तन्नंशेन संगुण्य स्वनक्षत्रे च योजयेत् ॥ जातनामं एकीकृत्य सदा बुधः ॥ रविणा हरते भागं शेषं च
ये नियोजयेत् ॥ नाम्नः त्रिगुणं दत्वा रूपं च द्वादशाहृतं तथा ॥ कुजे च सप्तं बुधे त्रीणि नियोजयेत् ॥
गुरौ द्वादशमं दद्यात् शुक्रे च पंचभागवे ॥ शनौ त्रयमयोदं च राहौ दद्यात् चतुष्टयं ॥ शेषं हतं वराग्रेण
ग्रहाणां त्रिविधं भवेत् ॥ दृष्टिश्चेष्टा विचेष्टा च कथिता मुनिपुंगवैः ॥ यस्मिन्नंशे [illegible] ॥ जन्मनि स्वर्पीद्द्यो ४२

ग्रहा यस्मिन्नृक्षे तिष्ठन्ति तन्नक्षत्रसंख्यया तत्संख्यां गुणयेत्॥ पुनस्तं राशिं नवांशसंख्यया गुणयेत्॥ पुनर्जातस्य ज
न्मनक्षत्रजन्मदंडजन्मलग्नसंख्यां च योजयेत्॥ ततो द्वादशभिः शोधयेत्॥ शेषमिता ग्रहचेष्टा जातस्य पुनर्लब्ध
संख्यया लब्धसंख्यां गुणयेत्॥ नाद्दत्रीङ्गाङ्केन पूरणं नाम॥ तन्मध्ये नयेन नाम्नाद्यक्षरस्याद्यस्वरवर्ण
स्वरसंख्यां संयोज्य द्वादशभिः हृत्वा यल्लब्धं तत्पुनः पूर्वोक्तावस्था तत्र यस्य यस्य ग्रहस्य पूर्वोक्तरीत्या क्षेपकं तस्य क्षेपकं सं
योज्यम्॥ त्रिभिर्हृत्वा शेषे दृष्ट्याद्यवस्था॥ उदाहरणं॥ जन्मनि मघायां रविस्तेन मघासंख्यया १० रविसंख्या १ गुणिता
१० पुनः सिंहस्थांशोर्कस्तस्मात्सप्तभिर्गुणिता ७०॥ पुनर्जन्मभमनुराधा १७ उदयाद्गतघटी ४५ वृषलग्न २ एषां सं
ख्यया पूर्वांको युतः १३४ द्वादशभक्तं शेषं २ तेनार्कस्योपवेशनावस्था॥ २ तदवस्थांकगुणिता ४ तत्र हकारनामाद्यस्वर
अकार तत्संख्यया १ युता ५॥ द्वादशावशिष्ट ५ नोक्षेपक ५ युत १४ त्रिशेषं २ तेनार्कस्योपवेशने चेष्टावस्था एवं च
ऽन्येषामपि॥ दृष्टौ स्वल्पं फलं ज्ञेयं चेष्टायां विपुलं फलं॥ विचेष्टायां फलं न स्यादेवं दृष्टिफलं विदुः॥ शुभाशुभं ग्रह
णां ग्रहराशीनां च समीक्ष्य प्रबलाबलं॥ तेषां स्थानविशेषेण फलं ज्ञेयं तथा बुधैः॥ निद्रायां च यदा पापो जायास्थाने
शुभं वदेत्॥ यदि पापग्रहे दृष्टे न शुभं च वदेत्तदा॥ यदि वा शत्रुदृष्टौ स्याद्विपुलाय स्त्रीवियोगतः॥ तदा नारी मृता न
गे१

हो॰ रा॰ र॰ सप्तमेत्वष्टमे सुनिश्चितं॥ शुभग्रहैर्यदा दृष्टः शुभग्रहैः समन्वितः॥ नारीवा स्त्रियते तस्य स्वप्रमावशिरोधनः॥ सुतः स्थाने स्थि
तः पापैर्निरीक्षितः शयनेपि वा॥ तदाशुभं भवेत्तस्य न कार्या विचारणा॥ लग्नस्थाने स्वगेहे वा त्रिकोणे वा यदा भवेत्॥ त्र
॥७४॥ न्त्यस्य तदा नाशो जायते नात्र संशयः॥ शुभग्रहे यदा तत्र शुभैर्वापि दिवीक्षितः॥ तदापि स्वप्रमापत्यनाशो भवति नि
श्चितं॥ मृत्युस्थाने स्थितः पापैर्निरीक्षितः शयनेपि वा॥ तदा तस्य भवेन्मृत्युः स्याज्जातः परस्तथा॥ शुभग्रहैर्यदा दृष्टः
शुभैर्वापि दिवीक्षितः॥ तदा स्वमरणं तस्य गंगायां च विशेषतः॥ पापग्रहैर्यदा दृष्टः शुभो वा राज्ञ वीक्षितः॥ तेन तस्य शिरः
छेदो मुनिनापरिकीर्तितः॥ अष्टमस्थो राशिनि कुजो मेषो वा तत्र संस्थितः॥ अपमृत्युर्भवेत्तस्य शिरश्छेदान्न संशयः॥
कर्मस्थाने यदा पापः शयने भोजनेपि वा॥ तदा कर्मविपाकः स्यान्नानादुःखप्रदायकः॥ कष्टान्भ्रमति मेदिनी॥ कर्म
स्थाने यदा खेटे निद्रायां गमनेपि वा॥ तदा कर्मविपाकः स्यान्नानादुःखप्रदायकः॥ दशमस्थो निशानाथो भौमो बुधो
चेत्प्रकाशने॥ तदा राज्यभोगः स्यान्मुनिभिः परिकीर्तितः॥ एवं क्रमेण वा बोध्य सर्वभावेषु बुद्धिमान्॥ बलाबल
विचारेण जायते च शुभाशुभं॥ ज्योतिर्विद्भिः पुरा सर्वैः ज्ञायते तत्त्वनिर्णयः॥ इदानीं स्पष्टरूपेण शयनादिनि
गद्यते॥ शयनाद्येषु भावेषु यस्य तिष्ठति सद्ग्रहः॥ नित्यं तस्य शुभं प्रोक्तं मुनिभिः परिकीर्तिताः॥ भोजनाद्येषु भावेषु पापास्ति ॥७४॥

दृष्टितिसर्वथा॥ त्वासर्वविनाशोपिनाशःकार्यालितास्तथा॥ भौमाग्निः पित्तशूलीचअग्नीभीचनसंशयः गृहस्थानेभवेद्रो
गोजायतेशयनेरवौ॥ शुक्रवेश्मभवेत्कुष्ठीत्वपामण्डलीभवेन्नरः॥ शनिविघ्नोरतेउष्ठीपरसेवासुतस्करः पंचमेनव
मेवापिदशमेसप्तमेपिवा॥ नेत्रपारीयदास्तूर्यैः सर्वसौख्यसमन्वितः॥ नेत्रेपारीभवेत्केतोजलशोषीभवेन्न
रः॥ चतुरोगीमहाक्रोधीपरद्रव्यीतथापुनः॥ पुण्यवान्धार्मिकश्चैवधनवांश्चप्रकाशने॥ शनौभौमेतथाभवेन्मानी
राजपात्रोधनाधिपः॥ सप्तमेपंचमेवापिप्रकाशचयदाबुधः॥ नारायणश्चपत्यकलत्रंचविशेषतः॥
प्रवासीगमनेभानौपादम्लेच्छजान्वितः॥ निद्रालस्यभयक्रोधीजायतेवनराधमः॥ क्रूरः कुबुद्धिः कुशलोदांभि
कः कृपणास्तथा॥ परदारेष्वभिरतश्चिन्तापतंगमनोन्मुखः॥ सप्तमेतुयदावापियदिदेवाङ्गेवक्रजितः॥ अप
त्यनाशयेत्तस्यधनमल्पंचनिश्चितं॥ नवमस्थोयदासूर्यो भोजनस्थोपराभवेत॥ तदापुण्यमहाविघ्नंक
रोतिचनसंशयः॥ धार्मिकोधनवांश्चैवनानाविद्यासुतेनरः॥ विपद्बुद्धिः शुचिर्वक्तासदाभूतपनेजनेः
सोमितोदुःखितश्चैवनानादुःखप्रदायकः॥ भौमेभूखंभागमनेकुरूपोधनवान्भवेत॥ भोजनेनित्यदुःखीस्या
न्मांसलुब्धोभवेन्नरः॥ शिरोरोगीकटिरोगीसंधौभवतिवेदना॥ पंडितश्चुद्रस्तोवामीन्नमोन्ताहेगृहाधिपे॥ ६

से०र०रत्न०

॥७५॥

मूलरोगी भवेन्नित्यं धनवान्धार्मिकः सदा ॥ षष्ठस्थाने भवेद्यापि कौतुकस्योपकारिणः सर्वशत्रुविनाशः स्यात्सप्तमं च
लभते नरः ॥ उत्साही च महाबुद्धिः कौतुकस्याष्टमे जनः ॥ दाता भोक्ता महाभोगी हि भार्या बहुभाषकः ॥ छत्रादिवो पि देहे
स्यात्तदूतोगी भवेत्सुखः ॥ महादुःखं महाक्रोधी जायते वनरोत्तम ॥ सप्तमे पंचमे वापि यदि देवाङ्गवेरपुनः ॥ कु
लत्रं नाशयेत्तस्य पूर्वार्धे पंचं च निश्चितम् ॥ लिंगांतगुदरोगी स्यात्स्त्रीपदीर्घविशेषतः ॥ निद्रापाच भवेद्वानो
क्रोधेनारक्तनेत्रकः ॥ नित्यप्रवासी दुःखी च दरिद्रो विकलो महान् ॥ अपमापस्मनाशः स्यात्कुलत्राणां विशेषतः ॥
इत्यष्टमभवफलं ॥ तुंगात्तुंगबलाबलैः ज्ञातव्यं फलतो बुधैः ॥ शयने च विधेर्क्रोधी दरिद्रो बललंपटः ॥ गुह्यस्थाने
भवेल्लिंगे चिह्नं माघे सुनिश्चितम् ॥ एतत्सर्वं विलग्ने च चिंतनीयं सदा बुधैः ॥ अन्यभावे यदा जातो ननाह्रक्रदोष
एव च ॥ कृष्णपक्षे भवेद्व्याधिः परनारीभिकस्सदा ॥ भत्वंश्च महाभूरोलंपटः एवं निंदकः ॥ दक्षिणांगे लनावि
स्वबहो भवति निश्चितम् ॥ सर्पभीतिस्तथा ह्येषा जले चैव महद्भयं ॥ भोजने च विधौ जातो ज्ञातिभिः परिभूषितः
ज्ञानाभोक्ता तथा मानी धनवांश्च भवेन्नरः ॥ क्रूरकर्मा चिरंजीवी स्त्रीपदश्च महाकुशः ॥ नित्यप्रवासी भोगी च ॥७५॥
जायते नरसंशयः ॥ जातो जनस्य चेष्टावां गुणवान् धार्मिको भवेत् ॥ धनवान् बहुपुत्रश्च ख्यातश्च जायते नरः ॥

कौतुके च भवेद्रूपेनानाविद्यासुतत्परः ॥ उत्साही च महामानी जायते वसुनिश्चितं ॥ नवमे दशमे वापि कौतुकस्थे निशा
करः ॥ तदा स्वे सुखं विद्याहारि द्रुं नकरा च न ॥ निद्रायां द्दुरोगी च लेशी पापात्मजान्वितः ॥ पुत्रशोकी महादुःखी नित्यं भ
यतिमे दिनी ॥ कर्मस्थाने विशेषेण एवं ज्ञेयं सहद्बुधैः ॥ अन्यभावेनु निद्रायां वैपरीत्यं वदेत्सुनः ॥ परद्वेषी प्रवा
सी च पित्तशाली भवेन्नरः ॥ दुष्पवेशो वरोगी च धनहीनो भवेन्नरः ॥ कृपणः कुटिलश्चैव दंडघाती भवेन्नरः ॥ ने
त्रपाणावह्निरोगी श्लीपदी बहुभाषकः ॥ क्रूरः खलो तिमूर्खश्च जायते च विधौ सदा ॥ प्रकाशने निशानाथे धनवा
श्च भवेन्नरः ॥ प्रकाशगेहे कृपणास्त्री पूर्वे च गमने ऽमुखः ॥ स्थूले एवं कृष्णपक्षे भिन्नं ॥ प्रवासी च क्रूरे कम्पी नो वि
त्तहीनो विशेषतः शिरोरोगी दन्तशूली जायते गमने विधौ ॥ नानामतिर्महापापी श्लीपदी च भवेत्सुनः ॥ जा
नेच्छायां विधौ जातो धनहीनो भवेन्नरः ॥ एतावधार्मिकश्चैव राजपुत्रो भवेत्सदा सभायां च विधौ नित्यं जा
यते पुरुषोत्तमः ॥ बहुभाषी प्रियः शांतो हि भार्याधार्मिकः सदा ॥ किंचिद्वदेहमाधेस्त्र्यपत्यं बहुलं भवेत् ॥ सन्नजा
च भवेन्नारी एकपुत्रो भवेत्सुतः निर्लज्जो धी महादुःखी भवेद्गमने विधौ ॥ भोजने च महालुब्धो सुतस्थाने विशे
षतः ॥ जायास्थाने पि नियतं तत्फलं परिचिंतयेत् ॥ कन्यापत्यं च बहुलं जायापत्यं ध्रुवं गुरुस्सहितस्संज्ञेय त्र
गा ॥

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

हो.सार. तत्रस्थितोभवेत्‌ यदिनिद्राभवेत्तत्रसर्वंभद्रंभवेत्पुनः शत्रुराशसहितस्थंशेयदिनिद्रापितोभवेत्॥ ततःसर्वविनाशःस्यात्
॥७६॥ तोपाश्चैवसहस्रशः॥ इतिवेश्मभावफलम्॥ अथाग्नेयचक्रजैसौतेलंपटःकृपणःसुधीः॥ महाक्रोधीमहादक्षःसंगतोजायतेन
रः॥ पंचपेसप्तमेवापिशायनेस्थायहाकुजः॥ नाशयेत्प्रथमापत्यंनारींचप्रथमांपुनः शत्रुगेहीयदाभौमोनिपुणा
चावलोकितः॥ पुजघ्रेणभवेत्पुत्रवक्रलाहिविशेषतः॥ शनिराहुसमायुक्तःसर्वथोमृतभवेत्॥ ततःस्वशिरश्छेदी
मुनिभिःपरिकीर्तितः॥ शयनेवयदाभौमोनानारोगसमन्वितः देहभंगमवाप्नोतिदुष्टविधिविकेः उपवेशोय
दाभौमोजायतेचनराधमः॥ धनवान्नकर्मावनिपुरोसानवर्जितः॥ पापशीलोमहारोगीदरिद्रोविकलोमहा
न॥ यदिलग्नेविशोषेगावत्तत्वंचमुनिश्चितम्॥ धर्मस्थानेभवेत्पुत्रवंक्षस्थानेविशेषतः॥ ततःसर्वविनाशःस्या
त्तत्पापत्रलत्रयोः॥ शुभैर्यदिसमायुक्तोपित्रयुक्तोभवेत्पुनः॥ तदेतद्विपरीतेचज्ञातव्यंवबलाबले॥ नेत्रपाणौ
चयोजातोवस्तुहीनोभवेद्ध्रुवः पुत्रदारधनैस्त्यक्तोदारिद्र्येनवर्धते॥ तल्लग्नेविवर्धं अन्यस्थानेस्थितो
भौमोनेत्रपाणौयदाभवेत् ततःसर्वसुखंतस्यपुत्रदारधनैर्युतः॥ देहमध्येभवेत्किंचित्संधोभवतिवेदना॥ ॥७६॥
व्याघ्रभीतिसर्पभीतिश्चाग्नेभीतिर्जलाद्भये॥ द्वितीयेसप्तमेवापिधनहीनोभवेन्नरः॥ जायाचमृपतेतस्य

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

भूमिजीवी भवेन्नरः ॥ त्र्यंगदोषश्च भवेल्लिंगे चिह्नं गुह्ये भयमद्भुतम् ॥ एतल्लग्ने भवेद्दैवं समन्यभावे पुनैवच ॥ नानाधनमहाद
ण्डराजपात्रो भवेन्नरः ॥ किं तस्य बहुनाद्येव रात्रौ नैमित्तमेव च ॥ दिता भोगी भवेद्देव जायते चनरेश्वरः ॥ प्रवासे गमने छायां गु
द रोगी भवेद्ध्रुवः ॥ धनहीनः कुलीनो वा जायते क्षितिपस्य तु ॥ एतल्लग्नमयं रता सभायां वयदा जातो धार्मिको बहुसंप
दः ॥ गुणवान्सुमहाप्राज्ञः शीरोरोगी भवेद्ध्रुवः ॥ नवमे पंचमे चैव समभावयुते कुजे ॥ विद्याहीनः कर्महीनो धर्मविघ्नः
पदे पदे ॥ सुतस्थाने यदा भौमो महादरो भवेत्सुतः ॥ नदा सर्वसुता नहंति किं पितामुनिपुंगवेः ॥ कुजस्यागमने नि
त्यं स्वजो भवति नान्यथा ॥ कृती रोगीपि तत्शत्रौ [illegible] नरोधमः ॥ धनवान्धार्मिकश्चैव यदि स्यान्कुमा
नेपुनः ॥ नानाधनी महामानी स्त्रीभार्यो बहुपुत्रकः ॥ भोजने भूमिजस्यापि यो जातो मासलुब्धकः ॥ स्वत्पाश्वा
शमराक्रो धीनि त्यन्सा हि धनान्वितेः ॥ अष्टमस्थो यदा भौमो शयने भोजने पिवा ॥ तदा तस्य पमृत्युः स्यात्प
शुभिर्हन्यते नतः ॥ कुजस्य नक्षमालिस्थो यो जातो धनवान्भवेत् ॥ दानाभोक्ता च दासो स्वं धनेश्वरभवेन्नरः
लग्नेद्वितीयको वापि वर्षस्थानेस्थितो पिवा ॥ सप्तमेपि यदा भौमः सर्वसौख्यप्रदायकः ॥ अष्टमो नवमस्थो वा
नानादुःखप्रदायकः ॥ अपमृत्युर्भवेद्देव धर्महानिः पदे पदे ॥ कौतुके दिति जस्यापि जातो भवति पंडितः ॥ जो

होरार.
७१

नाथनैः सुसंयुक्तो हि भार्यो बहुजन्यजः ॥ वित्तायपंचमस्थाने सप्तमे नवमे तथा ॥ तत्रैव विपरीतेतु जातः खेचरसुनि
श्चितं ॥ विशेषतश्च वैकुंल्ये नेत्ररोगसमन्वितः ॥ अपमापत्यनाशः स्यात्कुलक्षयं तथैव च ॥ निद्रापो च कुजो
जातो मूर्खो भवति पंडितः ॥ धनहीनो नराः क्रोधी जायते च नरोधमः ॥ लग्ने द्वितीयगे वापि तृतीये नवमे पिवा
दशमे वा दशे चैव पतद्व्यं नपाबुधे ॥ पंचमे नवमे वापि यस्य निद्रापितः कुजः ॥ तस्यापत्यस्य चाल्पत्वं नाना
दुःखसमन्वितं ॥ राहुणा सहितो भौमो यदि निद्रापितो भवेत् ॥ नाशयेत्तु अपमापत्यं नानादुःखप्रदायकः ॥ धन
वान्बलसंयुक्तो रागतो सर्वगुणान्वितः ॥ किंचिद्रोगो भवेत्तस्य पादस्खलेरजान्वितः ॥ इति भौमभावफलं ॥
शयने च बुधो जातो बलवान्बद्धुधितस्तथा ॥ अंगच्छेदी भवेद्वापि रंजो भवति नान्यथा यदि लग्ने भवेद्वापि
नतद्वा च्युतपावुधेः ॥ अन्यस्थाने स्थितश्चैव शरीरे व्रणलंपटः ॥ उपवेशो बुधे जातो सवाग्मी जायते ध्रुवं भवि
ताग्रण संयुक्तो गौरवर्णो महासुधीः ॥ यदि पापसमायुक्तः शत्रुणा परिवीक्षितः ॥ महापातकयोगो वै विज्ञेयो ना
पीरकीर्तितः ॥ स्वस्थहीनियतो सौ वा नानादुःखप्रदायकः ॥ पुण्यवान्धार्मिकश्चैव चतुर्योगश्च के बलम् ॥ ७१
नेत्रपारोगं तथा जातः श्रीपदी च तथा शौः ॥ विद्याहीनो विशेषेण पुत्रनाशो भवेद्ध्रुवं ॥ पंचमस्थाप

द्वैसेस्थोनेत्ररोगी भवेद्धि रोगनाशये अयमं पुत्रं कन्या च बहलो भवेत्॥ ग्रहेकोराने भवेद्यातो धार्मिकोपि धनान्वितः॥ ना
नागुणसमायुक्तो जायते वै कपारग॥ गमने च बुधे जातो जलेन हृष्टो भवेन्नरः वाणिज्ये धनलाभश्च सर्वार्द्धितिज्ञ
लेभयं॥ नानादुःखं भवेत्तस्य सर्वरोगसमन्वितः॥ दंतघाती भवेद्धैव कलहो नित्यमेव च॥ सभायामपि यो जातो ल
रोगी भवति निश्चितं॥ धनवान्धार्मिकश्चैव चिररोगी भवेद्ध्रुवः॥ पंचमे द्वादशो वा सभायां बुधो शुभः सुख्यापत्य
बहुलं दत्ते कार्यलाभं विशेषतः॥ सप्तमे च पदासो यः सभायां व्ययहास्थितः॥ तदा सर्वसुखं के स्नेव सौङ्गुरामदः॥
हीनः खलो ऽतिमूर्खश्च पापशीलो भवेन्नरः॥ बुधस्यागमने नित्यं जायते नराधमः॥ पुत्रद्रव्यं धनं क्लिं चित्रामा
मतिश्च जायते॥ गुह्यस्थाने भवेद्रोगं मूत्रकृच्छ्रं गुदामयं॥ भोजने च बुधे जातो धनहीनो भवेन्नरः परद्रव्यीश्च वा
सी च रोगैश्च सर्वदान्वितः॥ स्तनादिर्वा मेदरेहे चैवराज्यदुवि चर्चिका॥ कटकलवेदनाचैव शिररोगी विशेषतः॥ यो जा
तो नृत्यलिप्सायां धनवान् पंडितः कविः॥ उत्साही च महाहृष्टो भुनक्ति सुखमद्भुतं पंचपुत्री भवेत्सोपि चतुरस्त्र
सस्य कन्यका॥ भार्यारूपं तथा ज्ञेयं सर्वगुणसमन्वितं॥ कौतुके तु यदा जातो भवेत्सर्वजनप्रियः॥ प्रयमाय

होरारत्न ॥७८॥

न्यहानिः स्यात्सुपन्थ्ये फलं भवेत्॥ कर्मस्थाने भवेद्वापि धर्मस्थाने तथैव च नानासुखं भवेत्तस्य सर्वकर्मसम
न्वितः। निरापं च यशजातः सर्वदुःखैकभाजनः॥ अल्पायुश्च भवेत्सोपि विवादी च न संशयः॥ तनुस्थाने भवेद्वा
पि कर्मस्थाने तथैव च॥ पूर्वोक्तं च फलं प्रोक्तं तत्स्वं स्यात्सुदारुणं अन्यस्थाने भवेद्वापि विपरीतं फलं वदेत्॥
धनधान्यपुत्रं चैव वक्तव्यं सुनिश्चितम्॥ इति बुधभावफलं॥ बलवान्दुःखितो गौरः स्थूलरोगी सुतान्वि
तः॥ जीवस्य शयने जातो मानवो नात्र संशयः॥ पदि लग्ने भवेद्वै वसन्तमे दशमे तथा नवमे पंचमे चैव
धनवान् पंडितः शुचिः॥ अवे रोगुरो दुःखी बहुभाषी निरोगवान्॥ दन्ताघाती मतः [illegible] रोगसंयु
तः॥ द्वितीये द्वादशे वापि ततो षष्ठे कादशे तथा॥ सर्वगुणसमायुक्तो नानाविद्यासुतत्परः॥ नेत्रपातो तथा
गौरः शीर्षरोगी तथा भवेत्॥ कार्यहानि भवेत्तस्य संशयस्तु पदे पदे॥ छत्री दिव्यरोगी नित्यं लग्ने चैव न संश
यः॥ नवपञ्चमे वापि नेत्रपातो भवेत्॥ [illegible] भवेत्तस्य गंगापानं सदा ध्रुवं॥ गुरौ प्रकाशे धनवान् नाना ७८
न्नसमायुतः॥ राजपात्रो भवेन्नित्यं लग्ने वा दशमेपि वा॥ यद्यन्यत्र भवेज्जीवो वालिंगेतु [illegible] न्वितः॥

नरविस्तुलं पदः पापीरयाभवर्णो गजान्वितः सेवाकर्मरतः स्त्रीप्रवासी धनवानपि गुरुश्चगमने छायां जातो भवति
मानवः॥ द्वितीये पंचमे चैव सप्तमे दशमे तथा॥ अन्यस्थाने भवेद्वापि वैपरीत्येन चिंतनं सर्वभीतिश्चोरश
मोसाहसी गमने गुरो॥ पराक्रमे वित्ते धनवान् रासेवान्वितो नरः पंडितः सुंदरो वाग्मी सभायां गीयते स्थिते॥
केन्द्री चैव पराक्रमी वः सभायां च भवेत्सुनः॥ तदा सर्वसुखं ते च पुत्रदाराधनैर्युतं यदि देवा भवेद्वापि द्वादशे चा
ष्टमे तथा॥ तदा सर्वविनाशः स्यात्सत्स्वरो दुःखभाजनः॥ धार्मिकस्तीर्थवान्वाग्मी भवेद्गमने गुरोः नाना
तीर्थकृतो नित्यमुत्साही हीनः सगर्वितः॥ भोजने विविधं सौख्यं मांसलुब्धो महाबलः कामुकः प्रियवादी च यदि
लग्ने भवेत्सुनः पंचमे नवमे चैव पुत्रधर्मसमन्वितः॥ गृहांते भवेद्वापि सर्वरोगसमाकुलः रत्नच्छायां भवेत्
वाग्मी धनवान्सात्विकस्तथा॥ महैश्वर्येन संयुक्तो जीवस्य तु भवेन्नरः॥ लग्ने वा नवमे वापि दशमे पंचमे तथा
निश्चभावेषु यो जातः स्वल्परोगी भवेद्ध्रुवं कृपणो बहुभाषी च दुःखितो भ्रमितो महीं पंचमे सप्तमे वापि
नीचस्थाने तथापि च॥ स्त्रीनाशः पुत्रनाशश्च द्वादशे च धनवान्भवेत्॥ इति गुरुभावफलं॥ शुक्रस्य शयने जातो धन

होरारत्न.
७९ वान्धुतुल्यं पदे नारं तेन रोगी प्रकृत्या क्रोधी दैन्यो भवति लग्नगः ॥ सप्तमे काद्दशो वापि शयने च भंगो भवेत् ॥ तपात्सर्वसुखं ज्ञेयं रा
रिःघ्रं नवकरावने ॥ अल्पं च बहुलं चैव सप्त पुत्रास्तु निश्चितं ॥ पंचकन्या तथा ज्ञेया गृहस्यास्य बलाबलं ॥ अन्यगेहेषु
धनवान् विद्यावान् धार्मिकः पुनः ॥ नानासुखं भवेत्तस्य पुत्रनाशो भवेद्ध्रुवं ॥ उपवेशे भंगो जातो बलवान् धार्मिकः स
दा ॥ दक्षिणांगे स्तनादेश स्वंधो भवति वेदना ॥ तुंगस्थाने भवेद्वापि स्वगृहे मित्रसंयुतः ॥ तदा सर्वसुखं प्रोक्तं पुत्रदारधन
रः ॥ नेत्रपारो भंगो जातस्य दुर्नाशो भवेद्ध्रुवं लग्ने वा सप्तमे वापि तदा भवति निश्चितं ॥ कर्मस्थाने यदा भु
के नेत्रपारो भवेद्यदा ॥ तदा रोगक्षयो रोगः समुद्भवति योगयेत् ॥ अन्यस्थानेषु सर्वेषु हि भार्या बहुसंपदः ना
नातीर्थपुरोगमानो सारसीरा कुलसेवकः ॥ प्रकाशने भंगो जातो धनवान् धार्मिकः शुचिः ॥ लग्ने वापि हि नीचे वा नव
श्री. मे व्ययसंज्ञके ॥ मित्रगृहस्थितो वापि तुंगस्थानगतोपि वा ॥ तदा राजं लभते तु कर्मस्थाने विशेषतः ॥ अन्यग्रहे
षु युक्तः सर्वरोगसमन्वितः ॥ नित्यं प्रवासी दुःखी च जायते न संशयः ॥ गमने छायां वपो जातो भर्तृनाशो
भवेद्ध्रुवं ॥ माता च मरणं तेन तस्य शरीरे व्याधिसंयुतः ॥ आगमने जातः पादस्तेनाद्ध्रान्वितः निरुत्साही ७९

सभायांच धनाधिपः॥ कुशलः सर्वकार्य्येषु केवलं श्मरलनोगवान्॥ सन्तुगेहे यदा पुत्रः शत्रुयुक्तो प्रवेशितः॥ ततस्सर्ववि नाशस्यान्ना
महाशिल्पी तीर्थेषु तत्परो भवेत्॥ सभायां च मृगो जातो दुःखितो बहुभाषकः॥ दद्रुरोगी पुत्रशोकी जायते च नराधमः॥ नोरोगसमं
नियुगेहे स्थिपुतो नियुनावी स्थिते यदा॥ ततस्सर्वविनाशः स्यात्स्त्रीपुत्रस्य विशेषतः॥ द्वितीयदशमे वापि चतु न्वितः॥ मृगो
र्थे चाष्टमे तथा॥ सर्वसुखं भवेत्तस्य नात्र कार्य्या विचारणात्॥ पुत्रस्य भोजने जातो बलवान् हृष्टमितः सदा॥ म रागमनेजो
हाधनी भवेन्नित्यं वाणिज्येनाथसेवया॥ मंदाग्निपित्तश्लेष्मोच शिरोरोगैस्समान्वितः नानादुःखं भवेत्तस्य ग्र नो
वासीपनसेवकः॥ मृत्स्नायां च यो जातः स वाग्मी जायते ध्रुवम्॥ पांडित्यं कृपिता चैव वर्द्धिते चन्द्रे दिने॥ यदि दे
वाद्वेन्द्री चामरैर्भवतीति निश्चितम्॥ तुंगस्थाने स्वगेहे वा राजपुत्रो महाबली कामुको बहुकोतश्च नानायो
षित्प्रियं सदा॥ श्यामवर्णस्तु यामानौ हरिणकौलंपटः सदा॥ पुत्रस्य कौतुके जातो धनवान्स्यात्त्रिकोमहा
न्नू महाहृष्टो महावक्ता कौतुकी च भवेत्सदा वधूपुत्रकलत्रश्च नानासुखसमन्वितः नीचे तद्विपरीतं स्याद्दुःख
शोकभयानकः॥ निद्रायां च मृगो जातो भवेत् रोगी सुनिश्चितम्॥ निम्नले यस्य युतो रोगी दरिद्रो विकलो महान्॥
मृत्युः स्यान्तु जायायां यदि निद्रां मृगो रपि॥ ततः सर्वविनाशः स्यात् हिंसुनापनिन्द्रो र्त्तिते॥ इति पुत्रभावफ

सं॥ शयने च शने जातो क्षुधितो विमलस्तथा गृहस्थाने भवेद्रोगको शत्रुरुग्भ जायते॥ लग्ने षष्ठाष्टमे चैव शयने
च शनैश्चर:॥ तदा नित्यं प्रवासी स्याद्दरिद्रो विकलो महान्॥ पंचमे नवमे चैव दशमे सप्तमे तथा॥ पुत्रवान्धार्मि
कश्चैव सर्वसुखप्रदायक:॥ उपवेशे यदा जात: श्लीपदी दद्रुसंयुत:॥ धनहानिं नरे क्षिप्रं पीडा भवति नित्यश:॥
लग्ने वा दशमे वापि पुत्रदारधनक्षय:॥ नेत्रपाणौ शनैश्चर:॥ कार्श्यं वाधा भवेत्तस्य सर्वदुःखप्रदायक:॥ सप्तमे
पंचमे वापि पुत्रदारधनक्षय:॥ प्रकाशे हेतु धनवान्नानासुखप्रदायक:॥ नेत्रपाणौ यदा जातो मूर्खो भवति पंडि
त:॥ धनवान्धार्मिकश्चैव बहुभार्यो बहुसम्पद:॥ पित्तशूली नरो क्रोधी कामिनीति जलाद्भयम्॥ शिरोरोगी
गुह्यरोगी संधौ भवति वेदना॥ लग्ने च दशमे चैव विपरीतं फलं वदेत्॥ प्रकाशने च यो जातो राजपुत्रो भवेद्ध
स: नानागुणो गुणवान् धार्मिक: पंडित: शुचि:॥ जायास्थाने च लग्ने च प्रकाशे च प्रदायिनि:॥ तदा
सर्वविनाश: स्यात् ज्ञातिध्वंसो भवेद्ध्रुवम्॥ गमने च यो जातो बहुपुत्रो महाधन:॥ पंडितो गुणवा
न्दाता जायते च नरोत्तम:॥ गमने च शनैर्जात: श्लीपदी रोगसंयुत:॥ दन्तघाती भवेत्क्रोधी कृपण:
परनिंदक:॥ सुतस्थाने कलत्रे वा शनिस्तत्र भवेद्यदि॥ तदा सर्वसुखं हन्ति कलत्रं च विशेषत:॥ ॥८०॥

गमनेचशनौलग्नेपापसंयुते—रुजान्वितः॥तीर्थंचगमनेनित्यंपुत्रदानैर्विवर्जितः॥कर्मस्थानेतुलग्नेवाधर्मेवाद्वादशो
पुनः॥तदासर्वसुखंप्राप्तःपंडितोपिधनेश्वरः॥सभायांचशनौजातःपुत्रदानैर्धनैर्युतः॥सर्वत्रलभतेविद्यांनानारत्न
समन्वितः॥शत्रुःस्थानेगतःशौरिःशत्रुणापरिदीपितः॥तदासर्वविनाशःस्याच्छिद्रैर्नापरिकीर्तितः॥गमनेशयनेजा
तोमहाक्रोधीरुजान्वितः॥सर्पादिभिश्चसंदष्टोभ्रातृनाशोभवेद्ध्रुवम्॥लग्नेपतोच्छिन्तितं॥द्वितीयेवातृतीयेवापंच
मेसप्तमेतथा॥क्षितिपुत्रकलत्रैश्चभ्रातृभिःसहमोदते॥नवमेस्थोयदाशौरिर्भवेद्गमनेपुनः॥तदापुण्यंभवे
द्यानिर्विघ्नःस्याच्चपदेपदे॥भोजनेचयदाजातोमन्दाग्निश्चमहाभवेत्॥अर्शरोगीचशूलीचचक्षुरोगीभवेद्ध्रु
स॥तुंगस्थानेस्वगेहेवाभोजनेचयदाशनिः॥तदासर्वसुखंदेहेपंसर्वरोगविवर्जितः॥नृत्येष्ठायांचयोजातो
धनवान्धार्मिकोभवेत्॥नानाविधंस्यतसौख्यंभवेत्तस्यनसंशयः॥नानाधनोधनीमानीसर्वसुखप्रदायकः॥
कौतुकेचयदाजातोशत्रुपुत्रोमहाधनी॥दाताभोक्तामहादक्षोधार्मिकःपंडितःशुचिः॥पंचमस्थोयदासौरिर्न्द
त्वलिप्साभवेद्यदि॥नाशयेत्सकलान्पुत्रान्इतिप्राहदिगंबरः॥पंचमेसप्तमेवापिनवमेदशमेतथा तद
सर्वविनाशःस्यात्सर्वरोगसमन्वितः॥निशायांचशनेजातोधनवान्पंडितःशुचिः॥चक्षुरोगीपितस्कृली

होरा र.

॥८२॥

द्विभार्यो बहुपुत्रकः॥ कर्मस्थाने यदा शौरिर्विशेषफलदायकः॥ यदि स्याद्द्वेष्टिद्वा नाशो भवति निश्चितं॥ कार्य्यना
शो धर्मनाशः दुःखितो दुःखितः सदा॥ नित्यं प्रवासी योगी च कार्य्यहानिः पदे पदे॥ यदि तुंगी त्रिकोणांश केंद्रस्थः स्व
गृहे पुनः॥ तदा सर्वं विपर्यासं वैपरीत्येन निश्चितं॥ सुतस्थाने यदा जातो यदि निष्प्राभने भुनः। तदा सर्वं
शुभं विंद्यात् द्विभार्यो बहुपुत्रकः॥ इति शनिभावफलं॥ शयने च यदा राहोर्यस्य जन्म भवेत्पुनः॥ तस्य क्लेशो
महादुःखं जायते च न संशयः॥ शयने च यदा जातः स्त्रीपक्षे च न संशयः॥ धनहानिर्भवेत्तस्य पीडा भवति नि
त्यशः॥ मिथुने च तनपास्तिं स्त्रियायां पप भेतथा॥ सर्वसुखसमायुक्तः शयने च विधुंतुदे॥ उपवेशे च यो जा
तः स्त्रीपतितेन संयुतः॥ धनहानिर्भवेत्तस्य पीडा भवति नित्यशः। नेत्रपाते यदा जातस्य सुरोगी भवेद्ध्रुवम्॥
तस्यार्तिं च महाचेष्टा व्याधा येव विशेषतः; अधर्मपुत्रवित्तं स्यात् स्त्रीभ्यो धनवानपि॥ अंते क्रूरो महाधैर्य्य
स्यागो चाच्छुभाजकः॥ कोशेपार्श्वे भवेद्विघ्नं शैशवे च रुजान्वितः निजवेश्मे यदा राहुर्वा पापं वंधो महानपि॥
नेत्रपाते यदा राहोर्लग्ने वा सप्तमेपि वा तदा सर्वं विनाशः स्यात् सर्वदुःखप्रदायकः गृहस्थाने भवेद्रोगी जले ॥८१॥
चैव भवेद्भयं॥ नवमे दशमे वापि गमने च भवेद्यदि॥ प्रकाशने च यो जातो धनवान्धार्मिकः सदा॥ नि

त्पप्रवासी चोत्साही सात्विको नाजसेवकः सिंहेवा कर्के वापि यदि राहुप्रकाशने ॥१२॥ ध्रुवकरो योगो विज्ञेना प
निकीर्तितः ॥ गमने स्थायाच यो जातो बहुपुत्रो महाधनः ॥ पंडितो गुणवान्दाता जायते च नराधमः ॥ गमने
चयदाजातो नानारोगधनक्षयः ॥ रत्नाघाती महारोगी पिशुनः परनिंदकः ॥ व्याघ्रभीतिः सर्वभीति
निर्गद्स्पो दुरासदः ॥ स्त्रीनाशो धननाशश्च बंधुहीनो भवेन्नरः ॥ सर्वांयाच यदाजातः कुपरो धन
संयुतः ॥ नानागुणो नगुणवान्धार्मिकः पंडितः शुचिः ॥ लग्ने वा दशमे वापि पंचमे च यदा भवे
त्॥ भार्यापुत्रविनाशः स्याद्धिन्न नाशोः । निचं वलः । आगमने च यो जातः स बंधुःखप्रदायकः सु
हृद्धुविनाशः स्यान्नानाक्लेशोपि जायते ॥ भोजने न महालुब्धो सदा निश्चरुजान्वितः ॥ दुःखितः पु
पनश्चेव नृनश्च कलहप्रियः ॥ यदि देवाद्रुवे वे वलग्ने वा विघ्ने पि वा ॥ पतिते च विजानीयाद्द्वंद्वं
शोभवेद्यदि ॥ सप्तमे दशमे वापि भोजने च यदोत्तमः नारी च हंति नियतं पुराणविघ्नं करोति सः ॥
ज्ञातश्च जन्मालिप्सायां यदि लग्ने भवेत्क्वचित् ॥ तदा स्वजो महारोगी चक्षुनाशोऽकालदः अन्यग
हे यदा जातो धनवान्बहुसंपदः ॥ नानासुखश्च गुणवान्दिव्यभार्यो बहुपुत्रकः ॥ कोतके च यदा जा

होरार० तोसर्वगुणसमन्वितः॥जातोधर्म्मेनधनवान् पित्तशालीभवेन्नरः॥धिस्तपपंचमेस्थानेसप्तमेदृश
॥८३॥ पेंतथा॥जातोदुःखंभवेत्तस्यपुत्रदारविवर्जितः॥यदिदैवाद्भवेत्पुत्रोस्त्यगर्हीवावदातेन॥नरास्सर्वश
नंजातंजायतेन्नोत्रसंशयः॥निम्नस्थावापियोजातःसोदुःखर्त्तजान्वितः॥स्वस्थानेस्थीयतेनित्ये
परसेवासुतत्परः॥जातस्थानेस्थितःसोऽपिधनपुत्रविवर्जितः॥सुतस्थानेपिजायायांशनिनि
दायिधुंतुदः॥नरास्सर्वगुणोर्युक्तःसुताजायासमान्वितः॥ररासर्वगुणोर्युक्तःसुताजायांसमान्वितः॥न
वमेदशमेवापियदिनिम्नंभवेत्पुनः॥तदाराहुर्योदोषहकृत्सोत्रमतिर्यदिनो॥इतिराहुभावफलं॥अथा
धमहाराहुदृष्टिचक्रंभावदृष्टिचक्रंचलेख्यम्॥दृष्टिफलानिसत्याचार्यमतेजातोचसानावस्थास्था॥स
र्वस्यसर्वकालेदृग्ग्रहदृष्टिसमुद्भवंफलंयस्मात्॥कृपयाम्नातःअपत्तान्सत्याचार्येसमाश्रित्य॥१॥दा
ननतोवद्भुमत्योलालितोप्रवर्तिभवति प्राप्तोमृदुशरीरः॥कुजभगनगतेसूर्येचंद्रेरानिरीक्षितोभव
ति २॥सम्रात्मोल्कदिवीर्यत्रहनःस्वर[illegible]तनेत्रकेनवरराः॥भौमगृहकुजदृष्टेभानौ[redacted]ष्टकुन ॥८३॥
भवने पतोवलोपनः॥३॥यस्यपरकर्म्मकरोमंदलोचनःसत्वहीनवरःपञ्च भौवुधसंदृष्टेकुजभव

नेजायतेश्रेष्ठः॥ ७॥ कुत्सितरामाभर्त्तावहुशत्रुःक्षीणंबांधवोदीनः॥ भोमगृहेक्षिससकरोनवितनयेनिशेसितमूर्दवः॥ इ
तिकुगृहदृष्टिः॥ वेश्यारतिमृदुवचावहुयुवतिसमाश्रयोवभवति॥ सितभवनेस्थित्तर्प्यदृष्टेशशिनासलिलजी
वी॥ १॥ तेजस्विसहस्रवान्स्वविक्रमप्राप्तिधनकीर्त्ति दिननाथेसितभवनेकुजसंदृष्टेपुमान्मलिनः॥ लिप
लेख्यकाव्यपुस्तकग्रेहंपत्रादिविदधातिनिपुणमतिः॥ दिननाथेभृगुराशौवुधसंदृष्टेभवेन्नुतनुः॥ ३॥
नृपतिनृपमंत्रीवाष्ट्रीधनभोगसमेतोमतिमान्॥ क्षितिनाथेसितभवनेगुरुसंदृष्टेभवेन्नीरुः॥ ४॥ नी
चोलसोदरीश्रीवद्धस्त्रीसंवृत्ताविषमशीलः॥ दिननाथेसनिदृष्टेसितभवनेव्याधिसंतप्तः॥ ५॥ इति
रवेःसितभवनदृष्टिः॥ निजवांधवकृतपीडोविदेशगमनोनार्दितोवहुविलासीवहुभवनेदिनभर्त्तरिरविदृष्टेचंद्रे
णापुत्रपःस्यात॥ निजभयकलहसमंतःपरापवादेनचुंवितोवांधवःसहितोऽनामित्रसंत्यक्तः वुधोरिदिन
भर्त्तरिवुधेनदृष्टेभवेज्जातः॥ २॥ वहुशास्त्रधारितमुखोराजंदत्तोविदेशगःसुतनुः॥ वुधराशौदिनभर्त्तरि
दृष्टेगुरुणामहोन्मादः॥ ४॥ धनदारपुत्रसुखितोमंदसेहत्त्वनामयीसुभगः॥ वुधभवनेदिवसकरेशुक्रे
णनिरीक्षितेभवेच्चपलः॥ ५॥ वहुवत्योऽप्रियमनावंधुवियोगेसदादीनः वुधवेश्मनिदिनभर्त्तरि

कुजेक्षिते भवति सव्रीडः ।।३।। पापचरितः ख्यातो बांधवैः सहितोऽनमित्रसंयुक्तः । बुधो हि दिनभर्त्तरि बुधेन दृष्टे भवेत्तजातः
२ बहुशास्त्रपारितमुख्यो राजदूतो विदेशगमनतनुः । बुधराशौ दिनभर्त्तरि दृष्टे गुरुणा महोन्मादः ।।४।। धनदारपुत्रसु
खितो मंदृष्टे हृष्टनामयो च्छुभगः । बुधभवने दिवसकेन्द्रे शुक्रेणानिरीक्षिते सुपलः ।।५।। वृद्धभत्तो दिन्मनावे
धुविपोगैः सहाच्छिन्नः बुधवेश्मनि भर्त्तरि सौरेणावलोकितः ।।६।। इति बुधगृहदृष्टिः ।। राजा राजसमो वा जलपराय
धनस्थितः क्रूरः ।। कर्कटके तेजके हृष्टिर्याशिना भवेत्पुरुषः ।।१।। आर्शो मगंधरा ... संजन्नो वंधुभिः सनिरुद्धः ।। क
र्कटके दिननाथे भौमेन निरीक्षिते न विलुनः ।।२।। विद्यामानपरोभिरव्यातो नपवल्लभो भवेत्त्रिपुनः ।। सूर्ये कु
लीरे जाते बुधेन दृष्टे पुमां विकलः ।।३।। श्रेष्ठो राजामंत्री सेनानाथोऽपस्मुश्रासिद्धश्च ।। सूर्ये शशिभवन
स्थे गुरुणा दृष्टे कलाभ्यधिकः ।।४।। स्त्रीसेवी विविधजनः परकार्यकरो रणोग्रचंडश्च कर्कटसंस्थे सूर्ये भृगु
क्रेणानिरीक्षिते प्रियालापः ।।५।। कफमारुतारोगार्तः परस्वभागी विलोमरतिचेष्टः ।। कर्कटसंस्थे भानौ स्व
पुत्रदृष्टे पुमान्स विकलः ।।६।। इति कर्कटके दृष्टिः ।। मेधावी सुबलः कफार्दितो नृपवल्लभो मनुजः ।। आदि
त्ये सिंहस्थे चंद्रेणानिरीक्षिते भवति ।।१ परदाररतश्चौरो धृष्टः साहसकृत्तो घमो रौड्सिंहस्थे दिवसकरे ।।८३।।

स्याज्जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिताः पूर्णमयं प्रसूतिं ॥ प्रभूतमित्रं जनमानपुष्टं सतां मनीषं विनयप्रधानम् ॥ २३ ॥ सू
र्यात्मजा जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिताः सत्यपरो निधानं ॥ भूपालनानार्जितभूरिवित्तं सौभाग्यनित्यासहितं स
देव ॥ २४ ॥ सूर्यारसौरा जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिता कर्मविवर्जितांगं व्यपेतमन्युं प्रतमानभीवं सुपक्षधर्मान्ज
नतस्मरं ता ॥ २५ ॥ सूर्येंदुपुत्रा जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिताः क्षोणिपतेः सुरूपं ॥ दिग्घगोष्ठीपुरतं सुनीतं विद्यापरं
प्राज्ञगणसंमतं च ॥ २६ ॥ सूर्येज्यसौरा जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिता समेतं बहुयज्ञकृत्तं ॥ सम्मान्यवित्तं सत्पदपालमेतं सु
भूरिवित्तं बहुकृत्यदक्षं समान्वितं सत्पदपासमेतं ॥ २७ ॥ सूर्यामरेज्यार्कसुता मनुष्यं कर्माश्रितास्सं जनयंति म
र्त्यं प्रशस्तवाक्यं विनयप्रधानं महाधनं देवगुरुप्रभक्तं ॥ २८ ॥ सूर्यासुरेज्यार्कसुता मनुष्यं कर्माश्रिताः की
र्तिभ्रसंकृतहं । विद्याविवेकगुणमशास्त्रलब्धं मिलितमुत्साहिनमप्रमत्तम् ॥ २९ ॥ चंद्रारसौम्याभरयंति
मर्त्यं कर्माश्रिताः कर्मविहीनचेष्टं ॥ विरोधमत्सारवरं सनत्वं धर्मप्रधानं जनसंमतं च ॥ ३० ॥ चंद्रारजीवा
जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिताः सत्यधनं मनोज्ञम् ॥ नरेंद्रपूज्यं प्रतापं प्रगल्भं सुदानशीलं सुतदारनाम ३१
चंद्रारशुक्रा जनयंति मर्त्यं कर्माश्रितास्त्रीपरपुष्पयानुरक्तं सौभाग्यभाजं विजितारिसंघं देवद्विजानामतिव
त्सलं च ॥ ३२ ॥ चंद्रारसौरा जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिताः कीर्तियुतं कथाज्ञम् । प्रभूततेजा नरदेवपूज्यं परोपक
रं प्रचुरं सदेव ॥ ३३ ॥ चंद्राज्ञौ जनयंति मर्त्यं कर्माश्रिताः स्थान नरेंद्रपूज्यं स्थिरस्वभावं विभवेन युक्तं सुतालब्धेनो

होरासा.
८४

तिवित्तगांचा॥२४॥ चंद्रज्ञगुरुत्रा जनयंतिमर्त्यं कर्माश्रिताः शास्त्ररतं समेतं दयाधिकं साहसकर्मविहीनं नितांतं
गुरुसाहितनभोजनमाद्यं॥२५॥ चंद्रज्ञसौरा जनयंतिमर्त्यं कर्माश्रिताः स्वल्पधनं निरीहं॥ सुसमन्तं वाक्पवि
धिप्रगल्भं स्थिरस्वभावं विरलं समानं॥२६॥ चंद्रामरेज्या भृगुजाश्च मर्त्यं कुर्वंति विद्याविनयेन युक्तं॥ कर्माश्रिताः
साधुसमागमेभ्यो लब्धनीतिभाजं नृपपूजितं च॥२७॥ सोमज्ञजीवा जनयंतिमर्त्यं कर्माश्रिताः सत्यरतं विनीतं॥
उदाराधिकं कर्माधिकं जल्पनं संयुक्तं कुलप्रधानं नयनाभिरामं॥२८॥ सोमज्ञभृग्वा जनयंतिमर्त्यं कर्माश्रिताः की
र्तिकराः सभाजनम्॥ त्रपान्वितं ज्ञानं प्रमदाभिरामं कुलप्रधानं सततं सुशीलं॥२९॥ सोमापरेज्या भृगुजा मनुष्यं
कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं॥ सदा प्रगल्भं प्रभुता सुतापं हितं गुणैः सम्पन्नं प्रधानं॥३०॥ सोमामरेज्यार्कसु
ता मनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं॥ सरोगं कर्माप्तं समृद्धिसार्थं परार्थभाजं नयकोविदं च॥३१॥ सोमा
सुरेज्यार्कसुता मनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति नीचम्॥ अव्ययकर्मा ... तमस्वं कुलप्रधानं॥
३२॥ सोमास्फुजिद्भृगुजा मनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं॥ धीरं ... संतानैरतं ... जितबां
धवानां॥३३॥ सोमास्फुजिच्छनैश्चरार्कसुता मनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति नित्यं॥ उद्यानवापीनिरतं सुधर्मं ... जि
ताः ... प्रभावं॥३४॥ जीवासुरेज्यार्कसुता मनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं निसर्गसुहृत्सु मति
प्रालंबं ... विवर्जितं च॥३५॥ एवं त्रिविकल्पाः ... मनुष्यं कर्माश्रितास्त ८५
गं॥

जनयंति मर्त्यं विद्यानिधानं बहुवित्तभाजं सुतप्रधानं परिवर्जितं च ॥ ४६ ॥ रवींदुभौमामरपूजितांगाः क
र्म्माश्रितास्ते जनयंति मर्त्यम् ॥ प्रभूतमत्स्यं प्रमदासमेतं सतामभीष्टं नृपवल्लभं च ॥ ४७ ॥ नवींदुभौमा
मरपूजितांगाः कर्म्माश्रितास्ते जनयंति मर्त्यम् ॥ हयेभसमेतं बहुबुद्धिभाजं व्यपेतमन्युं द्विजदेवभक्तं
॥ ४८ ॥ नवींदुभौमार्कसुतामनुष्यकर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यम् ॥ नानार्थशास्त्रैः सहितं कृतज्ञं प्रभूत
वस्त्राभरणं सुशीलम् ॥ ४९ ॥ नवींदुभौमामरपूजितांगाः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यम् विदग्धवाक्यं
कृतज्ञनिश्चयं च प्रहीनपापं सुतरं प्रगल्भम् ॥ ५० ॥ नवींदुसौम्यामरपूजितांगाः कर्माश्रितास्तं जन
यंति मर्त्यम् ॥ कृतज्ञमुत्साहिनं प्रियभोगं प्रसंशितं साधुजनेन नित्यम् ॥ ५१ ॥ नवींदुजीवासुरपू
जितांगाः कर्माश्रितास्तं जनयंति मर्त्यम् ॥ गुणप्रधानं प्रथितप्रभावं मेधाविनं धर्मसमन्वितं
च ॥ ५२ ॥ नवींदुजीवार्कसुतामनुष्यकर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ प्रभूतमित्रं प्रभुतं सौख्ययुक्तं
महाप्रसादं सुसमाधितं च ॥ ५३ ॥ नवींदुशुक्रार्कसुतामनुष्यकर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ तेज
स्विनं शौचपरं प्रधानं सद्योद्यमं मानिनि पुत्रमं च ॥ ५४ ॥ सूर्यारसौम्यामरपूजितांगाः कर्माश्रिता
स्संजनयंति मर्त्यम् ॥ सत्वान्वितं विप्रप्रियं निरीहं यशोन्वितं तीर्थरतं सुताढ्यम् ॥ ५५ ॥ सूर्यारसौम्या

र्कसुतामनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं माप्रियातिप्रियसाधुभिरन्वितांगं प्रतप्तविद्यां सुहृदं सदैव ॥ सूर्यार
जीवासुरपूजितांगाः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं । मनस्विनं भूरिधनं सुतान्यं कृतज्ञभाजं सहितं गुणाढ्यं
॥ ५७ ॥ सूर्यारजीवार्कसुतामनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति नित्यं मेधाविनं नीतिविधानदक्षं समाप्तमंत्रं
द्वेषोत्पत्तं च ॥ ५८ ॥ सूर्यार्यशुक्रार्कसुता मनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं नितंबपोरंग्रथिताभि
मानं सुताप्यपानैर्विविधैः समेतं ॥ ५९ ॥ सूर्येंदुजीवासुरपूजितांगाः कर्माश्रिताः संजनयंति नित्यं ॥
द्वाधिकं सम्पदं सुशांतं ह्राशाभमलं प्रियदर्शनं च ॥ ६० ॥ सूर्येंदुजीवासुरपूजितांगाः कर्माश्रिताः
संजनयंति मर्त्यं नानोपयाने उपमृते स्समेतं विद्याधिवापी विवक्षणं च ॥ ६१ ॥ सूर्येंदुजी
वार्कसुतामनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं । नरेंद्रसंमानयुतं विधिज्ञं क्रूरं कविं पापपराङ्मु
खं च ॥ ६२ ॥ सूर्यात्मजे ज्या भृगुजार्कपुत्राः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ सदा मनुष्यं पितृकृत्यरक्तं
विभूतिभाजं जनसंमतं च ॥ ६३ ॥ चंद्रारसौम्यामरपूजितांगाः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ प्रधा
नभृत्यानधनं गतारिं विदग्धगोष्ठीषु सदात्रशांतं ॥ ६४ ॥ चंद्रारसौम्यामरपूजितांगाः कर्माश्रि
ताः संजनयंति मर्त्यं । उद्यानवस्त्रोद्युतमोजसाढ्यं ह्यश्वैः समेतं गुणवर्जितं च ॥ ६५ ॥ चंद्रारसौम्यार्क ८५

सुतामनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति नित्यं सुधर्मरत्नं बहुकीर्तिभाजं हितं सदा वंदितवल्लभानां वा ६६ चंद्रार
सौम्यार्कसुतामनुष्यकर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ।सुधर्मरत्नं बहुकीर्तिभाजं हितं सदा वंदितवल्लभानां ॥
६७ चंद्रारजीवासुरपूजितांगाः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यम् । यशोधनं शास्त्रकृपानुरक्तं श्रद्धान्वितं
वेदिजनैः समेतं ६८ । चंद्रारजीवार्कसुतामनुष्यं कर्माश्रितास्संजनयंति नित्यं मतिप्रधानं सुपटु
प्रशस्तं हितं प्रजानां शुभसेवनानां । ६९ चंद्रारभुजार्कसुतामनुष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति नित्यं
सनुष्टवित्तं नृपतेर्नभोग्यं सुरूपदेहं नृपभाजनं च ।७०।। चंद्रज्ञजीवासुरपूजितांगाः कर्माश्रिता
संजनयंति मर्त्यम् ।। सुवक्त्रवर्गं गजवाजियुक्तं निषेवनं शत्रुनिवहेशानां ।७१ ॥ चंद्रज्ञजीवार्कसुतामनु
ष्यं कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं बहुप्रजं वित्तसुविसुसारं कृतज्ञतायुक्तमरोगदेहम् ।७२। चंद्रज्ञ
सुज्ञार्कसुतामनुष्यं कर्माश्रितास्संजनयंति मर्त्यं वेदान्यरोगं गुणसत्ययुक्तं निधानभाजं सुत
संभूतं च ।७३ च चंद्रभूमिजसूर्यपुत्राः कर्माश्रिताः संजनयंति शांतं विवत्सरासन्तः
विरोधधर्मं सुपुण्यभाजं सुजनं सुरूपं ।७४।। भौमज्ञजीवासुरपूजितांगाः कर्माश्रितास्संजं

नमंति वीरा ॥ नृपप्रियं युद्धविधौ प्रवीणं प्रभूतकोशं जनसंमतं चातिपा ॥ सौमस्य युक्ताः कसुतामनुष्य
८६ कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं स्थिरस्वभावं स्थिरसख्यमुग्रं ससदोद्यमं भूरिधनं प्रसन्नं ॥ ७६ ॥ सौमाद्यस्य युक्ता
होरार० सुतामनुष्यकर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ उत्साहवंतं नीतिपरं सुहृतं जितेंद्रियं रूपसमन्वितं च ॥
७७ ॥ सौम्या मरेज्या भृगुजार्कतः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं विशिष्टसेवानिरतं सुतं मयं महामनुष्य
निरतं हि जानाम ॥ ७८ ॥ एवं चतुर्विकल्याः ॥ नवोंदु सौमस्तस्तु नैद्र प्रस्याः कर्माश्रिताः संजनयंति म
र्त्यं ॥ प्रतापिनं नीतिपरं सुगात्रं नृपाधिकं वस्त्र शरीरभाजनम् ॥ ७९ ॥ नवीदु सौमस्य सितामनुष्य
कर्माश्रिताः संजनयंति नित्यं ॥ सत्यं कृपालुं विधिना समेतं हिरण्यपण्यं सुखभाजनं च ॥ ८० ॥ न
वीनु सौमस्य दिनेश पुत्राः कर्माश्रिताः संजनयंति नित्यं ॥ कुलप्रधानं नियमैः समेतं सन्मार्गरक्तं
नयकोविदं च ॥ ८१ ॥ विवेकतां काव्यविशारदं च ॥ ८१ ॥ सर्वेंदु सौमामरपूज्यशुक्राः कर्माश्रिताः संज
नयंति मर्त्यं ॥ कलासुदक्षं नयपासमेतं सन्मार्गरक्तं नयकोविदं च ॥ ८२ ॥ सर्वेंदु सौमामर
पूज्यसुतौ सौराः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ सुपक्ष तुल्या हि समार्तिहीनं विप्रधानं सुध
नेः समेतं ॥ ८३ ॥ सर्वेंदु सौमासुर पूज्य सौराः कर्माश्रिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ सुबुद्धिभाजं विजितारि ८६

वर्गम्महाधनं प्रीतिपरं सुराणां ॥८३॥ सूर्येंदुसौम्यामरपूज्यसौराः कर्मांश्रिताः संजनयंति मर्त्यम् वहुलसं पा
पविहीनगात्रं गतिप्रगल्भं जितशात्रवं तं च ॥८४॥ सूर्येंदुसौम्यामरपूज्यसौराः कर्मांश्रितास्संजनयंति म
र्त्यं विद्याविनीतं नितरां प्रगल्भं यज्ञानुरक्तांवरपानभाजं ॥८५॥ सूर्येंदुसौम्यामरपूज्यसौराः कर्मांश्रि
तास्संजनयंति मर्त्यं जनप्रियं प्राणसुखं कृतज्ञं विशिष्टवाक्यं सुभगात्रकं च ॥८६॥ नवींदुजीवासुरपू
ज्यसौराः कर्मांश्रितास्संजनयंति मर्त्यं जनप्रियं प्राणसुखं कृतघ्नं ॥ रूपाधिकं कल्यतनुं प्रसिद्धं धनप्र
धानं रणकर्मदक्षम् ॥८७॥ सूर्यारसौम्यामरपूज्यसौराः कर्मांश्रितास्संजनयंति मर्त्यं निरोगदेहं प्रमदासभो
ष्ठकं सुरूपवाक्यवहुवल्लभं च ॥८८॥ सूर्यारसौम्यामरपूज्यसौराः कर्मांश्रितास्संजनयंति मर्त्यम् ॥ नानारूप
प्राप्तसुखं सुवीरं विज्ञानशीलं वहुमित्रवर्गम् ॥८९॥ सूर्यारसौम्यासुरपूज्यसौराः कर्मांश्रिताः संजनयंति
र्त्यं ॥ वहुप्रदं सत्यशुचिं प्रसन्नं तोयानुरक्तं वहुलालसं च ॥९०॥ सूर्यारजीवासुरपूज्यसौराः कर्मांश्रितास्सं
जनयंति मर्त्यं सुनीतिभाजं विविधोपचारं चारित्रविद्यासहितं सुवुद्धिम् ॥९१॥ सूर्यारजीवासुरपूज्यसौराः क
र्मांश्रितास्संजनयंति मर्त्यं परार्तिहीनं वहुशांतिभाजं स्त्रीरागभोग्यं सुनयं सदैव ॥९२॥ चंद्रारसौम्यामरपूज्य
सुराः कर्मांश्रिताः संजनयंति मर्त्यम् ॥ नानानरेंद्रप्रियमद्भुतं च कविप्रधानं विनयेन युक्तम् ॥९३॥

होरारत्न.
८७

चंद्रस्सौम्यामरपूज्यसौराः कर्मस्थिताः संजनयंति मर्त्यं व्रतानुरक्तं परसेवारतं सुलब्धवित्तं व्यसनैर्विहीनम् ॥९४॥ चं
द्रारसौम्यासुरपूज्यसौराः कर्मस्थिताः संजनयंति मर्त्यं प्रतापिनं नीतिपरं सुधर्मं शूरं विक्रमसमन्वितं च ॥९५॥ चं
द्रारजीवासुरपूज्यसौराः कर्मस्थितास्संजनयंति मर्त्यं सनामभीष्टकृतकोविदं तं सुसाधुसेवानिरतं सदैव ॥९६॥
चंद्रज्ञजीवासुरपूज्यसौराः कर्मस्थिताः संजनयंति मर्त्यं नृपप्रधानं गजवाजिभाजं यशोन्वितं बांधवपूजितं च ॥
९७॥ भौमज्ञजीवासुरपूज्यसौराः कर्मस्थिताः संजनयंति मर्त्यं काव्यानुरक्तं बहुशास्त्रभाजं सुश्रीकमुत्साहिनम
प्रधानम ॥९८॥ एवं पंचविकल्पाः । रवींदुभौमज्ञसुरेज्यशुक्राः कर्मस्थिताः संजनयंति मर्त्यं नरेंद्रना
थं परवर्गहीनं वीर्याधिकं कांतिसमन्वितं च ॥९९॥ रवींदुभौमासुरपूज्यसौराः कर्मस्थिताः संजनयं
ति मर्त्यं दानानुरूपं नृपतिं सुशीलं बहुप्रसादं जनसंमतं च ॥१००॥ रवींदुभौमाज्ञसितार्कपुत्राः कर्मस्थिताः
संजनयंति मर्त्यं ॥ रणानुरक्तं नृपतिप्रगल्भं यशोन्वितं सम्पद्(?)पालमेतं ॥१॥ रवींदुभौमज्ञसितार्कपुत्राः
कर्मस्थिताः संजनयंति मर्त्यं सुतार्थयुक्तं नृपतिप्रधानं विप्रानुरक्तं भयवर्जितं च ॥२॥ रवींदुसौम्यामर
पूज्यभृगुजाः शनैश्चराः संजनयंति मर्त्यं गजाश्वसंघैर्विविधैः समेतं प्रियातिथिं भूरियशोन्वितं च ॥
३ सूर्यारसौम्यामरपूज्यभृगुजाः शनैश्चराः संजनयंति मर्त्यं ग्रामाग्रगण्याः स्थिरतासमेतं नरेंद्रसंमानि ८७

द्युष्टपादं॥ एवं व्ययस्थाः नवीं दुभौमाह्वसुतेज्यशुक्राशनैश्चरास्संजनयंति मर्त्यं कृषिस्थिताः सत्ययशोनिधानं
महीपतिं धर्मयशोन्वितं वा ॥५॥ एवं लग्नविकल्पाः ॥ इति निवृत्त्य व वेकर्माश्रयप्रयोगाध्यायः ॥ अथ लाभभावस्थ
द्युग्रहादियोगफलं ॥ लाभाश्रितो नास्ति दिवाकरः सभौमो नरं प्रसूते निधिभाजनं नृपं ॥ सितासमृद्धं वरवाजिनां चरेच
प्रशान्तं वहुसौहृदं च ॥ लाभाश्रितो नास्ति दिवाकरः सभौमो नरं प्रसूते वहुवीर्यभाजं हतारिपक्षं गतपापवर्गं
गर्वेणहीनं प्रभुतासमेतं ॥२ लाभाश्रितस्तो दिवाकरः ससौम्यो नरं प्रसूते वहुलाभभाजनं ॥ वागीशज्ञविद्या वर्ष
नेनयज्ञं विवद्धतां सर्वजनानुरक्तं ॥३ लाभाश्रितस्तो दिवाकरः सजीवो नरं प्रसूते द्विजकर्मरक्तं ॥ उद्यानवापीमय
चैत्यभाजं प्रधानशास्त्रं कृषिकोविदं च ॥४॥ लाभाश्रितास्तो दिवाकरः सशुक्रो नरं प्रसूते सुवलत्रभाजनं ॥ प्रसू
तमित्रं नृपते नभीष्टं नतापमीष्टं दृढविक्रमं च ॥५॥ लाभाश्रितस्तो दिवाकरः ससौरो नरं प्रसूते विविधार्थभाजं
मनस्विनं पंगुनमग्निपं वकृतज्ञसत्यं हितं च हृष्टं ॥६॥ लाभाश्रितो रात्रिपतिः सभौमो नरं प्रसूते निजवं
शपूतं सुबुद्धिभाजं पटुतासमेतं प्रधानमित्रं प्रियदर्शनं वा ॥७॥ लाभाश्रितो रात्रिपतिः ससौम्यो
नरं प्रसूते शुभगं मनोज्ञं विवक्षणं कांतियुतं समृद्धिं जनमान्यमित्रं वहुसौहृदं वा ॥८ लाभाश्रितो ना

होरार०
८८

त्रिपतिस्सजीवो नरं प्रसूते सुधियासमेतं जितारिवर्गं धनआढ्यलाभं महामनुष्यं नृपतेरभीष्टं ९ लाभास्थितो
रात्रिपतिः समुक्तो नरः प्रसूते विरुजं सुवित्तं। वरप्रतापं सम्मानप्रगल्भं सुरूपनेत्रं प्रमदाप्रियं च १०॥ लाभास्थि
तो रात्रिपतिः ससौरो नरं प्रसूते स्तुनसौपि सिताढ्यं॥ नानाप्रसिद्धप्राप्तयशो विशाले तनानुरक्तं विजितारिपक्षं॥
११ लाभास्थितो भूतनयः ससौम्यो नरं प्रसूते वहुलाभभाजं॥ जितेंद्रियं शास्त्ररतं प्रगल्भं सत्समुखाढ्यं तनसं
मतं च १२ लाभास्थितो भूतनयः सुजीवो नरं प्रसूते प्रजने विहितं। महाप्रभावं विनयेन युक्तं सदा धर्मे प्रसन्न
रातनपरं च॥१३॥ लाभास्थितो भूतनयः ससौरो नरं प्रसूते प्रथितं प्रभावं॥ जितेंद्रियं सौर्यपरं प्रगल्भं प्रभू
तवस्त्राभरणं सदेव॥१४॥ लाभास्थितो भूतनयः सशुक्रो नरं प्रसूते प्रनष्टपापं सुचित्तमुत्साहपरं प्र
गल्भं समान्वितं पार्थिवपूजितं च॥१५॥ लाभास्थितो सोमसुतः सजीवो नरं प्रसूते गजवाजिभाजं तेज
स्विनं धीरवरं प्रगल्भं नीतिप्रियं सर्वकलासुदक्षं॥१६॥ लाभास्थितः सोमसुतः सशुक्रो नरं प्रसूते
परमोत्तिकाढ्यं॥ वहुप्रजाप्रणयपरं सुशीलं प्रसन्नभावं जनवल्लभं च॥१७॥ लाभास्थितः सोम
सुतः ससौरो नरं प्रसूते शुभदारभाजं॥ शुभान्वितं पुत्रजनानुरक्तं मखप्रियं वंधुहितं सदैव॥१८॥ लाभा
स्थितो देवगुरुः सशुक्रो नरं प्रसूते वहुवृद्धिभाजं॥ प्रियंवदं स्त्रीरहितप्रमाणं सुभोगदेहं सुखसंमतं च १९ ८८

लाभाश्रितो देवगुरुः ससौरो नरं प्रसूते प्रगुणान्तं हि जनानां । कान्ताप्रधानं विभुतासमेतं सुश्रीकमुत्साहपरं प्रशान्तं
२० सौरान्वितो लाभगतासितश्च नरं प्रसूते बहुरत्नयुक्तं बहुस्वभूमाशिरो सभाजनं सुरतप्रियं नियमैस्समेतं
२१ तेजोन्वितं नीतिपरं सुनेत्रं कल्याणरामलोलं सुपुत्रं च ।। नवीनेन्दुः सौम्याजनयन्ति मर्त्यं लाभाश्रिता गुणवधी
प्रगल्भं सुवक्त्रं नेत्रप्रपद्मास्वभोगं सत्यानुरक्तं बहुसौहृदं च ।। २३ ।। नवीन्दुस्तो वा जनयन्ति मर्त्यं त्रस्यामनवीर्यं
प्रमाणं तं सुराश्रमम् ।। नानार्थशास्त्रैः प्रथितं सुविद्वं बहिस्तुतिं कीर्तिसमन्वितं च २४ सूर्यात्मजो राज्यदे लाभ
संस्थानं नरं कुर्वन्ति धिपालयेतं ।। सुरूपदेहं सुभगं मनोज्ञं धर्मप्रधानं चिरजीवितं च २५ सूर्यस्य जीवाज
नयन्ति मर्त्यं लाभाश्रिता लाभयुतं मनोज्ञं ।। सन्मार्गरक्तं बहुकीर्तिभाजं स्थिरस्वभावं प्रणतं प्रगल्भं ।।२६
सूर्येन्दुपुत्रा जनयन्ति मर्त्यं लाभाश्रिताः कल्यतनुं सुविद्वं शास्त्रानुरक्तं प्रियतासमेतं हतारिपक्षं प्रणतं द्विजा
नां ।।२७ सूर्यात्मजो राज जनयन्ति मर्त्यं लाभाश्रिताः सर्वनरेन्द्रपूज्यं दीनानुरक्तं च महाप्रगल्भं महाधने
नुप्रणतं हि जानां २८ ।। सूर्यात्मजे स्याम गुजाम मनुष्यं लाभाश्रिताः संजनयन्ति मर्त्यं ।। प्रतापिनं शालि
धनं नयज्ञं स्थिरस्वभावं नृपवन्दितं च ।। २९ ।। सूर्यात्मजोरस्याम्... तनयं मनुष्यं लाभाश्रिताः संजनयन्ति मर्त्यं

प्रमत्तविघांतिनिधासुविघेविचक्षणां रतां तिसमन्वितं च ॥३०॥ अर्य्यास्तुनेज्यांशेसुतामनुष्यस्ता भाग्रिताः संजनयं
तिपुष्टं संतुष्टभाजं विधिवत्प्रधानं द्युन्वितं देवगुरुप्रभक्तं ॥३१॥ चंद्रारसोम्याजनयंति मर्त्यं लाभाश्रिताः प्रान
विचित्रभाजं ॥ तमाजनेतत्परमिष्टमर्थं जनानुरक्तं भयवर्जितं च ॥३२॥ चंद्रारसौवाजनयंति मर्त्यं लाभाश्रितास्ते
दारजाविमुक्तं उदारवेषं सुभगा सुगात्रं पानैः समेतं सुरतप्रगल्भम् ॥३३॥ चंद्रार्यशुक्रा जनयंति मर्त्यं लाभाश्रिताः सत्य
व्रतादशीलं ॥ सभीमदं सर्वसुवाधिकास्तवप्रभूतगपत्न्याजितभूवरांच ॥३४॥ चंद्रार्सोरा जनयंति मर्त्यं लाभाश्रिताः
लब्धधनं सुरूपं । प्रज्ञाधिकं संजनयंति पुत्रं महाप्रसुप्तसुधियासमेतं ॥३५॥ चंद्रज्ञजीवाजनयंति मर्त्यं विदग्ध
गोष्ठीनिरतप्रगल्भं ॥ विचक्षणांसवक्लोनिधानं त्वपप्रसादाप्त सुतं सदैव ॥३६॥ चंद्रज्ञशुक्रा जनयंति मर्त्यं संध्याति
वंसो कपिप्रचिंतनांकं ॥ सुरं तनेत्रं सुभगं गतारिं प्रियातिथिं प्राप्तराससमेतं च ॥३७॥ चंद्रज्ञसौरा जनयंति मर्त्यं लाभा म्हसुना
श्रिताभाजिगजैस्समेतं ग्रसन्नवांछं कृपयासमेतं हिरागपरं पसुतलालसंच ॥३८॥ चंद्रामरेज्यासितसूनुयुक्ता मनुष्यला
भाश्रिता संजनयंति शुद्धं प्रसन्नवक्त्रं गपितप्रभावं सत्यं सुतं साधुजनैः प्रवीणं ॥३९॥ चंद्रामरेज्यार्किसुतामनुष्य
लाभाश्रिताः संजनयंति नित्यं भयेन भुक्तं रणभूमिरसंसीतां प्रियसाध्वीमशास्त्रविशारदं च ॥४०॥ चंद्रासुरेज्यार्कसुतामनुष्य
लाभाश्रिताः संजनयंति मर्त्यं विविधलाभैः सहितं प्रसन्नं सुवस्त्रवाक्यं प्रियदर्शनं च ॥४१॥ भौमज्ञजीवाज
नयंति मर्त्यं लाभाश्रिताः कामधनं सुंदरमायुपादपाणिं नयनाभिरामं गजाश्वलाभैः विविधैः समेतं ॥४२॥ १६९

भौमाज्ञसौराजनयंति मर्त्यं लाभाश्रिताः सत्यधियं सुरूपं मनस्विनं नीतिवरं प्रशान्तं संग्रामलोभं विवि
धैस्समेतं ॥ भौमामरेज्याभृगुजा मनुष्यं लाभाश्रिताः संजनयंति दानं तपस्विनं मान्यमरिप्रमुक्तं विद्या
विनीतं विद्याभरणान्वितं च ॥ ४४ भौमामरेज्याकिसुता मनुष्यं लाभाश्रिताः संजनयंति विज्ञा ॥ दातारमेवाक्रू
सुभगं सुवीर्यवंतमतिप्रियं सर्वसुखे समर्द्धं ॥ ४५ ॥ भौमार्यशुक्रेज्यार्किसुता मनुष्यं लाभाश्रिताः संजनयंति म
र्त्यं स्थिरस्वभावं स्थिरसौहृदं च चरित्रहीनं कलहेन हीनं ॥ ४६ ॥ सौम्यामरेज्याभृगुजा मनुष्यं लाभाश्रिताः
संजनयंति रूपे हस्त्यश्वकं सान्वितप्रमत्तं गुणान्वितं शास्त्रविचक्षणं च ॥ ४७ ॥ सौम्यामरेज्यार्कि सु
ता मनुष्यं लाभाश्रिताः क्षांतिपरं सुताढ्यम् ॥ प्रभूतविद्याभरणैः समेतं सुप्रपरक्तं नृपपालमं नं
४८ ॥ लाभाश्रिताः सौम्यसितार्कपुत्राः नरेन्द्रकुल्लीनविशिष्टरक्तं धराधिपं सुख्यातमं नराणां सुख
स्तुतं तीर्थवरं स्नरेव ॥ जीवास्फुजिज्जार्किसुता मनुष्यं लाभाश्रिताः संजनयंति कांतं कलास्विनं सर्व
कुलप्रधानं मनोभिरामं धर्मरतं तपाढ्यम् ॥ ५० ॥ एवं त्रिविकल्पाः रवींदुभौमेंदुसुता मनुष्यं लाभाश्रि
ताः संजनयंति नित्यं प्रभूतविद्या शुभगं जितारिं दानं विनीतं परमर्द्दनं च ५१ रवींदुभौमामरपूजितौ लां
लाभाश्रिताः संजनयंति मर्त्यं बहुप्रजं नीतिपरं सुतं संहतारिपक्षं प्रथितप्रभावम् परवींदुभौ

हो॰र॰ मासुरपूजितांगालाभाश्रिताः संजनयंतिमर्त्यं वक्रवक्रपाकपरतापदक्षं तोराराधीपतिस्संततमेजमा ॥५४
९० रवींदुभौमासुरपूजितांगालाभाश्रिताः संजनयंतिमर्त्यं ॥ हीरणप्रयुक्तापणिवस्त्रलाभं विशालबुद्धिं नृपसे
वकं च ॥५३॥ रवींदुभौमामरपूजितांगालाभाश्रिताः संजनयंतिमर्त्यं निसर्गविद्यात्मककाव्यभाज
भु सुतप्रधानं सहितं जनानां ॥५५॥ रवींदुसौम्यासुरपूजितांगालाभाश्रिताः संजनयंतिमर्त्यं ॥ प्रसाद
शीलं प्रणतं गुरुणां प्रभूतविद्याररणं जनानाम् ॥५६॥ रवींदुजीवासुरपूजितांगालाभाः श्रिताः सं
जनयंतिमर्त्यं शास्त्रप्रियं कीर्तिसमन्वितांगगुणानुरक्तं प्रियकोविदं च ॥५७ रवींदुजीवार्कसुतामनु
ष्यं ॥ लाभाश्रयं संजनयंति विज्ञा ॥ अखप्रभावं विविधप्रतापं ह्यनात्रनकं सुधियासमेतं ॥५८
रवींदुभृग्वार्कसुतामनुष्यला भाश्रिताः संजनयंति धान्यं ॥ धनान्वितं धर्मदयासमेतं विख्याधिनं
प्रालरालोकहतं नं ॥५९॥ सूर्यारसौम्यासुरपूजितांगालाभाश्रिताः संजनयंतिमर्त्यं सुमानभा
जं विजितारिसंघं प्रभाविनोतं तिविचक्षणं च ॥६०॥ सूर्यारसौम्यासुरपूजितांगालाभाश्रिताः
संजनयंतिमर्त्यम् ॥ उदात्तवाक्यं सुजनानुरक्तं नृपप्रियं सौर्यसमन्वितं च ॥६१॥ सूर्यारसौम्या ९०
र्कसुतामनुष्यलाभाश्रिताः संजनयंतिनित्यं मुनिप्रबंधं बहुशील्पभाजं नानार्थपानप्रवरैः समेतं ॥

सूर्यारजीवासुरपूजितांगालाभाश्रितास्संजनयंतिमर्त्यं विवेकमस्त्रामरणानिसंघं पयोत्रुमन्नतिमानसं
च॥६३॥ सूर्य्यारशुक्रार्कसुतामनुष्यलाभाश्रिताःसंजनयेतिजातं॥तेजोन्वितंसर्वकलासुदक्षंघृणान्वि
न्वितंधर्ममतिंसदेव ६४॥सूर्य्यार्जजीवारपूजितंगात्लाभाश्रिताःसजनयंतिनित्यं विचित्रवे
र्ष्यासहितंनिरीहंसुवासनेत्रंगुणारंजितांगं॥६५॥सूर्य्येज्ञजीवार्कसुतामनुष्यलाभाश्रिताःसंजनयंतिसे
व्यं॥व्रतान्वितंरोगविवर्जितांगंधर्मध्वजंदैन्यविवर्जितंच॥६६॥सूर्य्याज्ञशुक्रार्कसुतामनुष्यलाभाश्रिताःस
जनयंतिमर्त्यं॥स्थिरस्वभावंभयपापहीनंविचित्रवाक्यंमुनलालसंच॥६७॥सूर्य्यामरेज्याभृगुजार्कपुत्रालाभ
निते श्रिताःसंजनयंतिमर्त्यम्॥ज्ञानेकलाभेर्विविधैःसमेतंसंतुष्टवित्तंजनसंमतंच॥६८॥चंद्रारसौम्यामरपूजि
तांगालाभाश्रिताःसजनयंतिमर्त्यं॥विद्याधिकंमविधनेननेदहतानिवर्णविरुहानशीलं॥६९॥चंद्रारसौ
म्यार्कसुतामनुष्यलाभाश्रिताःसजनयंतिजातम्॥विभ्रान्तभाजंसततंसुवक्तुंवह्वंगमभ्रंनिरंममनोज्ञमम्
७०॥चंद्रारसौम्यासुरपूजितांगालाभाश्रितास्सजनयंतिमर्त्यं॥ पक्षप्रधानंगुरुभक्तिरक्तंमंत्रस्थिनसंचे
गुरोवस्सम्पदं॥७१॥चंद्रारजीवार्कसुतामनुष्यलाभाश्रितास्सजनयंतिमर्त्यं॥संयोगमाद्यंप्रभुरान्न
पानंदिदृग्धगोष्ठोलुनतंसदेव॥७२॥चंद्रारशुक्रार्कसुतामनुष्यलाभाश्रितास्सजनयंतिवंद्य॥

भेकान्नायं हयसंघनायकं रसत्यं पूजितमानसं च। चंद्राज्जीवासुरपूजितां गालाभाश्रिताः संजनयं-

होरार० ति मर्त्यं॥ समुद्रपर्यंत धराधिना पूजिता रिवर्णं बहुधर्मरत्नम्॥ ७४॥ चंद्राज्जीवार्कसुतामनुष्यला-

८९ भाश्रितास्सजनयंति जनम्॥ सुभाषितज्ञं विबुधाधिनाथपूजितो धर्मं लगासमतं च॥ ७५॥ चंद्रज्ञभृगु-

कार्किसुतामनुष्यलाभाश्रिता पृथिव्युतं सत्रूपं॥ सौरीपतिनीर्थं नतं सुमुख्यं धराधिनाथपरतोकवि-

दं च॥ ७६॥ चंद्रामरेज्याभृगुजार्कपुत्रालाभाश्रिताः सजनयंति मर्त्यम्॥ तेजोन्वितं पुरपवरंजितारिं

महीपतिं शास्त्रविचक्षणं च॥ ७७॥ भौमात्सजीवासुरपूजितागास्ताभाश्रिताः संजनयंति मर्त्यम्॥ भो-

गातिभुक्तिमयगम्लंघ्रिततीर्थवरं पंडितमानतं च॥ ७८॥ भौमज्ञजीवार्कसुतार्कपुत्रैर्मनुष्यलाभा-

दले श्रितास्सजनयंति मर्त्यम्॥ सौख्यान्वितं भूमिपतिं हतारिं प्रियंवदं ज्ञानपरं सदैव॥ ७९॥ भौमज्ञभृगुका-

र्किसुतामनुष्यलाभाश्रिताः संजनयंति पुत्रं॥ नरेंद्रमान्यासहितं सधीरं भयैर्विपेतं द्विजवत्सलं च

॥ ८०॥ भौमामरेज्याभृगुजार्कपुत्राः लाभाश्रिताः संजनयंति मर्त्यम्॥ प्रभूतपुत्रार्थनुयेसमेतं

महीपतिं शत्रुविवर्जितं च॥ ८१॥ सौम्यामरेज्याभृगुजार्कपुत्रालाभाश्रिताः संजनयंति मर्त्यम्॥

विद्याधिकं भूमिपतिं सुविक्तं विज्ञानशीलं सुतवत्सलं च॥ ८२॥ एवं चतुर्विकल्पाः॥ नरेंदु भौम ८९

जा सुरज्यपुरज्यालताभाक्लितां संजनयंति मर्त्यम्॥ सुशीलमुत्साहपरं नतेंद्रं महागतासुं नगणोऽपि हेच॥
८३॥ नवींदुभौमज्ञसिता मनुष्यं लाभान्विता संजनयंति मर्त्यं॥ भूतप्रधानं कृतनेकविनिकोष्ठं पृथ्वीपतिं
गुणपधनैः समेतं॥८४॥ नवींदुभौमज्ञदिनेशपुत्रा लाभान्विताः संजनयंति मर्त्यं॥ लज्जाधिकं पार्थिव
नम्रमनेयं कृतज्ञमुग्रं रणसाहसं च॥८५॥ सूर्येंदुभौमामरपूज्यशुक्रा लाभान्विताः संजनयंति मर्त्यं
सुतार्थभाजं सुखभोगभाजं धियासमेतं नरपतिंत्रितं च॥८६ सूर्येंदुभौमामरपूज्यसौरा लाभान्विता
संजनयंति मर्त्यं। प्रभूतमित्रं व्रतकर्मशीलं संनृपविनं बहुलोलुपं च॥८७॥ सूर्येंदुभौमामरपूज्यसौ
राल्लाभान्विताः संजनयंति मर्त्यं। सुपरिगृतपार्थिवमानभाजं गतात्मपापं परास्वं च॥८८॥
सूर्येंदुसौम्यासुरपूज्यशुक्रा लाभान्विताः संजनयंति मर्त्यं। बहुप्रजंशीलधनं नयज्ञं संनृपवि
तं बहुसौहृदं च॥८९ सूर्येंदुसौम्यासुरपूज्यसौरा लाभान्विता संजनयंति मर्त्यं दृढजानुरक्तं
प्रमदाप्रलंभी पृथग्गजाधिपं कीर्तिसमन्वितं च॥९०॥ नवींदुसौम्यासुरपूज्यसौरा लाभान्विताः सं
जनयंति मर्त्यं गुणान्वितं प्रीतिकरं सुनेत्रं प्रियागमं कीर्तिसमन्वितं च॥९१॥ सूर्यारसौम्यामर
पूज्यशुक्रा लाभान्विताः संजनयंति मर्त्यं॥ मातापितृभ्यो निरतं मनोज्ञं विचक्षणं शांतिसमन्वितं च॥९२

क्रियासमेतं ४

होरार.
९६

स्वर्पोरसौम्यामरपूज्यसौराःलाभाश्रितास्संजनयंतिमर्त्यं ।व्रतोपवासाम्बरविप्रभक्तंरतानान्वितंसत्यदयास
मेतम् ॥ ९३ ॥ स्वर्ध्यारजीवासुरपूज्यसौरालाभाश्रिताःसंजनयंतिमर्त्यं ।प्रभासमेतंवहुयानरक्तंगुणान्वितं
शौचपरंसदैव ॥ ९४ ॥ स्वर्ध्यारजीवासुरपूज्यसौराःलाभाश्रिताःसंजनयंतिपुत्र्यं त्रं ।विद्यासुरक्तंगुरुदेवभक्तं
पवैर्विमुक्तंसुधियासमेतं ॥ ९५ ॥ चंद्रारसौम्यामरपूज्यपुत्राःलाभाश्रितास्संजनयंतिमर्त्यं ॥ दयासमेतंवंक्रियासमेतं
गिपात्रिवांधवप्रजितंच ॥ ९६ ॥ चंद्रारसौम्यामरपूज्यसौरालाभाश्रितास्संजनयंतिमर्त्यं ॥ नरेंद्रमा
न्यंकृषिकर्मरक्तंदाताविपक्षेविभवेःसदैव ॥ ९७ ॥ चंद्रारसौम्यासुरपूज्यसौरालाभाश्रितास्संजनयंतिम
र्त्यम् ॥ श्रुतार्थभाजंविजितारिपक्षंमहीपतीशास्त्रविचाररक्तं ॥ ९८ ॥ चंद्रारजीवासुरपूज्यसौराःलाभा
श्रिताःसंजनयंतिमर्त्यम् ॥ वंदिस्तुतंचाव्यवधानरक्तंशौर्यान्वितंधर्मपरंसदैव ॥ ९९ ॥ भौमज्ञजी
वासुरपूज्यसौराःलाभाश्रिताःसंजनयंतिमर्त्यं ॥ आढ्यान्वितंभूरिधनंयशाढ्यंप्रमत्तपुत्रान्वित
भोजनाढ्यं ॥ १०० ॥ एवंपंचखेचरयोगाः ॥ ॥ रवींदुभौमज्ञसुरेज्यपुत्राःलाभाश्रितास्संजनयंति
मर्त्यम् ॥ सौभाग्यविद्याविभवैःसमेतंनरप्रकृतंतंद्रढपौरुषंच ॥ १ ॥ रवींदुभौमज्ञसुरेज्यसौराः
लाभाश्रितास्संजनयंतिमर्त्यम् ॥ तीर्थानुरक्तंसुधियासमेतंविचक्षणंरोगविवर्जितंच ॥ २

नवींदुमौ मङ्गसितौः कंपुत्रालं भाग्येस्थिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ बहुश्रुतं कांतियुतं विधिज्ञं प्रख्यंगुरूणां गुणसंप्रजा-
नो ॥ ५ ॥ सूर्येंदु भौमामरपूज्यशुक्राः भाग्येस्थिताः संजनयंति मर्त्यं ॥ श्रुतार्थभाजं विजितारिपक्षं महीपतौ भा-
२६ चा ॥ ६ ॥ चंद्रार्कभौमामरपूज्यशुक्राः शनैश्वराः संजनयंति मर्त्यं ॥ समस्तभूपाधिपतिं गजेंद्रगमादहीनं ग-
जवाजिभाजं ॥ ७ ॥ एवं षड्विकल्पाः ॥ नवींदुभौमज्ञसुतेज्यशुक्राः शनैश्वराः संजनयंति मर्त्यं ॥ धराधिनाथं
गतरोगपापं धर्माकुलेजोमणकसमेतं चा ॥ ८ ॥ एवं सप्तविकल्पाः ॥ इति पंचमेनाभसप्रयोगाध्यायः ॥ अथ
व्ययभावस्य द्विग्रहादि योगफलं ॥ व्ययाश्रितास्त्रीद्दराकरः सचंद्रे नरं प्रसूते व्यसनं निराशं ॥ अल्पायुषं
दानतमं निरूपरा स्त्रिकृत्यं कृजनेन नित्यं ॥ १ ॥ व्ययःश्रितास्त्रीद्दराकरः सभौमे नरं प्रसूते प्रकृते कुरांगं ॥
पराभिभूतं च हृयापरक्तं दुष्टस्वभावं गुणवर्जितं च ॥ २ ॥ व्ययाश्रितस्त्रीद्दराकरः ससौम्यो नरं प्रसूते निरुजा-
समेतं ॥ प्रासद्मपक्षं नमतिं सुलब्धं सर्वत्र शीलं नगणं गोतरं च ॥ ३ ॥ व्ययाश्रितास्त्रीद्दराकरः सजीवं
नरं प्रसूते व्यसनाभिभूतं ॥ पापप्रियं वा मनिपीडितांगं दुष्टस्वभावं गुणवर्जितं चा ॥ ४ ॥ व्ययाश्रितास्त्री
द्दराकरः ससौरो नरं प्रसूते जननाभिनंदं ॥ नीचानुरक्तं कृपयानुरक्तं सुनीचकर्मा ॥ नमति प्रयातं मा ॥ ५ ॥

ज्यो०रार० ८२

अथयाम्नितेरास्त्रिपतिः सभौमोनरंप्रसूतेकठिनस्वभावं॥ विहीनवृत्तिंवहुदुःखरक्तंभयान्वितंशीलविवर्जितंच॥
७ अथयाम्नितेभास्त्रिपतिः ससोम्योनरंप्रसूतेकलहंसमेतं॥ दरिद्रमार्तपरिवारहंतंसदाभयार्त्तप्रभयाविही
नं॥ ८॥ अथयाम्नितेरास्त्रिपतिः सजीवोनरंप्रसूतेतिकठोरवाक्यं विरूपगात्रंपरदेशभाजंविहीनकोशंगत
सौहृदंच॥ ९॥ अथयाम्नितेरास्त्रिपतिः सशुक्रोनरंप्रसूतेनिधनेप्रयातं॥ गेहंखलंधर्मविवर्जितांगंसु
निघृणांकामपराजितंच॥ १०॥ अथयाम्नितेरास्त्रिपतिः ससौरोनरंप्रसूतेकुकलत्रभाजं॥ कुपुत्रधान्यान्वि
तमित्रवैरंलज्जाविहीनंगतपौरुषंच॥ ११ अथयाम्नितेभूतनयः ससौरोनरंप्रसूतेविकृतानुरा[illegible]कं॥ लज्जा
विहीनंबहुरोगभाजंगतिप्रहीनंगतसत्यशौचम्॥ १२॥ अथयाम्नितेभूतनयः सजीवोनरंप्रसूतेतिविहीन
कीर्तिम्॥ कामार्दितंदुःखपरंपराद्यंअपानुरंबांधवपीडितंच॥ १३॥ अथयाम्नितेभूतनयः सशुक्रोनरंप्र
सूतेधनधान्यपेतं॥ क्षुधार्दितंदानविहीनवृत्तंसदानुरंहीनवनेषुकृतघ्नं॥ १४॥ अथत्रिहि:॥ शशिभवनेभौ
मौसोस्वच्छंदकामिनोविनष्टगुणा मदरोपतिहीनस्कुरोगापजीवनंभवेत॥ १५॥ आत्मामूतौलरापुना
गौवांशोशियस्विनीबुधस्यशे॥ वेश्यामतप्रजावाशुक्रोमोस्त्रीभुदुष्टनम्॥ १६॥ वौधार्विभवनेक्षुजभागौ
बा ८२

नारिणी विदेशरता॥ कुशला कुयाशरिड्डा मंदांशेऽजारवल्लभा ज्ञेया॥१७॥ गुरुपावकांतिशीलप्रज्ञा सौम्यांशे कार्प्यवैो
रिणी कुलरता॥ कुपत्ति क्रियाल्पसुता शुक्रांशे निस्परोगिनी भवन्ति॥१८॥ जीवर्क्षे न्या परिचारिणी कुंभे सारव्याता सैर
रो मंदरिड्डा कन्या। जननीसतंत्र निरता स्यात्॥१९॥ जीवांशे न धन्याद्यास्सौम्यांशे लोकपूजिता ललना॥ पुत्र
वती गुर्वंशे स्वकुटुम्बयुक्ता पतिव्रता साध्वी॥२०॥ मंदर्क्षे भौमांशे दासीकुलदाम्भतजा कन्या मंदर्क्षे मंदांशे नी
चाचारिणि दुर्भगा वनिता॥२१॥ भर्तृप्रिया च शुभगा जीवांशे नैकतामभिरख्यता॥ भगवता च कुलदा च बहुमाय
सौभगस्या यो॥२२॥ गुर्वांशे प्रभुशीला वंध्या वा गौरलोचना। या जेना। त्रिंशांशे फलमेवं वक्तव्यं दैवविद्बुध
ल्मालापाः॥२३॥ चंद्रार्के स्फुरयोगात् त्रिंशांशफलं विनिर्दिशेत्तस्या लग्नेन्द्वोर्योगबलात्रिंशांशफलं विनि
र्दिशेत्पवा॥२४॥ गर्भे जातके॥ शुक्रस्तेंदुबले यस्याः पापग्रहनिरीक्षिते॥ सौम्यग्रहदृशाहीने भर्त्ता कापु
रुषो भवेत्॥२५॥ बुधमंदयुतस्तत्र पतिः क्लीबसमो भवेत्॥ वंध्या वा दुर्भगा वापि सा विनित्यप्रवासिनी २६
सप्तमे चरराशौ चेद्दृशौ गोचरभोगके॥ भर्त्ता प्रवासशीला स्यात् स्थिरभस्वगृहे वसेत्॥ २७ अस्तगेऽर्के
नाभे विबुधे तस्याः स्वयं भवेत्स्वयं॥ सप्तमस्थेऽर्कजे तद्वत् आल्ये सविधवा भवेत्॥२८॥ भर्त्ता क्रोधपरा [illegible]

९७
होरारत्ने

वापि मृत्योन्यमतिमानुयात्॥ मंदे सप्तमराशिस्थे सप्तपाशनुनिरीक्षिते॥२८ कुनवैर्वैविधे भर्त्ता सा ज्ञानमधिगच्छ
ति॥ धूने शुभाशुभैर्युक्ते पुनर्भू सा भविष्यति॥२९ अस्तगावरमंदौ च यदा वक्रो विधवा भवेत्। मासिवर्षे तथावाहे
भोगैरिव चाप्नुते॥३१ बलहीने लग्नपाले सौम्यग्रहनिरीक्षिते॥ पतिप्रपूज्यते नारी नीचारिस्थ च वैरिणी॥
३२ मंदारार्कविलग्नस्थो राशीशुक्रो यदा तदा॥ बंध्या भवति सा नारी नीचस्थे पापदृग्युते॥३३॥ आर्कि नाशं
राशौ भौमसप्तमस्थाने स्वाराशौ वै यथा॥ सौरकुजेक्ष्मादृष्टे बाधया निःस्वदुर्भगा॥३४॥ अस्तर्दशे भद्दृष्टे च श
भस्थाने शुभेक्षिते॥ चातुर्मासिक पापर्वैवल्लभा भवेत् वधू॥३५ अर्कस्ते स्वांशे वदेत् भर्त्ता सितपरो म्हः॥
चंद्रस्ते स्वर्क्षे मृदुसरवशः पतिः॥३६॥ भौमस्ते स्वांशके स्त्रे स्त्रीलोला निर्द्धनः पतिः॥ सौम्यर्क्षे स्वांशके स्त्रे भगोवि
द्वान्भवेत्सुखी॥३७॥ जीवस्ते स्वांशके स्त्रे स्त्रीलोला निर्द्धनः पतिः॥ सौम्यर्क्षे स्वांशके स्त्रे भर्त्ता विद्वान्भवेत्सुखी
३८॥ जीवस्ते स्वांशके स्त्रे वृद्धो सर्वसंभवेत्पतिः॥ एवं सप्तमराशिस्थे ग्रहे कृंशां वदेत्फलम्॥३९॥ आस्तरा
शिफलं प्रोक्तं लग्नराशिफलं तथा॥ भवेत्स्यात्समन्यान्यवहू योगवलाहृदेत्॥४१॥ सौम्याह्ने लग्नोदये च चन्द्रे साधुस्त्र
री सा वधू॥ सुरेकपेन या पतिदूष्या नितम्वास्थिरवारिणी॥४२॥ यद्यस्तापदिलग्नस्थो कुलटा प्रसवादिनी॥
नस्युक्तो यदि लग्नस्थो सौम्यस्यान्न कुलेषणा चांद्रि चंद्रसितालग्नेवहसोरव्यगुणान्विता॥ जीवे लग्ने नति
सं पश्यापुत्रे वित्तसुखसहृता॥४४॥ क्षेत्रोद्भसंस्थिताल्लग्ने श्रयु भास्नेयी भद्रदा॥ कुनहृष्टे च विधवा पाप ९७॥

तां देवि रोषतः ॥ ४५ ॥ निधने कृत्तिकांके च तैरेकापां निश्चितं भवेत् । सौम्ये च मस्य कन्या न तु प्रागेव संप्रति ॥ पापसौ
म्ययुते तस्मिन् सम काले च तो मृतिः ॥ बलाबलं ग्रहाणां त्वा पुत्रो युविजानता ॥ ४८ ॥ नाग स्थाने स्थिते सौ
म्ये सपापे च पापे तिका ॥ भर्तुः पुत्रस्तु तस्या ई दीर्घ कालं च जीव ति ॥ ४९ ॥ धनुर्धरे वृषे लग्ने भर्तुः पुत्रा
दि दुःखिनः ॥ सिंहालि वृष कन्यासु चंद्रे तिष्ठति पंचमे ॥ ५० ॥ अल्पापत्यं विजानीयात् क्रूरे भेक्षितयावदेत् ॥
लग्नाच्च पष्ठ मभागस्थे पापे दुःख फलान्वितः ॥ ५१ ॥ सौम्य ग्रहै रसंमिश्रे सर्वथा लेरा मा प्र पातन ॥ केन्द्रगे
तु खगते बहु प्रसवमा दिशेत् ॥ ५१ ॥ कन्याप्रदाने कालेषु प्रोक्त मार्गान्विचिंतयेत् सापावस्था ॥ शुक्रा
स्थितो वा परस्य रुक्ष्मागसंस्थौ शोत्रे पहृष्टि पगा गुदये ग्रहाः नीदृग मती व मदना स्त्रीगिनपद प्रवद्धस्त्री मिः स
मंतपुरुषा वृत्ति मिलि भन्ते ॥ नेत्रे वुधं कुम्भ जेन विजे व मध्ये राशे व स्त्री हेन सहि तैर्विषम स्थे लग्ने ॥ जाता
भवेत्पुरुष रूपि रतीप्रवृत्तिः स्वदेव पुत्रश्च पिता त्र वारि तज्ञ पिता च लोके ॥ ५४ ॥ त्रसे या मित्र गते न च भ पदिषे च
रम वं ति नृनं ॥ प्रवृज्यामा प्नोति न हा न व मे ग्रह सम वो ने वं ॥ ५५ ॥ वलिभिः ग्रह युक्ते शंतां क न्याहितैर्विल
ग्न गेश मिमे स्त्री ब्रह्मवादि नी स्यात् नेव शास्त्र प्रवृके नाचे ॥ ५६ ॥ एवन जातके ॥ भद्रा तिथि र्यदा कृत्स्ना
तिथि वा वृत्ति भान था ॥ नदा न विवाहे प्रविष कन्या प्रजायते ॥ ५७ ॥ द्वादशी वार केशा सहस्त्री विशाखा स्व

सप्तमी भृगुजे ।। मंदे शुक्रेक्षितेयश्चाविषकन्या प्रजायते ।। वैलोचनस्मृता हेरा ।। विपुलेत्रस्थितौ दानुत्थाने पत्र शु
भग्रहे ।। क्रूरचैकस्थपा जाताविषकन्यका ।। १३ ।। योगजातके ।। लग्नसौरिविःपुत्रे धर्मस्थाधरणीसुते ।
श्लेषित्यस्योगेनुजातस्त्रीसाद्वै दूषितकन्यका ।। पदेऽपंवैवेधत्यदोषस्तु विज्ञातनारव्या ।। २ ।। युग्मगे चंद्रसूर्यौ
चविलग्नान्निजराशिगौ । बंध्यासचेद्मासौम्याकाकवंध्यापवाभवेत् । मृताप्रत्योचयुक्ते ज्यौस्त्री
रोगमेलवाभवेत् ।। शोरंतःपापदृष्टमध्यागते चंद्रेलग्ने चकन्यकाजाता । निजपितृकुलंममरुत्साश्च सुर
कुलंहंति ।। विशेषः ।। आपाष्टेकुजेक्रूरयुते यदा विलग्नगे । मंगल लग्नगे तद्वै भौमे वा दुर्भगा स्मृता ।।
३ ।। मूर्त्तौ नाकर्कमीनमेषुरंगमवातिकामिनी ।। एषुमृत्यौ स्त्रीयस्य पति मन्यंपिदीक्षिते ।। ३ ।। लग्ने दू
चनराशौकेंद्रस्थापापिनो बलिनः ।। योषिद्गृहसंदृष्टौ पति यदुपं गच्छते नारी ।। २ वीरजातके । रा
निभौमग्रहे लग्ने चंद्रे चासितसंयुते ।। पापदृष्टे पस्ना नारी वंध्या च मृतपगच्छति ।। ७ ।। सप्तमस्थे कुजे श्च
वदृष्टेसौरेण सापि चेत् । गलदुष्भीतस्मान्ते या राज्ञो रोगवृत्तगजाः ।। नवो मृत प्रजा ज्ञेया रोहिणा पित
पेवच ।। चंद्रे तुधनुस्थानारी कन्या ज्ञासवती भवेत् । पंचमस्थो गुरुसितो बहुपुत्रसुता भवेत् । शुभगापति ८५।।

स्याच्चगुरणायुतातसुव्रता॥ चरमेदेवेंद्रयुतेयदृष्टेशुक्रेनतोभस्मपतिस्ततस्यवलस्वभावस्त्रपत्नोलितोंग
त्रमेणयुक्तविवेकहीनः॥ समराशिगतेतत्रसप्तमेशुभसंयुते॥ शुभग्रहैस्तथादृष्टेराज्यपत्न्यपतिस्ततः।
कोधान्विनासौख्यमहासितैर्क्षोलग्नस्थितेनाचनसंयुताच॥ बुधेकलाद्यासुखभावयुक्तागुणोर्युताय
कागुरुस्तपेव॥ यदाशनौयत्रबुधाविलग्नेनक्षयापितेजौवसितेंदुजास्युः॥ मनेव्रधासौख्यगुणाढ्य
कः नारीनृदासीभिरलंकृतास्यात् तथाग्रगाकूरखगाविलग्नात्द्वितीयगाःक्षोभनरेखचरास्युस्तु॥
साभर्तुरंग्राभ्रियतेचनारीगोकोर्यसिंहकोर्ध्येदुगतेऽस्यपुमाः॥ अथकन्याजन्मनिर्णयः
सामर्तुरंग्रा — कन्याजन्मानिकोदृभाग्यंचकम
केजयारणि वे॥ मस्तकेश्रीणिमस्तुहा गोसप्तभानिमुखेन्यसेत्॥ कन्याजन्मानिकोदृभाग्यंचकम
तेस्वयंभुवा॥ शीर्षेसंतापयुक्तस्यामुखेधान्यधनान्विता॥ हृदिसौख्ययुतोनष्टेस्याद्यभिवारिणी
कासंतुष्टास्वामिरतानाभौस्याज्जन्मकालके॥ अथलग्नफलंवक्ष्ये॥ मेषेलोरुपेलस्तप
रानृशंसानारीभवेत्क्रोधगतास्वदेव॥ क्लेशाधिकानिष्ठुरवाक्यपुत्रासदाविरक्तानिजबंधुवर्गे
वृषेजोदयेल्परतामनोज्ञाविनीतचेष्टापतिवल्लभाच॥ नारीभवेत्सर्वकलासुदृष्टास्ववर्गेरता

होरारत्न ९६

वनिताच॥ वृषभिष्ठा॥२॥ तुलोदयेलग्ने नितिष्ठुरवाक्यास्त्रीकामशक्ता गुणवर्जिताच॥ सदान्यगेसाकफ
वातयुक्ता महाव्ययकृन्नविवेष्टिता च॥३॥ लग्नेकुलीरस्यभवेन्महत्ता नारी स्वबन्धुपार्श्वजनैः समेता॥ बंधुप्रि
या साधुसुशीलदक्षा प्रभान्विताः सर्वसुखैः समेता॥४॥ सिंहस्थलग्ने वनिता ऽतितीक्ष्णा भवेत्कपाघ्राकृते ह
प्रियावा॥ नानाविधैर्दुष्टशरीररोगा पापेपकारे निरता सदैव॥५॥ कन्योदये या वनिताभिजाता सौभा
ग्यसौख्यैः सहिता हितेच॥ भवेत्सुवर्णा बहुधर्मरक्ता ह्लितेंद्रिया सर्वकला सुदक्षा॥६॥ तुलस्थलग्नेन्विन का
ले कृत्वा भवेन्सुमदाग्रा पेनहीना सुगर्विता सा निविवर्जिता च लज्जाधिका नीतिविवर्जिता॥७॥
नेघभवेद्दृश्चिक लग्न पीता सत्वगात्रा नयनाभिरामा॥ सुपुण्यशीला चपतिव्रता च गुणाधिकासत्य
परा सदैव॥ चापोदये या वनिताभिजाता सा बुद्धिसारा पुरुषानुकारा सा पीनसा ध्यानविधिना वयस्य
निस्नेहवस्त्रा परापेन हीना॥९॥ मृगोदये स्त्री सुभगा सुसत्या तीर्थानुरक्ता हृतशत्रुपक्षा॥ प्रधान
कृत्या गपिता सुलोकगुणान्विता पुत्रवती सदैव॥१०॥ कुंभस्य लग्ने प्रमदाभिजाता स्त्रीतन्मग्नत्ता
ग्रतज्ञा च्छिता च॥ नित्यं गुरूणां सुविरुद्धचेष्टा व्याधिका पापपरा कृतघ्ना॥११॥ मीनोदये स्त्री व ९६

कपुत्रपौत्रापतिप्रियाबांधवलोकमान्या।।सुनेत्रकेशासुरविभ्रमलोनयान्विताश्री तिपरायुरूपेणागरा। इतिल
ग्नफलं।। अथ चंद्रराशिफलं वृद्धयवनः।। चंद्रेऽजपस्थे वनिता प्रगल्भा जाता भवेल्लोलुपरागधाना सुरूप
गात्रापतिवल्लभा च सदागुरूणां प्रणायेनरक्ता।। वृषाङ्किते शीतकरे सुशीला विद्याविवेकागमशास्त्ररक्ता।।
तीर्थप्रशक्ता बहुपुत्रपौत्रापतिप्रियाविप्रपरिग्रहेन्नै।।२।। नृयुक्स्थिते शीतकरे विनीता भवेत्सुलापाप्रियदर्शि
नाचा।नानाधनानैस्सहिताविरध्यापरोपकारः।प्रवीणासुनेत्रा।।३।। कर्कस्थिते शीतकरे तु जाता नारी भवेत्त
पस्यपतमास्थाणिता।।सुभाषिणी माधवताके मान्या हतारिपक्षा दिनेर्दयमन्त्रा।।४।। सिंहस्थिते चंद्रमसि
त्रयाना नारी भवेत्सौख्यसमन्विता च।।प्रियाभिषाभूषणवस्त्रभाजा हारेचष्टा गुरुपगा सुरूपा।।५।। कन्या
स्थिते शीतकरे तु जाता नारी भवेद्दिव्यवचनप्रधाना।।श्रीतिप्रधाना जितशत्रुपक्षा हर्षान्विताशोचकासदे
वा।।६ तुलाधरेस्थे शशिनि प्रजाता जाता भवेत्स्त्री हितबंधुवर्गा।।पतिव्रता पुत्रवती मनोज्ञा विवर्जिता दंभ
वमनो भवाप्यामा।।७।। चंद्रे लिसंस्थे न सुगुप्तपापा स्थिरस्वभावा सुविदग्धचेष्टा।। हिताग्रुरूणां नियमेरत्स
मन्ता प्रभूतवोशा विगताभिमाना।।८।। धनुर्द्धरस्थे शशिनि प्रजाता धामा नारी भवेद्दानपरा सरागा गीत

७ त्रियांशगिरिपैनानुवक्त्रा त्रियागमा स्त्रीजननी विनारी॥७॥ वृषे मृगस्थे विकरालदंष्ट्रा नारी भवेत वा धूपराम
नोज्ञा॥ विद्याधिकासत्वपरा सदूपा सुसंपलानी तिपराहृतारिम्॥१०॥ धराश्रिते शीतकरे नुजाता नारी भवे
ख्यद्मसानुवक्त्रा॥ सुदानशीला सुतवित्तयुक्ता युमानुकारा प्रपिताभिमाना॥११॥ मीनाश्रितास्यपरिमगो
सुनाद्या नारी भवेद्धर्मपरा सुशीला॥ कृतिते स्त्रियासर्वकला सुदक्षा लज्जान्विता मानपरा मनोज्ञा॥१२॥ इति
राशिफलं॥ अथ नक्षत्रफलं प्रद्रु पवनः॥ जाता शिवनी भुजमस्ताम मनोज्ञा प्रकृते कोपा त्रिपदर्शनात्रा प्रि
यवदा सर्वसदा सदा मान्यसुखान्विता देवगुरुप्रसक्ता॥१॥ स्त्रीवर्गयुक्ता भरणीषु जाता भवेन्नृसंशारकल
प्रियाच सुदुष्टचित्ता विभवेविहीना हतशत्रुका सततं कुचैला॥२॥ जाता भवेत्स्त्री त्वयकृत्तिकासु कोपा
धिका युद्धपरा विरक्ता॥ सदैविरक्तो वधुजनेन रौना स्त्रेष्वाधिका सा मनुजः सदेव॥३॥ जाता भवेत्स्त्री
त्वपरोहिणी प्रसूतपरगर्भा श्रुविरस्प्रमत्ता॥ पतिप्रधाना पितमातभक्ता सुपुत्रकन्याविभवैस्समे
तो॥४॥ मृगेनुमान्यावनिता सुरूपा प्रसन्नवाक्या प्रियधर्मरागाच॥ नानार्थवस्त्रान्नपरा सुपुत्राधर्मा
त्मिका शुभ्रतनुप्रसक्ता॥५॥ दुष्टस्वभावकफवातभाजा सुरेंद्रभावापररंध्रपक्ता सेद्राक्षजन्मेवनि ९

नास्वभावा महात्यागा कृतिमपंडिता च ॥६॥ पुनर्वसौ च भे विहीन भावा सुखाधिका पुण्यपरा सुभावा ॥ नारी
भवेद्धर्मपरा मनोज्ञा सुपूजिता नाथवती सुवेषा ॥७॥ पुष्ये प्रजाता वनिता सुरूपा प्रसिद्धकीर्त्या सुभगा सुगा
त्री ॥ देवद्विजार्चनपरा सहम्पा सुखाधिका बांधववल्लभा च ॥८॥ सार्पे स्वरूपाप्यसमाभिभूता त्रियादि
हीनाति करोरवा स्वभः ॥ नारी भवेत्सत्यविहीनकर्मा दम्भान्विता सत्यपराकृतघ्ना ॥९॥ मघासु मान्या व
हुशत्रुपक्षा क्लिष्टाधिका पापविवर्जिता च ॥ भग्ये प्रगुरूपा तरुणा तहि ज्ञाना जाता भवेत्पार्थिवसौख्य
युक्ता ॥१०॥ भाग्यजितारिः शुभगा सुपुत्रा नयान्विता सद्व्यवहारदक्षा ॥ श्री स्यान्नरकाप्रियवादिनी च स्त्री प्रा
जपुण्या हि भवेत्कृतज्ञा ॥११॥ आर्यम्णा भे सुस्थिरचित्तवित्ता नयप्रधाना गृहकृत्यदक्षा ॥ गुणानुरक्ता व
सनैर्वियुक्ता नारी भवेद्रोगविवर्जिता च ॥ हस्ते तु हस्ताग्रभने च करी क्षमान्विता शीलधना विधिज्ञा भव
न्निता तंवनिता सुभासा महासुखैर्वर्द्धिता गात्रजा च ॥१३॥ चित्रासु चित्राभरणा सुरूपा वनेऽपि शीलेन
नमाहि दिता ॥ तस्याश्च वक्षे विषवन्न कोपा स्यात् सुलोचना लावण्यवंधना च ॥१४॥ स्वातौ प्रसोश्च सा
नतेसु तोय चित्ताधि क्षा स्वापरानपाना ॥ नारी भवेत्कीर्तिसमन्वितं च प्रमत्तमित्राविजिता रिपक्षा

९८॥ १५॥ भवेद्धिंशारखाल्वसवाक्यमिष्टा क्रूनवोमत्संगीविनवेस्वमेता॥ तीर्थानुरक्ता व्रतधर्म सारमा
भवेद्धांधवेवल्लभा वा॥ १६॥ मैत्रे सुमित्रा विमलाभिमाना प्रसन्नमूर्तिः प्रभुतासमेता॥ विनीतवे
षाभरणासमध्याभनत्या गुरूणां पतिनासदेवा॥ १७॥ ज्येष्ठे सुरम्या वामेनता प्रगल्भा सुचारुवाक्यावं
निता न्विता च॥ आभूतवोया सुभगा सुताढ्या विधुप्रियासायसमन्विता च॥ १८॥ मूलेऽल्पसौ
ख्याद्विधवा दरिद्रा रोगाभिभूता वहुधानपत्या॥ नारी भवेद्धा धवलोकहीना पराभिभूता वहुनी च
गर्वो वेर्गवा॥ आप्येन कूलान्कुलमध्यमुख्या प्रस्वद्धमानुलक्षी धर्मसत्या॥ विशालनेत्रा व्रतरूपयु
ता नारी भवेत्कीर्तियुतासदेवा॥ २०॥ वैश्वे तु जाता विनीता मनोज्ञा भवे तु ती धात्राप्रियानुलोके॥
नाना ष्टभोगे सहिता प्रधाना संतुष्टा विनापतिवल्लभा वा॥ २१॥ प्रभूते रूपरानेभे सुविलासा
स्वानुरक्ता प्रवरप्रभावा स्त्री सर्वदा दानरता सुसन्या परोपकाराप्रविना च सनं॥ २२॥ भवे
त्सदावासवभूसुजाता धनाधिका सद्गुणाढ्य ता॥ नानार्पिताम्रापिह पा निष्ठ गुणा
धिका सद्गुणवेष्टिता वा॥ २३॥ भवेत्सुगात्री त्वपवारुणेभे स्त्री संमता दक्षतमा स्वभर्तुः॥ देवा॥ ९८

चंद्रेऽष्टमे जननाच्च तत्क्षणात्सा सहिता सर्वैः च्युता हल्लानाम्म ॥ २४ ॥ अजे जनुः पादे वनिता मिजाता प्रसूतकोरगा
सुतलाल सानं । सत्यात्र रता साधु समागमो ना विद्यान्विता पुरी धन प्रधाना ॥ २५ ॥ उन्माते भ्रे स्वामि
हितानुरक्ता त्वमान्विता पौत्रिकी गुरुः रणा ॥ प्रशांत गर्वी सुत सौख्य युक्ता विवेकिनी कुमपरा सदै
वा ॥ २६ ॥ पोष्ट्रोस्तु परस्याः परमित्र पत्ना स्वभाव शुद्धा प्रतवारि रणी च ॥ तेजोन्विता भर्त्रि चतुष्पदाढ्या
नारि पत्नी प्रियदर्शना च ॥ २७ ॥ इति नवमोऽध्यायः ॥ अथ पाकादिग्रहाणां भावफलं ॥ वे
द्र्य पवनः ॥ प्रसूतौ रविस्तौ प्रसूता प्रसूते नारी तपाती प्रसूजा समेता ॥ दुष्ट स्वभावं सुखेश्यां कृतं प्राप्य स
रक्तं प्रभया विहीनं ॥ १ ॥ धनाश्रितो धनधान्यहीनं करो रवावल्पगतेन भक्ति भावा ॥ पुत्रस्थो
पनतां रवालाच नारी प्रसूते गतसौहृद्या ॥ २ ॥ तृतीयगस्तौ ह्याः प्रसूते सौख्येन युक्ता वनिता
सदैव ॥ नीरोगदेहा सत्सुत पर्वर्त्र्या विशालनेत्रा जनिता निताते ॥ ३ ॥ चतुर्थगस्तौ ह्याः प्रसू
ते सौख्येन हीना वनिता सदैव ॥ सरोगदेहा विकराल हक् प्रभा विहीना जनेनाविरक्ता ॥ ४ ॥ सुताश्रि
तास्तौ ह्याः कुरस्वल्पसुतां प्रसूते नारी प्रधाने जन संयुता च ॥ ५ ॥ षष्ठे दिनेश सुरते प्रगल्भं हन्तारि
पक्षं वनिता विह्यम ॥ सरा प्रवाप्यं प्रियधर्मकृत्य धर्मानुरक्ता सुभगा सुरूपा ॥ ६ ॥ सप्तमे स्थे पति

स्र १

म स्त्री

पतिना विमुक्ता नारी तथा सर्वसुखैर्विमुक्ता॥ सेवेवरोज्ञाज्ञगणैर्नहीना नाकफाम्नियाद्विलिनी मुखया
९९ ७॥ स्थाने षष्ठे वा सरय: प्रसूते दरिद्रदुःखा वातवबधगोत्रे॥ नारी तथ धर्मान्वित सर्वसूत्मा विवादपु
होरारत्न णोसलते नार्हितागी॥ ८॥ धर्मस्थितो वा सरयः प्रसूते नारीं तु धर्मप्रियसाहसेन॥ भाग्येर्विहीनाव हश
त्रुपक्ता प्रोक्तन रोगा विमवे विहीना॥ ९॥ नभोस्थिता वा सरयः प्रसूते कुरूपरूपां वनिता सदैव॥ प्र
भाविहीना शिथिला स्वमत्येस्वभावकृत्स्नो पर्यधिवानिता तं॥ १०॥ एकादशस्थे दिवसाधिपत्ये सदे
गमत्ता लभता भवेताम्॥ जितेन्द्रियं सर्वकलाप्रदं सान्तमान्वितं बांधवपूजिता च॥ ११॥ असद्युपद्वा
दशागेहिने रोगनारी प्रसूते विनयेन हीनं॥ व्ययपानपरा नया सा सर्वोशयं शौचविवर्जिता
च॥ १२॥ इति रविफलम्॥ चंद्रो विलग्ने यदि शुक्लपक्षे नारी प्रसूते तु तु रूपगात्रां॥ कृष्णपक्षे यदि
नतरो सुरोगा विवादशीला शठतावलम्॥ १॥ धनास्थिता शीतकरः प्रसूते प्रभूतवित्ता प्रमतां प्रधा
नां धर्मानुकूला पतिपत्यदत्ता भयोधिकं आलजाराससूत च॥ २॥ चंद्रस्तृतीये यदि शीतकरो ना
रीं प्रसूते तु विकटोरवाक्यम्॥ कुत्सेसन्तजीनीति विवर्जिता च स्वभावदुष्टां परां कृत्य॥ ३॥ चंद्रः सुख
स्थो वहु सौख्ययुक्तां नारी प्रसूते तां सुत भूषणां च॥ स्थिरस्वभावा श्रुत सर्वकृत्य भोगाधिपांदेवगुरुत्र
भक्तां॥ ४॥ सुतास्थिता शीतकरः सपुत्रां करोति नारी गुणगोनया॥ ५॥ प्रसूते तम सां सुखसंपु

कांसुसंमतां भर्त्तुः परां सुरूपां ॥ पापचंद्रो रिःफसंस्थः कुरुते विदग्धां पतिप्रियां धर्मविवेकयुक्तां । चंद्रो व्ययसंस्थः
कुरुते विदग्धां पतिप्रियां धर्मविवेकयुक्तां ॥ ६ ॥ सुवाक्युवा चाभवितेः सपत्ने तेजोन्वितां शौचसमन्वि
तेव ॥ चंद्रो ष्टमस्थः कुरुते नृशंसां नारीं कुनेत्रां कुकुचां भगां च ॥ ७ ॥ वीहीन वेषाभरणां सरो[illegible]गां
निशां तमन्यकुनग्रतारणाश्च ॥ ८ ॥ धर्माश्रितः शीतकरः प्रसूते प्रभूतधर्मां वनितां सुमध्यां ॥ ९ ॥ कर्मा
श्रितः शीतकरः प्रसूते सभूतहेमद्रविणां समस्तं ॥ नारीं निरोगां कुलसर्वमुख्यां स्यागान्वितां कुलपरां सु
सत्यां ॥ १० ॥ लाभाश्रितः शीतकरः सुलाभां भव्यां विधिज्ञां कुरुते सुतं तम् ॥ नारीं प्रसन्नां सुरागां
नयुक्तां दानान्वितां व्याधिविवर्जितां च ॥ ११ ॥ करोति चंद्रो व्ययगो व्ययवां गतप्रभावां वनितां सु
तोग्रं ॥ दीनाननां तां निविवर्जितां च कृपाविहीनां निधनां नितांतं ॥ १२ ॥ इति चंद्रभावफलं ॥ लग्ना
श्रितो भूतनयः प्रसूते नारीं महारक्तसदृग्विलोचनां ॥ गतप्रभावां वनितां तितीक्ष्णां सदुर्भगां गर्वसमन्वितां
च ॥ १ ॥ धनाश्रितो भूतनयः विशीलां धनेन हीनां कुरुते कुकांतीम् ॥ वराधिकांतां नयरोसरोगां धिकां
शेषां निवर्जितां च ॥ २ ॥ तृतीयसंस्थः कुरुते महीजो नारीं नतां तां सुभगां सुशीलां म् ॥ बंधुप्रियां स

धुत्तां प्रशस्ताम्॥ विहीनरोगाम्प्रियतामपापां॥ ५॥ चतुर्थगे भूतनयः प्रसूते नारी हताशां हतनर्मविकल्पां॥ सोरके
नेहीनं विधिना विशालां जनैर्निरस्तां सततां सरोषां॥ ४॥ सुताश्रितो भूतनयः प्रसूते नारी कुपुत्रां
च विहीनां॥ कुसंगतापापविधानरक्तां सुतेन हीनां हतवंधुवर्गां॥ ५॥ रिपुस्थितो भूतनयः प्रसूते
नारी सनाथां हतशत्रुपक्षं॥ प्रभूतकोशां सुजनानुरक्तां विद्याधिकां रोगविवर्जितां च॥ ६॥ अस्ति
स्थितो वेधरणीतनुस्थो वाल्येप्रसूते विधवां च नारी॥ [illegible] दुष्टस्वभावां विभवेन हीनां सुवृत्तितांगं
गुणवर्जितं च॥ ७॥ मृत्युस्थितो भूसुतमग्रसूते प्रभूतरोगां सुवृशां विरूपां॥ दरिद्रदुःखेन कृतशोक
भाजं हिंसाधिकां नीतिविवर्जितां च॥ ८॥ धर्माश्रितो भूतनयो विधर्मा करोतु नारीं सुसुखां सरोगां॥
भाग्यैर्विहीनं स्वजनैर्निरस्तां क्रियाभिषापानपरां सदैव॥ ९॥ कर्माश्रितो भूतनयः प्रसूते
नारीं कुकर्मां [illegible] भावं॥ शीलेन हीनां निरतां विधिक्लेशनक्ता विहीनां च तिकीर्तितां च॥ १०॥
लाभाश्रयस्थः कुजनेमहीजः [illegible] वनिता [illegible] विधि [illegible] परतो
श्रीतिपरां सुधर्मम्॥ ११ व्ययस्थितो भूतनयः प्रसूते नारी कृतघ्नां गुणवर्जितां गं॥ प्रसह्य १०

निरीहं शुभस्वभावा

यांयानपरान्संघांसहमनुसंत्राणितिविवर्जितांच ॥१२॥ इतिभौमफलं ॥ करोति सोम्यस्त्वरगस्तु
रूपायतिप्रधानेनृपधर्मयुक्तां ॥ विशालनेत्रां प्रचुरान्नपानां प्रियंवदां सत्यसमन्वितेच ॥१॥
धनस्थितः सोमसुतः प्रसूते धनान्वितां श्यामवपुःस्वरूपां ॥ नारीद्विजाराधनतत्परश्चवक्तृप्रियं
श्रोसहितांगुणाढ्यां ॥ तृतीयगः सोमसुतो धनाढ्यां नारीप्रसूतेनसुनमानभाजं जनानुकूलो
प्रभुतांसमेतांवपुप्रियमाराभूतांसुभाषां ॥२॥ सोम्यःसुखस्थःसमुखांप्रसूते नतांप्रनन्दनेःसु
जनेसुभक्तां ॥ देवद्विजाराधनतत्परांचप्रख्यातवंशांप्रियधर्मवर्गां ॥४॥ सुतस्थितो सोमसुत
स्थितेसौरवल्लभांविनीतांकुलरूपिणींच ॥ व्ययपारनेगर्हितसर्वकृत्ये ले दृष्टाविहीनेहतसाधुपक्षे
॥ सोम्यारिस्थोहतरत्नुपक्षेनारीप्रसूतेसुखपालमेतां ॥ गतायुषेतीव्रकरासुवामेपरोपका
रस्यसन्नाभिभक्तां ॥६॥ सोम्यःकलत्रेप्रवरांविदग्धांशास्त्रानुरक्तांशुभलक्षणांच ॥ करोतिनारीवि
नेनरूपेनायुभक्तभावांभरणान्वितंच ॥७॥ सन्तुस्थितः सोमसुतःकृते यानारीप्रसूतेविगताभि
मानां ॥ भाग्याधिकांकीर्तिपरांसुरक्षांदमाधिगांसत्यसमन्वितांच ॥८॥ कर्मस्थितःसोम

ज्ञ

होरारत्न. ॥१०१॥ जनैनिरस्तां ४॥

सुतः सुकर्मापतिप्रधानं वनितां प्रसूते। प्रभूतकोशा स्वसुवर्णभाजं नायं प्रधाना विनयैः समेतां ॥१०॥
न्नाभाश्रितः सोमसुतः प्रसूते नारी प्रभूतं प्रियपुष्पवित्तं। सुलाभयुक्तां शुभशीलभाजं पतिव्रतां वा सकलं सम
तां वा ॥११॥ व्ययस्थितः सोमसुतः प्रसूते नारी व्रतस्यां विगतप्रतापां। विवादशीलं विकलां कृशांगीं गृहस्थि
तां सुमनोपभोगम् ॥१२॥ इति बुधफलं ॥ लग्नस्थितो देवगुरुः प्रसूते सुसत्यपूतां सुमनोज्ञ
भोगं गंभीरवाक्यं प्रियदर्शीनं वसाधुपक्षां सुरूपगात्रां प्रमदोत्तमां वा ॥१॥ धनस्थितो देवगुरुः प्र
सूते प्रभूतवित्तां सुभगां मनोज्ञां सुधार्मिकां नीतिपरं प्रधानं गतस्पृहां हानिविवर्जितां वा ॥२॥ तृतीय
संस्थः कुरुते सुरेज्यो नारी नितांतं विहितः प्रभावां सुरेषभक्तां गुरुतां विहीनां विवर्जितां गनिधनं सदैव ॥
३॥ चतु र्थसंस्थः कुरुते सुरेज्या नारी सुखावाचहवोन्नपानाम्। प्रभूतभृत्यां भरतां प्रसिद्धां स्व
जनपूजितां भोगगुणाकरां वा ॥४॥ सुतस्थितो देवगुरुः सुपुत्रां नारी प्रसूते हतपापवृत्तं सदानुकूलां रत
धर्मरक्तां सत्यात्मकां रम्य सुभोगभाज्यां ॥५॥ जीवे रिपुस्थे बहुशत्रुपक्षां नारी सुधन्ने नयसंयुतां च ॥ ॥१०१॥
बहुप्रतापा समतान्विता भोगप्रधानवस्त्रं कृतकोपवातम् ॥६॥ कलत्रगो देवगुरुः प्रसूते सुभावयु

नारीसुतैर्वा त्वबुधार्यमुक्ता ॥ ८
नेत्रप्रदा सुपुत्रयुता सुशीला तानुरक्ता बहुसौख्यभाजं पतिप्रियां कीर्तिसमन्वितां च ॥ ७ ॥ जीवोऽष्टमस्थः कुरुते स्वसत्त्वां
नारीं विरीतां पतिना विमुक्तां ॥ भूलापि हस्तां व्यसनप्रधानां धनाशनां रोगसमन्वितां च ॥ ८ ॥ श्रीरामवक्रामरसू
त्पन्नतां तदंगवल्लोलच्छायकृत्सनृपास्य ॥ रम्यो ग्रहा नां हि न ॥ तेषु तां महाधनीनां च तनं कुनत्तां ॥ १० ॥ धर्मस्थि
ते नो देवगुरुः प्रसूतां साधुव्यपरागसमन्विते च ॥ श्रेयोन्विता शीत्यपरां सुतत्सो सहन्तु रतां गुणकीर्तने न
॥ ११ ॥ कर्मस्थितो देवगुरुः प्रसूते साधुव्यपरागसमन्विते च ॥ लाभाश्रितां बहुलधर्मशीलां निसर्गदुष्टां परधर्म
रक्तां ॥ १२ इति बृहस्पतिफलम् ॥ लाभस्थितो देवगुरुः प्रसूते नारीं सुकीर्तिं सुभगां विदग्धाम् ॥ विनाधि
गादोषविवर्जितां ग्रहतारिपक्षं सततं प्रगृह्णीत मां ॥ शुक्रो धनस्थः सधनां सततं विदग्धचेष्टां प्रमदां सुरूपां ॥
धर्मध्वजां धर्मपरां सुधाख्यां विख्यातवंशां मृदुभाषिणीं च ॥ तृतीयगो दैत्यगुरुः प्रसूते नारीं दरिद्रां सुतबं
धुवर्गविहीनकां शं पतिना विमुक्तां सुनिष्ठुरां गर्वदुर्भाषिणीं च ॥ ३ ॥ सुखाश्रितो दैत्यगुरुः प्रसूते प्रम
दां सोऽस्य वनितां धनाढ्याम् ॥ विलासिलीलां परधर्मकृत्यां जितेन्द्रियां वंशविभूषणां च ॥ ४ ॥ शुक्रोऽन्वये
जि खलु पंचमस्थो नारीं समक्षां बहुकन्यकां च ॥ गर्भाग्रतां स्वलसंगहीनां नित्यप्रधानां निजवंशमध्ये ॥

होरारत्न. शुक्रोपि संस्थः प्रकरोति नारीं ईर्ष्याप्रधानां बहुकोपयुक्तां ॥ तीव्रस्वभावां विजितारिपक्षां सदा निरस्तां पतिपु
त्रवर्गां ॥६॥ कलत्रगो देवगुरुः प्रसूते नारीं प्रभूते द्रविणां प्रभावम् ॥ पतिप्रियां शास्त्ररतां प्रगल्भां हितां द्विजानां
१०२ जनवल्लभां च ॥७॥ शुक्रोऽष्टमस्थः कुरुते प्रमत्तां विषादभाजां विभवैर्विमुक्तां ॥ दयाविहीनां परवंचनार्तां कु
चैलिनीं धर्मविवर्जितां च ॥८॥ धर्मांशकस्थो धर्मपरां प्रसूते गुणान्वितां सुस्थां धनितां च लोके ॥ नानाप्रवस्त्राश्रयभोज
नाढ्यां सुपुष्पां वित्तां पुत्रपौत्रान्वितां ॥९॥ कर्मांशगतो देवगुरुः प्रसूते नारीं यशस्विनीं सुजनैः समेतां प्र
सिद्धकर्मां पतिपूजितां गां प्रज्ञाधिकैः कल्पतरां सुसत्वम् ॥ १० ॥ लाभांशगतो देवगुरुः प्रसूते प्रभूत
लाभान्वितां सदैव ॥ विमुक्तरोगां बहुशास्त्ररक्तां महाप्रभावां विधवां प्रपंच ११ व्ययांशस्थितो सद्गु
रुः स्वभावां नारीं प्रसूते मृगजः समायाम् ॥ भयाधिकां कृत्रिमवाक्यरक्तां रोगाभिभूतां मतिवर्जि
तां च १२ इति गुरुभावफलम् ॥ करोति सौरः खलु लग्नसंस्थो विरूपदेहां वनितां नितान्तम्
आमाधिकां कीर्तिविवर्जितां गां स्थूलस्थितां गतिसमैर्विहीनां ॥१॥ धनस्थितः सूर्यसुतः प्रसूते
धनेन हीनां वनितां नितान्तां ॥ सदा जिघत्सां प्रतापहीनां नृशंसभावां नयसंकुलेन च ॥२॥ तृतीय १०२
संस्थो रविजः प्रसूते प्रधानां वनितां सुधन्याम् ॥ बहुप्रजां व्रतविधानरक्तां प्रशंसितां साधुजनेन नित्यम् ॥

करोति मंदः सुखगः स सौख्यं मतिप्रहीनं च नितांतकृतघ्नभावम्॥ बलस्वभावादि समवीर्यहीनं प्रभूतदर्पोगरि
कानुकारां॥ विवर्जितां सगुणसंगमेन॥५॥ मंदो रिपुस्थः कुरुते ति मंदं नारीप्रधानान्वयमेस्वमेतारं॥ प्रभू
तवस्त्राभरणौस्त्वमेनां प्रभूतेंद्रियाणां सुखानां स्मृतवल्लभा च॥६॥ मंदोष्टमस्थो नराणां सदैवो व्याधिभिर्लुब्ध
सुहृत्समेतां विद्याविहीनां नरतां कदाचित्॥७॥ कर्मस्थितः सूर्यसुतो कुकर्मनर्तको विकृतानुकारम्॥
कुशास्त्रसंगव्यसनाभिभूतां निसर्गदुष्टां धनवर्जितां च॥८॥ लाभस्थितो भास्कररजः प्रसूतेनाति
लपुत्रां सुधनैः समेतां॥ सुरूपदेहं विविधान्नपानां प्रभूतलाभामुपपार्जितं च॥१०॥ व्ययस्थितो भास्कर
रजः प्रसूते रत्नाधिकां वा तकफप्रगल्भां॥ विवेकहीनां कुटिलस्वभावं सदानिरतां प्रसन्ना
कुलां च॥१२॥ इति शनिफलं॥ एतत्फलं स्त्री पुंवियोगे तस्य प्रोक्तं स्वभावफलं सदैव॥ शोकं
तपांविधिनाप्रासंहित्यानयोगान्तपसंभवास्य॥ इति वत्स यवनेत्वसुपानफलाध्यायः॥ अथ
राजयोगाः॥ वृद्धयवनः॥ मत्तोस्मरे मास्तगतशशांकाधवास्त्ववर्गोरिगवृता [illegible] नामधिसं
दिरत्नेयोगे भवेत्सा [illegible] भाव॥ केंद्रेषु पापा यदि [illegible] राशि४ रा

हो॰रा॰ स्त्रीभवेन्स्त्रीबहुकोशयुक्ता नित्यं प्रशान्ता रिपुखेन पुष्टा ॥२॥ एकोपि जीवो रसवर्गशुद्धः केंद्रे पदा
१०३ न्नेंदुनिरीक्षितश्च ॥ राज्ञीभवेत्तस्य सुधनाभिजाता वेश्मस्थिता च जनितानि देशगा ॥३॥ लाभाश्रितो शी
तकौ भृगुश्च कलगः सोमसुतेन युक्तः ॥ जीवेन दृष्टः कुरुते वनाश्रीलोके सुतो देवसेवस्स देव ॥४॥
बुधे विलग्ने यदि तुंगसंस्थे लाभाश्रिते देवगुरौ हि तस्य नवेंद्रपत्नी वनिता च योगे भवेत्प्रसि
द्धा वधरातले स्मिन् ॥५॥ तृतीयगो सोमसुतो बुधस्य षड्वर्गशुद्धो यदि देवमंत्री ॥ मूर्त्तौ भृगुः
पार्थिवसमतां च करोति नारी बहुराजिकुष्टम् ॥७॥ कर्केटपे सप्तमगे शशांके चतुष्टये पापा
विवर्जिता च ॥ राज्ञी भवेद्भूरिजनाश्च पुत्रा पतिप्रधाने विजिता रिपक्षम् ॥८॥ षड्वर्गशुद्धो ह्रिसि पा
नेवराज्ञी चतुर्भिरीशस्य तथैव पत्नी देवादिभिर्दैवविमानभाजं ये लोकयनाथां प्रमदां तं स्या
त् ॥९॥ वीवस्य तो नवम पञ्चमवं रथस्था जाता गनाभवति स्फुर्ता विभूति युक्ता साध्वी सुपुत्र
जननी सुगुणा सुरूपा नंनं कुलद्वय महोन्नतिकारिणी च ॥१०॥ तुंगाश्रिते शीतकरे सुखस्थे १०३
जीवेन दृष्टे परिपूर्णदेहे ॥ विद्याधरी चात्र भवेत्प्रधाना राज्ञी जितारिर्बहुपुत्रपौत्रा ॥११॥ स्वक्षेत्रगः
सोमसुतो बुसंस्थः षड्वर्गशुद्धः सुरराजमंत्री ॥ शुक्रो गृहस्थः प्रमदा प्रसूते राज्ञीं महाशब्दसमन्वितां च ॥

होरारत्न। वक्रास्तनीचारिपुसंस्थितोवाथदुर्गमुखोरविजाश्चलामो स्थिरेविलग्नेयुरगाचयुक्तेताङ्गीमवेत्स्त्रीधपतिवल्लभा
२७४ च १२ आयःस्थितास्त्रीद्युणाकरःस्वतुंगेमूलोशशांकःपरिपूर्णदेहः।।सौम्योपरस्थःकेन्द्रगतेवराङ्गापतिप्रधानेवहु
पुत्रपौत्रम।।१३।।वर्गेषुशुद्धैदिवसाधिनाथोतृतीयगस्स्यशुभेनिपुस्थेभवत्रजातापिमतापराज्ञीधर्मप्रधाना
पतिवल्लभा च।।१४।।स्थिरेविलग्नेस्ववर्गशुद्धौसौम्येनयुक्तोरवथवीक्षितोवा।तुंगाश्रितेचैकतमेत्रराज्ञी
नमवेत्रनुगतापरास्यात।।१५ इतिस्त्रीजातकविचारः।।वशिष्ठगर्गादिमुनिप्रदिष्टवराहकल्याणकृतान्निरीक्ष्य।।
सज्जातकानजन्मफलमक्रमायैमुसंप्रदायाद्रचितंमयेदं।।१६।।श्रीदायिगांभीर्यविराजमानःस्वतेजसाराजितन
नाभिमानः।।बलान्वितस्सद्गुणतानिधानःपृथ्वीपतिःसाहसजादिनाथः।।१७।। तदंतिकस्थेनकृतमयेतत्स्वचंद्र
समेनुमितेऽब्दकाले।।मधौचतुर्थ्यांसितपक्षजायांतिमस्सराणांकृतिनांसुखाय।।१८।। इतिश्रीमदैवज्ञवर्यप
ण्डितरामदासात्मजबलभद्रविरचितहोरारत्नेस्त्रीजातकाध्यायः।। अंकभुजनवसिंधुसममपश्रीविक्रमार्के नभःकृष्ण
पक्षेचंद्रतिथिः।।भाद्रशुक्लपक्षस्यनयोदश्यांगुरोदिने।।देवीदत्तेनलिखितंहोरारत्नस्यपुस्तकं।।श्री०० कल्याण।। २७४

